

485

دیوان داوری دعاوی ایران - ایالات متحدہ

389-485

ORIGINAL DOCUMENTS IN SAFE

Case No. 389

Date of filing: 23 APR 97

** AWARD - Type of Award Award
- Date of Award _____
/ pages in English 204 pages in Farsi

** DECISION - Date of Decision _____
_____ pages in English _____ pages in Farsi

** CONCURRING OPINION of _____
- Date _____
_____ pages in English _____ pages in Farsi

** SEPARATE OPINION of _____
- Date _____
_____ pages in English _____ pages in Farsi

** DISSENTING OPINION of _____
- Date _____
_____ pages in English _____ pages in Farsi

** OTHER; Nature of document: _____
_____
- Date _____
_____ pages in English _____ pages in Farsi

پرونده شماره ۳۸۹

شعبه دو

حکم شماره ۵۷۹-۳۸۹-۲

CASE NO. 389

CHAMBER TWO

AWARD NO. 579-389-2

IRAN-UNITED STATES CLAIMS TRIBUNAL	دیوان داورى دعاوى ایران - ایالات متحدہ
FILED	ثبت شد
23 APR 1997	
۱۳۷۶ / ۲ / ۳	تاریخ

وستینگهاوس الکتريک کورپوريشن،

خواهان،

- و -

نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران،

خوانده.

 حکم نهایی

English version Filed on <u>26 MAR 1996</u>
نسخه انگلیسی در تاریخ ۶ / ۳ / ۱۳۷۶
ثبت شده است.

DUPLICATE ORIGINAL
نسخه برابر اصل

حاضران:

از جانب خواهان: آقای دیوید شی. مک گیفرت،

آقای او. تامس جانسون،

آقای دنیس اس. کمرون،

آقای بردفورد ال. اسمیت،

آقای تامس ای. رابرتسون،

آقای جیمز او. هاجینسون،

وکلای خواهان،

آقای والتر ای. برانسون،

شاهد،

آقای جیمز ای. کیو،

آقای جیمز اف. کولمن،

آقای ریچارد کورمیر،

آقای لان ای. کرتیس،

آقای جرج ج. دموژو،

آقای پال ج. دیماجیو،

آقای جیمز ای. فریدل،

آقای استیفن، جی. کسپر،

آقای جیمز جی. لنگن والتر،

آقای رابرت مک فارلند،

آقای جان، دبلیو مک کیور،

آقای ویکتور بی. استاسی،

آقای مارتل استورر،

نمایندگان خواهان،

از جانب خواننده: آقای علی حیرانی نوبری،

نماینده رابط دولت جمهوری اسلامی ایران،

آقای بیژن ایزدی،

قائم مقام نماینده رابط دولت جمهوری اسلامی ایران،

آقای سیف الله محمدی،

مشاور حقوقی نماینده رابط،

آقای نصرالله ابراهیمی،

آقای قاسم جعفرزاده،

دستیاران نماینده رابط،

آقای احمد امیرمعزی،

آقای احمد شاملو،

آقای مرتضی زهرایی،

آقای محمدحسین شاهرخی نسب،

آقای پرویز دربندی،

آقای بیژن آهن فشار،

آقای محمدحسین گودرزی،

آقای آزاد ایمانی،

آقای موسی خیرآبادی،

آقای حمید ادبی،

آقای مناف دولت زاده،

نمایندگان نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران،

آقای عباس هاشمی،

نماینده شرکت ملی نفت ایران،

سایر حاضران:

خانم لوسی اف. رید،

نماینده رابط دولت ایالات متحده آمریکا،

آقای د. استیفن متایس،

قائم مقام نماینده رابط دولت ایالات متحده آمریکا.

فهرست مندرجات

<u>شماره بند</u>	
١	يك - پیشگفتار و سابقه رسیدگی
٢١	دو - واقعیات و اظهارات
٢١	الف - قراردادهای
٣٥	ب - اجرای قراردادهای
٤٤	سه - جریان رسیدگی
٤٥	چهار - صلاحیت
٤٥	الف - طرفین دعوی
٤٧	ب - ادعاهای و ادعاهای متقابل
٥٢	پنج - ماهیت
٥٢	الف - وضعیت حقوقی قراردادهای آمادگاه جامع الکترونیک
٥٢	١ - عدم امکان اجرای قراردادهای آمادگاه جامع الکترونیک
٦٢	٢ - پیآمدهای عدم امکان اجرای قراردادهای
	ب - ادعاهای و ادعاهای متقابل مربوط به قراردادهای آی دبلیوپی سی-٠٠٧
٦٥	آی دبلیوپی سی-٠٠٩، آی دبلیوپی سی-٠١٠ و آی دبلیوپی سی-٠٣٥
٦٥	١ - ادعای و ادعای متقابل قرارداد ٠٠٧
٦٥	(الف) - واقعیات و اظهارات
٨٢	(ب) - استدلالات طرفین
٨٥	(ج) - تصمیم دیوان
٨٥	ادعا
٩٠	ادعای متقابل
٩٢	٢ - ادعای مربوط به قرارداد آی دبلیوپی سی-٠٠٩
٩٢	(الف) - واقعیات و اظهارات

- ۱۲۲ (ب) - استدلالات طرفین
- ۱۳۱ (ج) - تصمیم دیوان
- ۱۵۴ ۲ - ادعا و ادعاهای متقابل مربوط به قرارداد آی دبیوپی سی-۰۱۰
- ۱۵۴ دعوی
- ۱۵۴ (الف) واقعیات و اظهارات
- ۱۶۰ (ب) استدلالات طرفین
- ۱۶۲ (ج) تصمیم دیوان
- ۱۶۲ ادعا
- ۱۶۸ (۱) خدمات مهندسی
- ۱۷۳ (۲) نشریات فنی
- ۱۷۷ (۳) تحویل قطعات یدکی
- ۱۸۱ (۴) تحویل ادپترها
- ۱۸۵ (۵) تحویل اطلاعات مربوط به تصویر اجزای قطعات
- ۱۸۷ (۶) کارهای نگهداری و تعمیرات اضطراری
- ۱۸۹ (۷) تحویل دستگاه سیار آزمایش سیستم TRC-145
- ۱۹۰ (۸) خلاصه
- ۱۹۵ ادعاهای متقابل
- ۱۹۷ ۴ - ادعا و ادعاهای متقابل مربوط به قرارداد آی دبیوپی سی-۰۳۵
- ۱۹۷ (الف) واقعیات و اظهارات
- ۲۱۲ (ب) استدلالات طرفین
- ۲۱۶ (ج) تصمیم دیوان
- ۲۱۶ ادعا
- ۲۱۷ (۱) خدمات مهندسی
- ۲۱۸ (الف) دوره زمانی ۱۲ آوریل تا پایان مه ۱۹۷۸
- ۲۲۱ (ب) دوره زمانی ژوئن تا پایان ژوئیه ۱۹۷۸
- ۲۲۳ (ج) اوت ۱۹۷۸
- ۲۲۵ (د) دوره زمانی سپتامبر تا پایان دسامبر ۱۹۷۸
- ۲۲۸ (ه) ادعای انجام کارهای ناقص و معیوب

٢٢٩	(و) نتیجه گیری
٢٣٠	(٢) خدمات انجام شده طی مأموریت‌های موقت
٢٣٤	(٣) خلاصه مطالب و حکم
٢٣٦	ادعاهای متقابل
٢٣٦	(١) خسارات بابت نقض قرارداد
٢٤١	(٢) استرداد پرداخت‌های قراردادی

ج - ادعاهای متقابل نیروی هوایی و ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس تحت

قراردادهایی غیر از قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی

٢٤٢	١ - قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل
٢٤٤	٢ - قرارداد آی‌ئی‌دی-٧١-٠٠١ (IED-001-71)
٢٤٤	(الف) واقعیات و اظهارات
٢٥٩	(ب) ماهیت
٢٦٠	(١) ادعاهای تأخیر در انجام کار
٢٦٧	(٢) ادعاهای مربوط به دستگاههای آزمایش
٢٧٤	(٣) ادعاهای مربوط به فاز دو
٢٧٧	(٤) ادعاهای مربوط به عدم تکمیل کار
٢٨٠	(الف) نرخ دستمزد خدمات مهندسی و آموزشی
	(ب) عدم تکمیل کارهای مندرج در توافقنامه سال ١٩٧٨
٢٨١	(LOA)

(١) کامپیوتر مرکزی داده های هوایی

٢٨٢	(A24G Central Air Data Computer)
٢٨٢	(٢) رادار GPX-9B
٢٨٤	(٣) رادارهای RSR-61 و TPS-43
	(٤) سیستمهایی بی‌سیم ARN-18, ARN-12 و
٢٨٥	ARN-84V
٢٨٧	(٥) سیستم بی‌سیم VFSE-65
٢٨٨	(٦) سیستم ناوبری خودکار E-4
٢٨٩	(٧) دستگاه ناوبری ثابت ASN-63

- ۲۹۱ (۸) قلم ابزار کارهای دقیق
- ۲۹۴ (۹) دوازده چک لیست بازدید محل
- ۲۹۵ (۱۰) دوازده سیستم سیار
- ۲۹۶ (۱۱) آموزش کلاسیک و عملی
- ۲۹۷ (۱۲) سیزده سیستم بی سیم
- ۲۹۸ (ج) کارهای ناتمام غیرمندرچ در توافقنامه ۱۹۷۸
- ۳۰۲ (۱) سیستم رادار APQ-99
- ۳۰۳ (۲) رادار GPA-64
- ۳۰۴ (۳) نشریات فنی سیستمهای بی سیم
- ۳۰۵ (۴) آنتن رادار APQ-120
- ۳۰۶ (۵) آنتن TACAN RTA-2
- ۳۰۸ (۶) کنسول SA-1
- ۳۰۹ (د) قطعات یدکی
- (ه) ادعای متقابل در متقابل بابت خدمات تحت
- ۳۲۵ متمم شماره ۸
- ۳۲۶ ج - نتایج حاصله
- ۲ - قرار دادهای آی دبلیوپی سی-۰۱۸، آی دبلیوپی سی-۰۱۹ و
- ۳۲۷ آی دبلیوپی سی-۰۲۰ گسترش کلی دوم
- ۳۲۷ الف - واقعیات و اظهارات
- ۳۵۲ ب - استدلالات طرفین
- ۳۵۸ ج - تصمیم دیوان
- ۳۵۸ (۱) وضعیت حقوقی قراردادهای گسترش کلی دوم
- ۳۶۱ (۲) میزان کار انجام شده
- ۳۶۵ (۳) تجهیزات اولیه و تجهیزات آزمایش نیروی هوایی
- ۳۶۹ (۴) نتایج حاصله
- ۳۷۰ ۴ - قرارداد آی دبلیوپی سی-۰۲۷
- ۳۷۰ الف - واقعیات و اظهارات
- ب - فسخ به سبب نقض یا انتفای قرارداد به علت عدم امکان
- ۳۷۷ اجرای آن

۳۸۰	ج - ادعای نیروی هوایی درارتباط با ادپترها و آموزش
۳۸۰	(۱) استدلالات طرفین
۳۸۷	(۲) تصمیم دیوان
۳۹۰	د - ادعای نیروی هوایی درارتباط با خدمات مهندسی
۳۹۰	(۱) استدلالات طرفین
۳۹۴	(۲) تصمیم دیوان
	ه - ادعای متقابل در متقابل وستینگهاوس درارتباط با
۳۹۶	هزینه سفر
۳۹۶	(۱) استدلالات طرفین
۴۰۰	(۲) تصمیم دیوان
۴۰۱	و - نتایج حاصله
	۵ - قراردادهای آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲ :
۴۰۲	قراردادهای موشك
۴۰۲	الف - مقدمه
۴۰۵	ب - سابقه موضوعی
۴۰۵	(۱) قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲
۴۰۹	(۲) قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲
۴۱۱	ج - استدلالات طرفین
۴۱۱	(۱) موضع وستینگهاوس
۴۱۸	(۲) موضع نیروی هوایی
۴۲۲	د - تصمیم دیوان
	ادعای متقابل نیروی هوایی بابت مالیات و
۴۲۲	حقوق تأمین اجتماعی
۴۳۶	شش - بهره
۴۳۷	هفت - هزینه داوری
۴۳۸	هشت - حکم

۱ - در تاریخ ۲۸ دیماه ۱۳۶۱ [۱۸ ژانویه ۱۹۸۲] خواهان، وستینگهاوس الكتريك كورپوريشن ("وستینگهاوس") که شرکتی است آمریکایی، دادخواستی علیه خواندگان زیر به ثبت رساند: جمهوری اسلامی ایران ("ایران")، سازمان صنایع دفاع ملی ("سازمان صنایع"), صنایع الكترونيك ایران ("صنایع الكترونيك"), بانک ملی، نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران ("نیروی هوایی"), شرکت ارج ("ارج"), شرکت الكتروپارس با مسئولیت محدود ("الکتروپارس"), شرکت هواپیمایی ملی ایران ("هما"), شرکت پشتیبانی و نوسازی هلیکوپترهای ایران ("هلیکوپتر ایران"), وزارت آب و برق ("وزارت نیرو"), سازمان آب و برق خوزستان ("برق خوزستان"), شرکت توانیر ("توانیر"), شرکت ملی نفت ایران ("شرکت نفت"), شرکت پلی اکریل ایران ("پلی اکریل"), شرکت شیمیایی رازی، همچنین موسوم به شرکت شیمیایی شاهپور با مسئولیت محدود ("رازی"), نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران ("نیروی دریایی") و بانک ایرانیان.

۲ - در فاصله نهم دیماه ۱۳۶۱ [۳۰ دسامبر ۱۹۸۲] و ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۳۶۲ [دوم مه ۱۹۸۳] خواندگان لوائح دفاعی خود را به ثبت رساندند که بعضی از آنها حاوی ادعاهای متقابل نیز بود.

۳ - در تاریخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۶۴ [دهم مه ۱۹۸۵] براساس موافقتنامه های حل و فصلی که بین (۱) وستینگهاوس از يك طرف و ایران، صنایع الكترونيك و سازمان صنایع از طرف دیگر، (۲) وستینگهاوس از يك طرف و بانک ملی، بانک تجارت (بانک ایرانیان سابق)، بانک مرکزی، هلیکوپتر ایران، نیروی دریایی و توانیر از طرف دیگر و (۳) وستینگهاوس از يك طرف و پلی اکریل و ارج از طرف دیگر به امضا رسید، دیوان يك حکم جزئی مبتنی بر شرایط مرضی الطرفین صادر نمود (حکم شماره ۲-۲۸۹-۱۷۷ مورخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۶۴ [دهم مه ۱۹۸۵])، که در Iran-U.S. C.T.R. 183 نیز به چاپ رسید. به موجب حکم مزبور، کلیه دعاوی و دعاوی متقابل مربوط به صنایع الكترونيك، سازمان صنایع، بانک ملی، ارج، الکتروپارس، هلیکوپتر ایران، توانیر، پلی اکریل، نیروی دریایی و بانک تجارت (بانک

ایرانیان سابق) مختومه گردید. بنابراین، خواندگان مزبور دیگر طرف دعوی حاضر نیستند.

۴ - در تاریخ سوم آذرماه ۱۳۶۵ [۲۴ نوامبر ۱۹۸۶] متعاقب موافقتنامه حل و فصلی که بین وستینگهاوس و رازی منعقد گردید، دیوان حکم مبتنی بر شرایط مرضی‌الطرفین شماره ۲ ۲۷۰-۳۸۹ مورخ سوم آذرماه ۱۳۶۵ [۲۴ نوامبر ۱۹۸۶] را صادر و به موجب آن کلیه دعوی و دعاوی متقابل مربوط به رازی را مختومه نمود. بنابراین رازی دیگر در این پرونده طرف دعوی نیست.

۵ - در تاریخ چهارم آذرماه ۱۳۶۵ [۲۵ نوامبر ۱۹۸۶] به دنبال استرداد دعوی وستینگهاوس علیه وزارت نیرو و برق خوزستان، دیوان دستوری صادر و طی آن رسیدگی به آن بخش از پرونده حاضر را که به دعوی مطروحه علیه وزارت نیرو و برق خوزستان مربوط می‌شد مختومه اعلام کرد و به دفتر دیوان دستور داد که اسامی وزارت نیرو و برق خوزستان را از پرونده حذف نماید. بنابراین، وزارت نیرو و برق خوزستان دیگر در این پرونده طرف دعوی نیستند.

۶ - در تاریخ ۱۱ فروردین ماه ۱۳۶۶ [۳۱ مارس ۱۹۸۷]، پس از اعلام هما و تأیید وستینگهاوس مبنی بر فیصله یافتن کلیه دعوی بین هما و وستینگهاوس، دیوان دستوری صادر و طی آن رسیدگی به آن بخش از پرونده حاضر را که به دعوی مطروحه علیه هما مربوط می‌شد مختومه اعلام کرد و به دفتر دیوان دستور داد که نام هما را از پرونده حذف نماید. از اینرو، هما دیگر طرف این پرونده نیست.

۷ - در جلسه استماع نهایی پرونده حاضر، وستینگهاوس اعلام نمود که قصد ندارد دعوی خود علیه شرکت نفت را پیگیری نماید. در نتیجه، از آنجا که شرکت نفت مخالفی ابراز نکرده، دیوان دعوی مطروحه علیه شرکت نفت را مختومه اعلام می‌نماید.

۸ - براین اساس، حکم حاضر به دعوی و دعاوی متقابل مربوط به نیروی هوایی اختصاص دارد زیرا کلیه دعوی و دعاوی متقابل دیگر یا از طریق احکام مبتنی بر شرایط مرضی‌الطرفین

مذکور در بالا حل و فصل گردیده یا اینکه مسترد شده و لذا مختومه محسوب می‌شوند. از تاریخ ۳۰ آذرماه ۱۳۶۶ [۲۱ دسامبر ۱۹۸۷] به بعد، وستینگهاوس در لوایح خود در این بخش باقیمانده از پرونده بدون استثناء و تنها از نیروی هوایی به عنوان خواننده نام برده است. در نتیجه، جمهوری اسلامی ایران دیگر در پرونده حاضر خواننده دعوی نخواهد بود و تنها خواننده باقیمانده در این پرونده نیروی هوایی می‌باشد.

۹ - دعاوی و تقریباً کلیه دعاوی متقابل پرونده حاضر از یک سلسله قراردادهایی ناشی می‌شوند که در فاصله سالهای ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۸ بین وستینگهاوس و نیروی هوایی منعقد گردید و موضوع آنها یک آمادگاه جامع الکترونیک برای تعمیر و نگهداری انواع مختلف اسلحه و سیستمهای الکترونیکی نیروی هوایی بود که وستینگهاوس آن را طراحی و در تأسیس آن به نیروی هوایی کمک کرده بود.

۱۰ - وستینگهاوس چهار فقره ادعا نزد دیوان طرح کرده است. ادعای اول وستینگهاوس مبتنی است بر قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۷ مورخ ۲۸ آبانماه ۱۳۵۳ [۱۹ نوامبر ۱۹۷۴] که طی آن مبلغ -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار بابت خدمات قراردادی ارائه شده مطالبه گردیده است. ادعای دوم وستینگهاوس مبتنی است بر قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۹ که در تاریخ ۲۷ بهمن ماه ۱۳۵۳ [۱۶ فوریه ۱۹۷۵] بین طرفین به امضا رسید و طی آن جمعا" مبلغ -/۱,۰۲۶,۱۳۰ دلار بابت خدمات قراردادی ارائه شده و عدم النفع مطالبه گردیده است. ادعای سوم از قرارداد شماره آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۰ ناشی می‌گردد که در تاریخ دهم اسفندماه ۱۳۵۳ [اول مارس ۱۹۷۵] توسط وستینگهاوس و نیروی هوایی امضا شد و براساس آن جمعا" مبلغ -/۵۷۴,۳۶۱ دلار بابت صورتحسابهای پرداخت نشده مطالبه گردیده است. ادعای چهارم با خواسته ای جمعا" به مبلغ -/۲۸۵,۰۵۴ دلار بابت خدمات ارائه شده و عدم النفع، بر مبنای قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۳۵ مورخ ۱۶ بهمن ماه ۱۳۵۶ [پنجم فوریه ۱۹۷۸] مطرح شده است.^۱ وستینگهاوس بابت کلیه مبالغ مورد ادعا بهره مطالبه می‌کند.

^۱ در حکم حاضر، قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۷، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۹، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۰ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۳۵ گهگاه مجموعاً "قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی" نامیده می‌شوند.

۱۱ - در جلسه استماع نهایی پرونده حاضر، وستینگهاوس اجازه خواست که ادعاهای خود را اصلاح نماید، بدین نحو که درخواستی به خواسته دعوی بیفزاید دایر براینکه دیوان کلیه ضمانتنامه های بانکی و تضمین های حسن انجام کار مرتبط با قراردادهای آمادگاه جامع الکترونیک را کان لم یکن اعلام نماید.

۱۲ - نیروی هوایی به نوبه خود ۱۸ فقره ادعای متقابل بر مبنای قراردادهای مختلف فیما بین علیه وستینگهاوس اقامه کرده است. ^۲ ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت استرداد اضافه پرداختهائی است که بنا به ادعا بابت اجرای قرارداد صورت گرفته و نیز بابت خسارات تبعی و اجرای عین تعهد است. سه فقره از این ادعاهای متقابل بر اساس قراردادهای آی دبلیو پی سی-۰۰۷، آی دبلیو پی سی-۰۱۰ و آی دبلیو پی سی-۰۳۵ موضوع دعاوی اقامه شده اند. لیکن ۱۴ فقره از ادعاهای متقابل از قراردادها یا متمم قراردادهایی ناشی می شوند که وستینگهاوس دعوی راجع به آنها اقامه نکرده بود. این دسته از قراردادها (که منبذ "قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل" نامیده می شوند) به شرح زیر می باشند: قرارداد آی ئی دی-۰۰۱-۷۱ مورخ ۲۶ خردادماه ۱۳۵۰ [۱۶ ژوئن ۱۹۷۱] و متمم های شماره ۲ تا ۹ آن قرارداد، به تاریخهای واقع در فاصله ۲۵ فروردین تا نهم تیرماه ۱۳۵۲ [۱۴ آوریل تا ۳۰ ژوئن ۱۹۷۳]، قراردادهای آی دبلیو پی سی-۰۱۸، آی دبلیو پی سی-۰۱۹ و آی دبلیو پی سی-۰۲۰ که هر سه آنها به تاریخ ۲۱ مردادماه ۱۳۵۴ [۱۲ اوت ۱۹۷۵] هستند، قرارداد آی دبلیو پی سی ۰۲۷ مورخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۵ [۱۲ آوریل ۱۹۷۶] و قراردادهای پشتیبانی موشک به شماره های آی ئی دی-۰۰۲-۷۲ مورخ ۲۳ اسفندماه ۱۳۵۰ [۱۴ مارس ۱۹۷۲] و آی دبلیو پی سی-۰۰۲ مورخ ۲۱ اردیبهشت ماه ۱۳۵۲ [۱۱ مه ۱۹۷۴]. علاوه بر این، نیروی هوایی ادعای متقابلی بابت مالیات و حقوق تأمین اجتماعی تأدیه نشده مطرح کرده است. نیروی هوایی طبق مندرجات آخرین لوایح خود جمعا مبلغ ۷۶،۹۷۳،۱۹۵/- دلار و ۸۵۵،۷۳۰،۰۹۳/ ریال به انضمام بهره، بابت ادعاهای متقابل خود مطالبه می نماید.

۱۳ - وستینگهاوس طی جوابیه مورخ ششم مردادماه ۱۳۶۲ [۲۸ ژوئیه ۱۹۸۳] خود ایرادات

^۲ نیروی هوایی دعاوی متقابل خود را طی لایحه دفاعی که در تاریخ نهم اردیبهشت ماه ۱۳۶۲ [۲۹ آوریل ۱۹۸۳] به ثبت رسید، مطرح نمود.

صلاحیتی به آن دسته از ادعاهای متقابل نیروی هوایی که بر چهار قرارداد موضوع دعاوی مبتنی نیستند مطرح کرد و استدلال نمود که ادعاهای متقابل مزبور از همان قراردادها، معاملات یا رویدادهایی ناشی نمی‌شوند که از نظر صلاحیتی در بند ۱ ماده دو بیانیه حل و فصل دعاوی مقرر گردیده است. دیوان طی دستور مورخ ۲۶ بهمن ماه ۱۳۶۲ [۱۵ فوریه ۱۹۸۴] مسأله صلاحیت خود نسبت به ادعاهای متقابل نیروی هوایی راجع به قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۹ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۰ را جهت تسریع در صدور تصمیم از سایر موضوعات مجزا نمود، بدین سبب که نیروی هوایی برمیبنای همان دعاوی مبتنی بر سه قرارداد مزبور در یکی از دادگاههای ایران علیه وستینگهاوس طرح دعوی نموده و وستینگهاوس نیز متقابلاً با طرح دعوی در یکی از دادگاههای ایالات متحده تقاضای صدور حکم اعلامی کرده بود. متعاقب صدور دستورهای دیوان، رسیدگیهای قضایی مربوط در هر دو کشور متوقف گردید.

۱۴ - در تاریخ ۲۸ آبانماه ۱۳۶۵ [۱۹ نوامبر ۱۹۸۶] جلسه استماعی درباره صلاحیت دیوان نسبت به ادعاهای متقابل نیروی هوایی در ارتباط با قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۹ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۰ تشکیل گردید. و متعاقب آن، طی قرار اعدادی شماره ۲-۲۸۹-۶۷ مورخ ۲۳ بهمن ماه ۱۳۶۵ [۱۲ فوریه ۱۹۸۷]، که در 14 Iran-U.S. C.T.R. 104 به چاپ رسید، دیوان نظر داد که چون ادعاهای متقابل مزبور از همان معامله مربوط به دعاوی اصلی ناشی می‌شوند در حیطه صلاحیت دیوان قرار می‌گیرند.

۱۵ - باتوجه به تصمیم دیوان در قرار اعدادی شماره ۲-۲۸۹-۶۷، وستینگهاوس متعاقباً صلاحیت دیوان را نسبت به ادعاهای متقابل نیروی هوایی در ارتباط با قراردادهای آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱، از جمله متمم های شماره ۲ تا ۹ آن و نیز قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۷ پذیرفت، اما کماکان اعتراضات صلاحیتی خود نسبت به ادعاهای متقابل نیروی هوایی در ارتباط با قراردادهای آی‌ئی‌دی-۰۰۲-۷۲ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲ (از این به بعد "قراردادهای موشکی") و ادعای متقابل مربوط به مالیات و حقوق تأمین اجتماعی معوق را حفظ نمود.

۱۶ - در تاریخ ۳۰ آذرماه ۱۳۶۶ [۲۱ دسامبر ۱۹۸۷] وستینگهاوس ضمن تسلیم دفاعیات خود نسبت به ادعاهای متقابل نیروی هوایی، ۹ فقره ادعای متقابل در پاسخ به ادعاهای متقابل آن نیرو طرح نمود. یکایک ادعاهای متقابل وستینگهاوس علیه نیروی هوایی، که وستینگهاوس آنها را "ادعاهای متقابل در متقابل" نامیده است، براساس قراردادهایی غیراز چهار قرارداد موضوع ادعاهای اصلی است که موضوع ادعای متقابل نیروی هوایی بوده است. خواسته وستینگهاوس در ادعاهای متقابل در متقابل خود جمعا "۸,۹۴۰,۰۲۹/- دلار به علاوه بهره می‌باشد.

۱۷ - با این ترتیب، وستینگهاوس بابت ادعاها و ادعاهای متقابل در متقابل خود مجموعا "مبلغ ۱۲,۰۴۴,۶۰۵/- دلار به علاوه بهره مطالبه می‌نماید.

۱۸ - هر دو طرف هزینه های مرتبط با داوری را مطالبه می‌کنند.

۱۹ - جلسه استماع نهایی پرونده حاضر در روزهای ۱۲ الی ۱۶ اسفندماه ۱۳۷۰ [دوم تا ششم مارس ۱۹۹۲] برگزار شد.

۲۰ - دیوان طی اطلاعیه کتبی مورخ ۱۸ مردادماه ۱۳۷۳ [نهم اوت ۱۹۹۴] به طرفین اطلاع داد که به علت درگذشت آقای خوزه ماریا رودا، آقای کریستوف اسکوبیشفسکی، رئیس شعبه دو، برای رسیدگی به کلیه موضوعات پرونده حاضر جانشین قاضی رودای فقید می‌گردد. مضافا" دیوان به طرفین اطلاع داد که شعبه، وفق مفاد ماده ۱۴ قواعد دیوان، تشخیص داده است که لازم نیست جلسه استماعی که قبلا" در پرونده حاضر برگزار شده تجدید گردد.

دو - واقعیات و اظهارات ۳

الف - قراردادها

۳ بررسی مفصل تر برخی واقعیات، حسب اقتضا، هنگام رسیدگی به ماهیت دعاوی و دعاوی متقابل طی بندهای آتی صورت خواهد گرفت.

۲۱ - در فاصله سالهای ۱۹۷۱ و ۱۹۷۸ وستینگهاوس و نیروی هوایی برای تأسیس يك آمادگاه جامع الكترونيك ("آمادگاه الكترونيك") برای نیروی هوایی ایران به انعقاد يك سلسله قرارداد مبادرت نمودند. منظور طرفین این بود که آمادگاه مذکور راه حل واحدی برای رفع نیازهای مختلف نیروی هوایی در زمینه تعمیرات پیچیده آمادگاهی و خدمات نگهداری قطعات الكترونيكي مورد مصرف در هواپیماهای نیروی هوایی و تجهیزات پشتیبانی زمینی آن نیرو باشد. یکی از هدفهای اصلی ایجاد آمادگاه الكترونيك استفاده از وسایل آزمایش و تعمیرات چند منظوره بود، بدین معنی که به جای استفاده از وسایل آزمایش و تعمیراتی که برای انجام کار خاصی از تولید کنندگان تجهیزات اولیه^۴ خریداری می‌شد، آمادگاه الكترونيك می‌توانست از وسایل چند منظوره استفاده کند که توسط وستینگهاوس طراحی و ساخته می‌شد و بدون نیاز به سازنده اصلی تجهیزات مذکور، تعمیر و نگهداری سیستمهای مختلف الكترونيكي امکان پذیر می‌شد. این طرح برای نیروی هوایی موجب صرفه جویی در هزینه و قابلیت انعطاف در کار می‌بود و برای وستینگهاوس پروژه عظیمی بود که در دراز مدت درآمد معتناهی ایجاد می‌نمود.

۲۲ - چنانکه در پیشنهاد اولیه مورخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۰ [۱۲ آوریل ۱۹۷۱] وستینگهاوس به نیروی هوایی عنوان شده بود، قرار بود آمادگاه الكترونيك طی سه مرحله (فاز) ایجاد شود. در اولین فاز، که طرفین آن را فاز يك می‌نامیدند، قرار بود وستینگهاوس قابلیت‌های موجود نیروی هوایی را ارزیابی و برای تأمین نیازهای مبرم آن نیرو که باید توسط طرفین مشخص می‌شد پشتیبانی تعمیراتی فوری فراهم نماید. طی دومین فاز، که فاز دو شناخته می‌شد، قرار بود وستینگهاوس سایر نیازهای تعمیراتی نیروی هوایی را، که بایستی در دراز مدت تأمین می‌گردید، مورد مطالعه قرار دهد. سومین فاز، یعنی فاز سه، مربوط می‌شد به اجرای پیشنهادات ارائه شده در گزارش مطالعات فاز دو. فاز سه همچنین مشتمل بود بر اولین مرحله گسترش آمادگاه الكترونيك که در نتیجه خرید اسلحه و هواپیماهای جدید توسط نیروی هوایی ضرورت پیدا کرده بود. در سال ۱۹۷۵، طرفین درباره طرحی موسوم

۴ "تجهيزات اولیه" (prime equipment) به تجهيزات الكترونيكي يا ساير تجهيزات نیروی هوایی اطلاق می‌شود که قرار بود سرویس آنها با استفاده از تجهيزات نگهداری وستینگهاوس در آمادگاه الكترونيك صورت گیرد. همچنین، قرار بود وستینگهاوس این تجهيزات را در ساختن دستگاههای تعمیر و نگهداری مزبور مورد استفاده قرار دهد. تجهيزات اولیه توسط کارخانجات مختلفی طراحی و ساخته می‌شد.

به گسترش کلی دوم به توافق رسیدند. طرفین همچنین هرچند گاهی در مورد گسترش آمادگاه در زمینه های مشخص تر دیگری به توافق هایی دست یافتند.

۲۳ - در تاریخ ۲۶ خردادماه ۱۳۵۰ [۱۶ ژوئن ۱۹۷۱] طرفین اولین و اساسی ترین قرارداد آمادگاه الکترونیک یعنی قرارداد شماره آی تی دی-۷۱-۰۰۱ را امضا کردند. براساس این قرارداد، پروژه آمادگاه الکترونیک به سه فاز تقسیم گردید. همانطور که گفته شد، در فاز يك قرار بود وستینگهاوس برای تأمین نیازهای مبرم نیروی هوایی، تعمیرگاههایی با قابلیت تعمیر فوری ایجاد کند و طی فاز دو تجهیزات الکترونیکی آن نیرو را بررسی و برای سرویس آنها يك طرح تعمیراتی ارائه نماید. نیروی هوایی موافقت کرد که بابت فاز يك مبلغ ۸,۰۹۵,۶۴۵/ دلار و برای فاز دو مبلغ -/۸۳۰,۵۹۸ دلار بپردازد. طبق برنامه اجرای قرارداد، وستینگهاوس می بایست کار هر دو فاز را از دهم مردادماه ۱۳۵۰ [اول اوت ۱۹۷۱] آغاز نموده، فاز يك کار را ظرف مدت ۳۲ ماه و فاز دو را ظرف ۱۸ ماه به پایان رساند. منظور از فاز سه، اجرای پیشنهاداتی بود که وستینگهاوس طی گزارش مطالعاتی فاز دو تسلیم می کرد و لذا شرایط اجرای فاز سه تنها پس از خاتمه مطالعات مزبور مورد مذاکره قرار گرفت.

۲۴ - در تاریخ ۲۳ اسفندماه ۱۳۵۰ [۱۴ مارس ۱۹۷۲] به دنبال پیشنهاد ماه ژانویه ۱۹۷۲ وستینگهاوس، قرارداد موشکی شماره آی تی دی-۷۲-۰۰۲ بین وستینگهاوس و نیروی هوایی منعقد گردید. به موجب این قرارداد، وستینگهاوس مکلف بود برای دو نوع از موشکهای هوا به هوای نیروی هوایی، یعنی AIM-7E اسپارو و AIM-9E سایدوایندر امکانات تعمیراتی فراهم نماید. نیروی هوایی موافقت کرد که در ازای این خدمات -/۴,۸۹۰,۰۰۰ دلار به وستینگهاوس بپردازد. طرفین دو متمم به این قرارداد اضافه کردند. در تاریخ ۱۷ مهرماه ۱۳۵۲ [نهم اکتبر ۱۹۷۳] طرفین شرح کار قرارداد را گسترش داده پشتیبانی تعمیراتی موشک جدیدی به نام ساید وایندر AIM-9J را مشمول آن نموده، و بر آن اساس، قیمت قرارداد را به -/۵,۱۷۳,۶۷۱ دلار افزایش دادند. در تاریخ ۲۸ اسفندماه ۱۳۵۳ [۱۹ مارس ۱۹۷۵] طرفین متمم دومی برای تأمین خدمات مهندسی گسترده تری امضا نمودند و مبلغ کل قرارداد را به -/۵,۷۴۸,۷۶۹ دلار افزایش دادند.

۲۵ - در آوریل سال ۱۹۷۳ وستینگهاوس گزارش مطالعات فاز دو را به نیروی هوایی تسلیم و طی آن توصیه کرد که چندین محل کار جداگانه موسوم به "کارگاه" دایر گردد تا برای تعمیر وسایلی از قبیل بی سیم، رادار یا تجهیزات الکترومکانیکی مجهز شود. متعاقباً در فاصله ۲۵ فروردین ماه و نهم تیرماه ۱۳۵۲ [۱۴ آوریل و ۳۰ ژوئن ۱۹۷۳] طرفین ۷ فقره متمم قرارداد شماره آی تی دی-۷۱-۰۰۱ را به منظور اجرای توصیه های مندرج در گزارش مطالعاتی فاز دو امضا و به این ترتیب، فاز سه پروژه آمادگاه الکترونیک را آغاز کردند. ۷ فقره متمم مذکور نزد طرفین به متمم های شماره ۲ الی ۹ معروف است و در حکم حاضر نیز تحت همین عناوین به آنها اشاره خواهد شد.^۵

۲۶ - به موجب متمم شماره ۲، وستینگهاوس متعهد گردید کارگاه موجود رادار را با هزینه ای به مبلغ ۵,۹۸۰,۷۳۹/- دلار گسترش دهد. به موجب مفاد متمم مزبور، قرار بود وستینگهاوس وسایل آزمایش و نشریات فنی مشخصی را برای نیروی هوایی طراحی و تولید نموده و به آن نیرو تحویل دهد. متمم شماره ۴ به منظور توسعه کارگاه دستگاههای بی سیم و با هزینه ای به مبلغ ۲,۶۸۹,۶۰۸/- دلار به امضا رسید و به موجب آن وستینگهاوس متعهد شد که ایستگاههای آزمایش خاص و تجهیزات دیگر و همچنین نشریات فنی برای نیروی هوایی طراحی و تولید کرده، به آن نیرو تحویل دهد. متمم شماره ۵ مقرر می داشت که خدمات آموزشی، مهندسی و پشتیبانی تدارکاتی و نیز یک سال مایحتاج قطعات یدکی، برای پشتیبانی تجهیزات جدید رادار و دستگاههای بی سیم موضوع متمم های ۳ و ۴ تأمین گردد. نیروی هوایی موافقت کرد که بابت خدمات مبلغ ۱,۹۴۹,۷۳۳/- دلار و بابت قطعات یدکی مبلغ ۲,۱۲۲,۸۱۶/- دلار به وستینگهاوس بپردازد.

۲۷ - متمم شماره ۶ به همراه متمم های شماره ۷ و ۸، مربوط می شد به تدارک قابلیت های تعمیراتی جامع در رده آمادگاه، برای تجهیزات الکترومکانیکی موجود نیروی هوایی - عمدتاً عبارت بود از تجهیزات ناوبری و کنترل پرواز. طبق متمم شماره ۶، که نیروی هوایی موافقت کرده بود بابت آن مبلغ ۲,۷۳۲,۹۰۰/- دلار به وستینگهاوس بپردازد، وستینگهاوس مکلف شده بود

^۵ متمم قبلی شماره ۱ به موضوعات فنی اختصاص داشت که به شرح کار قرارداد مربوط نمی شد.

که چندین ایستگاه آزمایش و نشریات فنی مختلف به نیروی هوایی تحویل نماید. براساس متمم شماره ۷، وستینگهاوس متعهد گردید در ازای دریافت ۴,۳۱۵,۹۰۰/- دلار سخت افزار دستگاههای اصلی و فرعی برای کارگاه الکترومکانیک و نشریات فنی مربوط را تحویل نماید. متمم شماره ۸ مقرر می‌داشت که وستینگهاوس خدمات آموزشی، مهندسی، و پشتیبانی کارگاه الکترومکانیک و نیز، مایحتاج یکساله قطعات یدکی برای پشتیبانی عملیات کارگاه تحویل دهد. قیمت بخش خدمات متمم شماره ۸ مبلغ ۲,۴۰۰,۹۰۰/- دلار و بهای بخش قطعات یدکی ۲,۴۹۵,۱۵۵/- دلار بود.

۲۸ - و سرانجام، طی متمم شماره ۹، وستینگهاوس متعهد گردید که کارگاههای جدید سیار و تخصصی تعمیر و نگهداری در آمادگاه الکترونیک ایجاد نماید. قرار بود کارگاه سیار پشتیبانی و انتهای تعمیر و نگهداری سیار را عهده دار شود که بوسیله آنها تکنیسین ها و دستگاههای تعمیراتی برگزیده به محل استقرار سیستمهای بزرگ و ثابت نیروی هوایی واقع در نقاط مختلف ایران منتقل می‌گردید و پس از بازگشت و انتها به آمادگاه الکترونیک، این کارگاههای تعمیراتی تخصصی می‌توانستند روی اجزای این سیستمها تعمیرات اضافی انجام دهند. به موجب این متمم، وستینگهاوس ملزم بود در ازای دریافت مبلغ ۱,۶۱۶,۰۰۰/- دلار، تجهیزات تعمیراتی خاصی را طراحی و تولید نموده، به نیروی هوایی تحویل دهد و نیز خدمات مهندسی به آن نیرو ارائه نماید. علاوه براین، قرار بود وستینگهاوس در مقابل دریافت ۹۹۹,۴۰۰/- دلار مایحتاج يك سال مصرف قطعات یدکی برای تعمیرگاههای سیار و تخصصی تعمیر و نگهداری تحویل دهد.

۲۹ - در تاریخ ۲۱ اردیبهشت ماه ۱۳۵۲ [۱۱ مه ۱۹۷۴] وستینگهاوس و نیروی هوایی قرارداد موشکی شماره آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲ را منعقد نمودند که منظور از آن، گسترش تأسیسات موشکی به نحوی بود که قابلیت تعمیر موشکهای هوا به زمین ماوریک AGM-65A نیروی هوایی در رده آمادگاه به دست آید. گسترش تأسیسات موشکی قرار بود در دو فاز، که فازهای يك و دو نامیده می‌شد، انجام گردد. تحت این قرارداد، وستینگهاوس مکلف بود وسایل آزمایش و سایر تجهیزات، نشریات فنی و خدمات آموزشی و مهندسی به نیروی هوایی تحویل دهد. در مقابل، قرار بود نیروی هوایی مبلغ ۱,۷۵۲,۵۰۰/- دلار بابت فاز يك

و مبلغ -/۶,۶۸۵,۰۳۸ دلار بابت فاز دو به وستینگهاوس پرداخت کند.

۳۰ - در طول دهه ۱۹۷۰، تجهیزات الکترونیکی نیروی هوایی به طور مداوم گسترش می‌یافت و در نتیجه، طرفین هرچند یکبار، به منظور افزایش قابلیت تعمیر و نگهداری سیستمهایی که نیروی هوایی متعاقب امضای متمم های فاز سه خریداری نموده بود، قراردادهای جداگانه ای منعقد می‌کردند. در تاریخ ۲۸ آبانماه ۱۳۵۳ [۱۹ نوامبر ۱۹۷۴] طرفین قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۷ را که به آرایش فنی ایستگاههای آزمایش کارگاه رادار مربوط می‌شد، امضا کردند. آرایش فنی مذکور پس از خرید سیستم جدید رادار AN/APQ-120 ضرورت پیدا کرد. در تاریخ ۲۷ بهمن ماه ۱۳۵۳ [۱۶ فوریه ۱۹۷۵]، وستینگهاوس و نیروی هوایی، قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۹ را که مبنای یکی از ادعاهای اصلی پرونده حاضر است، امضا نمودند که منظور از آن تأمین قابلیت تعمیراتی یک سیستم ضدهوایی کنترل شونده توسط رادار به نام "سوپر فلدرماوس" (Super Fledermous) برای آمادگاه الکترونیک بود. در تاریخ دهم اسفندماه ۱۳۵۳ [اول مارس ۱۹۷۵]، طرفین قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی ۰۱۰ را، که مبنای یکی از ادعاهای اصلی پرونده حاضر است، امضا کردند که منظور از آن فراهم ساختن امکان تعمیر دو سیستم بی‌سیم جدیداً خریداری شده، یعنی دستگاه پرسشگر (AN/TPX-46(V) Interrogator Set)، و دستگاه ترمینال (AN/TRC-145 Terminal Set) بود.

۳۱ - در اواسط دهه ۱۹۷۰، تعداد هواپیماهای جدید و جنگ افزارها و سیستمهای الکترونیکی که نیروی هوایی در حال خرید آنها بود ایجاب می‌کرد که آمادگاه الکترونیک برای بار دوم گسترش داده شود. از اینرو، در تاریخ ۲۱ مردادماه ۱۳۵۴ [۱۲ اوت ۱۹۷۵] وستینگهاوس و نیروی هوایی، قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۹ و آی‌دبلیوپی‌سی ۰۲۰ را به منظور اجرای گسترش کلی دوم آمادگاه الکترونیک امضا نمودند. هدف از قراردادهای مزبور به ترتیب توسعه کارگاه رادار، کارگاه الکترومکانیک و کارگاه بی‌سیم بود.

۳۲ - در تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۵ [۱۲ آوریل ۱۹۷۶] طرفین قرارداد

آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۷ را امضا کردند که هدف آن تأمین خدمات پشتیبانی تعمیراتی و مهندسی بیشتری برای آمادگاه الکترونیک بود.

۳۳ - در تاریخ ۱۶ بهمن ماه ۱۳۵۶ [پنجم فوریه ۱۹۷۸] قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۳۵، که مبنای یکی از ادعاهای اصلی پرونده حاضر است بین وستینگهاوس و نیروی هوایی منعقد گردید. این قرارداد مربوط می‌شد به ارائه خدمات کمکی و پشتیبانی مهندسی برای کارگاه رادار و نیز به کارکنان آمادگاه در زمینه بعضی سیستمهای رادار زمینی و هوابرد و همچنین در زمینه یک سیستم کامپیوتری که براساس یک قرارداد قبلی بین طرفین تحویل شده بود.

۳۴ - راجع به قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی و ادعاهای متقابل موصوف در بندهای بالا، حسب لزوم، هنگام پرداختن به ماهیت ادعا یا ادعای متقابل مربوط ذیلاً" به تفصیل بحث خواهد شد.

ب - اجرای قراردادها

۳۵ - در فاصله سالهای ۱۹۷۱ و ۱۹۷۸، کار قراردادهای آمادگاه الکترونیک، هرچند با تأخیرهای اساسی، در حال پیشرفت بود. وستینگهاوس می‌گوید که این تأخیرها عمدتاً" قابل انتساب به نیروی هوایی بود که به تعهدات قراردادی خود مبنی بر همکاری با وستینگهاوس عمل نمی‌کرد. برای مثال، وستینگهاوس مدعی است که نیروی هوایی تسهیلات لازم را برای اجرای کار و انبار کردن وسایل در آمادگاه الکترونیک در حد کافی و به موقع در اختیار وستینگهاوس نمی‌گذاشت و به تعهد خود برای تأمین برق مطمئن در آمادگاه عمل نمی‌نمود. وستینگهاوس مدعی است که دلیل اصلی عقب افتادن کار، تأخیرهای طولانی نیروی هوایی در تحویل تجهیزات اولیه ای بود که وستینگهاوس برای طراحی و ساختن تجهیزات تعمیراتی بدانها نیاز داشت.

۳۶ - نیروی هوایی بنوبه خود هرگونه مسئولیتی را در مورد تأخیر در اجرای کار انکار کرده، معتقد است که ناتوانی وستینگهاوس در ایفای تعهدات قراردادی خود موجب تأخیرهای

مذکور گردید. بویژه در مورد فراهم نبودن تجهیزات اولیه، نیروی هوایی می‌گوید که این مسأله ناشی از آن بود که وستینگهاوس به تعهد قراردادی قبلی اش در خصوص مشخص کردن تجهیزات اولیه مورد نیاز خود برای نیروی هوایی عمل نکرد و اضافه می‌نماید که آن نیرو نمی‌توانست قبل از دریافت مشخصات کامل وسایل مورد نیاز از وستینگهاوس، هیچیک از تجهیزات اولیه مورد بحث را تحویل دهد. نیروی هوایی همچنین معتقد است که عدم آشنایی وستینگهاوس با طرح آمادگاه جامع که از طرف خود وستینگهاوس پیشنهاد شده بود و نیز بی‌تجربگی کارکنان وستینگهاوس در اجرای وظایف محوله موجب تأخیر در انجام کارها شد.

۳۷ - در سال ۱۹۷۶ طرفین به منظور بررسی پیشرفت کار وستینگهاوس در قرارداد آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ و متمم‌های آن و نیز به منظور حل مشکلات، شروع به تشکیل جلسات منظم بررسی وضعیت نمودند. در این جلسات، نیروی هوایی سئوالاتی راجع به عملکرد وستینگهاوس در مورد بعضی کارها مطرح می‌کرد و وستینگهاوس پس از بررسی کارها از طریق گزارش به نیروی هوایی به سئوالات مزبور پاسخ می‌داد. نیروی هوایی پس از بررسی پاسخهای وستینگهاوس، یا قبول می‌کرد که اجرای کارهای مشخصی کامل و رضایت بخش است و مورد را در یادداشتی "پایان یافته" اعلام می‌کرد و یا طرفین به این نتیجه می‌رسیدند که اقدامات بیشتری نیز لازم است تا کار به نحو رضایت بخش به پایان رسد.

۳۸ - در اواخر سال ۱۹۷۷ و اوایل ۱۹۷۸، نمایندگان وستینگهاوس و نیروی هوایی جلسات زنجیره‌ای تحت عنوان جلسات "دفتر پروژه" و جلسات "فرعی" تشکیل دادند که هدف آنها بررسی فنی کل قرارداد آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ و متمم‌های آن و نیز تنظیم توصیه‌هایی برای اصلاح قرارداد بود. طرفین این توصیه‌ها را در صورت‌مجلس مورخ ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۵۶ [۱۷ مه ۱۹۷۸] و متمم مورخ ۲۷ خردادماه ۱۳۵۶ [۱۷ ژوئن ۱۹۷۸] آن درج نمودند. مذاکرات و توصیه‌های مندرج در اسناد مذکور منجر به این شد که طرفین در ژوئیه ۱۹۷۸ توافق نامه‌ای امضا کنند ("توافقنامه ۱۹۷۸").

۳۹ - صورت‌مجلس مورخ ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۵۶ [۱۷ مه ۱۹۷۸] و متمم مورخ ۲۷ خردادماه

۱۳۵۶ [۱۷ ژوئن ۱۹۷۸] که در بالا ذکر شد، به عنوان جزئی از توافقنامه ۱۹۷۸ اعلام گردید. در بند نخستین توافقنامه ۱۹۷۸ آمده است:

این توافقنامه، مبین تفاهم کامل و نهایی طرفین راجع به کارهای فنی مقرر و موصوف در قرارداد است که بدینوسیله از قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ حذف یا به سایر قراردادها منتقل می‌شوند. کلیه کارهایی که در این توافقنامه مشخصاً ذکر نشده، یا انجام گردیده و یا طبق مفاد قرارداد انجام خواهد شد.

در بند مذکور همچنین گفته شده است که:

تصویب این توافقنامه فنی توسط نمایندگان مجاز طرفین موجبات شروع تعدیلات قراردادی و مالی را برای تصفیه حساب نهایی فراهم خواهد کرد. وستینگهاوس صورت کارهایی را که قبل از این توافقنامه انجام و به منظور تصویب از قرارداد حذف شده اند در اختیار دفتر پروژه آمادگاه جامع الکترونیک خواهد گذاشت. سپس، برای اعلام پایان قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ جلسه ای با شرکت نمایندگان دفتر پروژه تدارکات و تولید آمادگاه وستینگهاوس تشکیل خواهد گردید.

طرفین قبول دارند که برای تنظیم موافقتنامه مربوط به تعدیلات مالی بابت ارقام حذف شده، که در متن نقل شده در بالا مورد اشاره واقع گردید، هرگز وارد مذاکره نشدند.

۴۰ - بنا به اظهار وستینگهاوس، طرفین طی توافقنامه ۱۹۷۸ کلیه اختلافات مربوط به قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ را حل کردند، بدین ترتیب که وستینگهاوس موافقت کرد ارقام مشخصی را بدون هیچگونه هزینه اضافی برای نیروی هوایی حذف یا [به قراردادهای دیگر] منتقل نماید و نیروی هوایی موافقت نمود که سایر کارهای وستینگهاوس را به همان صورتی که انجام شده بود بپذیرد. نیروی هوایی این تفسیر از توافقنامه را قبول ندارد و در عوض، می‌گوید که توافقنامه ۱۹۷۸ يك توافق نهایی برای حل و فصل کلیه اختلافات ناشی از قرارداد شماره ۷۱-۰۰۱ نبوده، بلکه "نقطه آغاز حل و فصل نهایی قرارداد" بود. نیروی هوایی می‌افزاید که توافقنامه ۱۹۷۸ صرفاً "يك توافقنامه فنی بود که حل کلیه جنبه های مالی قرارداد را به بعد موکول نمود. راجع به اینکه آیا توافقنامه ۱۹۷۸ قرارداد آی‌ئی‌دی

۷۱-۰۰۱ و متمم های آن را واقعا "خاتمه داد یا خیر، نیلا"، همراه با بررسی ماهیت ادعاهای متقابل نیروی هوایی درباره آن قرارداد، بحث خواهد شد.

۴۱ - وستینگهاوس ادعا می‌کند که از سپتامبر ۱۹۷۸ که ناآرامی‌های اجتماعی در ایران شدت گرفت، نیروی هوایی شروع به تعویق پرداختهای قراردادی خود نمود. وستینگهاوس می‌افزاید که، با پیش آمدن حوادث بعدی، نگرانی عدم دریافت پول تحت الشعاع نگرانی امنیت جانی کارکنان آن شرکت در ایران قرار گرفت. علاوه براین، وستینگهاوس اظهار می‌دارد که آشوبهای انقلابی، از جمله تظاهرات، مختل شدن عبور و مرور به آمادگاه الکترونیک و بالعکس، قطع برق و امثال آن، بخش عمده کارهای پروژه آمادگاه الکترونیک را متوقف نمود. در تاریخ ۱۵ آذرماه ۱۳۵۷ [ششم دسامبر ۱۹۷۸]، وستینگهاوس طی نامه ای به نیروی هوایی اعلام کرد که در نظر دارد کارکنان خود را از تاریخ ۱۷ آذرماه ۱۳۵۷ [هشتم دسامبر ۱۹۷۸] برای تعطیلات عید میلاد مسیح از ایران خارج نماید. وستینگهاوس طی نامه مزبور به نیروی هوایی اعلام داشت: "کارکنانی که مأموریتشان در ایران ادامه دارد در تاریخ ۱۶ دیماه ۱۳۵۷ [ششم ژانویه ۱۹۷۹] برای انجام کار به ایران مراجعت خواهند کرد" و اظهار امیدواری نمود که "وقفه چندانی در کار ایجاد نخواهد شد". وستینگهاوس طبق برنامه مذکور کارکنان خود را در تاریخ ۱۷ آذرماه ۱۳۵۷ [هشتم دسامبر ۱۹۷۸] از ایران خارج نمود.

۴۲ - در تاریخ ۲۰ دیماه ۱۳۵۷ [دهم ژانویه ۱۹۷۹] وستینگهاوس به نیروی هوایی اطلاع داد که، برخلاف برنامه های اولیه اش، کارکنان خود را در ژانویه ۱۹۷۹ به ایران باز نخواهد گرداند. وستینگهاوس کتبا "اعلام داشت:

چون اوضاع در ایران هنوز به حال عادی بازنگشته و در واقع وخیمتر شده، وستینگهاوس تصمیم گرفته است کارکنان خود را در حال حاضر بازنگرداند. . . .

از لحاظ قراردادی، براساس مفاد ماده فورس ماژور قراردادهای فیما بین، ما از حق خود برای متوقف ساختن کار در ایران استفاده می‌کنیم و حق داریم برنامه تحویل را به تناسب هر روز توقف در کار به تعویق اندازیم. مضافاً براساس شرط مربوط به پرداخت در قراردادهایمان، از حق خود استفاده

کرده ادامه کار را هم در ایران و هم در تأسیسات شرکت در هانت ولسی (Hunt Valley) تا وصول مطالبات معوقه گذشته متوقف می‌نماییم.

بدیهی است که وضع فعلی را روز به روز بررسی می‌کنیم و به محض اینکه اوضاع ایران اجازه دهد با گروه خود به آن کشور بازمی‌گردیم تا اجرای کلیه کارهای معوقه قراردادهای خود با اداره تدارکات آن نیرو ادامه دهیم.

امیدواریم بتوانیم در آینده بسیار نزدیک بار دیگر با نیروی هوایی همکاری نماییم.

۴۲ - در اکتبر ۱۹۷۹، نیروی هوایی گروهی از افسران خود را به ایالات متحده اعزام داشت تا راجع به وضعیت قراردادهای آمادگاه الکترونیک تحقیق و در مورد امکان ادامه کار قراردادهای مزبور با وستینگهاوس مذاکره نمایند. در تاریخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] وستینگهاوس نامه ای به نیروی هوایی ارسال و طی آن اظهار تمایل کرد که کار قراردادها را تحت شرایطی ادامه دهد و گزارشی از وضعیت قراردادهای آمادگاه الکترونیک ضمیمه نامه کرد. در این گزارش تصریح شده بود که حل مسأله صورتحسابهای معوقه وستینگهاوس شرط اساسی از سرگرفتن کار است. در قسمت زیربیط نامه مورخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] وستینگهاوس آمده است:

وستینگهاوس خوشوقت است که اعضای گروه I-Hawk/ وستینگهاوس به منظور مذاکره پیرامون موضوعات مورد علاقه طرفین با ما تماس گرفته اند. . .

وستینگهاوس بسیار مشتاق است که مناسبات خود را با نیروی هوایی جمهوری اسلامی مجدداً برقرار سازد. به اعتقاد ما به صلاح طرفین است که از مشکلاتی که در گذشته بروز کرده بود اجتناب شود. قبل از شروع هرگونه اقدامی در ارتباط با قراردادها، هر دو طرف باید سریعاً در مورد مسایلی که فیصله نیافته محسوب می‌گردد، به توافق برسند. . .

وستینگهاوس نیز در علاقمندی به ادامه استفاده از آمادگاه جامع الکترونیک. . . شریک می‌باشد. ما با تشریک مساعی می‌توانیم به این هدف نایل شویم. خواهشمند است در هر زمان که مایلید اعضای گروه I-Hawk/ وستینگهاوس را برای ملاقات با کارکنان ما اعزام نمایید.

مدرکی حاکی از اینکه طرفین مکاتبات دیگری راجع به از سر گرفتن پروژه آمادگاه الکترونیک انجام داده باشند در پرونده وجود ندارد. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که بعد از اشغال سفارت ایالات متحده در ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹] همکاری آن شرکت در ایران عملاً خاتمه یافت.

سه - جریان رسیدگی

۴۴ - در جلسه استماع نهایی، وستینگهاوس برای اولین بار اجازه خواست که ادعاهای خود را با افزودن درخواستی به خواسته دعوی اصلاح کند، بدین ترتیب که از دیوان تقاضا نماید کلیه ضمانتنامه های بانکی و حسن انجام کاری که در ارتباط با قراردادهای آمادگاه الکترونیک گشایش یافته باطل و کان لم یکن اعلام گردد. بدینسان، اصلاحیه پیشنهادی، خواسته ای متفاوت - - یعنی خواسته ای اعلامی - - به خواسته پولی اولیه اضافه نموده، مسایل حقوقی و موضوعی جدیدی را مطرح می‌کند که قبلاً نه مطرح شده و نه مورد بحث قرار گرفته اند. بدین لحاظ، به نظر دیوان، وستینگهاوس ظاهراً به جای اصلاح ادعا، به نحوی که در ماده ۲۰ قواعد دیوان پیش بینی شده، در واقع ادعای جدیدی را، بعد از انقضای مهلت مقرر در بند ۴ ماده سه بیانیه حل و فصل برای ثبت دعاوی، مطرح کرده است. علاوه براین، به علت تأخیر طولانی وستینگهاوس در اصلاح ادعای خود، فرصت کافی برای پاسخ دادن به جنبه های حقوقی و موضوعی ادعای اصلاحی به نیروی هوایی داده نشده است. با توجه به این اوضاع و احوال، دیوان اصلاحیه مزبور را قابل پذیرش ندانسته، آن را رد می‌کند. بنگرید به: بند ۳۷ حکم شماره ۱-۴۸۴-۲۳۸ مورخ دهم آذرماه ۱۳۶۶ [اول دسامبر ۱۹۸۷] در پرونده آرتور یانگ اند کامپنی و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 54-253 Iran-U.S. C.T.R. 17، حکم شماره ۲-۱۱۵-۳۱۵ مورخ ۱۹ شهریورماه ۱۳۶۶ [دهم سپتامبر ۱۹۸۷] در پرونده ریلاینس گروپ، اینکورپوریتد و شرکت خدمات نفت ایران و دیگران، چاپ شده در 259, 257 Iran-U.S. C.T.R. 16 و بند ۵۹ حکم شماره ۲-۱۳۱-۵۱۸ مورخ ۲۳ مردادماه ۱۳۷۰ [۱۴ اوت ۱۹۹۱]، در پرونده پترولین، اینک و دیگران و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در

چهار - صلاحیت

الف - طرفین دعوی

۴۵ - وستینگهاوس برای اثبات تابعیت آمریکایی خود مدارک مشروحه زیر را تسلیم کرده است: یک برگ گواهی از دبیر مشترک المنافع [ایالت] پنسیلوانیا مشعر بر ثبت شرکت وستینگهاوس در آن ایالت، بخشی از آگهی‌های درخواست نیابت رأی در مجمع عمومی سالانه شرکت و دو سوگندنامه از معاون مدیریت کل حقوقی و معاون دبیر شرکت. نیروی هوایی هیچگونه ایرادات جدی به تابعیت آمریکایی وستینگهاوس مطرح نکرده است. باتوجه به کلیه این ملاحظات، دیوان متقاعد شده است که وستینگهاوس، به مفهوم مندرج در بند ۱ ماده هفت بیانیه حل و فصل دعاوی، در کلیه اوقات ذریبط تبعه ایالات متحده بوده است.

۴۶ - اختلافی نیست که نیروی هوایی طبق تعریف مندرج در بند ۳ ماده هفت بیانیه حل و فصل دعاوی، مشمول معنای "ایران" قرار گرفته و لذا خواننده صحیح دعوی می‌باشد.

ب - ادعاها و ادعاهای متقابل

۴۷ - دیوان متقاعد شده است که دعاوی وستینگهاوس راجع به قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی ۰۰۷ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۹ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۰ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۳۵ موضوعاً در صلاحیت دیوان قرار می‌گیرند، زیرا کلیه این دعاوی از "دیون، قراردادهای... سلب مالکیت از اموال یا هر اقدام دیگر مؤثر در حقوق مالکیت" ناشی می‌شوند. بند ۱ ماده دو بیانیه حل و فصل دعاوی. مضافاً دیوان نظر می‌دهد که دعاوی مورد بحث در تاریخ انعقاد بیانیه حل و فصل پابرجا و در طول دوره لازم مستمرا" متعلق به وستینگهاوس بوده اند. در نتیجه، دیوان بر این عقیده است که نسبت به دعاوی مزبور صلاحیت دارد.

- ۴۸ - اختلافی نیست که ادعاهای متقابل نیروی هوایی راجع به قراردادهای آی دبلیوپی سی-۰۰۷ و آی دبلیوپی سی-۰۱۰ و آی دبلیوپی سی-۰۲۵ طبق الزام صلاحیتی مقرر در بند ۱ ماده دو بیانیه حل و فصل دعاوی "از همان قرارداد، معامله یا رویداد" مبنای دعوی ناشی می‌شوند.
- ۴۹ - دیوان قبلاً طی قرار اعدادی شماره ۲-۲۸۹-۶۷ نظر داده است که ادعاهای متقابل نیروی هوایی در زمینه قراردادهای آی دبلیوپی سی-۰۱۸ و آی دبلیوپی سی-۰۱۹ و آی دبلیوپی سی-۰۲۰ گسترش کلی دوم در صلاحیت دیوان قرار می‌گیرند، بنگرید به: بند ۱۴ بالا.
- ۵۰ - وستینگهاوس پذیرفته است که ادعاهای متقابل نیروی هوایی در مورد قراردادهای آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ و متمم‌های شماره ۳ تا ۹ آن و نیز قرارداد آی دبلیوپی سی-۰۲۷ در حیطه صلاحیت دیوان قرار می‌گیرند. دیوان موافق است که کلیه ادعاهای متقابل مذکور "از همان قرارداد، معامله یا رویداد" مبنای ادعاهای اصلی ناشی می‌شوند و در نتیجه، نظر می‌دهد که نسبت به این ادعاهای متقابل صلاحیت دارد.
- ۵۱ - با توجه به تصمیمات پیشگفته، تنها موضوعات صلاحیتی که لازم است در پرونده حاضر دیوان راجع به آنها تصمیم گیرد عبارت از این است که آیا ادعاهای متقابل نیروی هوایی در مورد قراردادهای موشکی آی‌ئی‌دی-۰۰۲-۷۲ و آی دبلیوپی سی-۰۰۲ و ادعاهای متقابل آن نیرو بابت مالیات و حقوق تأمین اجتماعی از همان "قرارداد، معامله یا رویداد" مبنای ادعاهای اصلی ناشی می‌شوند یا خیر و اینکه آیا دیوان می‌تواند به ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس در مقابل ادعاهای متقابل نیروی هوایی در ارتباط با متمم‌های شماره ۵، ۸ و ۹ و قراردادهای آی دبلیوپی سی-۰۱۸ و آی دبلیوپی سی-۰۱۹ و آی دبلیوپی سی-۰۲۰ و آی دبلیوپی سی-۰۲۷ و دو قرارداد موشکی آی‌ئی‌دی-۰۰۲-۷۲ و آی دبلیوپی سی-۰۰۲ رسیدگی نماید یا خیر. راجع به این مسایل صلاحیتی ذیلاً هنگام بررسی ادعاهای متقابل مربوط، بحث خواهد شد.

پنج - ماهیت

الف - وضعیت حقوقی قراردادهای آمادگاه جامع الکترونیک

۱ - عدم امکان اجرای قراردادهای آمادگاه جامع الکترونیک

۵۲ - وستینگهاوس معتقد است که وضعیت فورس ماژور حاکم بر ایران در اواخر سال ۱۹۷۸ توجیه می‌کرد که آن شرکت کار پروژه آمادگاه الکترونیک را متوقف و کارکنان خود را در دسامبر ۱۹۷۸ از ایران خارج نماید و ادامه وضعیت فورس ماژور آن شرکت را از بازگرداندن کارکنان خود به ایران در ژانویه ۱۹۷۹ معذور نمود. هیچگونه ادعایی نشده است که وستینگهاوس یا نیروی هوایی بعداً "براساس شرط فسخ مندرج در قراردادهای مورد بحث هیچیک از قراردادهای آمادگاه الکترونیک را فسخ کردند".^۶ اما این مسأله مورد اختلاف نیست که کار پروژه آمادگاه الکترونیک پس از تعلیق کار در دسامبر ۱۹۷۸ دیگر از سر گرفته نشد. لذا این سؤال مطرح می‌شود که آیا در زمانی بعد از تاریخ مذکور، ادامه تعلیق کار موجب خاتمه یافتن قراردادهای آمادگاه الکترونیک شد یا خیر.

۵۳ - در جلسه استماع، وستینگهاوس در پاسخ به سوال مطروح توسط ریاست دیوان اظهار داشت که کلیه قراردادهای آمادگاه الکترونیک باید در تاریخ ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹] یا مدتی بعد از آن، یعنی زمانی که برای وستینگهاوس معلوم گردید که امکان معقولی برای بازگرداندن کارکنانش به ایران وجود ندارد، به دلیل عدم امکان اجرا فسخ شده محسوب شوند. در مقابل، نیروی هوایی ضمن حفظ موضع خود مبنی بر اینکه وستینگهاوس قراردادهای را نقض کرده، در جلسه استماع تخییراً اظهار داشت که اجرای قراردادهای آمادگاه الکترونیک در تاریخ ۱۷ آذرماه ۱۳۵۷ [هشتم دسامبر ۱۹۷۸] یا مدتی بعد از آنکه وستینگهاوس کارکنان خود را از ایران خارج کرد غیرممکن گردید. نیروی هوایی افزود که پس از تاریخ مذکور بود که از سرگرفتن کار پروژه آمادگاه الکترونیک غیرممکن شد.

^۶ بطوری که ذیلاً" به تفصیل توضیح داده خواهد شد، قراردادهای شماره آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۷ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۹ قبل از آنکه وستینگهاوس در دسامبر ۱۹۷۸ پروژه را ترك نماید توسط نیروی هوایی فسخ گردید.

دیوان قبلا" نظر داده است که "گرچه دیوان خود را مقید به نظر طرفین درباره اینکه آیا قراردادی فسخ شده است یا خیر ندانسته . . . ولی دیوان در تصمیم گیری راجع به موضوع فسخ قرارداد، عموماً" نحوه عمل طرفین را در زمان اجرای آن در نظر گرفته است". بند ۲۴ حکم شماره ۲-۴۳۱-۵۲۶ مورخ ۳۰ دیماه ۱۳۷۰ [۲۰ ژانویه ۱۹۹۲] در پرونده کالینز سیستمز اینترنشنال، اینک و نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران. چاپ شده در 28 Iran-U.S. C.T.R. 21, 32 (که در آن، به احکام زیر اشاره شده است: صفحه ۱۸ حکم شماره ۳-۲۴۶-۷۱ مورخ ۱۱ شهریورماه ۱۳۶۲ [دوم سپتامبر ۱۹۸۲] در پرونده آلن کریگ و وزارت نیرو و دیگران، چاپ شده در 3 Iran-U.S. C.T.R. 280, 289 بند ۳۸ حکم شماره ۲-۴۷۶-۴۷۹ مورخ دوم خردادماه ۱۳۶۹ [۲۳ مه ۱۹۹۰] در پرونده آیتل اینترنشنال کورپوریشن و سازمان تأمین اجتماعی ایران و دیگران، چاپ شده در 24 Iran-U.S. C.T.R. 272, 283 و صفحات ۱۱-۱۲ حکم شماره ۲-۵۷-۴۶ مورخ چهارم خردادماه ۱۳۶۲ [۲۵ مه ۱۹۸۲] در پرونده کیمبرلی - کلارک کورپوریشن و بانک مرکزی ایران و دیگران، چاپ شده در 2 Iran-U.S. C.T.R. 334, 341). دیوان با در نظر گرفتن این اصل به بررسی اوضاع و احوال پرونده حاضر می‌پردازد.

۵۴ - ابتدا دیوان نظر می‌دهد که وقوع فورس ماژور موجب شد که وستینگهاوس در دسامبر ۱۹۷۸ کار را به حالت تعلیق درآورد و کارکنان خود را از ایران خارج نماید. این یافته را آرای گذشته دیوان تأیید می‌کند. برای مثال، بنگرید به: قرار اعدادی شماره ۲-۴۹-۲۴ مورخ پنجم مردادماه ۱۳۶۲ [۲۷ ژوئیه ۱۹۸۲] در پرونده گولد مارکتینگ، اینکورپوریتد و دیگران و وزارت دفاع ملی ایران، چاپ شده در 3 Iran-U.S. C.T.R. 147, 152-53 (که دیوان طی آن نظر داد که در دسامبر ۱۹۷۸، اعتصابات، اغتشاشات و سایر کشمکشهای داخلی در جریان انقلاب اسلامی، لاقلاً در شهرهای بزرگ ایران شرایط کلاسیک فورس ماژور را به وجود آورده بود و شرایط مذکور لاقلاً تا ژوئن ۱۹۷۹ پابرجا بود. همچنین بنگرید به: حکم شماره ۳-۲-۳۰۲ ۱۸۶ مورخ ۲۸ مردادماه ۱۳۶۴ [۱۹ اوت ۱۹۸۵] در پرونده اینترنشنال تکنیکال پروداکتس کورپوریشن و دیگران و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در

Iran-U.S. C.T.R. 10, 23 حکم شماره ۲-۲۸۵-۱۹۲ مورخ ۱۲ مهرماه ۱۳۶۴ [چهارم اکتبر ۱۹۸۵] در پرونده جنرال داینامیکس تلفن سیستمز سنتر، اینک و دیگران و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در Iran-U.S. C.T.R. 153, 159-60، بند ۲۰ حکم شماره ۲-۱۰۹۱۳-۳۲۶ مورخ ۱۲ آبانماه ۱۳۶۶ [سوم نوامبر ۱۹۸۷] در پرونده جک رنگین و جمهوری اسلامی ایران، چاپ شده در Iran-U.S. C.T.R. 135, 147، بند ۶۳ حکم شماره ۳-۶۰-۴۸۵ مورخ چهارم تیرماه ۱۳۶۹ [۲۵ ژوئن ۱۹۹۰] در پرونده دیولوپمنت اند ریسورسز کورپوریشن و جمهوری اسلامی ایران، چاپ شده در Iran-U.S. C.T.R. 20, 36، بند ۴۸ حکم صادره در پرونده پترولین، اینک، مذکور در بالا، چاپ شده در Iran-U.S. C.T.R. at 80، بند ۲۷ و بند ۸۴ حکم شماره ۲-۳۶۸-۵۵۱ مورخ ۱۹ آبانماه ۱۳۷۲ [دهم نوامبر ۱۹۹۲] در پرونده یونیداین کورپوریشن و جمهوری اسلامی ایران و دیگران.

۵۵ - علاوه براین، روشن است که حوادثی که در دسامبر ۱۹۷۸ در ایران آغاز شد فورس ماژور به مفهوم شرط فورس ماژور مندرج در قراردادهای آمادگاه الکترونیک محسوب می‌شد که بر مبنای آن وستینگهاوس حق داشت برای اتمام کار خود مهلت اضافی دریافت کند. برای مثال، ماده ۶ قرارداد آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ فورس ماژور را چنین تعریف می‌کند "هر علتی که منطقیاً خارج از کنترل فروشنده باشد" و به عنوان مثال، از "اعتصابات، تعطیل کار از طرف کارفرما، تعطیل یا تغییرات کارخانه. . . جنگ، شورش، تأخیرات یا کمبود وسائط نقلیه" نام برده است. در ادامه ماده مزبور آمده است که "هر نوع تأخیری که بنا به علل فوق رخ دهد موجب خواهد شد که تاریخهای تحویل به مدت همان تأخیر تمدید گردد".

۵۶ - دیوان اینک به بررسی این موضوع می‌پردازد که وضعیت حقوقی طرفین در فاصله دسامبر ۱۹۷۸ و ۱۲ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹]، که سفارت ایالات متحده در تهران اشغال شد، به چه صورت بود و بدین منظور، نحوه عمل طرفین در آن زمان و نیز کلیه اوضاع و احوال ذربط دیگر را مورد توجه قرار می‌دهد.

۵۷ - در تاریخ ۱۵ آذرماه ۱۳۵۷ [ششم دسامبر ۱۹۷۸] وستینگهاوس طی نامه ای به نیروی هوایی اعلام کرد که در نظر دارد کارکنان خود را برای تعطیلات عید میلاد مسیح از ایران خارج نماید و آن دسته از کارکنانی که مأموریتشان در ایران ادامه دارد در تاریخ ۱۶ دیماه ۱۳۵۷ [ششم ژانویه ۱۹۷۹] به ایران مراجعت خواهند نمود. بنگرید به: بند ۴۱ بالا.

وستینگهاوس طی نامه ای که متعاقباً در تاریخ ۲۰ دیماه ۱۳۵۷ [دهم ژانویه ۱۹۷۹] برای نیروی هوایی ارسال نمود، ضمن ابراز "تأسف بسیار" از اینکه تصمیم گرفته است کارکنان خود را در آن زمان به ایران بازنگرداند، اظهار داشت که اوضاع ایران را روز به روز تحت نظر دارد و به محض اینکه اوضاع اجازه دهد کارکنان خود را برای تکمیل کار به ایران باز خواهد گرداند. وستینگهاوس همچنین تصریح نمود که "تا وصول مطالبات معوقه" کلیه کارهای بعدی قراردادهای آمادگاه الکترونیک را متوقف خواهد کرد و در خاتمه اظهار امیدواری نمود که "در آینده بسیار نزدیک" به همکاری خود با نیروی هوایی ادامه دهد، بنگرید به: بند ۴۲ بالا.

۵۸ - مدرکی وجود ندارد که نشان دهد تا اکتبر ۱۹۷۹ که نمایندگان هر دو طرف در محل تأسیسات وستینگهاوس در بالتیمور ملاقات کردند تا راجع به امکان از سرگرفتن کار قراردادهای آمادگاه الکترونیک مذاکره نمایند، تماس های دیگری بین وستینگهاوس و نیروی هوایی صورت گرفته باشد. در تاریخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹]، وستینگهاوس نامه دیگری برای نیروی هوایی ارسال و طی آن اعلام کرد که بسیار مشتاق است که با نیروی هوایی "مناسبات خود را مجدداً برقرار نماید" به شرط اینکه طرفین در مورد کلیه مسائلی که بین طرفین فیصله نیافته باقی مانده به توافق برسند، بنگرید به: بند ۴۳ بالا.

سه روز بعد، یعنی در تاریخ ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹] سفارت ایالات متحده در تهران اشغال گردید.

۵۹ - نحوه عمل طرفین در فاصله دسامبر ۱۹۷۸ که کار در اثر فورس ماژور به حالت تعلیق درآمد تا حداقل ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹]، چنانکه در بندهای فوق توصیف شد، دیوان را متقاعد می‌کند که طرفین قراردادهای آمادگاه الکترونیک را کماکان دایر و مجری تلقی می‌کردند و امیدوار بودند که به محض آنکه اوضاع ایران اجازه دهد کار

قراردادهای مزبور از سر گرفته شود. بدیهی است نیروی هوایی مشتاق بود پروژه آمادگاه الکترونیک را که عملاً اهمیت قابل ملاحظه ای داشت و تا آن موقع مخارج سنگینی برای نیروی هوایی به بار آورده بود، از سر بگیرد و تکمیل نماید. در این رابطه، از نظر دیوان این نکته خصوصاً "حائز اهمیت است که نیروی هوایی از حقی که در اغلب قراردادهای آمادگاه الکترونیک داشت تا قرارداد را در هر زمان بنا به مصلحت خود فسخ نماید استفاده نکرد. بدیهی است وستینگهاوس نیز به نوبه خود علاقمند بود روابط بازرگانی خود را با نیروی هوایی، که مشتری ارزشمندی بود، حفظ نماید.

۶۰ - به هر صورت، پس از اشغال سفارت ایالات متحده در تهران در تاریخ ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹] روابط ایران و ایالات متحده رو به وخامت گذاشت. در تاریخ ۲۳ آبانماه ۱۳۵۸ [۱۴ نوامبر ۱۹۷۹] رئیس جمهور ایالات متحده، در پاسخ به اشغال سفارت، دستور اجرایی شماره ۱۲۱۷۰ را صادر و به موجب آن کلیه اموال دولت ایران و نیز منافع در آن اموال را که در قلمرو صلاحیتی ایالات متحده واقع بود، مسدود نمود. در تاریخ ۲۴ آبانماه ۱۳۵۸ [۱۵ نوامبر ۱۹۷۹] وزارت خزانه داری ایالات متحده با انتشار مقررات کنترل دارایی های ایران دستور شماره ۱۲۱۷۰ ریاست جمهوری را به مرحله اجرا درآورد.

۶۱ - دیوان قبلاً "نظر داده است که لاقلاً بعد از تاریخ ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹] آن دسته از شرکتهای آمریکایی که در ایران باقی مانده بودند، مجبور شدند پروژه های خود را رها کنند و کارکنان خود را از ایران خارج سازند. بنگرید به: صفحه ۴۹ قرار اعدادی شماره ۱-۲۴-۲۲ مورخ ۲۸ آذرماه ۱۳۶۲ [۱۹ دسامبر ۱۹۸۳] در پرونده استارت هاوزینگ کورپوریشن، و دیگران و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 4 Iran-U.S. C.T.R. 12, 155. به نظر دیوان، اوضاع ایران پس از اشغال سفارت ایالات متحده ایجاب می کرد که وستینگهاوس به تعلیق کار پروژه ادامه دهد. اما تعلیق کار نمی توانست بی آنکه به بقای قراردادهای آمادگاه الکترونیک لطمه زند، به مدت نامحدودی ادامه پیدا کند. برخلاف تعلیق کار در دسامبر ۱۹۷۸ به دلیل فورس ماژور، طرفین بعد از ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹] مذاکره ای درخصوص از سر گرفتن کار پروژه آمادگاه الکترونیک انجام ندادند. در اواخر سال ۱۹۷۹، هر دو طرف قطعاً"

متوجه شده بودند که بعید بود اوضاع ایران در آینده نزدیک تغییر کند به طوری که وستینگهاوس بتواند به ایران بازگردد. در آن زمان امید واقع بینانه ای نمی‌توانست وجود داشته باشد که کار پروژه آمادگاه الکترونیک که پروژه نظامی فوق العاده مهم و مستلزم پروانه صدور بود، به زودی از سر گرفته شود. بر این اساس، دیوان نتیجه می‌گیرد که تا اواخر دسامبر سال ۱۹۷۹ استمرار وضعیت فورس ماژور موجب شد کلیه قراردادهای آمادگاه الکترونیک که قبلاً "فسخ نشده بود منفسخ گردد. اجرای کار اساساً غیرممکن شده بود.

۲ - پی‌آمدهای عدم امکان اجرای قراردادها

۶۲ - اولین پی‌آمد حقوقی عدم امکان اجرای قراردادهای آمادگاه الکترونیک اینست که وستینگهاوس و نیروی هوایی از تاریخ دهم دیماه ۱۳۵۸ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۹] از ادامه اجرای قراردادهای مزبور معذور و از ایفای تعهدات قراردادی که هنوز موعد اجرای آنها فرا نرسیده بود مبری شدند. بنگرید به: صفحه ۱۴ حکم شماره ۱-۱۱۱-۱۹۴ مورخ ۱۸ مهرماه ۱۳۶۴ [دوم اکتبر ۱۹۸۵] در پرونده اینترنشنال اسکولز سرویسز، اینک و شرکت ملی صنایع مس ایران، چاپ شده در 9 Iran-U.S. C.T.R. 187, 196-97.

۶۳ - در چنین اوضاع و احوالی، وظیفه دیوان این است که حقوق و تکالیف طرفین را باتوجه به انفساخ قراردادها تعیین نماید. قاعده حاکم بر چنین تصمیمی، این است که "ضرر باید محدود به جایی باشد که وارد می‌شود"، صفحه ۱۷ حکم اینترنشنال اسکولز سرویسز، اینک مذکور در بالا، 9 Iran-U.S. C.T.R. 197 و رویه دیوان در چنین مواردی اینست که هرگونه زیان به تناسب میزان کار انجام شده تا تاریخ انفساخ بین طرفین تسهیم گردد. دیوان در حکم شماره ۲-۴۹/۵۰-۱۳۶ مورخ هشتم تیرماه ۱۳۶۳ [۲۹ ژوئن ۱۹۸۴] در پرونده گولد مارکتینگ اینکورپوریتد، و دیگران و وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران چاپ شده در 6 Iran-U.S. C.T.R. 272, 274، نظر داد:

اصل کلی که برای توزیع منصفانه پی آمدهای انتقای قرارداد اعمال می‌شود اینست که مبلغ [لازم التادیه] طبق قرارداد به تناسب میزان اجرای قرارداد تقسیم می‌گردد. چنانچه هیچگونه پولی پرداخت نشده باشد، طرفی که به تعهدش عمل کرده، به میزان اجرای تعهد مستحق دریافت حق الزحمه است. چنانچه پرداخت صورت گرفته، طرفی که پول گرفته حق دارد آن مقدار از پول را که متناسب با اجرائیش باشد نگه داشته و هر مبلغ مازاد بر آن را باید مسترد نماید.

همچنین بنگرید به: اینترنشنال اسکولز سرویسز، اینک، مذکور در بالا، همان مأخذ و بندهای شماره ۷۴-۷۵ حکم شماره ۲۱۰-۲۱۰-۳ مورخ هفتم شهریورماه ۱۳۷۰ [۲۹ اوت ۱۹۹۱] در پرونده ویلیام جی. لویت و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 27 Iran-U.S. C.T.R. 145, 167-68 و بند ۹۹ حکم صادره در پرونده یونیداین کورپوریشن، مذکور در بالا.

۶۴ - دیوان برای اتخاذ تصمیم راجع به دعاوی و دعاوی متقابل پرونده حاضر اصول مندرج در بند بالا را اعمال^۷ و براین اساس، مشخص خواهد کرد که وستینگهاوس تا هنگام غیرمقدور شدن اجرای قراردادهای آمادگاه الکترونیک، چه مقدار از تعهدات قراردادی خود را ایفا کرده و آیا باتوجه به میزان کاری که انجام داده استحقاق دریافت وجه بیشتری دارد، یا اینکه برعکس، باید بخشی از وجوه دریافتی را به نیروی هوایی مسترد نماید. طبق رویه دیوان در موارد عدم امکان اجرای قرارداد، نباید وجهی بابت هزینه‌ها یا حق الزحمه متحمله بعد از خاتمه قراردادها به وستینگهاوس بازپرداخت گردد و یا بابت عدم النفع به آن شرکت غرامت داده شود. بنگرید به: صفحه ۱۷ حکم صادره در پرونده اینترنشنال اسکولز سرویسز، اینک، مذکور در بالا 9 Iran-U.S. C.T.R. at 197، بند ۷۴ حکم پرونده ویلیام جی. لویت، مذکور در بالا، 27 Iran-U.S. C.T.R. at 168. علاوه براین، باتوجه به نظر دیوان مبنی براینکه قراردادهای آمادگاه الکترونیک در آخر دسامبر ۱۹۷۹ فسخ شدند، دیوان کلیه ادعاهای متقابل نیروی هوایی راجع به اجرای عین تعهد را

^۷ البته، به استثنای دعاوی و دعاوی متقابل مربوط به قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۷ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۹ که پیش از خروج کارکنان وستینگهاوس از ایران توسط نیروی هوایی فسخ شده بودند. بنگرید به: بندهای زیر.

الزاماً رد کرده است.

ب - ادعاها و ادعاهای متقابل مربوط به قراردادهای آی دبلیوپی سی-۰۰۷،

آی دبلیوپی سی-۰۰۹، آی دبلیوپی سی-۰۱۰ و آی دبلیوپی سی-۰۲۵

۱ - ادعا و ادعای متقابل قرارداد آی دبلیوپی سی-۰۰۷

الف - واقعیات و اظهارات

۶۵ - در تاریخ ۲۸ آبانماه ۱۳۵۳ [۱۹ نوامبر ۱۹۷۴] وستینگهاوس و نیروی هوایی قرارداد آی دبلیوپی سی-۰۰۷ ("قرارداد ۰۰۷") را امضا کردند که هدف آن، آرایش فنی ایستگاههای آزمایش بود تا این ایستگاهها بتوانند از عهده پشتیبانی برخی تغییرات حاصله در رادارهای هوابرد AN/APQ-120 نیروی هوایی برآیند. در این قرارداد ذکر شده بود که پیشنهاد مورخ ۱۳ شهریورماه ۱۳۵۳ [چهارم سپتامبر ۱۹۷۴] وستینگهاوس تحت عنوان "آرایش فنی ایستگاههای آزمایش آمادگاه به منظور تطبیق آنها با سیستمهای رادار AN/APQ-120 مجهز به نی سی پی-۷۱۹۵ و نی سی پی-۷۱۵۱-آر-۱" ("طرح نگهداری قرارداد ۰۰۷") جزئی از قرارداد محسوب می شود. به موجب این قرارداد، وستینگهاوس موافقت نمود که دو سلسله تعمیرات در کارگاه رادار آمادگاه الکترونیک انجام دهد. اول آنکه، براساس پیشنهاد آرایش فنی مهندسی شماره ۷۱۹۵ ("نی سی پی-۷۱۹۵")، وستینگهاوس متعهد گردید در ازای دریافت -/۶۸۸,۵۰۴ دلار، آرایشهای فنی مشخصی را در پنج ایستگاه آزمایش آمادگاه الکترونیک به عمل آورد. دوم آنکه، براساس پیشنهاد آرایش فنی مهندسی شماره ۷۱۵۱-آر-۱ ("نی سی پی-۷۱۵۱") وستینگهاوس تعهد نمود سه ایستگاه آزمایش آمادگاه الکترونیک را طوری اصلاح کند که از عهده پشتیبانی شاخصهای رادار هوابرد "گروه صفحات هشدار دهنده چندجانبه" (Multiple Sensor Display Group) ("ام اس دی جی") ساخت

کارخانه هیزلتاین (Hazeltine)^۸، که جدیداً توسط نیروی هوایی خریداری شده بود، برآیند. در برنامه نگهداری قرارداد ۰۰۷ مقرر شده بود که "با تحویل هواپیماهای اف - ۴ نی دارای سیستم گروه مبدل نمودار دیجیتال (Digital Scan Converter Group) (دی اس سی) نیروی هوایی در ژانویه ۱۹۷۷ و مجهز شدن کلیه هواپیماهای اف - ۴ - نی سابق به سیستم دی اس سی، سیستم اخیر جایگزین سیستم ام اس دی جی خواهد شد". نیروی هوایی موافقت نمود که بابت نی سی پی-۷۱۵۱ مبلغ -/۱,۲۳۸,۶۲۸ بپردازد. در نتیجه، قیمت فروش قرارداد ۰۰۷ برای دو پیشنهاد نی سی پی-۷۱۹۵ و نی سی پی ۷۱۵۱ مجموعاً -/۱,۹۲۷,۱۳۲ دلار بود. هر دو طرف قبول دارند که نیروی هوایی مبلغ ۲۳۶,۷۵۹/ دلار بابت این قرارداد به وستینگهاوس پرداخت کرده است.

۶۶ - طبق برنامه زمانی اجرای قرارداد، وستینگهاوس می بایستی کار خود را ظرف ۲۶ ماه از تاریخ انعقاد قرارداد یعنی تا ژانویه ۱۹۷۷ به اتمام می رساند.

۶۷ - طرح نگهداری قرارداد ۰۰۷ مقرر می داشت که نیروی هوایی تجهیزات اولیه خاصی را در اختیار وستینگهاوس قرار دهد تا وستینگهاوس بتواند آرایش های فنی مندرج در نی سی پی-۷۱۵۱ را انجام دهد. از جمله این تجهیزات اولیه دو کنسول بود، یکی "شاخص اطلاعات داخل هدف، در قسمت عقب هواپیما" (Aft Intra-Target Data Indicator) و "دیگری دستگاه "کنترل شاخص" (Indicator Control) (که هر دو از اجزای دستگاه ام اس دی جی می باشند).

۶۸ - طبق ماده ۸ قرارداد ۰۰۷، که ناظر بر حق هر یک از طرفین نسبت به فسخ قرارداد است، نیروی هوایی حق داشت با دادن اخطار کتبی به وستینگهاوس در هر زمان بنا به مصلحت خود قرارداد را فسخ نماید. به موجب این ماده، وستینگهاوس پس از دریافت اخطار فسخ نیروی هوایی مکلف بود کار را متوقف و ادعای فسخی حاوی کلیه مطالبات وستینگهاوس به نیروی هوایی تسلیم نماید. در ماده ۸ تصریح شده است که

^۸ شاخص های گروه صفحات هشدار دهنده چندجانبه، علایم رادار را به يك صفحه تلویزیون منتقل می کنند و به این ترتیب می توان علایم مذکور را در کابین خلبان مشاهده نمود.

مبلغ استحقاقی [وستینگهاوس] در موقع فسخ این قرارداد عبارت است از کل قیمت این قرارداد. . . پس از کسر مبلغی که طرفین بابت کارهای انجام شده تا قبل از تاریخ فسخ به عنوان مبلغ منصفانه و معقول تعیین می‌کنند، به علاوه مبلغ معقولی بابت هزینه‌ها و سود مربوط به فسخ.

۶۹ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که تا اواسط سال ۱۹۷۶ تمام آرایش‌های فنی مقرر در نی‌سی‌پی-۷۱۹۵ را انجام داد. نیروی هوایی این اظهار را انکار و در مقابل ادعا می‌کند که وستینگهاوس فقط توانست آرایش فنی با ارزش -/۱۲,۷۶۰ دلار انجام دهد.

۷۰ - در اوت ۱۹۷۷ نیروی هوایی قرارداد ۰۰۷ را فسخ کرد. بنگرید به: بندهای زیر. وستینگهاوس مدعی است که قبل از این فسخ، قسمت اعظم آرایش‌های فنی ام اس دی جی مقرر در پیشنهاد نی‌سی‌پی - ۷۱۵۱ را انجام داده بود. وستینگهاوس می‌افزاید که تأخیرهای وی در تکمیل کار نی‌سی‌پی-۷۱۵۱ ناشی از آن بود که خود نیروی هوایی به تعهدات قراردادش از لحاظ همکاری با وستینگهاوس بطور کامل و سریع عمل نکرد. مشخصاً، وستینگهاوس می‌گوید آنچه که عمدتاً "مانع پیشرفت کار آن شرکت گردید تاخیر هفت ماهه نیروی هوایی در ارائه یک واحد ام اس دی جی بود که برای سنجش تغییرات لازم در طراحی وسایل آزمایش مورد نیاز وستینگهاوس بود. علاوه بر این، وستینگهاوس اظهار می‌دارد که نیروی هوایی همچنین با عدم تأمین تسهیلات مناسب برای کار از قبیل برق و دستگاه‌های مطمئن کنترل درجه حرارت و کارتهای شناسایی لازم برای کارکنان وستینگهاوس موجب تأخیر در اجرای کار وستینگهاوس گردید.

۷۱ - نیروی هوایی این ادعای وستینگهاوس را نفی می‌کند که آن شرکت قسمت اعظم آرایش‌های فنی ام اس دی جی را انجام داده باشد. نیروی هوایی همچنین هرگونه مسئولیتی بابت تأخیرهای وستینگهاوس در اجرای بخش نی‌سی‌پی-۷۱۵۱ قرارداد ۰۰۷ را انکار می‌نماید. در این رابطه، نیروی هوایی ادعا می‌کند که دستگاه ام اس دی جی مقرر در قرارداد را به موقع در اختیار وستینگهاوس گذاشت و همچنین اضافه می‌نماید که کلیه کارتهای شناسایی لازم را به موقع برای کارکنان وستینگهاوس صادر کرد و می‌افزاید که وستینگهاوس نتوانسته ثابت کند که تأسیسات آمادگاه الکترونیک فاقد برق و دستگاه‌های مطمئن کنترل

درجه حرارت بود.

۷۲ - نیروی هوایی همچنین اظهار می‌دارد که تعهد اصلی وستینگهاوس این بود که تا پایان سال ۱۹۷۶ قابلیت تعمیر برای سیستم‌های ام اس دی جی تدارک نماید، زیرا قرار بود از آن تاریخ به بعد سیستمی به نام مجموعه مبدل نمودار دیجیتال (Digital Scan Converter Group) ("دی اس سی") جایگزین ام اس دی جی گردد. نیروی هوایی نامه ای به تاریخ دوم شهریورماه ۱۳۵۳ [۲۴ اوت ۱۹۷۴] از اداره کمک‌های مشورتی نظامی ایالات متحده در ایران (MAAG) ارائه نموده که در آن خاطرنشان شده است که نیروی هوایی قصد دارد در سپتامبر ۱۹۷۶ سیستم دی اس سی جی را جایگزین سیستم ام اس دی جی نماید. در نامه مزبور همچنین اعلام شده است که "پس از اتمام نصب، نیازی به امکانات آمادگامی ام اس دی جی نخواهد بود". این توصیه متعاقباً مورد توجه واقع و در پیشنهاد قراردادی وستینگهاوس اصلاحی به تاریخ ۱۳ شهریورماه ۱۳۵۳ [چهارم سپتامبر ۱۹۷۴] گنجانده شد. در پیشنهاد قراردادی مزبور آمده است: "پس از تحویل هواپیماهای اف-۴ جدید مجهز به سیستم دی اس سی در ژانویه ۱۹۷۷ و مجهز شدن کلیه هواپیماهای اف-۴ سابق به سیستم دی اس سی، مجموعه مبدل نمودار دیجیتال (دی اس سی) جایگزین سیستم ام اس دی جی خواهد شد. نصب سیستم جدید دی اس سی در هواپیماهای سابق تا ژوئن ۱۹۷۷ به پایان خواهد رسید". نیروی هوایی اظهار می‌دارد که چون وستینگهاوس نتوانست تا اوایل سال ۱۹۷۷ امکانات مذکور را تأمین نماید، بخش ام اس دی جی قرارداد عملاً بدون فایده ماند.

۷۳ - در تاریخ ۱۹ اسفندماه ۱۳۵۵ [دهم مارس ۱۹۷۷]، نیروی هوایی نامه ای به وستینگهاوس ارسال و طی آن درخواست نمود که "کلیه وجوه تخصیص یافته برای آموزش و تعمیر لوازم یدکی ام اس دی جی فقط به مصرف امور پشتیبانی دی اس سی جی" برسد. در این موضوع اختلاف نیست که نیروی هوایی بعداً "یعنی در تاریخ دوم شهریورماه ۱۳۵۶ [۲۴ اوت ۱۹۷۷] نامه ای به وستینگهاوس ارسال و طی آن قرارداد ۰۰۷ را فسخ کرد و چنانکه اظهار می‌دارد "مناسبات قراردادی جدیدی برای انجام برخی آرایش های فنی در پروژه دی اس سی جی" به وستینگهاوس پیشنهاد نمود. لیکن نامه مورد بحث در سوابق

پرونده تسلیم نشده است. نیروی هوایی اظهار می‌دارد که قرارداد را به این دلیل فسخ کرد که وستینگهاوس با عدم اتمام کار ظرف مهلت ۲۶ ماهه تعیین شده در قرارداد، آن را نقض نمود.

۷۴ - وستینگهاوس طی نامه مورخ ۲۱ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۲ دسامبر ۱۹۷۷] خود به نیروی هوایی اعلام نمود که وفق نامه مورخ دوم شهریورماه ۱۳۵۶ [۲۴ اوت ۱۹۷۷] نیروی هوایی، کلیه اقدامات مربوط به سیستم ام اس دی جی را تا حد تطبیق آن با سیستم دی اس سی جی به پایان رسانده و "برنامه ایجاد سیستم دی اس سی جی اکنون در شرف تکمیل است و در آینده نزدیک بطور جداگانه ارائه خواهد شد". وستینگهاوس همچنین وظایف قراردادی انجام نشده در تاریخ فسخ را مشخص و اظهار نمود که "کلیه الزامات قراردادی دیگر... به نحو رضایت بخشی ایفا شده اند". وستینگهاوس سپس پیشنهاد کرد که در ازای کارهای انجام نشده، که ارزش آنها را ۲۳۹،۴۱۲/-- دلار برآورد کرده بود، مبلغ قرارداد از ۱،۹۲۷،۱۳۲/ دلار به ۱،۶۸۷،۷۲۰/-- دلار کاهش یابد و از نیروی هوایی درخواست کرد که پیشنهاد مذکور را بررسی نماید. وستینگهاوس در خاتمه افزود که "جلسه مذاکره ای برای فیصله دادن به این موضوع هرچه زودتر تعیین شود" و پس از آنکه طرفین به توافق رسیدند "لازم است متمم قراردادی تنظیم گردد". نیروی هوایی در تاریخ سوم بهمن ماه ۱۳۵۶ [۲۳ ژانویه ۱۹۷۸] کتبا به وستینگهاوس پاسخ داد و از آن شرکت درخواست کرد که هزینه های مندرج در نامه مورخ ۲۱ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۲ دسامبر ۱۹۷۷] را بررسی نموده، "هرگونه اظهار نظری را که برای فیصله دادن به این ادعای فسخ مفید می‌داند به عمل آورد".

۷۵ - در تاریخ ۱۱ بهمن ماه ۱۳۵۶ [۳۱ ژانویه ۱۹۷۸]، وستینگهاوس يك "برنامه موقت پشتیبانی تعمیراتی برای مجموعه مبدل نمودار دیجیتال از نوع ای پی کیو- ۱۲۰" به نیروی هوایی تسلیم کرد. در نامه منضم به طرح مذکور، وستینگهاوس از جمله اعلام داشت که آن برنامه براساس درخواستی تهیه شده است که کارکنان نیروی هوایی هنگام بررسی فنی پیشنهاد اولیه وستینگهاوس مطرح کرده بودند و هدف از آن "ایجاد مبنایی است برای تنظیم قرارداد". در این موضوع اختلاف نیست که طرفین هیچگاه قراردادی برای ایجاد قابلیت

نگهداری سیستمهای دی اس سی جی منعقد نکردند.

۷۶ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که در اوایل سال ۱۹۷۸ طرفین مذاکراتی به منظور پایان دادن قرارداد ۰۰۷ انجام دادند و در این رابطه، وستینگهاوس موافقتنامه فسخی به تاریخ ۳۰ فروردین ماه ۱۳۵۷ [۱۹ آوریل ۱۹۷۸] به صورت پیشنهاد تنظیم نمود. این مدرک، که در سوابق پرونده موجود است، بدین عنوان است: "فیصله فسخ قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۰۷ نیروی هوایی از نظر پیشنهادی سی پی-۵۱/۷۱۹۵ سیستم ام اس دی جی" و در آن، چند مورد از وظایف قراردادی انجام نشده مشخص گردیده است. در مدرک مزبور مقرر شده است که نیروی هوایی بابت کارهایی که تا قبل از تاریخ فسخ انجام شده مبلغ -/۱,۳۳۱,۵۱۹ دلار به وستینگهاوس بپردازد. این رقم علاوه بر مبلغ -/۲۳۶,۷۵۹ دلاری است که نیروی هوایی در مجموع قبلاً بابت قرارداد ۰۰۷ به وستینگهاوس پرداخته بود.

۷۷ - در تاریخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [دهم مه ۱۹۷۸] وستینگهاوس، بنا به تقاضای نیروی هوایی، صورت ریز بخشی از قیمت قرارداد ۰۰۷ را به نیروی هوایی تسلیم نمود. وستینگهاوس ادعا می‌کند که ادامه مذاکرات منجر به آن شد که طرفین نهایتاً توافق کردند مبلغ -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار برای خاتمه دادن به قرارداد پرداخت گردد. در تأیید این ادعا، وستینگهاوس مدارکی از جمله تلکس داخلی مورخ ۱۲ تیرماه ۱۳۵۷ [سوم ژوئیه ۱۹۷۸] را تسلیم کرده که توسط کارکنان وستینگهاوس در ایران به پرسنل آن شرکت در ایالات متحده مخابره شده و طی آن اعلام گردیده است که در تاریخ ۱۱ تیرماه ۱۳۵۷ [دوم ژوئیه ۱۹۷۸] وستینگهاوس از نیروی هوایی تعهد شفاهی "به مبلغ -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار... از طریق مقامی در رده تیمسار نادری" دریافت کرده و "اقدامات بعدی، منوط به تنظیم قرارداد و صورتحساب است".

۷۸ - متعاقباً وستینگهاوس طی نامه مورخ ۱۵ مهرماه ۱۳۵۷ [هفتم اکتبر ۱۹۷۸] دو نسخه از "متمم شماره ۱ قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۰۷ برای فسخ قرارداد مزبور" ("متمم شماره ۱") را برای نیروی هوایی ارسال نمود. در متمم قرارداد مذکور پیش بینی شده بود که نیروی هوایی مبلغ -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار به وستینگهاوس بپردازد و صورتحسابی به همان مبلغ بابت

بقیه طلب وستینگهاوس در اثر فسخ قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۰۷" تهیه گردد. وستینگهاوس در نامه مزبور خاطرنشان ساخت که مدارك مزبور را بنا به درخواست تیمسار نادری که نمایندگان وستینگهاوس در تاریخ ۱۱ مهرماه ۱۳۵۷ [سوم اکتبر ۱۹۷۸] با وی ملاقات کرده بودند. . . . "جهت اقدام" برای نیروی هوایی ارسال می‌دارد. وستینگهاوس از نیروی هوایی درخواست کرد که "اقدامات لازم را معمول. . . و متمم قرارداد را در دو نسخه امضا و صورتحساب فسخ را فوراً" با وستینگهاوس تصفیه نماید. "

۷۹ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که بعداً" در اوایل دسامبر ۱۹۷۸، تیمسار شکیب و سایر کارکنان نیروی هوایی تعهد آن نیرو را مبنی بر پرداخت -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار مندرج در متمم شماره ۱ تأیید کردند. در اثبات این مطلب، وستینگهاوس صورتمجلسی از آن زمان، درباره جلساتی که طرفین در تاریخهای ۱۲ و ۱۳ آذرماه ۱۳۵۷ [سوم و چهارم دسامبر ۱۹۷۸] تشکیل دادند ارائه کرده است که توسط یکی از نمایندگان وستینگهاوس که در آن جلسات حضور داشت، تهیه شده است. صورتمجلس مورخ ۱۲ آذرماه ۱۳۵۷ [سوم دسامبر ۱۹۷۸] که عنوان آن "ام اس دی جی-آی دبلیو پی سی-۰۰۷" است اشعار می‌دارد:

وستینگهاوس به نمایندگان [نیروی هوایی] توضیح داد که آنان در سال ۱۹۷۴ به منظور آرایش فنی ایستگاههای آزمایش آمادگاه جامع الکترونیک در رده آمادگاه، قراردادی منعقد کرده بودند و طی درخواست آنان (نامه سال ۱۹۷۷ تیمسار شکیب) از وستینگهاوس تقاضا شد که به کلیه کارهای باقی مانده خاتمه دهد و یک فهرست کلی از اطلاعات فنی و هزینه ها که مبین کلیه کارهای انجام شده و سخت افزار تحویل شده تا تاریخ فسخ باشد به نیروی هوایی تسلیم نماید. ما اظهار داشتیم که بین وستینگهاوس و [نیروی هوایی] و پیس لاگ (Peace Log) مذاکراتی طی هشت ماه اول سال جاری (۱۹۷۸) صورت گرفته و طرفین درباره حل و فصل موضوعات فنی و هزینه ها به توافق رسیده اند.

بنابراین، وستینگهاوس در تاریخ ۱۵ مهرماه ۱۳۵۷ [هفتم اکتبر ۱۹۷۸] موافقتنامه ای حاوی چنین حل و فصلی به نیروی هوایی تسلیم داشت. آی دبلیو ال-۲۷۰۷.

در پاسخ، [نیروی هوایی] پیشنهاد کرد که در مورد اقلام زیر یک بررسی مالی انجام دهیم.

- ۱ - ارزش کل قرارداد
- ۲ - پرداختهای دلاری در مقابل پرداختهای ریالی
- ۳ - کل مبالغ پرداختی به وستینگهاوس
- ۴ - مبالغی که باید پس از توافق بر سر فسخ به وستینگهاوس پرداخت شود

پس از تحقیق کامل و مقایسه های مالی توسط هر دو طرف، همگی به توافق رسیدیم که آخرین رقم مانده متمم شماره ۱ قرارداد در واقع صحیح است. سپس آقای کاظم زاده [از نیروی هوایی] خواستار تأیید این موضوع شد که کلیه کارهای مستثنی شده از موضوع فسخ اجرا شده اند. از آنجا که نماینده [نیروی هوایی] از آمادگاه الکترونیک حضور نداشت، ناچار شدیم جلسه را تا بعد از ظهر روز بعد به تعویق اندازیم.

در قسمتهای زیربط صورتمجلس مورخ ۱۳ آذرماه ۱۳۵۷ [چهارم دسامبر ۱۹۷۸] آمده است:

جلسه را با این سؤال [از نیروی هوایی] آغاز کردیم که آیا آنان تأیید می کنند که کلیه کارهای مستثنی شده از فسخ، اجرا شده است یا خیر. آنان اظهار داشتند که کلیه کارها در آمادگاه الکترونیک انجام گرفته و سروان شاهرخی نیز این مطلب را تأیید کرد. سپس سؤال کردیم آیا مشکلاتی وجود دارد که احیاناً مانع امضای متمم قرارداد شود. پاسخ این بود که فقط تأیید ستاد مورد نیاز است و آقای کاظم زاده می تواند این کار را فردا شخصاً انجام دهد.

۸۰ - وستینگهاوس می گوید که در تاریخ ۱۵ آذرماه ۱۳۵۷ [ششم دسامبر ۱۹۷۸] یکی از کارمندان آن شرکت در ایران به نام آقای جیمز فریدل به تیمسار شکیب در ستاد نیروی هوایی تلفن کرد تا تحقیق نماید که آیا ستاد نیروی هوایی ترتیب پرداخت مبلغ -/۱,۲۱۹,۰۳۱ مندرج در متمم شماره ۱ قرارداد را به وستینگهاوس داده است یا خیر. وستینگهاوس ادعا می کند که تیمسار شکیب به آقای فریدل گفت که کلیه مجوزها اخذ گردیده و ترتیبات لازم داده شده است و نیروی هوایی از طریق اعتبار اسنادی مطالبات وستینگهاوس را خواهد پرداخت. وستینگهاوس صورت مذاکراتی را که ادعا می کند آقای فریدل در حین مکالمه تلفنی مزبور تهیه کرده به دیوان تسلیم نموده است، بدین شرح:

چهارشنبه ۱۵ آذرماه ۱۳۵۷ [ششم دسامبر ۱۹۷۸]

به تیمسار شکیب تلفن کردم و وضعیت ام اس دی جی را از وی جویا شدم. نامبرده پاسخ داد که ستاد نیروی هوایی موافقت کرده و وی متمم شماره ۱ ام اس دی جی را امضا و نامه لازم برای پرداخت از طریق اعتبار اسنادی را به بانک خواهد فرستاد.

۸۱ - در تاریخ ۱۷ آذرماه ۱۳۵۷ [هشتم دسامبر ۱۹۷۸] وستینگهاوس کارکنان خود را از ایران خارج کرد، بنگرید به: بند ۴۱ بالا. اختلافی در این مورد نیست که طرفین هیچگاه متمم شماره ۱ قرارداد را امضا نکردند.

۸۲ - وستینگهاوس به عنوان ضمانت نامه پیگرد مورخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] خود درخصوص از سر گرفتن احتمالی کار پروژه آمادگاه الکترونیک، (بنگرید به: بند ۴۳ بالا) متمم شماره ۱ و صورتحساب مربوط به مبلغ ۱،۲۱۹،۰۳۱/- دلار را برای نیروی هوایی ارسال نمود. درخصوص قرارداد ۰۰۷، در گزارش وضعیت آمادگاه الکترونیک، منضم به نامه مذکور در بالا، آمده است:

نیروی هوایی ایران درخواست کرده بود که بخشی از قرارداد فسخ گردد و راجع به شرایط این فسخ مذاکره به عمل آمده بود. متمم شماره ۱ که مبین این مذاکرات است همراه با صورتحسابی به مبلغ ۱،۲۱۹،۰۳۱/- دلار ارائه شده بود. نسخه ای از مدارک مربوط به پیوست ایفاد می‌گردد.

ب - استدلالات طرفین

۸۳ - ادعای وستینگهاوس در قرارداد ۰۰۷ عمدتاً مبتنی بر این فرضیه است که متمم شماره ۱، یعنی موافقتنامه فسخ سال ۱۹۷۸، با آنکه هیچگاه توسط طرفین امضا نشد، برای طرفین الزام آور بوده است. به نظر وستینگهاوس، نحوه عمل طرفین، چه طی مذاکرات راجع به موافقتنامه فسخ و چه بعد از آن، حاکی از الزام آور بودن متمم شماره ۱ است. وستینگهاوس ادعا می‌کند که طرفین مذاکرات متمادی انجام دادند که منجر به یک توافق دقیق و مشروح و تعیین یک رقم نهایی دقیق، یعنی ۱،۲۱۹،۰۳۱/- دلار گردید. مضافاً اینکه بعد از توافق بر سر این مبلغ، هر دو طرف همواره به مبلغ مزبور به عنوان مبلغ مورد توافقی

که نیروی هوایی خواهد پرداخت اشاره می‌کردند. بر این اساس، وستینگهاوس در ادعای خود بابت قرارداد ۰۰۷، مبلغ نهایی سال ۱۹۷۸، یعنی -/۱,۲۱۹,۰۳۱ را به علاوه بهره مطالبه می‌کند.

۸۴ - نیروی هوایی منکر هرگونه مسئولیتی است براین اساس که طرفین هیچگاه موافقتنامه فسخی منعقد نکردند. برعکس نیروی هوایی استدلال می‌کند که وستینگهاوس با عدم اتمام کار طبق برنامه ۲۶ ماهه مصرح در قرارداد، یعنی تا ماه ژانویه ۱۹۷۷، قرارداد ۰۰۷ را نقض کرده است. براین اساس، نیروی هوایی در ادعای متقابل خود، مبلغ -/۲۲۲,۹۹۹ دلار مطالبه می‌کند که این رقم، مابه التفاوت مبلغ -/۲۳۶,۷۵۹ دلار پرداختی نیروی هوایی بابت قرارداد ۰۰۷ به وستینگهاوس، و مبلغ -/۱۲,۷۶۰ دلار، یعنی کل ارزش کاری است که وستینگهاوس، به زعم نیروی هوایی، طبق قرارداد انجام داده است.

ج - تصمیم دیوان

ادعا

۸۵ - بحثی نیست که نیروی هوایی قرارداد ۰۰۷ را در ماه اوت ۱۹۷۷ طبق ماده ۸ قرارداد مزبور فسخ نمود. **بنگرید به: بند ۷۳ بالا.** چنانکه ملاحظه شد، ماده ۸ قرارداد در مورد پی‌آمدهای فسخ قرارداد مقرر می‌داشت که مبلغ استحقاقی وستینگهاوس در موقع فسخ قرارداد عبارت است از مبلغی که طرفین . . . . بابت کارهای انجام شده تا قبل از تاریخ فسخ به عنوان مبلغ منصفانه و معقول تعیین می‌کنند. **بنگرید به: بند ۶۸ بالا.** وظیفه دیوان این است که وضعیت نهایی حساب طرفین را طبق این ماده، روشن و بر آن اساس، این "مبلغ منصفانه و معقول" را تعیین کند.

۸۶ - بررسی کلیه ادله و مدارک تسلیمی روشن می‌سازد که در فاصله ماه دسامبر ۱۹۷۷ تا ماه اکتبر ۱۹۷۸ طرفین دقیقاً "به همین منظور مذاکراتی انجام دادند که "مبلغ منصفانه و معقول" را که وستینگهاوس طبق ماده ۸ قرارداد نسبت به آن استحقاق داشت، تعیین نمایند،

بنگرید به: بندهای ۷۷-۷۹ بالا. همچنین برای دیوان روشن است که طرفین نهایتاً به توافق رسیدند که میزان این رقم منصفانه و معقول $۱,۲۱۹,۰۳۱/-$ دلار است.

۸۷ - مدارك نشان می‌دهد که مبلغ $۱,۶۸۷,۷۲۰/-$ دلار که بدو^۱ در ماه دسامبر ۱۹۷۷ بابت اعلام پایان قرارداد توسط وستینگهاوس پیشنهاد شده بود (بنگرید به: بند ۷۴ بالا)، پس از مذاکره، توسط نیروی هوایی به مبلغ $۱,۲۱۹,۰۳۱/-$ دلار مورد بحث تقلیل داده شد و فرض دیوان این است که مبلغ مزبور مورد رضایت هر دو طرف بوده است. تلکس داخلی مورخ ۱۲ تیرماه ۱۳۵۷ [سوم ژوئیه ۱۹۷۸] وستینگهاوس که در پرونده موجود است (بنگرید به: بند ۷۷ بالا)، گرچه به خودی خود دلیل قاطعی بر وجود توافق نیست، بااینحال حاکی از آن است که تیمسار نادری از نیروی هوایی مبلغ مزبور را در ماه ژوئیه ۱۹۷۸ پذیرفت. متعاقباً در جلسه ای که طرفین در تاریخ ۱۱ مهرماه ۱۳۵۷ [سوم اکتبر ۱۹۷۸] برگزار کردند، تیمسار نادری از وستینگهاوس تقاضا کرد که موافقتنامه فسخ و صورتحسابی به مبلغ $۱,۲۱۹,۰۳۱/-$ دلار به نیروی هوایی تسلیم نماید. این واقعت در نامه مورخ ۱۵ مهرماه ۱۳۵۷ [هفتم اکتبر ۱۹۷۸] وستینگهاوس که همراه آن، مدارك مزبور به نیروی هوایی ارسال شد، منعکس است، بنگرید به: بند ۷۸ بالا. ادله تسلیمی توسط وستینگهاوس حاکی است که بعداً، در جلساتی که طرفین در تاریخهای ۱۲ و ۱۳ آذرماه ۱۳۵۷ [سوم و چهارم دسامبر ۱۹۷۸] تشکیل دادند، نمایندگان وستینگهاوس و نیروی هوایی جوانب مالی و فنی قرارداد ۰۰۷ را بررسی کرده، به این نتیجه رسیدند که مبلغ مصالحه مذکور در متمم شماره ۱، یعنی رقم $۱,۲۱۹,۰۳۱/-$ دلار صحیح بوده و وستینگهاوس کلیه کارهایی را که در موافقتنامه فسخ گنجانده نشده، به اتمام رسانده بود. بنگرید به: بند ۷۹ بالا.

۸۸ - دیوان معتقد است که من حیث المجموع، متمم شماره ۱ بهترین مدرك موجود راجع به میزان و ارزش کاری است که وستینگهاوس پیش از فسخ قرارداد ۰۰۷ انجام داده بود. متمم شماره ۱، گرچه هیچگاه توسط طرفین امضا نشد، اما نتیجه مذاکراتی متممادی است که بررسی قرارداد ۰۰۷ را از جوانب مالی و فنی نیز شامل می‌شد. دیوان معتقد است که در وضعیت پرونده حاضر متمم شماره ۱ دلیل موثقی است براینکه در زمان خروج وستینگهاوس از ایران، هر دو طرف عقیده داشتند که ارزش کاری که وستینگهاوس تا قبل

از فسخ قرارداد انجام داده بود -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار بود و در نتیجه، نیروی هوایی مبلغ مزبور را به وستینگهاوس بدهکار بود. باتوجه به این نتیجه گیری، این مسأله مؤثر در مقام نیست که آیا متمم امضا نشده شماره ۱، بدین صورت، برای طرفین الزام آور بوده است یا خیر، و بنابراین دیوان نیازی به تصمیم گیری درباره این موضوع نمی‌بیند.

۸۹ - براساس مراتب پیشگفته، دیوان نظر می‌دهد که وستینگهاوس بابت ادعایش راجع به قرارداد ۰۰۷ ذیحق به دریافت مبلغ -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار است و دیوان مبلغ مزبور را به نفع وستینگهاوس مورد حکم قرار می‌دهد. بهره این مبلغ از تاریخ دهم دیماه ۱۳۵۷ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۸]، یعنی در پایان ماهی که طرفین درمورد مبلغ لازم التأدیه به توافق رسیدند تعلق می‌گیرد. بنگرید به: بند ۷۹ بالا.

ادعای متقابل

۹۰ - ادعای نیروی هوایی دایر بر اینکه قرارداد ۰۰۷ را بدان سبب فسخ نمود که وستینگهاوس کار خود را ظرف مدت ۲۶ ماهه مصرح در قرارداد به پایان نرسانده بود، متقاعد کننده نیست. نیروی هوایی دلیلی ارائه نکرده است که مقارن اجرای قرارداد شکایاتی از ناحیه وی درباره سرعت اجرای قرارداد ۰۰۷ توسط وستینگهاوس به عمل آمده بود و نیز دلیلی راجع به اینکه در آن زمان، تأخیرهای وستینگهاوس در انجام کار را نقض قرارداد محسوب می‌نمود، ارائه نکرده است. به علاوه، نه مکاتبات طرفین در سالهای ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ و نه صورتمجلس مذاکرات طرفین در تاریخهای ۱۲ و ۱۳ آذرماه ۱۳۵۷ [سوم و چهارم دسامبر ۱۹۷۸]، حاکی از آن نیست که نیروی هوایی در آن زمان مسأله را فسخ به علت نقض قرارداد تلقی کرده بود.

۹۱ - در این رابطه، نکته فوق العاده حائز اهمیت از نظر دیوان این است که در جریان مذاکرات طرفین در سالهای ۱۹۷۷-۱۹۷۸ درباره پایان دادن به قرارداد، که منظور از آن دقیقاً این بود که بدهی هر طرف به طرف دیگر تعیین گردد، نیروی هوایی هیچگاه خواستار استرداد مبلغی که اکنون ادعا می‌کند نشده بود. به علاوه، قرینه ای حاکی از اینکه نیروی هوایی در

آن زمان هیچگونه ادعای نقض قرارداد طرح کرده باشد وجود ندارد. برعکس، نیروی هوایی قبول کرد که وستینگهاوس استحقاق دارد بابت کاری که تا پیش از فسخ قرارداد انجام داده بود مبلغ -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار دریافت نماید. دیوان معتقد است که این واقعیات قرینه روشنی است براینکه تلقی نیروی هوایی در آن زمان این نبود که وستینگهاوس قرارداد ۰۰۷ را به دلیل عدم اتمام کار ظرف مدت مقرر در قرارداد، نقض کرده است. بنگرید به: بند ۴۷ حکم جزیی شماره ۱-۹۳-۲۸۹ مورخ نهم بهمن ماه ۱۳۶۶ [۲۹ ژانویه ۱۹۸۷] در پرونده فورد ارواسپیس اند کامیونیکیشنز کورپوریشن و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 14 Iran-U.S. C.T.R. 24, 36. دیوان معتقد است که نحوه عمل نیروی هوایی در آن زمان با موضعی که در جریان این رسیدگی اتخاذ نموده ناهمگون است و به دلایل پیشگفته، دیوان ادعای متقابل نیروی هوایی را رد می‌کند.

۲ - ادعای مربوط به قرارداد ۰۰۹-آی دبلیوپی سی-۰۰۹

الف - واقعیات و اظهارات

۹۲ - در تاریخ ۲۷ بهمن ماه ۱۳۵۳ [۱۶ فوریه ۱۹۷۵]، وستینگهاوس و نیروی هوایی قرارداد شماره آی دبلیوپی سی-۰۰۹ ("قرارداد ۰۰۹") را به منظور تأمین قابلیت تعمیر و نگهداری سیستم ضد هوایی "سوپرفلدرماوس" ("سوپرفلدرماوس") منعقد نمودند. سیستم سوپرفلدرماوس ترکیبی از یک آتشبار ضد هوایی با دستگاه ردیاب الکترونیک و یک رادار بود که طبق یک قرارداد مشارکتی توسط یک شرکت سوئیسی به نام اورلیکان بوهرل لیمیتد ("اورلیکان") و یک شرکت ایتالیایی به نام کنتراس ایتالیا ("کنتراس") تولید می‌شد.

۹۳ - مذاکرات طرفین راجع به قرارداد فلدرماوس در سال ۱۹۷۳ آغاز شد. در آن زمان، نیروی هوایی از وستینگهاوس تقاضا کرد که پیشنهادی راجع به پشتیبانی آمادگاه سیستم مزبور تنظیم نماید. وستینگهاوس ادعا می‌کند که تفاهم طرفین از ابتدا بر این بود که چون نیروی هوایی کلیه اطلاعات فنی مورد نیاز وستینگهاوس برای طراحی و تولید تجهیزات نگهداری سیستم سوپر فلدرماوس را نداشت و وستینگهاوس نیز نمی‌توانست اطلاعات مزبور را از

منابع معمولی خود در ایالات متحده به دست آورد، اطلاعات فنی لازم باید مستقیماً از سازندگان سیستم آتشبار ضد هوایی، یعنی اورلیکان و کنتراس تحصیل می‌شد. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که در آن زمان، تیمسار نادری از نیروی هوایی به مدیر عملیات وستینگهاوس در آمادگاه، یعنی آقای جیمز لنگن والتر اطمینان داد که نیروی هوایی می‌تواند داده های فنی لازم را از دو شرکت یاد شده از طریق قراردادهای موجود نیروی هوایی با آنها تحصیل نماید. وستینگهاوس همچنین اظهار می‌دارد که آقای لنگن والتر پیشنهاد نمود که در کسب اطلاعات مزبور از اورلیکان و کنتراس به تیمسار نادری مساعدت نماید.

۹۴ - در تاریخ چهارم شهریورماه ۱۳۵۳ [۲۶ اوت ۱۹۷۴] آقای لنگن والتر طی نامه ای به سرهنگ اشعری از نیروی هوایی، پیشرفت کار وستینگهاوس در تنظیم طرح نگهداری سوپر فلدرماوس را اطلاع داد. در قسمت زیریط نامه آمده است:

در نیمه دوم سال ۱۹۷۳، نیروی هوایی تقاضا کرد که وستینگهاوس يك طرح تعمیر و نگهداری "آمادگاه جامع الکترونیک" برای پشتیبانی سیستم رادار کنتراس/اورلیکان تنظیم نماید. به سبب مشکلات "دیپلماتیک" مدارک فنی لازم در اختیار وستینگهاوس نبود.

... با تلاشهای کارکنان شما، موانع دیپلماتیک تا حدود زیادی تقلیل یافته و ترخیص مدارک فنی مشخصی به وستینگهاوس تحصیل شده است و اینک وستینگهاوس در جریان تنظیم طرح نگهداری مورد تقاضا می‌باشد.

... ملاقاتهای اخیر با پرسنل محلی کنتراس/اورلیکان علایم نویدبخشی از همکاری مشترک در کل برنامه نشان داده است.

۹۵ - در ماه سپتامبر ۱۹۷۴، وستینگهاوس پیشنهاد خود راجع به قرارداد سوپر فلدرماوس را تحت عنوان "طرح نگهداری برای پشتیبانی آمادگاه سیستم ضد هوایی سوپر فلدرماوس" به نیروی هوایی ارائه کرد.

۹۶ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که پرسنل اورلیکان و کنتراس در ایران بدواً اظهار تمایل کردند که در تحصیل اطلاعات فنی لازم به وستینگهاوس مساعدت نمایند، لیکن بعداً پرسنل

اورلیکان و کنتراس در سوئیس و ایتالیا که آقای لنگن والتر با آنان ملاقات کرد، مایل به ارائه اطلاعات مزبور نبودند.

۹۷ - در تاریخ ۱۶ آبانماه ۱۳۵۳ [هفتم نوامبر ۱۹۷۴] اورلیکان نامه ای درباره امکان همکاری خود با وستینگهاوس در احداث تعمیرگاه سیستم سوپر فلدرماوس در آمادگاه الکترونیک به نیروی هوایی نوشت. نامه مزبور، که عنوانش "تأسیس آمادگاه تعمیر سیستم اورلیکان" است، در قسمت ذریبط اشعار می‌دارد:

طبق تقاضای شما، مشاور ما در تهران تماسهای مقدماتی با شرکت وستینگهاوس گرفته است. از این تماسها و نیز از توضیحاتی که در جریان بازدید مورخ ۱۷ مهرماه [نهم اکتبر] آقای بی. فون استوهر، مدیرعامل کنتراس ایتالیانا از ستاد نیروی هوایی به وی داده شد، استنباط ما این است که شما در نظر دارید شرکت وستینگهاوس نه تنها تعمیرگاه را احداث کند، بلکه کارهای تعمیراتی و نگهداری آتی نیز زیر نظر پرسنل وستینگهاوس صورت گیرد.

بدیهی است ما کاملاً "مایلیم در احداث تعمیرگاه با وستینگهاوس همکاری کنیم و گرچه روابط ما با شرکت وستینگهاوس در مجموع عالی است، لیکن علی‌الاصول نمی‌توانیم موافقت کنیم که جزئیات و دانش فنی مربوط به سیستمهای ما از قبیل تاریخ ارائه کنسولهای جدید آزمایش (Test Consoles) در اختیار شخص ثالثی قرار گیرد. این امر با مفاد ماده ۱۳ قرارداد ما مغایرت دارد.

بنابراین روش زیر را برای ملاحظه شما پیشنهاد می‌کنیم:

- استنباط ما این است و موافق نیز هستیم که آمادگاه تعمیرات سیستم جدید اورلیکان - کنتراس در تأسیسات آمادگاه مرکزی جدید ادغام گردد و در زمینه برنامه ریزی و احداث آمادگاه موافقیم با وستینگهاوس همکاری کنیم. جهت توافق راجع به نوع همکاری و بحث درباره طرح نگهداری برای پشتیبانی آمادگاه که در تاریخ ۲۴ شهریورماه ۱۳۵۳ [۱۵ سپتامبر ۱۹۷۴] توسط مرکز برنامه ریزی ایران - وستینگهاوس صادر گردید، پیشنهاد می‌کنیم جلسه ای با نماینده وستینگهاوس در شرکت ما تشکیل شود.

۹۸ - در تاریخ ۲۹ آبانماه ۱۳۵۳ [۲۰ نوامبر ۱۹۷۴]، آقای لنگن والتر نامه ای به تیمسار اشعری (که در آن هنگام سرتیپ شده بود) فرستاد و ضمن سایر مطالب به این سوال نیروی هوایی

پاسخ داد که آیا کلیه اطلاعات فنی مورد نیاز برای اجرای پروژه سوپر فلدرماوس در آن زمان موجود است یا خیر. پاسخ آقای لنگن والتر بدین شرح است:

اغلب اطلاعات فنی هم اکنون موجود است و به وستینگهاوس امکان خواهد داد که طراحی را شروع کند. معهدا در چند مورد جای نگرانی وجود دارد:

الف - دو فقره از هفت فقره نشریه فنی تعمیر و نگهداری آتشبار تاکنون تحویل نشده است.

ب - نشریه های فنی وسایل آزمایش مخصوص اورلیکان/کنتراوس مندرج در پیوستهای بی و سی پیشنهاد که قبلا" توسط [نیروی هوایی] سفارش داده شده و قرار است جزیی از تجهیزات آمادگاه باشد موجود نیست.

ج - جزئیات سیم کشی کشوهای کامپیوتر موجود نیست. چنانکه در بالا گفته شد، وستینگهاوس می تواند بلافاصله کار طراحی را آغاز کند و برای تأمین قابلیت تعمیر و نگهداری سریع برای آمادگاه از تدابیر موقت استفاده نماید. لیکن توصیه می شود که [نیروی هوایی] اطلاعات لازم را سریعاً" تحصیل نماید.

۹۹ - نیروی هوایی طی نامه مورخ ۱۲ آذرماه ۱۳۵۳ [سوم دسامبر ۱۹۷۴] به اورلیکان اعلام کرد که آقای جیمز لنگن والتر را به عنوان "نماینده مجاز خود برای مذاکره به منظور تأسیس آمادگاه تعمیراتی اورلیکان و نیز کسب هرگونه داده های فنی مربوط به آن" تعیین کرده است. نیروی هوایی از اورلیکان تقاضا کرد که در این زمینه "کلیه مساعدت های ممکن را به آقای لنگن والتر به عمل آورد".

۱۰۰ - چنانکه ملاحظه شد، در تاریخ ۲۷ بهمن ماه ۱۳۵۳ [۱۶ فوریه ۱۹۷۵] طرفین قرارداد ۰۰۹ را امضا کردند. پیشنهاد وستینگهاوس تحت عنوان "طرح نگهداری برای پشتیبانی آمادگاه سیستم ضد هوایی سوپر فلدرماوس" مورخ ۲۴ شهریورماه ۱۳۵۳ [۱۵ سپتامبر ۱۹۷۴] که در تاریخهای ۳۰ مهرماه و ششم دیماه ۱۳۵۳ [۲۲ اکتبر ۱۹۷۴ و ۲۷ دسامبر ۱۹۷۴] اصلاح شده بود در قرارداد مزبور گنجانده شده و جزیی از آن بود ("طرح نگهداری قرارداد ۰۰۹"). به موجب این قرارداد، وستینگهاوس موافقت کرد دستگاههایی را طراحی و تولید نماید که نیروی هوایی بتواند با استفاده از آنها سیستم سوپر فلدرماوس را آزمایش، سرویس و

تعمیر نماید. به علاوه، وستینگهاوس متعهد گردید که خدمات پشتیبانی معینی از جمله آموزش پرسنل نیروی هوایی، خدمات مهندسی و تهیه فهرست قطعات یدکی مورد توصیه و طراحی يك کارگاه آمادگاه را که بتوان وسایل تعمیر و نگهداری را در آن مورد استفاده قرار داد ارائه نماید. کل قیمت قرارداد ۰۰۹ مبلغ -/۲,۴۰۱,۴۴۱ دلار بود.

۱۰۱ - گرچه در قرارداد، کل بهای فروش به دلار ایالات متحده ذکر شده بود، اما مقرر گردیده بود که نیروی هوایی قسمتی از کل مبلغ را به ریال بپردازد. طبق ماده ۲ قرارداد، قرار شد نیروی هوایی "بابت وظایفی که باید توسط [وستینگهاوس] انجام می‌شد"، مبلغ -/۱,۸۹۷,۷۴۱ دلار و -/۳۳,۹۹۹,۷۵۰ ریال بپردازد. طبق برنامه پرداخت قرارداد، نیروی هوایی ملزم بود بخش دلاری را در هفت قسط که سررسید آنها در ماههای دوم، چهارم، هفتم، دهم، سیزدهم، پانزدهم و هیجدهم "بعد از دریافت دستور [شروع کار]" بود و بخش ریالی را در پنج قسط که سررسید آنها در ماههای هفتم، دهم، سیزدهم، پانزدهم و هیجدهم "بعد از دریافت دستور [شروع کار]" بود، پرداخت نماید.

۱۰۲ - قرار براین بود که پرداختهای ریالی هنگام ارائه صورتحسابهای ریالی وستینگهاوس در ایران به آن شرکت پرداخت شود و پرداختهای دلاری با برداشت از محل يك اعتبار اسنادی که به نفع وستینگهاوس گشایش می‌یافت هنگام ارائه صورتحسابهای دلاری وستینگهاوس صورت گیرد. بدین ترتیب، نیروی هوایی طبق ماده ۲ قرارداد مکلف بود که "يك اعتبار اسنادی غیرقابل برگشت که باید به تأیید يك بانک آمریکایی می‌رسید، افتتاح نماید تا پرداختهای دلاری طبق جدول پرداخت دلاری به عمل آید". ماده ۲ همچنین مقرر می‌داشت که "همه صورتحسابهایی که توسط [وستینگهاوس] جهت تصویب تسلیم می‌شود، باید از نظر میزان درصد کار انجام شده و یا درصد کار در دست اجرا به گواهی [وستینگهاوس] برسد. ماده ۲ همچنین به وستینگهاوس حق می‌داد که در صورتی که نیروی هوایی پرداختی را در سررسید انجام نمی‌داد، همه کارهای مربوط به قرارداد را متوقف نماید.

۱۰۳ - طبق ماده ۳ قرارداد، قرار بود که اجرای کار "به مجرد دریافت نسخه کاملاً" امضا شده قرارداد "آغاز گردد و ظرف هیجده ماه یعنی تا ماه اوت ۱۹۷۶ به اتمام رسد.

۱۰۴ - جدول شماره ۱-۴ طرح نگهداری، تحت عنوان "خلاصه مسئولیتها" نیروی هوایی را ملزم می‌کند که "اطلاعات فنی راجع به سیستمهای سوپر فلدرماوس مذکور در بخش ۲-۵-۳" را در اختیار وستینگهاوس قرار دهد. بخش ۲-۵-۳ طرح نگهداری به نوبه خود اطلاعات فنی مزبور را چنین توصیف کرده است: "دو مجموعه کامل نشریات فنی نگهداری و عملیاتی سوپر فلدرماوس، نشریات فنی وسایل آزمایش، نقشه های مشخصات نحوه آزمایش . . . که برای طراحی دستگاههای جدید آزمایش و تهیه نشریات فنی جدید مورد نیاز می‌باشد".

۱۰۵ - ماده ۱۳ قرارداد ۰۰۹ راجع به مقررات فسخ، نظیر ماده مربوط در قرارداد ۰۰۷ می‌باشد، بنگرید به: بند ۶۸ بالا. ماده ۱۳ مقرر می‌دارد که هر یک از طرفین می‌تواند با دادن اخطار کتبی به طرف دیگر قرارداد را فسخ نماید. نیروی هوایی حق داشت قرارداد را در هر زمانی به صلاحدید خود فسخ نماید، لیکن حق وستینگهاوس محدود به مواردی می‌شد که "به لحاظ قوانین، دستورات، مقررات، آئین نامه ها و فرامین دولت ایالات متحده یا مؤسسات تابعه آن" انجام کار غیرممکن گردد. به موجب ماده ۱۳، وستینگهاوس بعد از دریافت یا صدور اطلاعیه فسخ، باید کلیه کارهای موضوع قرارداد را متوقف و ادعای فسخی به نیروی هوایی تسلیم می‌نمود. ماده ۱۳ تصریح می‌کند که:

مبلغ استحقاقی [وستینگهاوس] در موقع فسخ این قرارداد عبارت است از کل قیمت این قرارداد. . . پس از کسر مبلغی که طرفین بابت کارهای انجام شده تا قبل از تاریخ فسخ به عنوان مبلغ منصفانه و معقول تعیین می‌کنند، به علاوه مبلغ معقولی بابت هزینه ها و سود مربوط به کارهای اختتامی فسخ.

۱۰۶ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که بلافاصله بعد از امضای قرارداد ۰۰۹ در ماه فوریه ۱۹۷۵ شروع به اجرای آن کرد و کار خود را تا ماه سپتامبر ۱۹۷۶ ادامه داد و در آن ماه، به دلیل قصور نیروی هوایی در انجام پرداختهای قراردادی، اجرای قرارداد را متوقف ساخت. وستینگهاوس ادعا می‌کند که در سراسر این مدت، در نتیجه قصور نیروی هوایی در اجرای تعدادی از تعهدات قراردادی خود در همکاری با وستینگهاوس کار آن شرکت با موانعی مواجه شد. در این زمینه، وستینگهاوس ادعا می‌کند که مهمتر از همه آنکه نیروی هوایی همه اطلاعات فنی اورلیکان/کانتراوس مصرح در طرح نگهداری قرارداد ۰۰۹ را که

وستینگهاوس برای طراحی و ساخت وسایل آزمایش سوپر فلدرماوس بدانها نیاز داشت، ارائه ننمود.

۱۰۷ - وستینگهاوس در تأیید این اظهار اخیر خود، مدارکی ارائه کرده است، از جمله نامه مورخ ۱۷ خردادماه ۱۳۵۴ [هفتم ژوئن ۱۹۷۵] آقای لنگن والتر به سپهبد فتاحی از نیروی هوایی که طی آن، از نیروی هوایی درخواست شده است که در تحویل پاره ای اطلاعات مهم مربوط به وسایل آزمایش و اطلاعات فنی که مورد نیاز فوری وستینگهاوس بود تسریع نماید. بخش زیربط نامه مزبور اشعار می‌دارد:

به موجب مفاد طرح نگهداری برای پشتیبانی آمادگاه سیستم ضد هوایی سوپر فلدرماوس، نیروی هوایی ایران موظف است اطلاعات فنی و وسایل آزمایش را جهت طراحی و برای استفاده در عملیات آمادگاه در اختیار وستینگهاوس بگذارد.

با اینکه تهیه کلیه اقلام نهایتاً ضرورت خواهد داشت، برخی از اقلام اصلی فوراً مورد نیاز می‌باشد تا کار طراحی و اجرای برنامه آمادگاه جدید دستخوش تأخیر نشود. همکاری شما جهت تسریع در تحویل اقلام لازم ضرورت دارد. ذیلاً صورتی از اقلام مهم که اینک مورد احتیاج است مشاهده می‌شود.

در ادامه نامه، اقلام مهمی از جمله اقلام زیر مشخص شده است:

قسمت اعظم اطلاعات مربوط به تعمیر و نگهداری آتشبار و واحد نیرو رسانی به آتشبار، از جمله شرح کامل و نحوه کار سیستم آتشبار، نقشه های الکتریکی و هیدرولیکی و نمودارهای سیمکشی، و دستورالعملهای نگهداری، فوراً مورد نیاز است.

.....

اطلاعات فنی برای چند قلم وسایل آزمایش به شرح زیر جهت طراحی ایستگاههای جدید آزمایش آمادگاه هرچه زودتر مورد نیاز می‌باشد. خود سخت افزار باید برای نصب در ایستگاههای جدید آزمایش در اولین فرصت ممکن تحویل داده شود. اطلاعات فنی باید شامل شرح اقلام، طرز کار، راه اندازی، نگهداری و تعمیر، نقشه ها، نمودارهای سیمکشی و تصاویر اجزای قطعات باشد.

.....

وانت تعمیراتی آتشبار چندین ماه است که در منطقه بندرعباس/ بوشهر در انتظار حمل به تهران به سر می‌برد. این وانت حاوی هشت جلد نشریه فنی است که محتوای آن معلوم نیست و احتمال دارد که در مرحله طراحی برای ما حائز اهمیت حیاتی باشد. باید فوراً برای برداشتن این نشریه ها از وانت و ارسال آنها به آمادگاه الکترونیک اقدام فوری به عمل آید.

۱۰۸ - مدارك حاکی است که مذاکرات بین وستینگهاوس و اورلیکان/کنتراوس راجع به امکان همکاری در ادغام سوپر فلدرماوس در آمادگاه الکترونیک، که در سال ۱۹۷۴ آغاز شده بود (بنگرید به: بند ۹۷ بالا)، بعد از امضای قرارداد ۰۰۹ در فوریه ۱۹۷۵ ادامه یافت. لیکن مدارك همچنین حاکی است که مذاکرات مزبور چندان ثمربخش نبود. در تاریخ پنجم مهرماه ۱۳۵۴ [۲۷ سپتامبر ۱۹۷۵]، آقای لنگن والتر طی نامه ای به سرتیپ تهرانچی در نیروی هوایی اعلام کرد که وستینگهاوس "در جلب همکاری اورلیکان/کنتراوس در مساعدت به این شرکت در اجرای وظایف" موضوع قرارداد ۰۰۹ با دشواری‌هایی مواجه است.

۱۰۹ - آقای لنگن والتر در نامه خود به سرتیپ تهرانچی به شرح مطالبی از جمله جلسه ای بین وستینگهاوس و اورلیکان/کنتراوس که در تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۴ [۱۲ آوریل ۱۹۷۵] در دفتر تیمسار نادری برگزار شد پرداخته و توضیح داد که در آن جلسه، تیمسار نادری خاطر نشان کرده بود که چون قرارداد ادغام سوپر فلدرماوس در آمادگاه الکترونیک به وستینگهاوس واگذار شده، "از شرکتهای مزبور تقاضا می‌شود که مشکلات خود را از طریق مذاکره برطرف نمایند." آقای لنگن والتر در ادامه نامه خود عنوان کرد که در جلسه مزبور، اورلیکان/کنتراوس "شرایط اساسی" را که وستینگهاوس باید احراز کند تا آنان بتوانند با شرکت مزبور يك قرارداد فرعی منعقد کنند اعلام نمودند و روز بعد نیز وستینگهاوس پاسخ خود به "شرایط اساسی" مزبور را به اورلیکان/کنتراوس ارائه کرد. آقای لنگن والتر مشخص نکرد که این "شرایط اساسی" چه بوده و چرا وستینگهاوس قادر به تأمین آنها نبوده است. وستینگهاوس در جریان رسیدگیهای حاضر راجع به این نکات توضیح نداده است. آنگاه آقای لنگن والتر تشریح کرد که چگونه در فاصله ۶ تا ۳۱ اردیبهشت ماه ۱۳۵۴ [۲۶ آوریل تا ۲۱ مه ۱۹۷۵] وستینگهاوس کرارا "تلکسهایی برای اورلیکان/کنتراوس فرستاده از آنان تقاضای همکاری کرد و اورلیکان/کنتراوس طی تلکس مورخ پنجم خردادماه

۱۳۵۴ [۲۶ مه ۱۹۷۵] به وستینگهاوس اعلام کردند که آغاز مذاکرات تنها در صورتی میسر است که اورلیکان/کنتراوس از کارگاهها در ایران بازدید کرده باشند. آقای لنگن والتر سپس اظهار داشت که از آن تاریخ به بعد دیگر "خبری" از اورلیکان/کنتراوس نشد و نامه را چنین خاتمه داد:

به سبب عدم پشتیبانی اورلیکان/کنتراوس، وستینگهاوس را "سأ" اقداماتی در جهت ادغام سیستم در آمادگاه الکترونیک به عمل آورده است. یک تیم مطالعاتی وستینگهاوس ظرف شش تا هشت هفته از کارگاههای مختلف بازدید خواهد کرد تا نیازهایی را که باید تأمین شود مورد ارزیابی بیشتر قرار دهد. به علاوه، ما تماسهای اولیه ای با یک شرکت آمریکایی متخصص در سلاحهای ضد هوایی گرفته ایم تا در صورت لزوم امکان همکاری آنها را بررسی نماییم.

در حال حاضر تنها مشکلاتی که وستینگهاوس با آنها مواجه است نداشتن وسایل مخصوص آزمایش و اطلاعات فنی برای وسایل آزمایش و قطعات آتشباری است که [نیروی هوایی] باید تأمین نماید. استنباط ما این است که کلیه این اطلاعات و وسایل باید شش (۶) تا هشت (۸) ماه پیش به [نیروی هوایی] تحویل داده می‌شود.

وستینگهاوس کماکان ترجیح می‌دهد که این کار را با همکاری اورلیکان/کنتراوس انجام دهد. لیکن از آنجا که شرکتهای مزبور با ما همکاری نخواهند کرد، ما چاره ای جز این نداریم که بدون آنها خدمات لازم را برای ادغام سیستم آنان در آمادگاه الکترونیک ارائه دهیم. . . .

۱۱۰ - در تاریخ ۱۵ مهرماه ۱۳۵۴ [هفتم اکتبر ۱۹۷۵]، مدیر بازرگانی وستینگهاوس، آقای جی. ال. توبین طی نامه ای به تیمسار نادری اعلام کرد که وستینگهاوس و اورلیکان/کنتراوس طی جلسه ای که در تاریخ ۱۵ مهرماه ۱۳۵۴ [هفتم اکتبر ۱۹۷۵] در دفتر وستینگهاوس در ایران برگزار شد توافق کردند که به منظور ادغام سوپر فلدرماوس در آمادگاه الکترونیک، به عنوان پیمانکاران اصلی و فرعی با یکدیگر همکاری نمایند. لیکن آقای توبین به تیمسار نادری خاطر نشان ساخت که این توافق "منوط به این است که طرفین راجع به شرایط و مفاد و قیمت قرارداد فرعی حاصله مذاکره نمایند".

۱۱۱ - لیکن بحثی نیست که علیرغم این گشایش ظاهراً امیدبخش، وستینگهاوس و

اورلیکان/کانتراوس نتوانستند راجع به شرایط مورد قبول هر دو طرف به توافق برسند و هیچگاه نیز يك قرارداد فرعی سوپر فلدرماوس منعقد نکردند. وستینگهاوس راجع به جزئیات اختلاف نظر بین خود و اورلیکان/کانتراوس که به شکست این مذاکرات انجامید توضیح نداده است. تنها قرینه ای که در این زمینه در پرونده یافت می‌شود، فقره ای است مندرج در فهرست مکاتبات عمده قراردادی بین طرفین - که به ترتیب تاریخ، و در همان زمان تنظیم گردیده - و پیوست نامه مورخ ۲۶ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۷ دسامبر ۱۹۷۷] وستینگهاوس است که طی آن، شرکت مزبور ادعای فسخ را به نیروی هوایی تسلیم نمود، بنگرید به: بند ۱۱۴ زیر. طبق فهرست مزبور، در تاریخ ۲۰ فروردین ماه ۱۳۵۵ [۱۹ آوریل ۱۹۷۶] وستینگهاوس نامه ای راجع به "پیشنهاد اورلیکان/کانتراوس" به نیروی هوایی نوشته، اعلام نمود که "پیشنهاد اورلیکان/کانتراوس جوابگوی درخواست [نیروی هوایی] نبوده، نیازهای آمادگاه الکترونیک و [نیروی هوایی] را تأمین نخواهد کرد".

۱۱۲ - در تاریخ دوم آذرماه ۱۳۵۴ [۲۳ نوامبر ۱۹۷۵] آقای لنگن والتر طی نامه ای به تیمسار نادری اعلام کرد که گرچه وستینگهاوس بعضی از وسایل آزمایش و اطلاعات فنی را که قبلاً از نیروی هوایی درخواست کرده بود، دریافت نموده، ولی هنوز نیاز به پاره ای "اطلاعات مهم" دارد که آنها را در يك فهرست منضم به نامه اش مشخص نمود. آقای لنگن والتر در پایان نامه تقاضا کرد

که [نیروی هوایی] قرارداد جدید "عندالمطالبه" (On-Call Agreement) بین [نیروی هوایی] و شرکت اورلیکان/کانتراوس را به کار گیرد تا بتواند این اطلاعات را سریعاً به دست آورد. تصور می‌کنم این قرارداد نتیجه جلسه ۲۵ مهرماه [۱۹ اکتبر ۱۹۷۵]... شما با اورلیکان/کانتراوس بوده است.

وستینگهاوس اظهار می‌دارد که علیرغم درخواست هایش، نیروی هوایی هیچگاه کلیه اطلاعات فنی اورلیکان/کانتراوس را که مورد نیاز بود تأمین نکرد. وستینگهاوس ادعا می‌کند که با اینحال در سالهای ۱۹۷۵ و ۱۹۷۶ توانست در اجرای قرارداد ۰۰۹ پیشرفت حاصل نماید. نیروی هوایی به نوبه خود انکار می‌کند که وستینگهاوس هرگز کاری در مورد قرارداد انجام داده باشد.

۱۱۳ - در تاریخهای پنجم آذرماه ۱۳۵۴ [۲۶ نوامبر ۱۹۷۵]، ۲۲ بهمن ماه ۱۳۵۴ [۱۱ فوریه ۱۹۷۶] و ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۵۵ [چهارم مه ۱۹۷۶] وستینگهاوس سه فقره صورتحساب ریالی که در قرارداد معین شده بود به نیروی هوایی ارائه نمود. در تاریخ اول بهمن ماه ۱۳۵۴ [۲۱ ژانویه ۱۹۷۶] آقای لنگن والتر نامه ای به تیمسار نادری نوشت و از اینکه نیروی هوایی اعتبار اسنادی مقرر برای قرارداد ۰۰۹ را گشایش ننموده شکایت کرد و اظهار داشت که "وستینگهاوس هیچ پرداختی از هیچ نوع وصول ننموده" و موعد دو فقره پرداخت قراردادی، یکی به مبلغ -/۱,۳۲۹,۶۰۰ دلار و دیگری به مبلغ -/۱۱,۳۲۳,۲۵۲ ریال منقضی شده است". اختلافی نیست که نیروی هوایی هیچگاه اعتبار اسنادی مقرر بابت پرداختهای دلاری قرارداد ۰۰۹ را افتتاح ننمود و هیچ مبلغی به ریال به وستینگهاوس پرداخت نکرد.

۱۱۴ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که به سبب عدم پرداخت مبالغ قراردادی توسط نیروی هوایی، آن شرکت اجرای قرارداد ۰۰۹ را در تاریخ ۱۳ شهریورماه ۱۳۵۵ [چهارم سپتامبر ۱۹۷۶] متوقف نمود و به پرسنل مأمور در قرارداد دستور داد که مسئولیت امور قراردادهای دیگری را عهده دار شوند. وستینگهاوس ادعا می‌کند که مدت کوتاهی بعد از آن، به نیروی هوایی پیشنهاد کرد که در ازای وصول پرداختهای معوق، قرارداد را اعاده وضعیت نماید. بنابراین، وستینگهاوس می‌گوید که در ماه ژانویه ۱۹۷۷ پیشنهادی برای شروع مجدد کار قرارداد ۰۰۹ به نیروی هوایی ارائه کرد. فهرست مکاتبات عمده قراردادی بین طرفین - که به ترتیب تاریخ و در همان زمان تنظیم گردیده - و وستینگهاوس آن را به نامه مورخ ۲۶ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۷ دسامبر ۱۹۷۷] خود به نیروی هوایی ضمیمه نموده (بنگرید به: بند ۱۱۱ بالا و بند ۱۲۱ زیر)، تا حدود زیادی این اظهارات را تأیید می‌کند. فهرست مزبور حاوی نامه مورخ ۱۳ شهریورماه ۱۳۵۵ [چهارم سپتامبر ۱۹۷۶] وستینگهاوس است که طی آن شرکت مزبور به "[نیروی هوایی] اطلاع داد که به دلیل مشکلات اداری [وستینگهاوس] پرسنل مأمور آمادگاه فلدرماوس را به قراردادهای دیگر در آمادگاه الکترونیک منتقل می‌کند" و نیز حاوی نامه مورخ دهم بهمن ماه ۱۳۵۵ [۳۰ ژانویه ۱۹۷۷] وستینگهاوس است که حاکی است "طبق درخواست [نیروی هوایی]... یک طرح اصلاحی برای تأمین پشتیبانی تعمیراتی آمادگاه جهت سیستم ضد هوایی فلدرماوس" تسلیم می‌شود.

۱۱۵ - وستینگهاوس ادعا می‌کند که تا زمانی که کار را در سپتامبر ۱۹۷۶ متوقف نمود، موفق شده بود تعدادی از وظایف موضوع قرارداد ۰۰۹ را انجام دهد و اظهار می‌دارد که یک کادر مهندسی برای قرارداد ایجاد و یک نشریه فنی مقدماتی راجع به دستورالعمل تدارکاتی سوپرفلدرماوس تنظیم کرده و قطعات یدکی لازم را مشخص و با استفاده از روشی موسوم به "مهندسی معکوس" (reverse engineering)^۹ دستورالعمل تعمیراتی سیستم فرعی کنترل آتشبار را تنظیم کرده بود. به علاوه، وستینگهاوس اظهار می‌دارد که کار برد سیستم سوپر فلدرماوس را به پرسنل نیروی هوایی آموخت، از کارگاهها بازدید نمود و یک دستگاه سوپر فلدرماوس معیوب را تعمیر کرد.

۱۱۶ - در تاریخ ۲۱ خردادماه ۱۳۵۶ [۱۱ ژوئن ۱۹۷۷] نمایندگان نیروی هوایی به وستینگهاوس اطلاع دادند که نیروی هوایی دیگر علاقه ای به قرارداد سوپر فلدرماوس ندارد. این موضوع در یادداشت داخلی مورخ ۲۴ خردادماه ۱۳۵۶ [۱۴ ژوئن ۱۹۷۷] آقای نی. دبلیو. یودر، مدیر بازرگانی وستینگهاوس در ایران منعکس است، که اشعار می‌دارد:

در جریان مذاکرات کلی برای بررسی قرارداد که در تاریخ ۲۱ خردادماه [۱۱ ژوئن] با سرهنگ مهربان زاد از نیروی هوایی ایران انجام گرفت، نامبرده و سرهنگ خاتمی (از مدیریت ماتریل) اظهار داشتند که نیروی هوایی دیگر علاقمند به فلدرماوس و مایل به ادامه مساعی بیشتری در این زمینه نمی‌باشد در واقع آنان قرارداد ما را فسخ شده تلقی می‌کنند.

بنابراین، درخواست می‌شود ادعای فسخی به منظور پایان دادن به قرارداد تنظیم و ارزش دفتری دستور عمومی کاهش داده شود. همچنین درخواست می‌شود که آر پی آی و پیشنهاد نیز لغو گردد.

۱۱۷ - وستینگهاوس طی نامه مورخ ۲۶ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۷ دسامبر ۱۹۷۷] ادعای خود را بابت فسخ قرارداد ۰۰۹ به نیروی هوایی تسلیم نمود. بخش ذیربط نامه وستینگهاوس به شرح زیر است:

^۹ وستینگهاوس اظهار می‌دارد که "مهندسی معکوس"، تجزیه و تحلیل تجهیزات اولیه و مشخص کردن ویژگی های آن از طریق آزمون و خطاست.

به موجب ماده ۱۳ [قرارداد ۰۰۹] وستینگهاوس از حق خود در متوقف ساختن کار سیستم ضد هوایی سوپر فلدرماوس استفاده کرده است. . . .

ماده ۱۳ همچنین به وستینگهاوس اجازه می‌دهد پرداخت هزینه هایی را که بابت این قرارداد متحمل گردیده از نیروی هوایی ایران تقاضا کند. . . .

مبلغی که وستینگهاوس از نیروی هوایی ایران مطالبه می‌کند ۷۵۰،۷۳۷/ دلار است.

این مبلغ بابت خدماتی به شرح زیر می‌باشد که برای نیروی هوایی ایران صورت گرفته است:

(۱) تعمیرگاه آمادگاه سوپر فلدرماس از نوامبر ۱۹۷۵ تا سپتامبر ۱۹۷۶ در حال بهره برداری بود و طی آن مدت تعدادی تعمیرات روی آتشبار و رادار انجام شد.

(۲) تیم های سیار چندین بازدید محلی بنا به درخواست [نیروی هوایی] انجام دادند.

(۳) دوره های آموزش عادی و خارج از برنامه جهت افزایش کارایی پرسنل آمادگاه [نیروی هوایی] در باره سیستم های جنگ افزار سوپر فلدرماوس انجام شد.

(۴) وستینگهاوس مقدار قابل ملاحظه ای وقت و کوشش جهت نیل به توافق با اورلیکان - کانتراس صرف نمود.

متأسفانه مجبوریم براساس ماده ۱۳ قرارداد مبلغ -/۷۵۰،۷۳۷ دلار مطالبه کنیم. لیکن [نیروی هوایی] اعتبار اسنادی غیرقابل فسخی را که طبق بخش ب ماده ۲ قرارداد مقرر گردیده، هیچگاه افتتاح نکرد. . . .

وستینگهاوس لوازم مهندسی قابل تحویل برای [نیروی هوایی] در انبار دارد، و منتظر دستور حمل در این مورد از سوی شما خواهیم بود. . . .

۱۱۸ - متعاقباً، مکاتباتی بین طرفین آغاز شد. در تاریخ سوم اسفندماه ۱۳۵۶ [۲۲ فوریه ۱۹۷۸] وستینگهاوس نامه ای به نیروی هوایی فرستاده، طی آن ادعای فسخ را به -/۸۲۶،۷۴۷ دلار افزایش داد و مدارکی نیز در تأیید این افزایش ضمیمه نمود. طبق صورت ریز مبلغ ادعای

فسخ که وستینگهاوس به نامه مزبور ضمیمه کرد، وستینگهاوس و پیمانکار فرعی آن، یعنی اینترنشنال متریال اند کانستراکشن لیمیتد، مجموعاً ۹۸ نفر - ماه خدمت برای پروژه سوپرفلدرماوس انجام دادند. نیروی هوایی طی نامه مورخ نهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [۲۹ آوریل ۱۹۷۸] به شرح زیر، به نامه های مورخ ۲۶ آذرماه ۱۳۵۷ [۱۷ دسامبر ۱۹۷۸] و سوم اسفندماه ۱۳۵۶ [۲۲ فوریه ۱۹۷۸] وستینگهاوس پاسخ داد:

موضوع: ادعای فسخ قرارداد آی دبلیوپی سی-۰۰۹، سوپرفلدرماوس

.....

ادعای وستینگهاوس به شرح مندرج در نامه های مورد اشاره در فوق به مدت چندین هفته تحت بررسی قرار داشته است. در نتیجه این بررسی، سئوالاتی پیش آمده است که نیاز به توضیح و یا ارائه مدارک موید از سوی وستینگهاوس دارد.

لطفاً هرگونه دلیل و مدرک حاکی از اینکه وستینگهاوس درخواست کتبی درباره آغاز کار دریافت کرده و هر نوع مدرک کتبی مبنی براینکه [نیروی هوایی] این کار را مورد تصویب قرار داده ارائه دهید. این درخواست برای اطلاعاتی علاوه بر مندرجات نامه (شماره ۱۰۱-۰۷-۱۳۰۳ مورخ ۱۹۷۴/۳/۳) سرهنگ اشعری به شرکت کانتراس می‌باشد.

اداره تدارکات قبل از اینکه بتواند تصمیمی درباره ادعای شما بگیرد نیاز به اطلاعات فوق دارد.

وستینگهاوس در تاریخ دوم خردادماه ۱۳۵۷ [۲۳ مه ۱۹۷۸] کتبا" به نیروی هوایی پاسخ داده، ضمن مطالبی اظهار داشت که "درخواست کتبی آغاز کار این قرارداد همان امضایی است که [نیروی هوایی] بر خود قرارداد نهاده است".

۱۱۹ - يك مدرک داخلی وستینگهاوس تحت عنوان "برنامه وصول مطالبات آی دبلیوپی سی برای آمادگاه الکترونیک تا ماه ژوئیه ۱۹۷۸" که توسط نیروی هوایی تسلیم گردیده، وضعیت مطالبات وستینگهاوس از نیروی هوایی راجع به قراردادهای مختلف را تا آن تاریخ تشریح می‌کند. راجع به ادعای فسخ قرارداد ۰۰۹ وستینگهاوس، مدرک یاد شده اشعار می‌دارد:

آی دبلیوپی سی-۰۰۹ فلدر ماوس - ۸۲۶ کی

وضعیت: با اینکه تیمسار پلیسیان از آمادگاه الكترونيك نیروی هوایی شفاها" با موضع وستینگهاوس موافقت نموده، قسمت تداركات نیروی هوایی از آمادگاه الكترونيك نیروی هوایی درخواست کرده است که نظر خود را درباره فلدر ماوس کتبا" اعلام نمایند. پرسنل نیروی هوایی اعلام کردند که منتظرند تیمسار پلیسیان از مرخصی مراجعت کند. تیمسار پلیسیان اکنون مراجعت نموده و در تاریخ ۳۱ تیرماه [۲۲ ژوئیه]، سرهنگ نصرتی‌نیا، فرمانده آمادگاه اظهار داشت که با تیمسار مذاکره خواهد کرد.

اقدام: کماکان از خریدار بخواهید که راجع به يك مصالحه مورد قبول تسریع نماید.

اظهار نظر: معتقدیم که پیش بینی نتیجه این قرارداد دشوار است زیرا فیصله آن به نحو منصفانه نیاز به شخص صاحب اختیاری در رده فرماندهی خریدار [نیروی هوایی] دارد که کتبا" نظر مساعد نسبت به وستینگهاوس اعلام نماید. در این مرحله، ما پیش بینی می‌کنیم که امکان مصالحه ای به میزان حداکثر ۲۰ درصد کل مطالبات وجود داشته باشد.

۱۲۰ - بدین ترتیب، چنانکه برنامه وصول مطالبات نشان می‌دهد، در اواسط سال ۱۹۷۸ ادعای فسخ قرارداد ۰۰۹ وستینگهاوس موضوع مذاکره بین مسئولین نیروی هوایی بود. به علاوه، مدارك ثابت می‌کند که در آن زمان افسران نیروی هوایی در حال بررسی داخلی راجع به این موضوع بودند که وستینگهاوس بابت قرارداد ۰۰۹ چه مقدار کار انجام داده است. يك یادداشت داخلی به تاریخ ۱۴ شهریورماه ۱۳۵۷ [پنجم سپتامبر ۱۹۷۸] از نیروی هوایی نزد دیوان موجود است که توسط مرکز پشتیبانی لجستیکی به فرمانده لجستیکی (مدیریت تداركات و قراردادهای) و در پاسخ به یادداشت مورخ هشتم مردادماه ۱۳۵۷ [۳۰ ژوئیه ۱۹۷۸] آن فرماندهی ارسال شده و در بخش زیربط آن اشعار گردیده است:

موضوع: قرارداد شماره آی دبلیوپی سی-۰۰۹

۱. بدنبال امضای قرارداد، ساختمان شماره ۵۹ آمادگاه [اورلیکان] در دوشان تپه بدین منظور احداث شد و در اختیار شرکت وستینگهاوس قرار گرفت و شرکت مزبور تعدادی (۴ تا ۶ نفر) از متخصصان خود را بدین منظور به پایگاه الكترونيك فرستاد که به مدت ۱۲ تا ۱۵ ماه در شعبه [اورلیکان] استخدام شده اند.

۲. متخصصان مذکور طی این مدت کارهایی به شرح زیر انجام داده اند:
- الف - برگزاری کلاس توصیه شده برای هواپیماهای حمل و نقل شعبه (هواپیمای غیرجنگی)
- ب - کارهای تعمیراتی چند رادار و واحدهای آتشبار متعلق به فرماندهی آموزش هوایی
- ج - بازرسی پایگاه ۳ (مهرآباد جنوبی) و پایگاه بندرعباس
- د - تهیه صورت قطععات یدکی و ابزار مورد نیاز شعبه

۱۲۱ - شرح کتبی مورخ ۱۴ شهریورماه ۱۳۵۷ [پنجم سپتامبر ۱۹۷۸] مرکز پشتیبانی لجستیکی نیروی هوایی در مورد اجرای قرارداد ۰۰۹ توسط وستینگهاوس را تعدادی نامه به شرح زیر که در همان زمان شرکت اخیر به نیروی هوایی نوشته تا حدود زیادی تأیید می‌کند: نامه مورخ ۱۹ بهمن ماه ۱۳۵۴ [هشتم فوریه ۱۹۷۶] حاکی از اینکه وستینگهاوس در تاریخ ۲۰ دیماه ۱۳۵۴ [دهم ژانویه ۱۹۷۶] آموزش عادی و خارج از برنامه پرسنل نیروی هوایی را درباره سوپرفلدرماوس آغاز کرده بود. نامه مورخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۵۴ [۲۰ مارس ۱۹۷۶] در اشاره به درخواست نیروی هوایی از وستینگهاوس برای انجام تعمیرات عادی و تعمیر اساسی بعضی دستگاههای سوپرفلدرماوس و توصیه اینکه در این رابطه، پرسنل وستینگهاوس از محل بازدید به عمل آورند. نامه مورخ ۲۱ فروردین ماه ۱۳۵۴ [دهم آوریل ۱۹۷۵] حاوی گزارش مأموریتی توسط یک مهندس وستینگهاوس که در تاریخ ۱۶ فروردین ماه ۱۳۵۵ [پنجم آوریل ۱۹۷۶] در معیت پرسنل نیروی هوایی از محل سوپرفلدرماوس در بندرعباس بازدید کرده بود. نامه مورخ ۱۳ اردیبهشت ماه ۱۳۵۵ [سوم مه ۱۹۷۶] حاوی گزارش بازدیدی که در فاصله چهارم تا هشتم اردیبهشت ماه ۱۳۵۵ [۲۴ تا ۲۸ آوریل ۱۹۷۶] توسط گروهی از مهندسین وستینگهاوس از پایگاه نیروی هوایی در مهرآباد صورت گرفته بود. نامه مورخ ۱۳ اردیبهشت ماه ۱۳۵۵ [سوم مه ۱۹۷۶] که نمودار برنامه ای پیوست آن بود که نشان می‌دهد ۹ نفر مهندس وستینگهاوس مأمور پروژه سوپرفلدرماوس شده و اشعار می‌دارد که افسر پروژه نیروی هوایی درخواست کرده است که برای پرسنل نیروی هوایی آموزش خارج از برنامه ترتیب داده شود. نامه مورخ پنجم بهمن ماه ۱۳۵۵ [۲۵

ژانویه ۱۹۷۷] که طی آن به نیروی هوایی اطلاع داده شده است که طبق دستور آن نیرو، وستینگهاوس يك سیستم جنگ افزاری اورلیکان را سرویس و آماده آموزش ساخته است. به علاوه، فهرست مکاتبات منضم به نامه مورخ ۲۶ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۷ دسامبر ۱۹۷۷] وستینگهاوس به نیروی هوایی (بنگرید به: بند ۱۱۴)، حاوی نامه ای است به تاریخ دوم آذرماه ۱۳۵۴ [۲۳ نوامبر ۱۹۷۵] از وستینگهاوس به نیروی هوایی راجع به سیستم آتشبار اورلیکان که از بندرعباس در "کارگاه فلدرماوس دریافت شده" و "بازرسی و تعمیراتی در مورد آن صورت گرفته است".

۱۲۲ - در تاریخ هفتم آبانماه ۱۳۵۷ [۲۹ اکتبر ۱۹۷۸]، سرتیپ شکیب، معاون فرماندهی لجستیکی نیروی هوایی طی نامه ای به وستینگهاوس ادعای فسخ شرکت مزبور را در مورد قرارداد ۰۰۹ بدین شرح رد کرد:

[نیروی هوایی] بدینوسیله ادعای شما به مبلغ ۸۲۶،۷۴۷/- دلار بابت کار انجام شده بوسیله وستینگهاوس در مورد قرارداد سوپر فلدرماوس را رد می‌کند. چون اعتبار اسنادی هیچگاه گشایش نیافته، قراردادی نیز هرگز تحقق پیدا نکرده است. لذا هر مقدار کاری که وستینگهاوس انجام داده با مسئولیت خود آن شرکت بوده است.

هیچ مدرکی در پرونده وجود ندارد که نشان دهد تا تاریخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] مکاتبه دیگری بین طرفین درباره قرارداد ۰۰۹ صورت گرفته باشد، اما در تاریخ مزبور وستینگهاوس نامه پیگردی درباره امکان از سرگرفتن کار پروژه آمادگاه الکترونیک به نیروی هوایی فرستاد، بنگرید به: بند ۴۳. راجع به قرارداد ۰۰۹، گزارش وضعیت قراردادهای آمادگاه، منضم به نامه مزبور، اشعار می‌دارد که "وستینگهاوس مدارکی ارائه کرده بود که نشان می‌داد مقدار معتناهی کار در اجرای قرارداد امضا شده انجام گردیده و مبلغ ۸۲۶،۷۴۷/- دلار مطالبه کرده بود".

ب - استدلالات طرفین

۱۲۳ - مبنای ادعای وستینگهاوس راجع به قرارداد ۰۰۹ این استدلال است که نیروی هوایی قرارداد را نقض کرده است. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که نیروی هوایی از سه جهت قرارداد را

نقض نمود: نخست اینکه، به تعهد خود در ارائه کلیه اطلاعات فنی اورلیکان/کنتراوس مصرح در قرارداد به وستینگهاوس عمل نکرد؛ دوم اینکه اعتبار اسنادی مقرر در قرارداد را افتتاح ننمود و سوم اینکه هیچیک از پرداختهای قراردادی را انجام نداد. براین اساس، وستینگهاوس کلاً مبلغ -/۱۰۰۲۶،۱۳۰ دلار به علاوه بهره مطالبه می‌کند. این رقم شامل ۷۵۰،۷۳۷/ دلار هزینه هایی است که حسب ادعا صورت گرفته، سودی که حسب ادعا قبل از قطع کلیه کارها از قرارداد ۰۰۹ عاید می‌شده و مبلغ -/۲۷۵،۳۹۲ دلار بابت عدم النفع ادعایی مربوط به خدمات قراردادی است که تا آن زمان انجام نشده بود.

۱۲۴ - نیروی هوایی ادعاهای وستینگهاوس را در مورد نقض قرارداد رد و هرگونه مسئولیتی بابت ادعای مزبور را به دلایل مختلف انکار می‌کند. اولاً، "نیروی هوایی، چنانکه در همان زمان عنوان نمود، وجود قرارداد معتبری را بین طرفین انکار می‌کند به این دلیل که چون هیچگونه اعتبار اسنادی هرگز افتتاح نشد، قرارداد نیز هیچگاه وارد مرحله اجرا نشد. در این رابطه، نیروی هوایی انکار می‌کند که تعهدی برای افتتاح اعتبار اسنادی داشته و با استناد به ماده ۲ قرارداد استدلال می‌کند که چنین تعهدی تنها در صورتی ایجاد می‌شد که نیروی هوایی "دستور" شروع کار قرارداد ۰۰۹ به وستینگهاوس صادر می‌کرد. نیروی هوایی در ادامه استدلال خود می‌گوید که چون وستینگهاوس هیچگاه کارهای مقدماتی قرارداد را که مشخص نشده آغاز نکرد، نیروی هوایی نیز هیچگاه "دستوری" صادر ننمود و براین اساس، هیچ تعهدی از ناحیه وی برای گشایش اعتبار اسنادی ایجاد نشد. در هر حال، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس هرگز هیچ صورتحساب دلاری به وی ارائه نکرد و لذا نیازی نبود که نیروی هوایی اعتبار اسنادی افتتاح نماید.

۱۲۵ - ثانیاً، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس تعهدات قراردادی خود را ایفا ننمود. در جلسه استماع، نیروی هوایی اظهار داشت که در ماه دسامبر ۱۹۷۸ که وستینگهاوس ایران را ترک کرد "به هیچ قسمت از این قرارداد به هیچ نحو پرداخته و هیچ قسمت از آن را انجام نداده بود". به علاوه، نیروی هوایی ادعا می‌کند که خدمات آموزشی که وستینگهاوس انجام داد در قرارداد مقرر نشده بود و لذا خارج از حدود وظایف قراردادی بود و انکار می‌کند که مهندسین وستینگهاوس بازدیدهای محلی صحیحی به عمل آورده باشند.

۱۲۶ - به علاوه، نیروی هوایی در لوایح خود ادعا کرده است که مهندسی که وستینگهاوس مأمور آموزش پرسنل نیروی هوایی کرده بود، بی‌تجربه بودند و تعدادشان محدود بود. نیروی هوایی همچنین انکار می‌کند که وستینگهاوس هیچ تعمیری در مورد سوپرفلدرماوس انجام داده باشد و اظهار می‌دارد که برعکس، پرسنل وستینگهاوس فقط باعث شدند به سیستمی که از پیش معیوب بود، آسیب بیشتری وارد آید.

۱۲۷ - ثالثاً، نیروی هوایی این ادعای وستینگهاوس را رد می‌کند که نیروی هوایی اطلاعات فنی اورلیکان/کنتراوس مقرر در قرارداد را به موقع به وستینگهاوس ارائه ننمود و ادعا می‌کند که برعکس، کلیه اطلاعات مورد نیاز وستینگهاوس، از جمله نشریات فنی لازم برای سوپر فلدرماوس از سال ۱۹۷۳ در آمادگاه موجود بود و در ادامه مطلب می‌گوید که داده های مزبور در واقع در تأسیسات سوپر فلدرماوس در ساختمان واقع در پایگاه هوایی دوشان تپه تهران نگهداری می‌شد و وستینگهاوس در کلیه اوقات به آنها دسترسی داشت. نیروی هوایی انکار می‌کند که هیچگاه تعهدی برای دادن اطلاعات فنی بیشتری درباره اورلیکان/کنتراوس بر عهده گرفته بود.

۱۲۸ - نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس در واقع به جای اطلاعات فنی مورد نیاز برای اجرای قرارداد ۰۰۹ می‌خواست بر اسرار تجاری و دانش فنی اورلیکان و کنتراوس دست یابد که بدیهی است شرکت‌های مزبور آنها را در اختیار وی نمی‌گذاشتند. در این رابطه، نیروی هوایی ظاهراً می‌گوید که هر نوع مهندسی معکوسی که وستینگهاوس انجام داد صرفاً به منظور دسترسی به دانش فنی اورلیکان و کنتراوس بود.

۱۲۹ - نیروی هوایی ظاهراً همچنین اظهار می‌دارد که قرارداد ۰۰۹ را با این تصور نادرست امضا کرد که اورلیکان و کنتراوس موافقت کرده بودند کلیه اطلاعات فنی مقرر در قرارداد را به وستینگهاوس تحویل دهند.

۱۳۰ - نیروی هوایی ادعای متقابلی بابت قرارداد ۰۰۹ طرح نکرده است.

۱۳۱ - نیروی هوایی انکار کرده است که قرارداد ۰۰۹ قرارداد معتبر و لازم الاجرائی بود. است. بدین لحاظ، دیوان باید نخست تصمیم گیرد که آیا قرارداد ۰۰۹ برای طرفین لازم الاجرا بوده است یا خیر. بحثی نیست که قرارداد در تاریخ ۲۷ بهمن ماه ۱۳۵۴ [۱۶ فوریه ۱۹۷۵] توسط نماینده وستینگهاوس و نماینده نیروی هوایی به نحو صحیح امضا گردید. لیکن نیروی هوایی استدلال می‌کند که چون اعتبار اسنادی مقرر در قرارداد را افتتاح ننمود، قرارداد ۰۰۹ به تحقق نپیوست و هیچگاه رسمیت نیافت. نیروی هوایی معتقد است که تعهد افتتاح اعتبار اسنادی هیچگاه ایجاد نشد زیرا نیروی هوایی هیچگاه "دستور" شروع انجام کار را برای وستینگهاوس صادر نکرد. نیروی هوایی این اظهار را بر ماده ۲-الف قرارداد ۰۰۹ استوار می‌سازد که برنامه پرداختهای قراردادی در آن مقرر شده است. طبق ماده مزبور، موعد اقساطی که نیروی هوایی ملزم به پرداختشان بود در ماههای معینی "بعد از دریافت دستور" سر می‌رسید، بنگرید به: بند ۱۰۱ بالا. به نظر دیوان، استدلال نیروی هوایی متقاعد کننده نیست.

۱۳۲ - طبق ماده ۳ قرارداد، اجرای قرارداد باید "به مجرد دریافت نسخه کاملاً" امضا شده قرارداد" آغاز می‌شد، بنگرید به: بند ۱۰۳ بالا. لذا برای دیوان روشن است که کلمه "دستور" مندرج در ماده ۲ مفهومی جز "قرارداد امضا شده" ندارد. متن یادداشت داخلی مورخ ۲۴ خردادماه ۱۳۵۶ [۱۴ ژوئن ۱۹۷۷] وستینگهاوس، که طی آن، آقای یودر مدیر وستینگهاوس درخواست کرد که ادعای فسخی به منظور اعلام پایان قرارداد تنظیم و ارزش دفتری "دستور کل" کاهش داده شود، تأییدی است بر درستی مفهوم آن کلمه، بنگرید به: بند ۱۱۶ بالا. در نتیجه، دیوان استدلال نیروی هوایی را در مورد "دستور" رد می‌کند و نظر می‌دهد که قرارداد در تاریخ ۲۷ بهمن ماه ۱۳۷۴ [۱۶ فوریه ۱۹۷۵]، یعنی در تاریخی که امضا شد، رسمیت یافت.

۱۳۳ - به علاوه، در هیچ جای قرارداد ۰۰۹ ذکر نشده که یکی از شرایط اعتبار قرارداد بعد از امضا توسط طرفین، افتتاح اعتبار اسنادی است. برعکس، ماده ۲ این تعهد بلاشرط را برای نیروی هوایی ایجاد کرد که "اعتبار اسنادی غیرقابل فسخی که به تأیید يك بانک آمریکایی برسد،

افتتاح نماید تا پرداختهای دلاری طبق برنامه پرداخت دلاری به عمل آید. . . . " نیروی هوایی نمی‌تواند عدم ایفای تعهد خود راجع به اعتبار اسنادی را مستمسک توجیه این نظر قرار دهد که قرارداد ۰۰۹ از ابتدا فاقد اعتبار بوده است. بنابراین، استدلال نیروی هوایی بدین مضمون، مردود است.

۱۳۴ - باتوجه به مراتب پیشگفته، دیوان نظر می‌دهد که قرارداد ۰۰۹ قراردادی معتبر و قابل اجرا و برای هر دو طرف الزام آور بوده است.

۱۳۵ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که در ماه سپتامبر ۱۹۷۶، به سبب قصور نیروی هوایی در انجام پرداختهای قراردادی کلیه کارهای مربوط به قرارداد ۰۰۹ را متوقف ساخت. براین اساس، وستینگهاوس اکنون ادعای نقض قراردادی به دیوان عرضه نموده که جزو عناوین خسارات آن، ادعایی است بابت عدم النفع راجع به خدماتی که وستینگهاوس تا زمان عزیمتش از ایران انجام نداده بود. به دلایل مندرج در زیر، ادعای نقض قرارداد مطروحه وستینگهاوس برای دیوان متقاعد کننده نیست.

۱۳۶ - در تاریخ ۲۴ خردادماه ۱۳۵۶ [۱۴ ژوئن ۱۹۷۷] آقای اروین یودر، مدیر بازرگانی وستینگهاوس در ایران طی نامه ای به پرسنل وستینگهاوس در آمادگاه الکترونیک اطلاع داد که مسئولین نیروی هوایی در جلسه ای با نمایندگان وستینگهاوس در تاریخ ۲۱ خردادماه ۱۳۵۶ [۱۱ ژوئن ۱۹۷۷] اعلام نموده اند که قرارداد ۰۰۹ را "فسخ شده" تلقی می‌کنند. آقای یودر در یادداشت خود درخواست کرد که براین اساس، ادعای فسخی به منظور اعلام پایان قرارداد تنظیم گردد، بنگرید به: بند ۱۱۶ بالا. بعد از آن، وستینگهاوس با صدور نامه مورخ ۲۶ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۷ دسامبر ۱۹۷۷] ادعای فسخی وفق ماده ۱۳ قرارداد به نیروی هوایی تسلیم کرد و در آن نامه تصریح نمود که مبلغ -/۷۳۷،۷۵۰ دلار برای "هزینه هایی. . . که [وستینگهاوس] بابت این قرارداد متحمل گردیده" از نیروی هوایی مطالبه می‌کند، بنگرید به: بند ۱۱۷ بالا. وستینگهاوس بابت خدمات انجام نشده مطالبه عدم النفع نکرد و نیز نگفت که ادعایش بابت نقض قرارداد است و نه فسخ و یا اینکه قرارداد را بدین سبب فسخ می‌کند که نیروی هوایی آن را نقض نموده است. مکاتبات بعدی وستینگهاوس نیز فاقد هر

نوع اشاره ای به عدم النفع و یا خسارات دیگر بابت نقض قرارداد بوده و همواره اشاره به این دارد که ادعای وستینگهاوس ادعایی است در قبال فسخ قرارداد ۰۰۹ توسط نیروی هوایی.

۱۳۷ - دیوان بر مبنای ادله موجود نزد خود نتیجه می‌گیرد که در اوایل ژوئن ۱۹۷۷ قرارداد ۰۰۹ شفاهما" توسط مقامات نیروی هوایی فسخ گردید و وستینگهاوس نیز به این فسخ شفاهی به طور ضمنی رضایت داد. به نظر دیوان، طرفین با این نحوه عمل، از الزام قراردادی اخطار کتبی فسخ عملا" اعراض کردند، بنگرید به: بند ۱۰۵ بالا. به علاوه، دیوان نظر می‌دهد که استدلال کنونی وستینگهاوس درباره نقض قرارداد و ادعای عدم النفع مربوط به آن، که هر دو برای اولین بار در جریان رسیدگی حاضر مطرح شد، با نحوه عمل وستینگهاوس در زمانی که نقض ادعایی واقع شد و آن شرکت تصمیم گرفت قرارداد را از طرف نیروی هوایی فسخ شده تلقی کند ناهمگون است. از اینرو، در اوضاع و احوال پرونده حاضر، دیوان معتقد است که وستینگهاوس در عمل از هرگونه حلق طرح دعوی علیه نیروی هوایی بابت نقض قرارداد ۰۰۹ اعراض کرده است. بنگرید به: بند ۳۵ حکم شماره ۱-۴۳-۲۵۸ مورخ ۱۶ مهرماه ۱۳۶۵ [هشتم اکتبر ۱۹۸۶] در پرونده اوایل فیلد آو تگزاس، اینک و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 12 Iran-U.S. C.T.R. 308, 317 و جنرال داینامیکس تلفن سیستمز سنتر، اینک، مذکور در بالا، صفحات ۷-۱۱، 157-60 Iran-U.S. C.T.R. 9.

۱۳۸ - باتوجه به نتیجه گیریهای پیشگفته، دیوان نظر می‌دهد که به موجب ماده ۱۲ راجع به شرط فسخ قرارداد ۰۰۹ وستینگهاوس استحقاق دارد "مبلغ منصفانه و معقولی بابت کارهایی که تا تاریخ فسخ انجام داده" دریافت نماید، بنگرید به: بند ۱۰۵ بالا. بدیهی است، این "مبلغ منصفانه و معقول" شامل هیچگونه عدم النفع بابت کارهایی که وستینگهاوس در قرارداد انجام نداده نمی‌شود. در نتیجه، ادعای وستینگهاوس بابت مبالغ مزبور رد می‌گردد.

۱۳۹ - در حصول این نتیجه، دیوان تعدادی از دفاعیات نیروی هوایی را نیز رد می‌کند. نخست اینکه، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس عملا" به هیچیک از تعهدات خود تحت

قرارداد ۰۰۹ عمل نکرده است. لیکن این اظهار با ادله موجود مغایرت دارد که نشان می‌دهد وستینگهاوس تعدادی از وظایف قراردادی را انجام داده است. مدرکی که در این باب به ویژه موثر در مقام است شرح کتبی از اجرای قرارداد توسط وستینگهاوس است که مرکز پشتیبانی لجستیکی نیروی هوایی در تاریخ ۱۴ شهریورماه ۱۳۵۷ [پنجم سپتامبر ۱۹۷۸] به فرماندهی لجستیکی نیروی هوایی فرستاده است، بنگرید به: بند ۱۲۰ بالا. طبق این یادداشت مقارن قرارداد که از ناحیه خود نیروی هوایی است، بین چهار تا شش متخصص وستینگهاوس به مدت دوازده تا پانزده ماه در تأسیسات سوپر فلدرماوس در ایران کار کردند. طی آن مدت، چنانکه در یادداشت آمده، وستینگهاوس موفق شد يك دوره آشنایی با اورلیکان برای تکنیسین های نیروی هوایی برگزار، تعدادی از رادارها و واحدهای آتشبار فرماندهی آموزش هوایی نیروی هوایی را تعمیر، از پایگاههای نیروی هوایی در مهرآباد و بندرعباس بازرسی و فهرست قطعات یدکی و ابزار لازم را تنظیم نماید. نکته مهم اینکه، یادداشت مورخ ۱۴ شهریورماه ۱۳۵۷ [پنجم سپتامبر ۱۹۷۸] نیروی هوایی در شرح انجام کارهای وستینگهاوس را نامه های متعدد وستینگهاوس به نیروی هوایی تأیید می‌کند که طی آنها وستینگهاوس کارهای انجام شده بابت قرارداد را گزارش و یا به درخواستهای نیروی هوایی از وستینگهاوس دایر بر انجام بعضی کارها اشاره نموده است، بنگرید به: بند ۱۲۱ بالا.

۱۴۰ - ظاهراً "نیروی هوایی همچنین اظهار می‌دارد که چون آموزش عادی پرسنل نیروی هوایی راجع به سیستم سوپر فلدرماوس که وستینگهاوس انجام داد، در طرح نگهداری قرارداد ۰۰۹ مقرر نشده بود، حق الزحمه ای برای آن قابل پرداخت نیست. نیروی هوایی انکار نمی‌کند که با تأمین پرسنل برای این آموزش، فعالانه در اجرای این خدمات توسط وستینگهاوس شرکت داشت. به علاوه، پرونده حاوی نامه ای به تاریخ ۱۳ اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [سوم مه ۱۹۷۸] از وستینگهاوس به نیروی هوایی است حاکی از اینکه خود نیروی هوایی از وستینگهاوس درخواست چنین آموزشی را کرده بود، بنگرید به: بند ۱۲۱ بالا. در نتیجه، دیوان نظر می‌دهد که خدمات مزبور در واقع با اجازه نیروی هوایی انجام شده و لذا در تعیین مبلغی که وستینگهاوس طبق ماده ۱۳ بابت کار انجام شده در قرارداد استحقاق دارد باید منظور شود. بنگرید به: صفحات ۱۵-۱۴ قرار اعدادی شماره ۲-۱۲۰-۲۳

مورخ پنجم مردادماه ۱۳۶۲ [۲۷ ژوئیه ۱۹۸۳] در پرونده چس قی. مین اینترنشنال، اینکورپوریتد و سازمان آب و برق خوزستان و دیگران، چاپ شده در 3 Iran-U.S. C.T.R. 163-64.

۱۴۱ - نیروی هوایی همچنین شکایت می‌کند که پرسنل وستینگهاوس که مأمور پروژه سوپر فلدرماوس شده بودند عموماً بی تجربه بودند. در این زمینه، نیروی هوایی ادعا می‌کند که مهندسین وستینگهاوس بر يك دستگاه سوپر فلدرماوس که قبلاً "معیوب بود آسیب بیشتری وارد کردند. نیروی هوایی هیچ مدرکی حاکی از عدم رضایت از صلاحیت کاری مهندسین یا سایر پرسنل وستینگهاوس تسلیم نکرده است. به همین نحو، نیروی هوایی هیچ مدرکی از زمان اجرا ارائه ننموده که حاکی از آن باشد که در جریان اجرای قرارداد از کیفیت خدمات وستینگهاوس شکایت کرده باشد و یا اینکه قصور آن شرکت باعث پاره ای معایب و نواقص يك سیستم سوپر فلدرماوس شده باشد. دیوان نظر می‌دهد که عدم شکایت نیروی هوایی از وستینگهاوس درباره کیفیت خدمات آن شرکت در همان زمانی که مشکلات ادعایی ایجاد شد و یا بعد از آن، طی مذاکرات طرفین درباره تعطیل قرارداد، قابل قبول بودن شکایاتش در جریان این رسیدگی را تضعیف می‌کند. در نتیجه، دیوان اظهارات نیروی هوایی را درباره اجرای کار معیوب رد می‌کند. بنگرید به: بندهای ۳۲-۳۱ حکم شماره ۲-۲۹۵ مورخ هشتم مهرماه ۱۳۶۵ [۳۰ سپتامبر ۱۹۸۶] در پرونده آستین کامپنی و ماشین سازی اراک و دیگران، چاپ شده در 12 Iran-U.S. C.T.R. 288, 294-95 و بند ۹۹ حکم شماره ۲-۹۷-۲۳۲ مورخ ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۳۶۵ [دوم مه ۱۹۸۶] در پرونده ریچارد دی. هارزا و دیگران و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 11 Iran-U.S. C.T.R. 76, 114 و حکم پرونده گولد مارکتینگ، اینک، مذکور در بالا، صفحات ۹-۱۰، 277 Iran-U.S. C.T.R. at 6, بند ۳۰ حکم شماره ۱-۱۰۵۱۷-۲۲۲ مورخ ۲۷ فروردین ماه ۱۳۶۵ [۱۶ آوریل ۱۹۸۶] در پرونده امنای دانشگاه کلمبیا در شهر نیویورک و جمهوری اسلامی ایران، چاپ شده در 10 Iran-U.S. C.T.R. 319, 325.

۱۴۲ - و بالاخره، نیروی هوایی ظاهراً اظهار می‌دارد که قرارداد ۰۰۹ را با این تصور نادرست

امضا کرد که اورلیکان و کنتراس موافقت کرده یا موافقت می‌کردند که کلیه اطلاعات فنی لازم برای سوپر فلدرماوس را به وستینگهاوس ارائه نمایند و یا اینکه شرکتهای مزبور موافقت کرده بودند که به منظور ادغام سوپر فلدرماوس در آمادگاه الکترونیک يك قرارداد فرعی با وستینگهاوس منعقد نمایند. به نظر دیوان پرونده امر این اظهار نیروی هوایی را تأیید نمی‌کند. مدارک موجود ثابت می‌کند که حتی قبل از امضای قرارداد ۰۰۹ نیروی هوایی آگاهی داشت که اورلیکان و کنتراس مایل به ارائه اطلاعات فنی به وستینگهاوس نبودند. اورلیکان در نامه مورخ ۱۶ آبانماه ۱۳۵۳ [هفتم نوامبر ۱۹۷۴] خود به نیروی هوایی، یعنی حدود سه ماه قبل از امضای قرارداد ۰۰۹ ضمن اعلام آمادگی برای همکاری با وستینگهاوس در "برنامه ریزی و احداث" يك تعمیرگاه سوپر فلدرماوس در آمادگاه الکترونیک، تصریح نمود که موافق نیست "جزئیات و دانش فنی مربوط به سیستم های ما در اختیار اشخاص ثالثی قرار گیرد"، بنگرید به: بند ۹۷ بالا. در پرونده حاضر هیچ مدرکی وجود ندارد که نشان دهد هیچ گونه اقدامی قبل از امضای قرارداد ۰۰۹، به خصوص اقدام نیروی هوایی در دسامبر ۱۹۷۴ در انتصاب آقای لنگن والتر از وستینگهاوس به عنوان نماینده اش برای انجام مذاکره با اورلیکان و کنتراس "که منظور از آن، تأسیس آمادگاه تعمیراتی اورلیکان و تحصیل هرگونه اطلاعات فنی در ارتباط با آن بود (بنگرید به: بند ۹۹ بالا) باعث شده باشد که دو شرکت مزبور موضع خود را تغییر دهند.

۱۴۳ - به علاوه، قرارداد ۰۰۹ صریحاً "این تعهد را به عهده نیروی هوایی گذارد که پاره ای اطلاعات فنی اورلیکان/کنتراس را که برای طراحی و ساخت دستگاه آزمایش سوپر فلدرماوس توسط وستینگهاوس و تهیه نشریات فنی جدید لازم بود در اختیار شرکت اخیر قرار دهد، بنگرید به: بند ۱۰۴ بالا. به نظر دیوان، این واقعیت که نیروی هوایی تعهد مزبور را صراحتاً بر عهده گرفت اظهار وی را در جریان رسیدگی حاضر تضعیف می‌کند که در زمان امضای قرارداد تصور می‌کرد که اورلیکان و کنتراس قبول کرده بودند این اطلاعات را مستقیماً در اختیار وستینگهاوس قرار دهند. نحوه عمل نیروی هوایی در همان زمان، یعنی بعد از امضای قرارداد در ماه فوریه ۱۹۷۵ این نتیجه گیری را تأیید می‌کند. وقتی که وستینگهاوس از نیروی هوایی درخواست کسب اطلاعات فنی اورلیکان/کنتراس نمود، نیروی هوایی هیچگاه پاسخ نداد که چنین تعهدی ندارد و یا نگفت که خود وستینگهاوس

متعهد است آن اطلاعات را مستقیماً از اورلیکان/ کنتراس دریافت نماید. همچنین دلیل و مدرکی وجود ندارد که نیروی هوایی هیچگاه به نحوی اعتراضی به این درخواستها کرده باشد.

۱۴۴ - به علاوه، دلیل و مدرکی وجود ندارد که پس از آنکه روشن شد وستینگهاوس و اورلیکان/کنتراس قرارداد فرعی راجع به سوپر فلدرماوس منعقد نخواهند کرد، (بنگرید به: بند ۱۱۱ بالا)، نیروی هوایی هیچگاه بابت این قصور به وستینگهاوس اعتراض کرده باشد. به ویژه، بعد از آنکه وستینگهاوس ادعای فسخ را در تاریخ ۲۶ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۷ دسامبر ۱۹۷۷] به نیروی هوایی تسلیم کرد، نیروی هوایی هیچگاه این موضع را اتخاذ ننمود که قرارداد ۰۰۹ به نحوی فاقد اعتبار است چرا که وستینگهاوس و اورلیکان/کنتراس به توافق دست نیافته اند. همچنین ادله ای وجود دارد مبنی بر این که تیمسار پلیسیان از نیروی هوایی "شفاها" با موضع وستینگهاوس موافقت کرده بود. بنا بر کلیه دلایل پیشگفته، دیوان این اظهار تلویحی نیروی هوایی را رد می‌کند که قرارداد ۰۰۹ را با این تصور نادرست امضا نمود که اورلیکان و کنتراس موافقت کرده بودند با وستینگهاوس همکاری نمایند.

۱۴۵ - دیوان نظر داده است که وستینگهاوس طبق ماده ۱۳ قرارداد حق دارد "بابت کارهای انجام شده تا قبل از تاریخ فسخ" مبلغ منصفانه و معقول "دریافت نماید". دیوان نظر می‌دهد که این مبلغ منصفانه و معقول باید شامل هزینه های مستقیم متحمل و وستینگهاوس، هزینه های غیرمستقیم عمومی و اداری و نیز سودی که بابت خدمات انجام شده برای قرارداد ۰۰۹ به آن شرکت تعلق می‌گرفت باشد. چنانکه گفته شد، وستینگهاوس استحقاق دریافت هیچ عدم النفعی بابت بخش اجرا نشده قرارداد ندارد. به علاوه، از آنجا که نیروی هوایی هیچیک از پرداختهای قراردادی را انجام نداد، کسر هیچ وجهی از مبلغی که دیوان به عنوان مبلغ استحقاقی وستینگهاوس تعیین می‌کند جایز نیست.

۱۴۶ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که کلاً مبلغ -/۷۳۷،۷۵۰ دلار بابت هزینه های متحمل و سود متعلقه به قرارداد طلبکار است. این مبلغ مشتمل است بر -/۵۰۳،۷۱۵ دلار هزینه های

مستقیم، -/۱۲۱،۸۹۹ دلار هزینه های عمومی و اداری و -/۱۲۵،۱۲۳ دلار سود بابت کاری که وستینگهاوس قبل از فسخ قرارداد انجام داده است. وستینگهاوس در تأیید این اظهار، شهادتنامه ای از مسئول امور مالی خود، آقای رابرت مک فارلند و یک سلسله داده های کامپیوتری از هزینه ها، مربوط به زمان اجرای قرارداد، که در خود شرکت وستینگهاوس تنظیم شده ارائه نموده است. آقای مک فارلند در شهادتنامه خود اظهار داشته است که حسابداران وستینگهاوس در داده های کامپیوتری مزبور کلیه هزینه های مستقیمی را که شرکت در یکایک قراردادهایش با نیروی هوایی تا تاریخ انجام هزینه ها متحمل گردیده ثبت کرده اند. آقای مک فارلند در ادامه مطلب توضیح داده است که با استفاده از داده های کامپیوتری امکان دارد خلاصه ای از کلیه هزینه های مستقیم وستینگهاوس را در یک قرارداد معین به دست آورد. طبق توضیحات بیشتری که نامبرده در شهادت ابرازی در جلسه استماع داد، در این خلاصه که موسوم به "گزارش شماره ۱ هزینه قرارداد" است، جمع کل فرعی هر طبقه از هزینه ها (مانند دستمزد، مواد، مسافرتها، مهندسين، و غيره) و نیز کلیه هزینه های مستقیم متحمل برای قرارداد فهرست شده است.

۱۴۷ - راجع به هزینه های غیرمستقیم عمومی و اداری، آقای مک فارلند اظهار داشت که وستینگهاوس به طور یکنواخت نرخ ۲۴/۲۷ درصد^{۱۰} بابت کلیه قراردادهای بین المللی، از جمله قراردادهایش با نیروی هوایی اعمال می کرد. آقای مک فارلند اظهار داشت که نرخ مزبور در سال ۱۹۷۲ توسط قسمت پشتیبانی سیستمهای الکترونیک وستینگهاوس تعیین گردید. و بالاخره، راجع به نرخ سود وستینگهاوس، آقای مک فارلند اظهار داشت که وستینگهاوس هرگاه پیشنهاداتی برای عقد قرارداد با مشتریان مستقیم بین المللی از قبیل نیروی هوایی تنظیم می کرد، حداقل ۲۰ درصد سود منظور می نمود و طبق اظهار وی، همواره آن مقدار سود را حاصل می کرد.

۱۴۸ - نیروی هوایی کلیه محاسبات وستینگهاوس را رد می کند و بویژه، با استناد به گزارشی از مؤسسه حسابرسی توش راس اند کامپنی در لندن ("توش راس") که در تاریخ ۱۵ تیرماه

^{۱۰} در محاسبه مبلغ مورد مطالبه بابت هزینه های عمومی و اداری، یعنی -/۱۲۱،۸۹۹ دلار، وستینگهاوس نرخ ۲۴/۲ درصد را به کار برده است.

۱۳۷۱ [ششم ژوئیه ۱۹۹۲] صادر شده، ادعا می‌کند که نرخهای هزینه‌های عمومی و اداری و سودی که آقای مک فارلند اظهار کرده بیش از حد واقع است. راجع به نرخ هزینه‌های عمومی و اداری، گزارش توش راس اشعار می‌دارد: "این واقعیت که رقم مزبور در سال ۱۹۷۳ محاسبه شده مانع آن نیست که روشی کاملاً قابل قبول برای وصول هزینه‌های بالاسری باشد. نکته حایز اهمیت این است که مبنای محاسبه این رقم باید بطور ادواری مورد تجدید نظر واقع شود تا معلوم گردد که نرخ مورد اعمال کماکان مناسب است یا خیر". توش راس در ادامه مطلب می‌گوید روشن نیست که وستینگهاوس از این روش تا چه حد رسماً استفاده کرده است.

۱۴۹ - در مورد درصد سود وستینگهاوس، توش راس معتقد است که نرخ ۲۰ درصد مورد استفاده وستینگهاوس در دعاوی خود علیه نیروی هوایی بیش از حد واقع است و نرخ صحیح‌تر رقمی در حدود ۵/۵ درصد است که به عقیده توش راس "نرخ سود واقعی" است که وستینگهاوس در قراردادهای خود با نیروی هوایی (به استثنای بخش‌های قطعات یدکی متمم قراردادهای شماره ۵ و ۸ و ۹) حاصل کرده است. توش راس توضیح داده است که "برای تعیین نرخ صحیح سود حاصله، ما نرخ سودی را تعیین کرده ایم که باید در مورد کلیه کارها اعم از اجرا شده یا نشده اعمال گردد، به طوری که معادل میانگین نرخ سود باشد". در یک نمودار منضم به گزارش توش راس چنین به نظر می‌رسد که توش راس با محاسبه مجدد درصد سود واقعی وستینگهاوس در قرارداد ۰۰۹ رقم ۱۹/۷ درصد را به دست داده است.

۱۵۰ - اختلاف نظر چندانی وجود ندارد، و در وضعیت پرونده حاضر، بخصوص با توجه به توضیحات و مدارک مؤید ارائه شده مربوط به زمان اجرای قرارداد، دیوان متقاعد شده است، که داده‌های کامپیوتری هزینه‌ها که وستینگهاوس ارائه کرده، منعکس‌کننده هزینه‌های مستقیمی است که آن شرکت بابت قرارداد ۰۰۹ متحمل شده است. "گزارش شماره ۱ هزینه قرارداد" مورخ دهم دیماه ۱۳۵۶ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۷] مربوط به قرارداد ۰۰۹، شامل خلاصه کامپیوتری کلیه هزینه‌های مستقیم وستینگهاوس، نزد دیوان موجود است و اشعار می‌دارد که هزینه‌های تصفیه نشده وستینگهاوس بابت قرارداد بالغ بر ۵۰۳،۷۱۵/- دلار است.

برمبنای این مدرک و در غیاب هرگونه مدرک معارض از نیروی هوایی، دیوان نظر می‌دهد که وستینگهاوس کلاً مبلغ -/۵۰۲,۷۱۵ دلار بابت هزینه های مستقیم در اجرای قرارداد ۰۰۹ متحمل شده است. این رقم باید در مبلغی که وستینگهاوس طبق ماده ۱۳ قرارداد استحقاق دارد، منظور شود.

۱۵۱ - چنانکه ملاحظه شد، وستینگهاوس همچنین استحقاق دارد هزینه های عمومی و اداری خود را در مورد قرارداد ۰۰۹ وصول کند. دیوان دلیلی نمی‌بیند که نرخ ۲۴/۲ درصد هزینه های مزبور را که وستینگهاوس به کار برده و در شهادتنامه آقای مک فارلند تأیید گردیده نپذیرد. دیوان به توضیح توش راس توجه دارد که مبنای محاسبه نرخ هزینه های عمومی و اداری باید به طور ادواری مورد تجدید نظر قرار گیرد تا معلوم شود که آیا نرخ مورد اعمال همچنان مناسب است یا خیر. وستینگهاوس می‌گوید که نرخ مزبور هر سال مورد تجدید نظر واقع می‌شود. به علاوه، شاهد و قرینه ای در پرونده نیست که نشان دهد نرخ هزینه های عمومی و اداری به طور ادواری مورد تجدیدنظر واقع نشد و یا اینکه نرخ ماه مه ۱۹۷۳ وستینگهاوس، در سال ۱۹۷۵ که قرارداد ۰۰۹ امضا گردید و یا در سال ۱۹۷۷ که قرارداد فسخ شد، نرخ مناسب نبود. اجمالاً اینکه، دیوان نرخ ۲۴/۲ درصد را به عنوان نرخ مناسبی که در تعیین هزینه های عمومی و اداری قرارداد ۰۰۹ وستینگهاوس قابل اعمال است می‌پذیرد. برمبنای مبلغ -/۵۰۲,۷۱۵ دلار هزینه های مستقیم (بنگرید به: بند بالا)، هزینه های عمومی و اداری وستینگهاوس به -/۱۲۱,۸۹۹ دلار بالغ می‌شود. این رقم نیز باید در مبلغی که وستینگهاوس طبق ماده ۱۳ قرارداد مستحق دریافت آن است، منظور گردد.

۱۵۲ - علاوه براین، وستینگهاوس مستحق تحصیل سود بابت کاری است که برای قرارداد ۰۰۹ انجام داده است. وستینگهاوس ۲۰ درصد سود بابت خدمت انجام شده مطالبه می‌کند و شهادتنامه آقای مک فارلند مسئول امور مالی وستینگهاوس این ادعا را تأیید می‌نماید. راس توش راس که به موجب آن سود وستینگهاوس باید برمبنای نرخ سود "واقعی" ۵/۵ درصد و براساس متوسط سود واقعی ادعایی حاصله وستینگهاوس در هر یک از قراردادهای آمادگاه الکترونیک (به استثنای بخشهای قطعات یدکی متمم قراردادهای شماره ۵ و ۸ و ۹) محاسبه

شود از نظر دیوان متقاعد کننده نیست. در حصول این نتیجه، دیوان این نکته را نیز در نظر می‌گیرد که طبق محاسبات خود توش راس، درصد سود واقعی وستینگهاوس بابت قرارداد ۰۰۹، ۱۹/۷ درصد بوده است. با این وضعیت، دیوان نتیجه می‌گیرد که سود مورد مطالبه وستینگهاوس معقول است. بر مبنای مبلغ کل -/۶۲۵،۶۱۴ دلار (بنگرید به: بندهای ۱۵۰ و ۱۵۱ بالا)، سود وستینگهاوس بابت خدمات انجام شده کلاً -/۱۲۵،۱۲۳ دلار است. این رقم نیز باید در محاسبه مبلغی که نیروی هوایی طبق ماده ۱۳ به وستینگهاوس بدهکار است، منظور گردد.

۱۵۳ - بنا به مراتب بالا، به نظر دیوان، وستینگهاوس طبق ماده ۱۳ قرارداد ۰۰۹ استحقاق دارد کلاً مبلغ -/۷۵۰،۷۳۷ دلار دریافت نماید. در نتیجه، دیوان حکمی به همین مبلغ بابت ادعای وستینگهاوس تحت قرارداد مزبور صادر می‌نماید. بهره نسبت به مبلغ مذکور از تاریخ هفتم آبانماه ۱۳۵۷ [۲۹ اکتبر ۱۹۷۸] که نیروی هوایی ادعای فسخ وستینگهاوس را رد کرد تعلق می‌گیرد، بنگرید به: بند ۱۲۲ بالا.

۲ - ادعا و ادعای متقابل مربوط به قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۱۰

ادعا

الف - واقعیات و اظهارات

۱۵۴ - در تاریخ دهم اسفندماه ۱۳۵۲ [اول مارس ۱۹۷۵]، وستینگهاوس و نیروی هوایی به منظور تأمین قابلیت نگهداری دو سیستم تجهیزات رادیویی هوابرد که جدیداً خریداری شده بود، قرارداد شماره آی دبلیو پی سی-۰۱۰ ("قرارداد ۰۱۰") را امضا کردند. دو سیستم مزبور عبارت بود از پرسشگر AN/TPX-46 ("TPX-46") ساخت هیزلتاین و ترمینال بی سیم AN/TRC-145 ("TRC-145") ساخت ریتیان. با کار توأم این دو دستگاه، تأسیسات بی سیم زمینی می‌توانستند با فرستادن یک ارتعاش، هواپیماهای خودی را از هواپیماهای بیگانه تشخیص دهند. پیشنهاد فروش اوت ۱۹۷۴ وستینگهاوس با اصلاحیه ژانویه ۱۹۷۵ آن، تحت عنوان "طرح نگهداری سیستم ترمینال بی سیم AN/TRC-145 و سیستم پرسشگر AN/TPX-46 (V)" پیوست این قرارداد و جزیی از آن محسوب گردید ("طرح نگهداری

قرارداد ۰۱۰"). به موجب مفاد این قرارداد، وستینگهاوس موافقت کرد که وسایل آزمایش، نشریات فنی، خدمات مهندسی، آموزش و قطعات یدکی تحویل دهد و نیروی هوایی موافقت کرد که در ازای کارهایی که قرار بود انجام شود، جمعا" مبلغ ۳,۴۶۲,۵۰۶/- دلار به وستینگهاوس پرداخت نماید که این مبلغ به دو بخش تقسیم شد، يك بخش ۲,۵۹۷,۶۳۰/- دلاری و يك بخش ۵۸,۴۴۶,۶۳۰/- ریالی.

۱۵۵ - طبق برنامه پرداختهای قرارداد، نیروی هوایی متعهد شد که بعد از اعطای قرارداد به وستینگهاوس، تعداد ۹ قسط دلاری و ۹ قسط ریالی در ماههای معینی پرداخت نماید. قرار بود پرداختهای دلاری در مقابل يك فقره اعتبار اسنادی مورد تأیید يك بانك آمریکایی پرداخت شود. در قرارداد ذکر شده بود که "مبلغ اعتبار اسنادی مزبور بابت پیشرفت کارهای "وستینگهاوس" پرداخت خواهد شد. پرداختهای ریالی قرار بود در ایران و در مقابل ارائه صورتحساب ریالی وستینگهاوس انجام شود.

۱۵۶ - طبق برنامه اجرای قرارداد، وستینگهاوس مکلف بود کار خود را ظرف مدت ۲۴ ماه به اتمام رساند. مدت مزبور از تاریخی آغاز می‌شد که وستینگهاوس "از اداره کنترل تسلیحات وزارت امور خارجه ایالات متحده مجوز دریافت می‌کرد".

۱۵۷ - به موجب طرح تعمیر و نگهداری قرارداد ۰۱۰، نیروی هوایی مکلف بود که تجهیزات اولیه خاصی را که وستینگهاوس جهت طراحی تأسیسات TPX-46 و TRC-145، تهیه مدارك فنی و تصویب و کنترل آموزش پرسنل نیروی هوایی نیاز داشت، در اختیار وی قرار دهد.

۱۵۸ - وستینگهاوس ادعا می‌کند که اداره کنترل تسلیحات وزارت امور خارجه آمریکا در تاریخ سوم اردیبهشت ماه ۱۳۵۴ [۲۳ آوریل ۱۹۷۵] قرارداد ۰۱۰ را تصویب کرد و اظهار می‌دارد که از ماه بعد از آن، شروع به اجرای قرارداد نمود، ولی با تأخیر زیادی مواجه شد زیرا نیروی هوایی تجهیزات اولیه را که طبق قرارداد موظف به تأمین آنها بود، به موقع تحویل نداد. وستینگهاوس می‌افزاید که بعد از آنکه نیروی هوایی بالاخره در اوایل سال ۱۹۷۸ تجهیزات مذکور را به طور کامل تحویل داد، شرکت به طور مداوم در کارها پیشرفت نمود.

و هنگامی که در دسامبر آن سال ایران را ترک کرد، همه کارهای قرارداد ۰۱۰، بجز چهار نفر - ماه از خدمات مهندسی به ارزش -/۳۱,۷۴۴ دلار را به اتمام رسانده بود.

۱۵۹ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که نیروی هوایی کلیه اقساط دلاری را که در قرارداد مقرر شده بود، پرداخت، لیکن از اقساط ریالی، تنها دو قسط جمعاً "به مبلغ -/۱۷,۵۳۴,۰۰۰ ریال پرداخت نمود. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که نیروی هوایی به هفت صورت حساب دیگر ریالی که وستینگهاوس در فاصله ۱۶ مهرماه ۱۳۵۴ الی ۲۴ دیماه ۱۳۵۵ [هشتم اکتبر ۱۹۷۵ الی ۱۴ ژانویه ۱۹۷۷] فرستاد، ترتیب اثر نداد و در نتیجه، مبلغ -/۴۰,۹۱۲,۶۳۰ ریال بابت قرارداد مذکور معوق ماند. طبق اظهار وستینگهاوس، مبلغ مذکور با احتساب نرخ ۶۷/۵ ریال در ازای یک دلار، که حسب ادعا نرخ رایج در هنگام امضای قرارداد بود، معادل -/۶۰۶,۱۰۵ دلار می‌گردد.

ب - استدلالات طرفین

۱۶۰ - وستینگهاوس استدلال می‌کند که نیروی هوایی با عدم پرداخت کلیه اقساط ریالی مقرر، قرارداد ۰۱۰ را نقض کرده است و اظهار می‌دارد که به علت آغاز شرایط فورس ماژور در دسامبر ۱۹۷۸ و نیز به علت نقض قبلی قرارداد توسط نیروی هوایی، وی از انجام چهار نفر-ماه خدمات مهندسی معذور گردید. وستینگهاوس اظهار می‌کند که بابت خدماتی که پیش از تعلیق کار در دسامبر ۱۹۷۸ درمورد قرارداد انجام داده بود باید مبالغی به وی پرداخت شود. وستینگهاوس ادعا می‌کند که ارزش خدمات مزبور مبلغ -/۶۰۶,۱۰۵ دلار است که معادل دلاری اقساط معوقه ریالی پس از کسر مبلغ -/۳۱,۷۴۴ دلاری است که نیروی هوایی بابت چهار نفر-ماه خدمات مهندسی انجام نشده طلبکار می‌باشد. در نتیجه، وستینگهاوس بابت این ادعا، مبلغ -/۵۷۴,۳۶۱ دلار به علاوه بهره مطالبه می‌نماید.

۱۶۱ - نیروی هوایی هرگونه مسئولیت بابت ادعای مزبور را انکار و میزان کار انجام شده قراردادی مورد ادعای وستینگهاوس را تکذیب می‌نماید. طبق اظهار نیروی هوایی، هنگامی که وستینگهاوس پرسنل خود را از ایران خارج کرد، چهارده نفر-ماه خدمات مهندسی هنوز

ناتمام باقی مانده بود و نه فقط چهار نفر-ماه. علاوه براین، نیروی هوایی ادعا می‌کند که تحویل نشریات فنی، قطعات یدکی، ادپتورها و سایر وسایل مقرر در قرارداد ناتمام مانده بود. نیروی هوایی همچنین انکار می‌کند که در ارائه تجهیزات اولیه مقرر در طرح نگهداری قرارداد ۰۱۰ به وستینگهاوس تأخیر داشته است. نیروی هوایی بابت استرداد کلیه وجوهی که حسب اظهار راجع به قرارداد به وستینگهاوس پرداخته، یعنی مبلغ $۲,۵۹۷,۶۳۰/-$ دلار و $۵۶,۹۹۶,۶۳۰/-$ ریال به علاوه بهره آنها ادعای متقابل دارد. نیروی هوایی همچنین با استناد به اینکه وستینگهاوس با عدم تکمیل کار ظرف مدت ۲۴ ماه مقرر، قرارداد را نقض کرده متقابلاً ادعای خسارت می‌کند ولی مبلغ آن را مشخص نکرده است.

ج - تصمیم دیوان

ادعا

۱۶۲ - دیوان پیش از این نظر داد که ادامه شرایط فورس ماژور تا اواخر ماه دسامبر ۱۹۷۸ منجر به این شد که قرارداد ۰۱۰ به علت عدم امکان اجرای آن فسخ گردد. **بنگرید به: بند ۶۱ بالا.** اینک دیوان طبق رویه خود در موارد عدم امکان اجرای قرارداد، باید تعیین نماید که وستینگهاوس تا هنگام ترك ایران در دسامبر ۱۹۷۸ چه مقدار از تعهدات مقرر در قرارداد ۰۱۰ را انجام داده بود و آیا براساس مقدار کاری که انجام داده، استحقاق دریافت مبلغ بیشتری دارد، یا برعکس، باید بخشی از مبالغ دریافتی خود را به نیروی هوایی مسترد کند، **بنگرید به: بند ۶۴ بالا.**

۱۶۳ - وستینگهاوس به عنوان دلیل اجرای قرارداد ۰۱۰، مدارکی از جمله نامه ای به تاریخ ۲۸ شهریورماه ۱۳۵۷ [۱۹ سپتامبر ۱۹۷۸] تسلیم نموده که آقای اروین یودر، مدیر بازرگانی وستینگهاوس در ایران، به سرتیپ شکیب نوشته است (که از این پس "نامه یودر" نامیده خواهد شد). آقای یودر نامه خطاب به سرتیپ شکیب را در تلاش برای تسریع نیروی هوایی در پرداخت چهار صورتحساب ریالی نوشت. نامه مذکور حاکی است که در آن زمان نیروی هوایی صورتحسابهای مزبور را ظاهراً "بدین علت پرداخت نمی‌نمود که کارکنان نیروی

هوایی در آمادگاه الكترونيك نمی‌توانستند درصد قطعات يدكي تحويل شده توسط وستينگهاوس را دقيقاً مشخص کنند. راجع به ميزان کارهای انجام شده توسط وستينگهاوس تا آن هنگام، آقای يودر مطالب زیر را به سرتیپ شکیب گزارش نمود:

تا پایان ماه اوت، اقلام زیر هنوز تحويل نشده یا مورد سؤال است:

ارزش تقریبی	قلم
۶۳,۰۰۰/- دلار (آمریکا)	۸ نفر-ماه از خدمات مهندسی
" " ۱۲,۰۰۰/-	دو ادیتر
" " ۳,۰۰۰/-	نسخه نهایی نشریات فنی *
" " ۹,۰۰۰/-	احتمال اختلاف نظر درباره درصد قطعات يدكي يكساله TPX-46
" " ۸۷,۰۰۰/-	ارزش تقریبی اقلام تحويل نشده و مورد سؤال

* توضیح: نشریات مقدماتی تحويل شده است و نسخ نهایی این نشریات در پایان اکتبر ۱۹۷۸ تحويل خواهد شد.

سپس آقای يودر با ذکر اینکه وستينگهاوس تا آن تاریخ ۹۶/۷ درصد قرارداد را به اتمام رسانده، مبلغ -/۳۸۹,۷۴۹ دلار مطالبه نمود و در پایان اظهار داشت که "از [نیروی هوایی] درخواست می‌شود نسبت به تقاضای مزبور سریعاً و منصفانه بذل توجه نماید. این شرکت از مارس ۱۹۷۸ تاکنون کوشش کرده است که وجه صورتحسابهای مزبور را وصول نماید، لیکن موفق نشده است. امیدواریم به این درخواست فوراً ترتیب اثر داده شود."

۱۶۴ - نیروی هوایی هیچگاه به نامه مورخ ۲۸ شهریورماه ۱۳۵۷ [۱۹ سپتامبر ۱۹۷۸] آقای يودر پاسخ نداد. دیوان کرارا" نظر داده است که در صورتی که در حین اجرای قرارداد اعتراضی به عمل نیامده باشد فرض بر این است که صورتحسابها، یا مدرک پرداخت تسلیم شده در طول اجرای قرارداد صحیح بوده است. برای مثال، بنگرید به: بند ۵۷ حکم صادره در پرونده کالینز سیستمز اینترنشنال، اینکوریوریتد، مذکور در بالا، بند ۷۲ حکم شماره ۲-۱۷۳-۳۷۸ مورخ ۲۱ تیرماه ۱۳۶۷ [۲۲ ژوئیه ۱۹۸۸]، صادره در پرونده هیوستن کانترکتینگ کامپنی و شرکت ملی نفت ایران و دیگران، چاپ

شده در 20 Iran-U.S. C.T.R. 3, 24-25. براین اساس، در وضعیت پرونده حاضر، و به ویژه، در نبود دلایل مخالف، دیوان نظر می‌دهد که نامه یودر نشانگر میزان کاری است که وستینگهاوس بابت قرارداد ۰۱۰ تا پایان اوت ۱۹۷۸ انجام داده بود. بدین ترتیب، در تعیین میزان تعهدات انجام شده وستینگهاوس تا دسامبر ۱۹۷۸، دیوان نامه مزبور را نقطه آغازی موثق تلقی و به آن استناد خواهد نمود.

۱۶۵ - اولاً، در مورد پرداختهای قراردادی اختلاف نظری وجود ندارد که نیروی هوایی کلیه اقساط پرداختهای دلاری مقرر در قرارداد را جمعا" به مبلغ $۲,۵۹۷,۶۳۰/-$ دلار پرداخته است. لیکن ظاهراً طرفین در مورد جمع پرداختهای ریالی نیروی هوایی توافق نظر ندارند. از آنجا که بخشی از ادعای متقابل نیروی هوایی، برای استرداد مبلغ $۵۶,۹۹۶,۶۳۰/-$ ریال می‌باشد، استنتاج دیوان این است که نیروی هوایی در واقع امر اظهار می‌دارد که مبلغ مزبور جمع مبلغ ریالی دریافتی وستینگهاوس می‌باشد. چنانکه قبلاً ذکر شد، وستینگهاوس مدعی است که نیروی هوایی تنها دو قسط از پرداختهای ریالی مقرر در قرارداد جمعا" به مبلغ $۱۷,۵۳۴,۰۰۰/-$ ریال پرداخته است.

۱۶۶ - در نامه یودر درخواست شده است که چهار صورتحساب ریالی معوقه پرداخت شود و حاکی است که وستینگهاوس هنوز باید سه فقره صورتحساب ریالی دیگر به نیروی هوایی تسلیم نماید. بدین ترتیب، در پایان ماه سپتامبر ۱۹۷۸، از نه قسط پرداخت ریالی مقرر در قرارداد، هفت قسط معوق بوده است. مدارک دیگر متعلق به همان زمان که در پرونده موجود است نشان می‌دهد که هنگامی که وستینگهاوس در دسامبر ۱۹۷۸ ایران را ترک کرد، همان هفت قسط معوق مانده بود. در تاریخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] وستینگهاوس پیرو نامه مذکور نامه ای راجع به امکان از سر گرفتن کار پروژه آمادگاه الکترونیک و به ضمیمه آن، گزارش وضعیت قراردادهای آمادگاه را برای نیروی هوایی ارسال نمود، بنگرید به: بند ۴۲ بالا. در مورد قرارداد ۰۱۰، در گزارش وضعیت قراردادهای آمده است که "هفت فقره صورتحساب جمعا" به مبلغ $۴۰,۹۱۲,۶۳۰/-$ ریال و یا معادل $۶۰۶,۱۰۵/-$ دلار ارسال گردیده، لیکن پرداخت نشده است. صورتحسابهای مزبور آخرین پرداختهای مقرر در قرارداد بوده است". نیروی هوایی هیچگاه درباره این ارزیابیها ابراز تردیدی نکرده و

ضمناً" هیچگاه پاسخی بدانها نداده است. همچنین اختلاف نظری وجود ندارد که نیروی هوایی بعد از نوامبر ۱۹۷۹ بابت قرارداد ۰۱۰ وجهی به وستینگهاوس پرداخت نکرده است.

۱۶۷ - بنا به مراتب بالا، دیوان نظر می‌دهد که وستینگهاوس -/۲,۵۹۷,۶۳۰ دلار و /۱۷,۵۳۴,۰۰۰ ریال دریافت کرده و بدین ترتیب، مبلغ -/۴۰,۹۱۲,۶۳۰ ریال بابت قرارداد ۰۱۰ معوق مانده است. اینک دیوان به ارزیابی میزان انجام تعهدات وستینگهاوس راجع به اقلام مورد منازعه نیروی هوایی می‌پردازد و میزان استحقاق وستینگهاوس به دریافت وجوه بیشتر و یا مبلغی را که باید مسترد نماید مشخص می‌کند.

(۱) خدمات مهندسی

۱۶۸ - طبق طرح تعمیر و نگهداری قرارداد ۰۱۰، وستینگهاوس مکلف بود سی و شش نفر-ماه خدمات مهندسی ارائه نماید. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که تا دسامبر ۱۹۷۸ موفق شده بود کلیه این مقدار به جز چهار نفر-ماه را ارائه نماید و در تأیید این اظهار، مدارکی از جمله بیست و چهار گواهی قبولی به تاریخهایی بین ۲۱ آذرماه ۱۳۵۶ الی ۲۳ مهرماه ۱۳۵۷ [۱۲ دسامبر ۱۹۷۷ الی ۱۵ اکتبر ۱۹۷۸] که نشانگر سی و دو نفر-ماه خدمات مهندسی است ارائه نموده است. این گواهی‌های قبولی که عبارت قرارداد "آی‌تی‌دی-۰۱۰" روی آنها قید شده، اقلام قراردادی و تکمیل آنها را به عنوان "کمکهای مهندسی" درمورد برنامه های AN/TRC-145 و AN/TPX-46 و یا هر دوی آنها مشخص نموده و کلیه آنها به امضای نمایندگان نیروی هوایی رسیده اند.

۱۶۹ - درمقابل، نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس بیش از بیست و دو نفر-ماه از خدمات مهندسی را انجام نداده و اظهار می‌دارد که موید این امر، همان گواهی‌های قبولی مورد استناد وستینگهاوس می‌باشد. طبق اظهار نیروی هوایی، دوازده فقره از گواهی‌های مذکور، که مجموعاً "بابت ده نفر-ماه از خدمات مهندسی است، مربوط به قراردادهایی غیر از قرارداد ۰۱۰ می‌باشد زیرا در ستون "ملاحظات" آنها، اشاره به رادار "APQ" و یا رادار

"زمینی" شده است. نیروی هوایی نتیجه می‌گیرد که خدمات مهندسی موضوع این دوازده گواهی قبولی را وستینگهاوس در چهارچوبی خارج از قرارداد ۰۱۰ ارائه نموده و بدین لحاظ نباید بابت این قرارداد به حساب آن شرکت گذارده شود.

۱۷۰ - برای دیوان روشن است که بیست و چهار گواهی قبولی موجود در پرونده، به حسب ظاهر خود، مؤید انجام خدمات مهندسی مربوط به قرارداد ۰۱۰ می‌باشند. در همه آنها، به این قرارداد اشاره شده و در توصیف اقلام قراردادی است که تکمیل آنها به عنوان کمکهای مهندسی مربوط به یکی از دو دستگاه TRC-145 یا TPX-46 یا هر دوی آنها گواهی شده است. بدین لحاظ، نیروی هوایی ملزم بوده است که در جریان رسیدگی حاضر این اظهار خود را ثابت کند که دوازده گواهی قبولی حاوی عبارات اضافی رادار "APQ" یا رادار "زمینی"، بابت خدمات مهندسی انجام شده توسط وستینگهاوس درمورد قرارداد ۰۱۰ نیست. لیکن نیروی هوایی این اظهار را ثابت نکرده است.

۱۷۱ - بنا به مراتب بالا، دیوان نظر می‌دهد که با گواهی‌های قبولی موجود در سوابق پرونده ثابت می‌شود که وستینگهاوس تعداد سی و دو نفر-ماه از سی و شش نفر-ماه خدمات مهندسی را که در قرارداد ۰۱۰ مقرر بود به اتمام رسانیده و در نتیجه، باید چهار نفر-ماه خدمات انجام نشده به حساب نیروی هوایی منظور گردد.

۱۷۲ - آقای رابرت مک فارلند، مسئول امور مالی وستینگهاوس ارزش هر نفر-ماه خدمات مهندسی را ۷,۹۳۶/- دلار برآورد کرده است و براین اساس، وستینگهاوس پیشنهاد می‌کند که بابت چهار نفر-ماه کار انجام نشده مبلغ ۳۱,۷۴۴/- دلار به نیروی هوایی بازپرداخت نماید. نیروی هوایی نسبت به برآورد آقای مک فارلند اعتراضی نکرده است. این برآورد ضمناً با برآورد مندرج در نامه آقای یودر که در همان زمان ارسال شده، یعنی مبلغ ۷,۸۷۵/- دلار نیز مطابقت دارد.^{۱۱} در نتیجه، دیوان براساس ادله موجود نزد خود، نظر می‌دهد که هر نفر-ماه از خدمات مهندسی طبق قرارداد ۰۱۰ مبلغ ۷,۹۳۶/- دلار ارزش داشته و بنابراین دیوان مبلغ ۳۱,۷۴۴/- دلار بابت چهار نفر-ماه خدمات ناتمام مهندسی به حساب نیروی

^{۱۱} مبلغ ۶۲,۰۰۰/- دلار بابت هشت نفر-ماه، بنگرید به: بند ۱۶۲ بالا.

هوایی منظور می‌نماید.

(۲) نشریات فنی

۱۷۳ - به موجب ماده ۱۱-۴-۳ طرح تعمیر و نگهداری قرارداد ۰۱۰، وستینگهاوس مکلف بود تعداد نامشخصی نشریات فنی در اختیار نیروی هوایی قرار دهد تا به کمک آنها پرسنل نیروی هوایی بتوانند دستگاههای جدید آزمایش را که وستینگهاوس تأمین می‌نمود مورد استفاده قرار دهند. نیروی هوایی مدعی است که وستینگهاوس تحویل نشریات مزبور را به اتمام نرسانیده و در اثبات این مدعا، اشاره به نامه یودر می‌نماید که در آن اذعان شده است که در پایان ماه اوت ۱۹۷۸، نسخه نهایی نشریات فنی به ارزش ۳،۰۰۰/- دلار هنوز تحویل نشده بود. در یادداشتی زیر نامه مزبور نوشته شده که "نشریات مقدماتی تحویل شده و نسخ نهایی نشریات در پایان اکتبر ۱۹۷۸ تحویل خواهد شد". بنگرید به: بند ۱۶۳ بالا.

۱۷۴ - وستینگهاوس مدعی است که هشتاد و چهار نشریه فنی به نیروی هوایی تحویل داده و بنابراین تعهدات قراردادی خود را کاملاً ایفا کرده است و به عنوان دلیل این تحویل، مدارکی، از جمله نامه مورخ ۲۲ آبانماه ۱۳۵۷ [۱۳ نوامبر ۱۹۷۸] آقای دانلد مک کریدی، مدیر وستینگهاوس برای کارگاه امور بی‌سیم آمادگاه الکترونیک در ایالات متحده خطاب به آقای آر. بریمر، یکی از کارمندان مرکز برنامه ایران - وستینگهاوس در تهران ارائه نموده که در آن اظهار شده:

دو جلد نسخه نهایی نشریات برای برنامه TPX-46 به شرح زیر پیوست است:

1. W-IRAN-12-346-2 Adapter 010D335
2. W-IRAN-12-346-13 Adapter 010D311

دو نشریه فوق همین هفته به نام و نشانی شما در دفتر ایران حمل خواهد شد.

وستینگهاوس همچنین برگه حمل مورخ ۲۵ آبانماه ۱۳۵۷ [۱۶ نوامبر ۱۹۷۸] خود را ارائه نموده که دو نشریه فوق در آن ذکر شده و حاکی است که قرار بود به عنوان آقای بریمر در دفتر وستینگهاوس در تهران ارسال شود. آقای مک کریدی در شهادتنامه خود تأیید نموده است که وی در ماه نوامبر ۱۹۷۸ دو نشریه به ایران ارسال نمود و با ارسال آنها وستینگهاوس کلیه کارهای مربوط به ارسال نشریات فنی را که در قرارداد ۰۱۰ مقرر بود به پایان رسانید.

۱۷۵ - نامه مورخ ۲۲ آبانماه ۱۳۵۷ [۱۳ نوامبر ۱۹۷۸] آقای مک کریدی دیوان را متقاعد می‌نماید که وستینگهاوس با تحویل دو نشریه مذکور در نامه مزبور، کلیه تعهدات خود را درمورد تحویل نشریات فنی طبق قرارداد ۰۱۰ به پایان می‌رسانید. لیکن من حیث المجموع نظر دیوان این است که ادله ارائه شده توسط وستینگهاوس کافی برای اثبات این موضوع نیست که دو نشریه فوق در واقع به نیروی هوایی تحویل شده اند. به عقیده دیوان، ادله فوق حداکثر می‌تواند ثابت کند که در ماه نوامبر ۱۹۷۸، نشریات مزبور به عنوان دفتر وستینگهاوس در تهران ارسال شده، اما این عمل ثابت نمی‌کند که نیروی هوایی در واقع آنها را دریافت کرده است.

۱۷۶ - در نامه یودر اظهار شده است که در پایان ماه اوت، نسخ نهایی نشریات فنی به ارزش ۳,۰۰۰/ دلار هنوز تحویل نشده بود. وستینگهاوس از عهده اثبات این موضوع برنیامده که نشریات مزبور را بعداً "تحویل داده است. بنابراین دیوان نظر می‌دهد که بابت این کار ناتمام، نیروی هوایی استحقاق دارد که مبلغ ۳,۰۰۰/ دلار به حسابش منظور گردد.

(۳) تحویل قطعات یدکی

۱۷۷ - طبق ماده ۵-۳-۱ طرح تعمیر و نگهداری قرارداد ۰۱۰، وستینگهاوس مکلف بود مایحتاج یکسال مصرف قطعات یدکی وسایل جدید آزمایش دستگاههای TPX-46 و TRC-145 را به نیروی هوایی تحویل دهد. نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس این تعهد را کاملاً انجام نداد و در اثبات این مدعا، عمدتاً به نامه مورخ ۲۸ شهریورماه ۱۳۵۷ [۱۹ سپتامبر

۱۹۷۸] آقای یودر به سرتیپ شکیب استناد می‌نماید، که حاکی است در آن زمان، نیروی هوایی ابران تردید می‌کرد که وستینگهاوس کلیه قطعات مقرر در قرارداد را تحویل داده باشد. در بخش ذیربط نامه مزبور آمده است که:

[چهار] صورتحساب [قرارداد ۰۱۰] بدین دلیل پرداخت نمی‌شود که پرسنل آمادگاه ظاهراً احساس می‌کنند که نمی‌توانند درصد قطعات تحویل شده را مشخصاً تعیین نمایند. . . لیکن قطعات مزبور، طبق جمله آخر بند ۱-۳-۵ قرارداد [به نیروی هوایی] تحویل شده است.

در ادامه نامه مزبور پیشنهاد می‌شود که اختلاف نظر مزبور به تحویل کامل قطعات یدکی باید مسکوت بماند و دلیل آن منجمله این است که:

تجهیزات (و مواد) لازم برای تأمین قابلیت نگهداری سیستم ترمینال رادیویی AN/TRC-145 به مدت متجاوز از يك سال بدون نیاز به قطعات یدکی مشغول کار بوده و بنابراین، مایحتاج بیش از يك سال مصرف قطعات یدکی برای نیمی از تجهیزات تأمین شده مسلماً عرضه گردیده است. . .

[تا ژوئیه ۱۹۷۹] تجهیزات و مواد لازم برای دستگاه پرسشگر AN/TPX-46 IFF(V) يك سال تمام مشغول به کار بوده و بنابراین مایحتاج يك سال مصرف قطعات یدکی برای TPX-46 عملاً در آن موقع تأمین شده است. در این مورد نیز، ارزش مورد بحث بسیار ناچیز و کسری از يك درصد قیمت قرارداد است. سئوالی که برای پرسنل آمادگاه پیش آمده و ظاهراً مانع پرداخت صورتحسابها شده این است که چند درصد از قطعات یدکی تحویل شده و نه اینکه اصولاً قطعاتی تحویل شده است یا خیر.

و سپس، در نامه یودر ذکر شده که ارزش قلم قطعات یدکی "مورد سوال" برای دستگاه TPX-46 مبلغ -/۹,۰۰۰ دلار است. بنگرید به: بند ۱۶۳ بالا.

۱۷۸ - وستینگهاوس اظهارات نیروی هوایی مبنی بر عدم تحویل قطعات یدکی را انکار و اظهار می‌نماید که کلیه قطعات یدکی مقرر در قرارداد را برای نیروی هوایی فرستاده است و برای اثبات انجام کلیه تعهدات خود، دو فهرست حمل تسلیم نموده که یکی به تاریخ ۲۰ مردادماه ۱۳۵۶ [۱۱ اوت ۱۹۷۷] و دیگری به تاریخ ۱۸ فروردین ماه ۱۳۵۷ [هفتم آوریل ۱۹۷۸]

می‌باشد و اظهار می‌دارد که فهرستهای مذکور نشانگر آن است که کلیه قطعات یدکی تحویل شده اند و به عنوان يك چك لیست مقایسه ای، وستینگهاوس همچنین نسخه ای از "فهرست مواد برنامه" (Program Material List) قطعات یدکی TRC-145 و TPX-46 مورخ نهم اسفندماه ۱۳۵۶ [۲۸ فوریه ۱۹۷۸] خود را ارائه نموده که مدعی است قطعات یدکی لازم برای يك سال بهره برداری هر دو سیستم در آن مشخص شده است.

۱۷۹ - دیوان براساس نامه یودر متقاعد شده است که وستینگهاوس مایحتاج يك سال مصرف قطعات یدکی سیستم TRC-145 را کاملاً تحویل داده است. نیروی هوایی هیچگونه ادله ای در رد نامه مزبور تسلیم نکرده است. به طوری که در این نامه توضیح داده شده، این واقعیت که تا آن تاریخ وسایل آزمایش سیستم مورد بحث، بدون نیاز به هیچگونه قطعات یدکی به مدت يك سال کار می‌کرده، به نظر دیوان الزاماً بدین معنی است که مایحتاج يك سال مصرف قطعات یدکی تأمین شده بوده است. لیکن همین استدلال در مورد تکمیل تحویل قطعات یدکی وسایل آزمایش سیستم TPX-46 صادق نیست، زیرا، به طوری که در نامه یودر تأیید شده، وسایل مزبور تا آن زمان فقط چند ماهی مشغول به کار بود. برای روشن شدن این مطلب، دیوان باید ادله دیگری را که در پرونده موجود است بررسی نماید که عبارت است از فهرستهای محمولات مورخ ۲۰ مردادماه ۱۳۵۶ و ۱۸ فروردین ماه ۱۳۵۷ [۱۱ اوت ۱۹۷۷ و هفتم آوریل ۱۹۷۸] و "فهرست مواد برنامه" مورخ نهم اسفندماه ۱۳۵۶ [۲۸ فوریه ۱۹۷۸] که وستینگهاوس تسلیم کرده است. مقایسه فهرستهای محمولات با "فهرست مواد برنامه" نشان می‌دهد که همه اقلام مندرج در "فهرست مواد برنامه" در فهرستهای محمولات دیده نمی‌شود. بنابراین نظر دیوان این است که مدارک مذکور دلیل قاطعی نیست که کلیه قطعات یدکی مقرر در قرارداد، که حسب ادعای وستینگهاوس در "فهرست مواد برنامه" درج شده به نیروی هوایی تحویل گردیده بود.

۱۸۰ - بعد از بررسی مجموعه ادله، دیوان نتیجه می‌گیرد که وستینگهاوس ثابت نکرده است که کلیه قطعات یدکی مقرر در قرارداد ۰۱۰ را تحویل داده است. دیوان ارزش قطعات تحویل نشده را مبلغ -/۹,۰۰۰ دلار تعیین می‌نماید که همان مبلغ مندرج در نامه یودر برای قطعات سیستم TPX-46 است که به عنوان اقلام مورد سؤال ذکر شده و براین اساس، دیوان نظر می‌دهد

که وستینگهاوس مبلغ مزبور را به نیروی هوایی بدهکار است.

(۴) تحویل ادپترها

۱۸۱ - طبق ماده ۲-۵-۲ طرح تعمیر و نگهداری قرارداد ۰۱۰، وستینگهاوس مکلف بود تقریباً "۸۰ ادپتر جهت تجهیزات نگهداری دستگاههای TRC-145 و TPX-46 به نیروی هوایی تحویل دهد. نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس تعهد مزبور را به نحو کامل اجرا نکرده و به عنوان دلیل، به نامه یودر استناد می‌کند که در آن اظهار شده است که تا پایان اوت ۱۹۷۸ دو ادپتر به ارزش -/۱۲,۰۰۰ دلار تحویل نشده بود، بنگرید به: بند ۱۶۳ بالا.

۱۸۲ - برعکس، وستینگهاوس مدعی است که کلیه ادپترهای مقرر در طرح تعمیر و نگهداری را به نیروی هوایی تحویل داده و به عنوان دلیل انجام این کار، یک سری مدارك قبولی برای تحویل تجهیزات و ادپترهای موضوع قرارداد ۰۱۰، به تاریخهایی بین ۱۳ آذرماه ۱۳۵۶ تا ۱۴ تیرماه ۱۳۵۸ [چهارم دسامبر ۱۹۷۷ تا پنجم ژوئیه ۱۹۷۸] و چندین اطلاعیه حمل به تاریخهایی بین ۲۱ بهمن ماه ۱۳۵۵ تا چهارم شهریورماه ۱۳۵۶ [دهم فوریه تا ۲۶ اوت ۱۹۷۷] ارائه کرده است. علاوه براین، وستینگهاوس در جلسه استماع اظهار کرد که نامه مورخ ۲۲ آبانماه ۱۳۵۷ [۱۳ نوامبر ۱۹۷۸] آقای مك كریدی به آقای بریمر، مذکور در بند ۱۷۴ بالا، نشان می‌دهد که دو ادپتر مورد اشاره در نامه یودر در پاییز سال ۱۹۷۸ به نیروی هوایی تحویل شده است و خاطرنشان کرد که آقای مك كریدی نوشته است که نسخه نهایی دو نشریه فنی برای برنامه TPX-46, "Adapter 010D335", W-IRAN-12-346-2... و W-IRAN-12-346-13... در این هفته به ایران حمل خواهد شد". وستینگهاوس استدلال می‌کند که تحویل آن دو نشریه آخر الزاما" بدان معنی است که ادپترها نیز تحویل شده بودند، زیرا در غیراینصورت نشریه های فنی تهیه نمی‌شد.

۱۸۳ - هیچیک از مدارك قبولی و اطلاعیه های حمل که در پرونده موجود است، تاریخی بعد از ژوئیه ۱۹۷۸ ندارد. از اینرو، مدارك مزبور دلیل کافی براین امر نیست که دو ادپتر نامشخصی که در نامه یودر اذعان گردیده که تا آخر اوت ۱۹۷۸ تحویل نشده بود، بعد از

آن تاریخ به نیروی هوایی تحویل شده باشد. نظر دیوان این است که نامه مورخ ۲۲ آبانماه ۱۳۵۷ [۱۳ نوامبر ۱۹۷۸] آقای مك كریدی ثابت نمی‌کند که ادپترها بعد از اوت ۱۹۷۸ نیز تحویل شده باشند. ادله موجود در پرونده نشان می‌دهند که هر دو ادپتر مورد اشاره آقای مك كریدی در نامه وی، پیش از پایان ماه اوت به نیروی هوایی تحویل شده بود بدین شرح که: ادپتر شماره 010D311 در اطلاعیه حمل مورخ چهارم شهریورماه ۱۳۵۶ [۲۶ اوت ۱۹۷۷] فهرست شده و ادپتر شماره 010D335 در گواهی قبولی که در تاریخ ۲۴ خردادماه ۱۳۵۷ [۱۴ ژوئن ۱۹۷۸] توسط وستینگهاوس و نمایندگان نیروی هوایی تنظیم گردیده، درج شده است.

۱۸۴ - بنا به مراتب بالا، دیوان نتیجه می‌گیرد که وستینگهاوس نتوانسته ثابت کند که کلیه ادپترهای مقرر در قرارداد ۰۱۰ را تحویل داده است. براین اساس، نیروی هوایی استحقاق دارد مبلغی معادل ارزش این تعهد انجام نشده به شرح مندرج در نامه یودر، یعنی -/۱۲,۰۰۰ دلار به حسابش منظور گردد.

(۵) تحویل اطلاعات مربوط به تصویر اجزای قطعات

۱۸۵ - نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس اطلاعات مربوط به تصویر اجزای قطعات ("تصاویر اجزا") (, "IPB" Illustrated Parts Breakdowns) مندرج در ماده ۳-۴-۱-۳ طرح تعمیر و نگهداری قرارداد ۰۱۰ را تحویل نداده است. ماده مزبور به شرح زیر است:

فرض وستینگهاوس این است که تصاویر موجود از اجزای قطعات دستگاههای AN/TRC-145 و AN/TPX-46 دقیقاً "نشانگر پیکربندی (Configuration) دستگاههای مزبور است. چنانچه در طول اجرای برنامه مشخص شود که تصاویر مزبور کاربرد ندارد، در آن هنگام اقدام جداگانه ای معمول خواهد شد.

۱۸۶ - بدین ترتیب، طرح تعمیر و نگهداری حاکی است که وستینگهاوس مکلف به تأمین هیچک از

اطلاعات مربوط به تصویر اجزای قطعات نبوده است. در نتیجه، دیوان ادعای نیروی هوایی را در مورد اطلاعات مزبور رد می‌کند.

(۶) کارهای نگهداری و تعمیراتی اضطراری

۱۸۷ - نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس کارهای نگهداری و تعمیراتی اضطراری مقرر در ماده ۲-۴-۳ طرح تعمیر و نگهداری قرارداد ۰۱۰ را انجام نداده است. ماده مزبور چنین است:

در موارد وجود وضعیت تاکتیکی اضطراری، با کسب اجازه لازم [از نیروی هوایی] طبق دستورات و برنامه ریزی مخصوص، تعمیرات خارج از برنامه توسط بخش کنترل تعمیرات آمادگاه الکترونیک انجام و تجهیزات پس از تعمیر از طریق کانال های خدماتی [نیروی هوایی] به ایستگاه خود عودت داده می‌شود.

۱۸۸ - نیروی هوایی هیچ ادله ای ارائه نکرده که نشان دهد هیچگاه "وضعیت تاکتیکی اضطراری" به وجود آمده و وستینگهاوس را مکلف به انجام خدمات نگهداری اضطراری کرده باشد. بنابراین، دیوان این ادعای نیروی هوایی را رد می‌کند.

(۷) تحویل دستگاه سیار آزمایش سیستم TRC-145

۱۸۹ - نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس دستگاه سیار آزمایش سیستم TRC-145 را که در تصویر ۲-۴، قطعه الف-۷ و ماده ۱-۲-۲-۲ طرح تعمیر و نگهداری ۰۱۰ مقرر گردیده تحویل نداده است. وستینگهاوس ادعای نیروی هوایی را انکار و در عوض اظهار می‌نماید که وظیفه مزبور را به نحو کامل انجام داده و در اثبات این اظهار، به مدارک قبولی مورخ ۱۳ آذرماه ۱۳۵۶ [چهارم دسامبر ۱۹۷۷] و ۱۴ تیرماه ۱۳۵۷ [پنجم ژوئیه ۱۹۷۸] راجع به تحویل "دستگاه آزمایش سیار... مرحله شماره ۷" استناد می‌نماید. نیروی هوایی این مدارک را مورد معارضه قرار نداده است. بنابراین، دیوان نظر می‌دهد که مدارک قبولی

موجود در پرونده تحویل دستگاه سیار آزمایش سیستم TRC-145 را اثبات می‌کند و [لذا] اظهار نیروی هوایی که خلاف آن است رد می‌شود.

(۸) خلاصه

۱۹۰ - براساس مراتب پیشگفته، دیوان نتیجه می‌گیرد که وستینگهاوس کلیه تعهدات خود را بابت قرارداد ۰۱۰، به استثنای موارد زیر به انجام رسانده است: چهار نفر-ماه از خدمات مهندسی به ارزش ۳۱،۷۴۴ دلار، تحویل نشریات فنی به ارزش ۳،۰۰۰/- دلار، تحویل دو ادپتر به ارزش ۱۲،۰۰۰/- دلار، و تحویل قطعات یدکی به ارزش ۹،۰۰۰/- دلار. در نتیجه، کل ارزش کارهای انجام نشده وستینگهاوس تحت قرارداد ۰۱۰ بالغ بر ۵۵،۷۴۴/- دلار می‌باشد.

۱۹۱ - دیوان قبلاً "نظر داده است که هفت قسط مجموعاً" به مبلغ ۴۰،۹۱۲،۶۳۰/- ریال بابت قرارداد ۰۱۰ بلاپرداخت مانده است. **بنگرید به:** بند ۱۶۷ بالا. وستینگهاوس استدلال می‌کند که به منظور محاسبه خسارات وی بابت قرارداد مذکور، مبلغ ریالی مزبور باید به نرخ رایج در زمان انعقاد قرارداد، یعنی یک دلار برابر ۶۷/۵ ریال تبدیل به دلار شود. در جلسه استماع، وستینگهاوس قبول کرد که طرفین برای قرارداد خود نرخ تبدیل ثابتی انتخاب نکرده و به جای آن ریسک نوسانات ارزی در فاصله زمان امضای قرارداد و زمانهای سررسید پرداختهای ریالی طبق مفاد قرارداد را پذیرفتند. معهداً، وستینگهاوس استدلال کرد که بخاطر سهولت محاسبه و نیز به علت اینکه رقم حاصله در پایان کار تفاوت محسوسی نمی‌کند، به جای آنکه نرخ تبدیل رایج در هنگام سررسید هر قسط ریالی تعیین شود، دیوان می‌تواند نرخ را که طرفین برای قرارداد مورد استفاده قرار داده اند، یعنی ۶۷/۵ ریال برای هر دلار را به کار برد.

۱۹۲ - در احکام صادره در گذشته، در موقع تعیین تاریخ صحیح برای تبدیل ارقام ریالی قابل پرداخت به دلار ایالات متحده، ضابطه ای که دیوان به کار برده... این بوده که تاریخی را انتخاب نماید که تعهدات واجب التأدیه می‌شوند و سپس نرخ رایج در آن تاریخ را جهت تبدیل اعمال نماید، با این شرط که دیوان متقاعد گردد که چنانچه خواهان وجوه را در

موعد مقرر دریافت می‌داشت، عادتاً "آن را تبدیل و منتقل می‌نمود". حکم شماره ۱-۵۲-۲۱۵ مورخ ۱۵ اسفندماه ۱۳۶۴ [ششم مارس ۱۹۸۶] در پرونده بلاغت برادرز کورپوریشن و دولت جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 10 Iran-U.S. C.T.R. 56, 78. همچنین بنگرید به: بند ۲۶ حکم شماره ۱-۱۵۸-۲۳۸ مورخ ۳۰ خردادماه ۱۳۶۵ [۲۰ ژوئن ۱۹۸۶] در پرونده ارونا تیک اورسیز سرویسز، اینکورپوریتد و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 11 Iran-U.S. C.T.R. 223, 230 بند ۱۴۷ حکم پرونده پترولین، اینکورپوریتد، مذکور در بالا، چاپ شده در 27 Iran-U.S. C.T.R. at 115 صفحات ۲۰-۳۱ حکم شماره ۳-۱۲۷-۱۴۳ مورخ ۲۲ تیرماه ۱۳۶۳ [۱۲ ژوئیه ۱۹۸۴] در پرونده موریس - کنودسن پاسیفیک لیمیتد و وزارت راه و ترابری و دیگران، چاپ شده در 7 Iran-U.S. C.T.R. 54, 73 بند ۴۲ حکم شماره ۲-۱۹۷-۴۸۶ مورخ هفتم تیرماه ۱۳۶۹ [۲۸ ژوئن ۱۹۹۰] در پرونده سی‌بی‌اس اینکورپوریتد و جمهوری اسلامی ایران، چاپ شده در 25 Iran-U.S. C.T.R. 131, 145، (مبلغ قابل پرداخت که به فلورن هلند بوده به نرخ متوسط تبدیل رایج در دوره زمانی صدور صورتحسابهای مربوط تبدیل به دلار گردید).

۱۹۳ - در پرونده حاضر، قرینه ای وجود ندارد که نشان دهد وستینگهاوس مبالغ ریالی پرداختهای قراردادی دریافتی از نیروی هوایی را به کشور خود منتقل نمی‌نمود. باتوجه به کلیه اوضاع و احوال ذیربط در پرونده حاضر، دیوان منطقی و منصفانه می‌داند که اقساط معوقه ریالی را به نرخ رایج در دسامبر ۱۹۷۹ که قرارداد ۰۱۰ فسخ شد، تبدیل به دلار نماید. نرخ رایج تبدیل در سراسر سال ۱۹۷۹ یک دلار برابر ۷۰/۴۷۵ ریال بود. بنگرید به: بند ۱۴۷ حکم پرونده پترولین، اینکورپوریتد، مذکور در بالا. مبلغ ۴۰,۹۱۲,۶۳۰/- ریال پس از تبدیل به نرخ مذکور، معادل ۵۸۰,۵۲۷/- دلار می‌شود.

۱۹۴ - در پایان، دیوان نظر می‌دهد که وستینگهاوس بابت ادعاهای خود تحت قرارداد ۰۱۰، استحقاق دارد معادل دلاری اقساط معوقه ریالی مقرر در قرارداد، یعنی مبلغ ۵۸۰,۵۲۷/- دلار، پس از کسر بدهی‌های خود به نیروی هوایی بابت کارهای ناتمام، به مبلغ

-/۵۵,۷۴۴ دلار دریافت نماید. در نتیجه، دیوان حکمی به مبلغ -/۵۲۴,۷۸۳ دلار به نفع وستینگهاوس صادر می‌نماید. بهره مبلغ مزبور از تاریخ دهم دیماه ۱۳۵۸ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۹] یعنی از تاریخی که طبق نظر دیوان قرارداد فسخ شد، تعلق می‌گیرد.

ادعاهای متقابل

۱۹۵ - اکنون که دیوان براساس اجرای قرارداد ۰۱۰ توسط وستینگهاوس نظر داد که وستینگهاوس استحقاق دارد مبالغ دیگری از نیروی هوایی دریافت نماید، در واقع ادعای متقابل نیروی هوایی بابت استرداد کلیه وجوه پرداختی خود به وستینگهاوس بابت قرارداد مذکور را عملاً رد کرده است.

۱۹۶ - نیروی هوایی همچنین خسارات نامشخصی بابت نقض قرارداد توسط وستینگهاوس مطالبه می‌نماید بدین علت که شرکت مزبور نتوانست ظرف ۲۴ ماه مقرر در قرارداد اجرای آن را به پایان رساند. نیروی هوایی هیچگونه دلیلی ارائه نکرده است که به علت تأخیر در اجرای قرارداد مذکور متحمل خسارتی شده و یا اینکه تأخیر مزبور کار وستینگهاوس را به نحوی از انحاء بی‌ارزش نموده یا از ارزش آن کاسته است. دیوان همچنین به ماده ۵ قرارداد، که مسئولیت وستینگهاوس را محدود می‌کند، توجه دارد. بنا بر کلیه دلایل فوق الذکر، دیوان ادعای متقابل نیروی هوایی بابت خسارات تبعی را رد می‌کند.

۴ - ادعا و ادعای متقابل مربوط به قرارداد آی دبلیوپی سی-۰۳۵

الف - واقعیات و اظهارات

۱۹۷ - در تاریخ ۱۶ بهمن ماه ۱۳۵۶ [پنجم فوریه ۱۹۷۸]، وستینگهاوس و نیروی هوایی قرارداد آی دبلیوپی سی-۰۳۵ ("قرارداد ۰۳۵") را امضا کردند که منظور از آن ارائه خدمات مهندسی و پشتیبانی برای رادارهای زمینی نیروی هوایی از انواع آمریکایی، انگلیسی، رادارهای هوابرد و سیستم کامپیوتری مورد استفاده در کارگاه رادار در آمادگاه الکترونیک بود.

وستینگهاوس موافقت کرد که چهار نفر متخصص در چهار رشته فوق تأمین نماید که هر يك دوازده نفر - ماه و مجموعاً "چهل و هشت نفر - ماه خدمات مهندسی ارائه نمایند. طبق برنامه اجرایی قرارداد، قرار بود وستینگهاوس کلیه کارهای مربوط به قرارداد را ظرف ۱۵ ماه از تاریخ رسمیت قرارداد به پایان رساند. تاریخ مزبور تاریخی بود که نیروی هوایی اعتبار اسنادی مورد قبول وستینگهاوس را افتتاح می‌کرد.

۱۹۸ - همچنین در ماده ۴-الف قرارداد "برنامه تقریبی" برای اجرای خدمات مشخص هر يك از متخصصین ذکر شده بود. طبق این برنامه، قرار بود سه متخصص رادار کار خود را یکماه بعد از تاریخ رسمیت قرارداد، و متخصص کامپیوتر کار خود را چهار ماه پس از آن تاریخ شروع کنند و بعد، هر يك از متخصصین دوازده نفر-ماه متوالی کار کنند. قرارداد وستینگهاوس را مکلف می‌کرد که "نهایت کوشش خود را به عمل آورده طبق این برنامه تقریبی عمل کند" لیکن به آن شرکت "اختیار انحصاری" می‌داد که "براساس میزان دسترسی به پرسنل" در برنامه مزبور "تجدید نظر" نماید. در هر حال، وستینگهاوس مکلف بود کلیه چهل و هشت نفر-ماه خدمات مورد نظر را ظرف مدت اجرایی ۱۵ ماهه انجام دهد.

۱۹۹ - به موجب ماده ۲ - الف قرارداد، وستینگهاوس مکلف بود هر ماه يك گواهی اجرای کار با ذکر تعداد روز کار انجام شده در آن ماه به نیروی هوایی تسلیم نماید. ماده ۴-سی مقرر می‌داشت که خدمات ارائه شده [توسط وستینگهاوس] "به نحو انجام شده مجموعاً" مورد قبول [نیروی هوایی] تلقی می‌گردد، مگر آنکه اخطار کتبی مبنی بر رد آن به علت عدم مطابقت با شرح کار ظرف ده (۱۰) روز از تاریخ تخلف مزبور دریافت گردد".

۲۰۰ - در ازای خدمات وستینگهاوس تحت قرارداد مزبور، نیروی هوایی موافقت کرد کلاً مبلغ ۵۵۸،۷۳۰/- دلار در دوازده قسط مساوی ماهیانه پرداخت نماید و اولین پرداخت در ماه بعد از تاریخ رسمیت قرارداد پرداخت شود. طبق ماده ۱۶ قرارداد، کل قیمت قرارداد مشمول ۵/۵ درصد مالیات ایران بود و قرار بود که از هر يك از اقساط ماهانه پرداخت نیروی هوایی کسر شود.

۲۰۱ - قرار بود پرداختها با ارائه صورتحساب توسط وستینگهاوس و از طریق برداشت از محل يك اعتبار اسنادی غیر قابل فسخ که به نفع وستینگهاوس افتتاح می‌شد صورت گیرد. ماده ۷ - الف قرارداد، نیروی هوایی را موظف می‌کرد که اعتبار اسنادی مزبور را حداکثر تا ۶۰ روز بعد از تاریخ امضای قرارداد، "به صورتی که قابل قبول [وستینگهاوس] و مورد تأیید يك بانک آمریکایی مورد قبول" [وستینگهاوس] باشد افتتاح نماید.

۲۰۲ - طبق ماده ۷-سی قرارداد، نیروی هوایی موظف بود بابت مأموریت‌های موقت پرسنل وستینگهاوس به مناطقی غیر از تهران، در مقابل ارسال صورتحساب، وجوه اضافی به وستینگهاوس پرداخت نماید. نیروی هوایی موافقت کرد بابت هر روز مأموریت موقت، یا فوق العاده ثابتی معادل ۹۹ دلار و یا هزینه واقعی انجام شده، هرکدام را که بیشتر می‌بود، پرداخت نماید.

۲۰۳ - در قرارداد ۰۳۵ ماده ای نیز راجع به فورس ماژور وجود داشت (ماده ۱۲) که بخش زیربط آن چنین بود:

[وستینگهاوس] مسئول زیانها یا خسارات ناشی از تأخیر در اجرای کار که معلول عللی خارج از کنترل معقول [وستینگهاوس]... یا به علت عدم توانایی در پیدا کردن کارمند از منابع معمول [وستینگهاوس] باشد، نخواهد بود. چنانچه به هر يك از علل فوق، تاخیری حاصل گردد، تاریخهای تحویل به همان مدت تمدید خواهد شد...

۲۰۴ - در تاریخ ۱۸ اسفندماه ۱۳۵۶ [نهم مارس ۱۹۷۸] بانک مرکزی ایران به دفتر نمایندگی بانک ملی ایران در نیویورک ("بانک ملی شعبه نیویورک") اعلام کرد که به تقاضای نیروی هوایی، اعتبار اسنادی غیرقابل فسخی به مبلغ ۵۵۸,۷۳۰/- دلار به نفع وستینگهاوس در رابطه با قرارداد ۰۳۵ افتتاح کرده است. بانک ملی شعبه نیویورک، اعتبار اسنادی بانک مرکزی را همراه با نامه مورخ ۲۲ فروردین ماه ۱۳۵۷ [۱۱ آوریل ۱۹۷۸] به وستینگهاوس ارائه نمود.

۲۰۵ - در تاریخ سوم اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [۲۳ آوریل ۱۹۷۸] نیروی هوایی نامه ای به وستینگهاوس ارسال و ضمن آن شکایت کرد که وستینگهاوس هنوز اجرای قرارداد ۰۳۵ را

آغاز نکرده است. طبق اظهار نیروی هوایی، کار باید در تاریخ ۱۸ اسفندماه ۱۳۵۶ [نهم مارس ۱۹۷۸] که بانک مرکزی اعتبار اسنادی مربوطه را افتتاح کرد آغاز می‌شد و بدین ترتیب، تاریخ مزبور تاریخ رسمیت قرارداد می‌گردید. وستینگهاوس در پاسخ، طی نامه مورخ ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [دوم مه ۱۹۷۸] اظهار داشت که وی اجرای کار را صحیحاً در تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸]، یعنی بعد از اینکه بانک ملی شعبه نیویورک آن شرکت را از افتتاح اعتبار اسنادی بانک مرکزی مطلع کرد، آغاز نمود. وستینگهاوس همچنین خاطرنشان کرد که اعتبار اسنادی مذکور ناهماهنگی‌هایی دارد و از نیروی هوایی درخواست کرد که ناهماهنگی‌های مزبور را رفع و براساس تاریخ شروع کار از ۲۳ فروردین ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸]... مدت اعتبار اسنادی را تا تاریخ نهم خردادماه ۱۳۵۸ [۳۰ مه ۱۹۷۹] تمدید نماید تا وقت جهت وصول باقی بماند...

۲۰۶ - در ادامه نامه مزبور، وستینگهاوس به نیروی هوایی اطلاع داد که دو نفر از سه متخصص رادار، یعنی آقایان جیمز کولمن و فیل مک نمی در تاریخ ۲۳ فروردین ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸] کار خود را آغاز کردند و متخصص سوم، آقای جرج سوبک طبق تقاضای آمادگاه الکترونیک برای کار در پروژه دیگری در کارگاه رادار گمارده شده و به مجرد پایان این مأموریت، کار خود را در قرارداد ۰۳۵ آغاز خواهد کرد.

۲۰۷ - نیروی هوایی طی نامه مورخ ۲۳ اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [۱۳ مه ۱۹۷۸] به وستینگهاوس اطلاع داد که مدت اعتبار اعتبار اسنادی را تا "۳۰ روز بعد از پایان مدت قرارداد و تا ۲۲ اردیبهشت ۱۳۵۸ [۱۲ مه ۱۹۷۹]" تمدید خواهد کرد.

۲۰۸ - گواهیهای ماهانه انجام کار که در پرونده موجود و همه به امضای نماینده نیروی هوایی است، حاکی است که آقایان کولمن و مک نمی کار قرارداد ۳۵ را از تاریخ ۲۳ فروردین [۱۲ آوریل] و آقای سوبک از ششم خرداد ۱۳۵۷ [۲۷ مه ۱۹۷۸] آغاز کردند. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که هر سه متخصص رادار به طور تمام وقت تا تاریخ ۱۵ آذرماه ۱۳۵۷ [ششم دسامبر ۱۹۷۸]، یعنی آخرین روزی که وستینگهاوس قبل از ترك ایران در آمادگاه الکترونیک کار کرد، به خدمات خود ادامه دادند.

۲۰۹ - يك نفر متخصص کامپیوتر به نام آقای چارلز شا از تاریخ سوم خردادماه ۱۳۵۷ [۲۴ مه ۱۹۷۸] شروع به کار روی قرارداد ۰۳۵ کرد، لیکن در آخر ماه مه ۱۹۷۸ به طور ناگهانی و بدون دادن اطلاع قبلی به وستینگهاوس یا به نیروی هوایی از ایران خارج شد. وستینگهاوس طی نامه مورخ ۲۰ خردادماه ۱۳۵۷ [دهم ژوئن ۱۹۷۸] عزیمت آقای شا را به نیروی هوایی اطلاع داد و یادآور شد که "عدم توانایی [وستینگهاوس] در پیدا کردن کارمند به علت بروز وضعیت خارج از کنترل معقول [وی]... ممکن است" طبق مفاد ماده ۱۲ شرایط فورس ماژور "منجر به تمدید تاریخ تحویل گردد". وستینگهاوس برآورد کرد که پیدا کردن جانشین برای آقای شا ممکن است شش ماه طول بکشد. نیروی هوایی طی پاسخ مورخ ۲۳ خردادماه ۱۳۵۷ [۱۳ ژوئن ۱۹۷۸] ادعای وستینگهاوس را مبنی بر استناد به فورس ماژور رد کرده اظهار نمود که گرچه قابل درک است که به علت عزیمت آقای شا کار منطقاً به تأخیر افتد، اما شش ماه تأخیر بی‌نهایت طولانی است". وستینگهاوس اظهار می‌دارد که فعالانه دست به کار استخدام جانشین برای آقای شا شد، ولی به علت افزایش اخبار مطبوعات در باره ناآرامی در ایران، با مشکلاتی مواجه گردید. وستینگهاوس ادعا می‌کند که در نتیجه، در ماه نوامبر ۱۹۷۸ نیروی هوایی موافقت کرد که به جای آقای شا، يك نفر تکنیسین که مهارت بیشتری داشته باشد از آوریل سال ۱۹۷۹ شروع به کار کند. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که در هنگام عزیمت از ایران در دسامبر ۱۹۷۸ در جریان پیدا کردن جانشین بود. نیروی هوایی انکار می‌کند که در نوامبر ۱۹۷۸ در مورد جانشین متخصص کامپیوتر با وستینگهاوس به توافقی رسیده باشد و اظهار می‌دارد که مدرکی از آن زمان وجود ندارد که حاکی از حصول چنین توافقی باشد.

۲۱۰ - وستینگهاوس طی نامه مورخ هشتم مردادماه ۱۳۵۷ [۳۰ ژوئیه ۱۹۷۸] خود، صورتحساب شماره اچ بی ۱۰۸۱ را به مبلغ -/۴۴,۰۰۰ دلار بابت هشتاد نفر-ماه خدمت که حسب اظهار در ماههای آوریل و مه بابت قرارداد ۰۳۵ انجام گرفته بود، به نیروی هوایی ارسال نمود. نیروی هوایی وجه صورتحساب مزبور را در تاریخی بعد از سپتامبر ۱۹۷۸، البته نه از طریق اعتبار اسنادی، بلکه طی چک مخصوصی از طریق بانک مرکزی، پرداخت کرد.

۲۱۱ - در تاریخ ۱۸ مهرماه ۱۳۵۷ [دهم اکتبر ۱۹۷۸] وستینگهاوس صورتحساب شماره اچ بی

۱۰۸۵ را به مبلغ -/۴۴,۰۰۰ دلار بابت هشتاد نفر-ماه خدمت که حسب اظهار در ماههای ژوئن و ژوئیه ۱۹۷۸ انجام شده بود، همراه با صورتحساب شماره ۷۰۸۰۴ سی بی به مبلغ ۲,۰۷۹/ دلار بابت مخارج مربوط به بیست و یک روز مأموریت موقت که حسب ادعا توسط آقای مک نمی در آوریل و ژوئن ۱۹۷۸ انجام شده بود به نیروی هوایی ارسال نمود. در تاریخ ۲۹ مهرماه ۱۳۵۷ [۲۱ اکتبر ۱۹۷۸] وستینگهاوس صورتحساب شماره اچ بی ۱۰۹۳ را به مبلغ -/۴۴,۰۰۰ دلار بابت هشتاد نفر-ماه خدمت که حسب اظهار در ماههای ژوئیه و اوت ۱۹۷۸ انجام شده بود به نیروی هوایی تسلیم کرد. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که در تاریخ ۲۳ آبانماه ۱۳۵۷ [۱۴ نوامبر ۱۹۷۸] چهارمین صورتحساب خود را به شماره اچ بی ۱۱۰۱ و به مبلغ -/۴۴,۰۰۰ دلار، بابت هشتاد نفر-ماه خدمت انجام شده در سپتامبر و اوایل اکتبر ۱۹۷۸ به نیروی هوایی ارسال کرد. لیکن آقای جیمز فریدل کارمند وستینگهاوس که از اکتبر ۱۹۷۷ تا دسامبر ۱۹۷۸ جهت وصول پرداختهای معوقه از نیروی هوایی بصورت مأمور ویژه در ایران بود در شهادتنامه خود اظهار می‌دارد که بابت خدمات دیگر وستینگهاوس که طی ماههای سپتامبر تا دسامبر ۱۹۷۸ تحت قرارداد ۰۳۵ انجام شده بود، به علت آغاز وضعیت فورس ماژور در ایران، صورتحسابی برای نیروی هوایی ارسال نگردید. اختلاف نظری وجود ندارد که نیروی هوایی هیچگاه هیچیک از صورتحسابهای یاد شده بالا را پرداخت نکرد.

ب - استدلالات طرفین

۲۱۲ - وستینگهاوس استدلال می‌کند که نیروی هوایی صورتحسابهای ارسالی وی را پرداخت نکرده و بدین جهت قرارداد ۰۳۵ را نقض نموده است. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که شروع فورس ماژور در دسامبر ۱۹۷۸ و نقض قبلی قرارداد توسط نیروی هوایی به سبب عدم پرداخت صورتحسابها قصور آن شرکت در تکمیل خدمات مقرر در قرارداد را موجه می‌نمود.

۲۱۳ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که پیش از ترك ایران، ۵۰۲/۹ نفر-روز خدمات مهندسی که معادل ۵۲/۴ درصد کار قرارداد است و نیز ۱۰۶ روز مأموریت موقت انجام داده است.

براین اساس، وستینگهاوس اکنون بابت نقض قرارداد مبلغ -/۲۳۲,۶۷۲ دلار خسارت بابت خدمات مهندسی که حسب اظهار به اتمام رسانیده^{۱۲} و نیز مبلغ -/۱۰,۴۹۴ دلار بابت مخارج متحمل در رابطه با مأموریت موقت که حسب اظهار انجام داده، براساس نرخ روزانه ۹۹ دلار مقرر در قرارداد مطالبه می‌نماید. علاوه براین، وستینگهاوس مبلغ -/۴۱,۸۸۸ دلار، بابت عدم النفع ادعایی در رابطه با خدماتی که تا هنگام ترك ایران انجام نشده مطالبه می‌کند. در نتیجه، جمع خواسته وستینگهاوس بابت قرارداد ۰۳۵ مبلغ -/۲۸۵,۰۵۴ دلار به علاوه بهره آن است.

۲۱۴ - نیروی هوایی اظهارات وستینگهاوس را در مورد نقض قرارداد قبول ندارد و در عوض استدلال می‌کند که تعلیق پرداختهای مقرر در قرارداد از طرف وی موجه بود زیرا وستینگهاوس خود در موارد متعدد قرارداد ۰۳۵ را نقض نمود. نخست، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس با تعویق شروع اجرای کار تا ۲۳ فروردین ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸]، یعنی سی و دو روز پس از تاریخ رسمیت قرارداد، آن را نقض نمود. ثانیاً نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس با عدم رعایت برنامه تقریبی اجرای کار، به شرح مندرج در ماده ۴-الف قرارداد، آن را نقض نمود، **بنگرید به: بند ۱۹۸ بالا.**

۲۱۵ - ثالثاً، نیروی هوایی استدلال می‌کند که وستینگهاوس با عدم تأمین متخصص کامپیوتر که در قرارداد مقرر شده بود، قرارداد را نقض کرده است. در این رابطه، نیروی هوایی معتقد است که چون خدمات کامپیوتری هسته مرکزی قرارداد ۰۳۵ بود و بنابراین کار سه نفر متخصص رادار بستگی به انجام خدمات مزبور داشت، نبود متخصص کامپیوتر هر کاری را که ممکن بود متخصصین رادار انجام داده باشند، فاقد ارزش نمود. و بالاخره، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس نه ثابت کرده است که خدمت مفیدی تحت قرارداد انجام داده و نه اینکه هیچیک از مأموریتهای موقت را به درستی به انجام رسانیده است. در نتیجه نیروی هوایی متقابلاً ادعا می‌کند مبلغ -/۴۶,۵۶۱ دلاری که مدعی است بابت قرارداد مذکور

^{۱۲} مبلغ -/۲۳۲,۶۷۲ دلار عبارت است از مابه التفاوت -/۲۷۶,۶۷۲ دلار، یعنی ۵۲/۴ درصد کل قیمت قرارداد پس از وضع ۵/۵ کسور مالیاتی (بنگرید به: بند ۲۰۰ بالا) و -/۴۴,۰۰۰ دلاری که نیروی هوایی بابت قرارداد پرداخت کرده است.

پرداخته به علاوه بهره آن به وی مسترد شود. نیروی هوایی همچنین مبلغ نامشخصی بابت خسارات ناشی از موارد نقض قرارداد توسط وستینگهاوس مطالبه می‌نماید.

ج - تصمیم دیوان

ادعا

۲۱۶ - دیوان نظر داده است که قرارداد ۰۳۵ در دسامبر ۱۹۷۹ به علت عدم امکان اجرا منفسخ گردید، **بنگرید به:** بند ۶۱ بالا. در چنین وضعیتی، وظیفه دیوان این است که تعیین نماید وستینگهاوس تا موقعی که اجرای قرارداد ۰۳۵ غیرممکن شد چه مقدار از تعهدات خود را بابت آن قرارداد انجام داده بود و آیا براساس آن مقدار کار، استحقاق دریافت مبلغ بیشتری دارد، یا برعکس، باید بخشی از مبالغ دریافتی خود را به نیروی هوایی مسترد نماید، **بنگرید به:** بند ۶۴ بالا. طبق رویه دیوان در موارد عدم امکان اجرای قرارداد، بابت عدم النفع خدماتی که در موقع انفساخ قرارداد هنوز انجام نشده بود نباید غرامتی به وستینگهاوس داده شود، همان مأخذ. در نتیجه، ادعای وستینگهاوس بابت اینگونه وجوه رد می‌شود.

(۱) خدمات مهندسی

۲۱۷ - طبق مفاد قرارداد ۰۳۵، چهار متخصص وستینگهاوس باید مجموعاً "۴۸ نفر-ماه یا ۹۶۰ نفر-روز خدمات مهندسی انجام می‌دادند. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که قبل از ترک ایران، سه متخصص رادار وی موفق شدند ۵۰۲/۹ نفر-روز خدمت انجام دهند. ^{۱۳} دیوان بعد از تجزیه و تحلیل مدارک نظر می‌دهد که ادله تسلیمی وستینگهاوس کافی است تا ثابت کند که ۲۵۲/۵ نفر-روز خدمت در فاصله آوریل تا اوت ۱۹۷۸ انجام شده است. ادله مزبور ذیلاً مورد بررسی قرار می‌گیرد.

^{۱۳} وستینگهاوس بابت دو روزی که آقای چارلز شا، متخصص کامپیوتر، حسب اظهار در مه ۱۹۷۸ کار کرده، مبلغی مطالبه نمی‌نماید.

الف - دوره زمانی ۱۲ آوریل تا پایان مه ۱۹۷۸

۲۱۸ - وستینگهاوس گواهیهای انجام کار ماهانه قرارداد ۰۳۵ بابت ماههای آوریل و مه ۱۹۷۸ را که در همان زمان تنظیم شده ارائه کرده که هر دو به امضای نمایندگان نیروی هوایی رسیده و حاکی از تعداد نفر-روز خدمت انجام شده توسط وستینگهاوس طی ماههای مذکور است. وستینگهاوس مدارک مزبور را در تاریخ هشتم مردادماه ۱۳۵۷ [۳۰ ژوئیه ۱۹۷۸] به عنوان مدارک مؤید صورتحساب شماره اچ بی ۱۰۸۱ به نیروی هوایی تسلیم کرده بود، بنگرید به: بند ۲۱۰ بالا. به نظر دیوان، مدارک مزبور، که در حین اجرای کار تنظیم شده و به گواهی نیروی هوایی رسیده، دلیل کافی برای احراز اجرای خدمات مهندسی تحت قرارداد ۰۳۵ می‌باشد. گواهی کار ماه آوریل ۱۹۷۸ محرز می‌نماید که در فاصله ۲۳ فروردین تا دهم اردیبهشت ۱۳۵۷ [۱۲ تا ۳۰ آوریل ۱۹۷۸] آقایان کولمن و مک نمی‌مجموعاً ۳۱ نفر-ماه کار کردند. همین گواهی همچنین حاکی است که کار آقای مک نمی‌شامل ۵ روز کار در ایام تعطیل آخر هفته (۳ روز پنجشنبه و ۲ روز جمعه) بوده و بدین ترتیب، وستینگهاوس استحقاق دارد بابت اضافه کار مبلغ بیشتری به حسابش منظور شود. ^{۱۴} دیوان این اضافه کار را، چنانکه آقای مک فارلند در شهادتنامه خود برآورد نموده، ۳/۵ نفر-روز تعیین می‌کند.

۲۱۹ - گواهی انجام کار ماه مه محرز می‌نماید که در فاصله ۱۱ اردیبهشت تا دهم خرداد ۱۳۵۷ [اول تا ۳۱ مه ۱۹۷۸]، آقایان کولمن، مک نمی و سوپک مجموعاً ۴۶ نفر-روز کار کردند.

۲۲۰ - براساس ادله یاد شده در بالا، دیوان نتیجه می‌گیرد که در فاصله ۲۳ فروردین تا دهم خردادماه ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل تا ۳۱ مه ۱۹۷۸] متخصصین وستینگهاوس جمعاً ۸۰/۵ نفر روز خدمات مهندسی در مورد قرارداد ۰۳۵ انجام دادند.

۱۴ طبق ماده ۳-ثی قرارداد، هر ساعت اضافه کار در روزهای پنجشنبه برابر است با ۲۰ درصد یک روز کاری و هر ساعت اضافه کار در روزهای جمعه برابر است با ۲۵ درصد یک روز کاری. ماده ۲-ثی مقرر می‌دارد که تعداد روز کاری معادل این ساعات اضافه کار "خدمت انجام شده محاسبه گردیده و از کل خدماتی که [وستینگهاوس] باید ارائه نماید کسر می‌شود".

(ب) - دوره زمانی ژوئن تا پایان ژوئیه ۱۹۷۸

۲۲۱ - در نامه مورخ ۱۸ مهرماه ۱۳۵۷ [دهم اکتبر ۱۹۷۸] وستینگهاوس به نیروی هوایی که صورتحسابهای اچ بی ۱۰۸۵ و سی بی ۷۰۸۰۴ به پیوست آن ارسال گردید (بنگرید به: بند ۲۱۱ بالا)، گزارش شده است که متخصصین رادار وستینگهاوس ۵۸ نفر-روز در ماه ژوئن و ۷۵/۴ نفر-روز در ماه ژوئیه ۱۹۷۸، یعنی جمعا "۱۳۳/۴ نفر-روز کار انجام دادند.

۲۲۲ - دلیلی در دست نیست که نشان دهد نیروی هوایی در همان زمان اجرا هیچگاه نسبت به تعداد نفر-روز کار مورد مطالبه وستینگهاوس در نامه مورخ ۱۸ مهرماه ۱۳۵۷ [دهم اکتبر ۱۹۷۸] و یا نسبت به صورتحساب وستینگهاوس بابت کار مذکور اعتراضی کرده باشد. دیوان براساس مدارک مزبور و طبق رویه معمول خود در اینگونه موارد فرض را بر این قرار می‌دهد که مندرجات نامه وستینگهاوس صحیح است، بنگرید به: بند ۱۶۴ بالا. در نتیجه به نظر دیوان، متخصصین رادار وستینگهاوس در دوره زمانی ژوئن و ژوئیه ۱۹۷۸ مجموعا "۱۳۳/۴ نفر-روز خدمت در مورد قرارداد ۰۳۵ انجام داده اند.

ج - اوت ۱۹۷۸

۲۲۳ - وستینگهاوس طی نامه مورخ ۲۹ مهرماه ۱۳۵۷ [۲۱ اکتبر ۱۹۷۸] صورتحساب شماره اچ بی ۱۰۹۳ به مبلغ ۴۴,۰۰۰/- دلار را به نیروی هوایی ارائه داد، بنگرید به: بند ۲۱۱ بالا. نامه مزبور حاکی است که در اوت ۱۹۷۸، آقای مک نمی ۳ نفر-روز، آقای سوبک ۲۶/۶ نفر روز و آقای کولمن ۹ نفر-روز کار کردند.

۲۲۴ - نیروی هوایی در آن زمان هیچگونه اعتراضی نسبت به نامه مورخ ۲۹ مهرماه ۱۳۵۷ [۲۱ اکتبر ۱۹۷۸] وستینگهاوس به عمل نیاورد و بنابراین دیوان مندرجات نامه را صحیح تلقی می‌کند و براین اساس، نتیجه می‌گیرد که مهندسین وستینگهاوس در ماه اوت ۱۹۷۸ جمعا "۳۸/۶ نفر-روز خدمت بابت قرارداد ۰۳۵ انجام دادند.

د - دوره زمانی سپتامبر تا پایان دسامبر ۱۹۷۸

۲۲۵ - وستینگهاوس برای اثبات اینکه در دوره زمانی سپتامبر تا دسامبر ۱۹۷۸ سه مهندس رادار وی مجموعاً "۲۵۰/۴ نفر-روز خدمت انجام داده اند، مدرکی تحت عنوان "خلاصه موارد بازدید از ایستگاهها و اضافه کار" حاوی تعداد روزهای کار شده توسط آقایان سوبک و مک نمی در سایر ایستگاههای ایران، و نیز لیست های داخلی حقوق پرداختی به آقایان کولمن و سوبک، با ذکر تعداد روزهای کار شده بابت قرارداد توسط مهندسین مزبور و همچنین مدارک کامپیوتری هزینه برای قرارداد ۰۳۵ را تسلیم کرده است. به دلایلی که ذیلاً" خواهد آمد، به نظر دیوان ادله مذکور کافی برای احراز انجام تعداد نفر-روز کار مورد مطالبه وستینگهاوس نیست.

۲۲۶ - اولاً، خلاصه های یاد شده با آنکه به امضای مقامات نیروی هوایی رسیده، هیچ اشاره ای به قرارداد ۰۳۵ ندارند و دلیلی وجود ندارد که مأموریتهای موضوع آنها برای قرارداد مزبور انجام شده باشند؛ برعکس، ادله ای در دست است که نشان می دهد حداقل یکی از سه مهندس مذکور در آن دوره زمانی وقت خود را بین چندین قرارداد تقسیم نمود. ثانیاً، راجع به لیست های حقوق که روزهای کار در آن ذکر شده، چنین به نظر می رسد که مدارک مزبور توسط مهندسین خود وستینگهاوس تکمیل شده و علاوه براین، به عنوان مدارک داخلی توسط يك نفر سرپرست وستینگهاوس گواهی شده و نه نماینده نیروی هوایی. و بالاخره، با توجه به سوابق پرونده، به صورت موجود، دیوان قادر نیست تعداد نفر-روز کار انجام شده بابت قرارداد ۰۳۵ طی دوره زمانی مورد بحث را براساس مدارک کامپیوتری هزینه احراز نماید.

۲۲۷ - باتوجه به مراتب بالا، دیوان ادعای وستینگهاوس را دایر براینکه مهندسین رادار آن شرکت بین سپتامبر تا دسامبر ۱۹۷۸، ۲۵۰/۴ نفر-روز کار انجام دادند، به علت فقد دلیل رد می نماید.

هـ - ادعای انجام کارهای ناقص و معیوب

۲۲۸ - نیروی هوایی در لوایح تسلیمی خود به دیوان اظهار داشته است که خدمات انجام شده توسط متخصصین وستینگهاوس رضایتبخش نبوده است. لیکن در هنگام اجرای قرارداد، نیروی هوایی ظرف ده روز مهلت مقرر در ماده ۴-ج قرارداد، عنوان نکرد که هیچیک از خدمات مزبور به علت عدم تطابق با قرارداد مردود است. **بنگرید به: بند ۱۹۹ بالا.** در واقع، نیروی هوایی پیش از رسیدگیهای حاضر هیچگاه شکایتی از کیفیت خدمات وستینگهاوس مطرح نکرده بود. به نظر دیوان، این نحوه عمل، از اعتبار شکایات فعلی نیروی هوایی می‌کاهد و این نتیجه گیری را توجیه می‌کند که نیروی هوایی خدمات مهندسی را به صورتی که توسط متخصصین وستینگهاوس انجام شده بود، پذیرفته است. در نتیجه، ادعای نیروی هوایی مبنی بر معیوب بودن کار رد می‌شود. **همچنین بنگرید به: بند ۱۴۱ بالا.**

و - نتیجه گیری

۲۲۹ - بنا به ملاحظات فوق، دیوان نتیجه می‌گیرد که وستینگهاوس استحقاق دارد ۲۵۲/۵ نفر-روز خدمات مهندسی که در فاصله آوریل تا اوت ۱۹۷۸ طبق قرارداد ۰۳۵ انجام داده به حسابش منظور شود.

(۲) خدمات انجام شده طی مأموریت‌های موقت

۲۳۰ - وستینگهاوس ادعا می‌کند که پیش از عزیمت آن شرکت از ایران، مهندسین وی ۱۰۶ روز مأموریت موقت انجام دادند و در تأیید این ادعا، به مدارک زیر استناد می‌کند: نامه مورخ ۱۸ مهرماه ۱۳۵۷ [دهم اکتبر ۱۹۷۸] به عنوان نیروی هوایی و ضمائم آن (**بنگرید به: بند ۲۱۱ بالا**)، "خلاصه موارد بازدید از ایستگاهها و اضافه کار"، حاوی تعداد روز کار انجام شده توسط آقایان سوپک و مک نمی در سایر ایستگاهها در ایران در فاصله سپتامبر تا

دسامبر ۱۹۷۸ و مدارك داخلي خود وستينگهاوس تحت عنوان "گزارش هزينه كاركنان"، حاوي هزينه هاي متحمله توسط آقای سوبك در رابطه با انجام كمكهاي اضطراري به پايگاههاي نيروي هوايي واقع در جاسك و بندرعباس در ژوئيه و اوت ۱۹۷۸.

۲۳۱ - وستينگهاوس طی نامه مورخ ۱۸ مهرماه ۱۳۵۷ [دهم اکتبر ۱۹۷۸] به نيروي هوايي مداركي از جمله صورتحساب شماره سي بي ۷۰۸۰۴ را ارسال و طی آن بابت ۲۱ روز مأموريت موقت آقای مك نمی در ماههاي آوريل و ژوئن ۱۹۷۸ مبلغ -/۲,۰۷۹ دلار مطالبه كرد. به عنوان مدارك مؤيد صورتحساب مزبور، وستينگهاوس همچنين گواهيهاي انجام كار مربوط به ماههاي آوريل و ژوئن ۱۹۷۸ را كه هر دو در سوابق پرونده موجود است، ضميمه نامه خود كرد. گواهيهاي مزبور به امضای "مسول گواهي كار" و "مدیر نگهداری" نيروي هوايي رسیده و حاكي است كه در آوريل و ژوئن ۱۹۷۸، آقای مك نمی مجموعاً ۲۱ روز مأموريت موقت انجام داد. به نظر ديوان، مدارك مزبور دلايل مطمئني از زمان اجرائی قرارداد بوده و ثابت می کنند كه وستينگهاوس ۲۱ روز مأموريت موقت انجام داده و ضمناً كار مزبور به تأييد نيروي هوايي رسیده بود.

۲۳۲ - ليكن به نظر ديوان، "گزارش هزينه كاركنان" و "خلاصه موارد بازديد از ايستگاهها و اضافه كار" وستينگهاوس كافي برای اثبات انجام ۸۶ روز مأموريت موقت اضافی در فاصله ژوئيه تا دسامبر ۱۹۷۸ نمی باشد. مدارك مزبور هيچگونه اشاره ای به قرارداد ۰۳۵ ندارند و بنا براین، ثابت نمی کنند كه مأموريتهاي مندرج در آنها برای قرارداد مذکور انجام شده باشد. براین اساس، ديوان آن بخش از ادعای وستينگهاوس را كه مربوط به ۸۶ روز مأموريت موقت انجام شده بين ژوئيه و دسامبر ۱۹۷۸ است، به علت فقد دليل رد می کند.

۲۳۳ - بنا به مراتب بالا، ديوان نظر می دهد كه وستينگهاوس جمعاً ۲۱ روز مأموريت موقت بابت قرارداد ۰۳۵ را ثابت نموده و بابت آن طلبكار شناخته می شود.

(۳) خلاصه مطالب و حکم

۲۳۴ - نتیجه گیری دیوان این است که وستینگهاوس تعداد ۲۵۲/۵ نفر-روز از ۹۶۰ نفر-روز خدمات مهندسی مقرر در قرارداد ۰۳۵ را به اتمام رسانده است. این مقدار کار انجام شده معادل ۲۶/۳ درصد قرارداد می‌باشد. از اینرو، با احتساب به نسبت کل قیمت قرارداد (پس از وضع ۵/۵ درصد کسور بابت مالیات ایران) یعنی -/۵۲۸,۰۰۰ دلار، ارزش این مقدار خدمات مهندسی وستینگهاوس به -/۱۳۸,۸۶۴ بالغ می‌گردد. نیروی هوایی مبلغ -/۴۴,۰۰۰ دلار بابت قرارداد پرداخته و در نتیجه، بابت خدمات مهندسی انجام شده مبلغ -/۹۴,۸۶۴ دلار دیگر به وستینگهاوس بدهکار است که دیوان این مبلغ را به نفع وستینگهاوس حکم می‌دهد. دیوان مضافاً "نظر داده است که وستینگهاوس مبلغ دیگری نیز بابت ۲۱ نفر-روز مأموریت موقت انجام شده طلبکار است. براساس نرخ ۹۹ دلار مقرر در قرارداد بابت هر روز مأموریت موقت، ارزش ۲۱ روز خدمت مزبور به -/۲,۰۷۹ دلار بالغ می‌شود که این مبلغ را نیز دیوان به نفع وستینگهاوس حکم می‌دهد.

۲۳۵ - در نتیجه، دیوان مجموعاً مبلغ -/۹۶,۹۴۳ دلار بابت ادعای مربوط به قرارداد ۰۳۵ به نفع وستینگهاوس حکم صادر می‌نماید. بهره مبلغ مذکور از تاریخ دهم دیماه ۱۳۵۸ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۹]، یعنی از تاریخی که طبق نظر دیوان، قرارداد مزبور فسخ گردید، تعلق می‌گیرد.

ادعاهای متقابل(۱) خسارت بابت نقض قرارداد

۲۳۶ - نیروی هوایی بابت چند فقره نقض ادعایی قرارداد ۰۳۵، ادعاهای متقابلی علیه وستینگهاوس اقامه کرده است. نخست، نیروی هوایی مدعی است که وستینگهاوس با تعویق شروع اجرای قرارداد تا ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸]، یعنی حسب ادعا، سی و دو روز بعد از تاریخ رسمیت قرارداد، آن را نقض کرده است. به عقیده دیوان، از آنجا که

نیروی هوایی در آن زمان به این نظر وستینگهاوس اعتراض نکرد که تاریخ ۲۳ فروردین ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸] تاریخ رسمیت قرارداد است، و برعکس، موافقت نمود که اعتبار اسنادی را تا ۲۲ اردیبهشت ماه ۱۳۵۸ [۱۲ مه ۱۹۷۹] تمدید نماید (بنگرید به: بند ۲۰۷ بالا)، در واقع تصدیق کرد که تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸] تاریخ رسمیت قرارداد ۰۳۵ می‌باشد. از اینرو، دیوان نظر می‌دهد که وستینگهاوس صحیحاً کار را در تاریخ ۲۳ فروردین ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸] آغاز کرد و بنابراین ادعای نیروی هوایی رد می‌شود.

۲۳۷ - ثانیاً، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس بدواً به جای سه نفر متخصص، دو نفر متخصص رادار به کار گمارد و بدین طریق، برنامه تقریبی اجرای قرارداد را که در ماده ۴ الف آن مقرر شده بود، نقض کرد. طبق مفاد ماده مزبور، این سه نفر متخصص رادار باید يك ماه بعد از تاریخ رسمیت قرارداد آغاز به کار می‌کردند. بنگرید به: بند ۱۹۸ بالا. ادله موجود نشان می‌دهد که آقایان کولمن و مک نمی، کار خود را روی قرارداد از روز ۲۳ فروردین ۱۳۵۷ [۱۲ آوریل ۱۹۷۸] و متخصص سوم، یعنی آقای سوبک از روز ششم خرداد ۱۳۵۷ [۲۷ مه ۱۹۷۸] آغاز کردند، بنگرید به: بند ۲۰۸ بالا. در نامه ای به تاریخ ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [دوم مه ۱۹۷۸] از وستینگهاوس به نیروی هوایی توضیح داده شده است که علت تأخیر در شروع کار آقای سوبک آن بود که آمادگاه الکترونیک درخواست کرده بود که وی به کار در پروژه دیگری در کارگاه رادار گمارده شود، بنگرید به: بند ۲۰۶ بالا. باتوجه به زمینه مذکور و اینکه طبق ماده ۴-ب قرارداد، وستینگهاوس "اختیار انحصاری" داشت که در برنامه اجرای کار تجدید نظر نماید مشروط بر اینکه اجرای کار را ظرف مدت ۱۵ ماه مقرر در قرارداد به پایان می‌رسانید (بنگرید به: بند ۱۹۸ بالا)، ادعای فعلی نیروی هوایی مبنی بر نقض قرارداد متقاعد کننده نیست و در نتیجه، دیوان ادعای نیروی هوایی را رد می‌کند.

۲۳۸ - ثالثاً، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس با عدم استخدام جانشین برای آقای چارلز شا که در مه ۱۹۷۸ با عجله ایران را ترک کرد، قرارداد را نقض نمود. وستینگهاوس هرگونه مسئولیتی را بابت این ادعا انکار و همانطور که در همان زمان اظهار داشت،

استدلال می‌کند که مفاد فورس ماژور قرارداد ۰۳۵، یعنی ماده ۱۲، قصور وی را در پیدا کردن جانشین برای آقای شا توجیه می‌نماید. وستینگهاوس خاطرنشان می‌سازد که ماده مذکور آن شرکت را از هرگونه مسئولیتی بابت زیانهای ناشی از "تأخیر در اجرای کار که معلول عللی خارج از کنترل معقول [وستینگهاوس] و یا... عدم توانایی در پیدا کردن کارمند از منابع معمول [وستینگهاوس]" باشد، معاف می‌دارد، بنگرید به: بند ۲۰۳ بالا. وستینگهاوس استدلال می‌کند که عزیمت ناگهانی آقای شا و بدنبال آن، عدم توانایی وستینگهاوس در استخدام متخصصی که به ایران بیاید رویدادهایی محسوب می‌شوند که دقیقاً در چهارچوب این مفهوم فورس ماژور قرار می‌گیرند.

۲۳۹ - دیوان این استدلال وستینگهاوس را در مورد فورس ماژور نمی‌پذیرد. فورس ماژور، یکی از علل عدم امکان اجرای قرارداد است که خارج از کنترل یکی از طرفین یا کلیه طرفهای قرارداد بوده و با اعمال مراقبت لازم قابل اجتناب نباشد. لیکن به عقیده دیوان، جایگزینی کارمندان - حتی موارد غیرمنتظره آن - در "کنترل معقول" وستینگهاوس قرار داشت، بدین مفهوم که باید پیش بینی می‌شد و اقدامات احتیاطی برای آن صورت می‌گرفت. بنابراین، دیوان نظر می‌دهد که چون وستینگهاوس ظرف مدت معقولی برای آقای شا جانشین تعیین نکرده، قرارداد ۰۳۵ را نقض نموده است.

۲۴۰ - لیکن نیروی هوایی هیچ دلیلی ارائه نکرده که نشان دهد آیا در نتیجه نبود متخصص کامپیوتر اصولاً متحمل خسارتی شده است یا خیر و دیوان نیز راه دیگری برای تعیین و تشخیص چنین خسارتی در دست ندارد. به ویژه، نیروی هوایی ثابت نکرده است که بدون خدمات این متخصص کامپیوتر، کارهایی که توسط سه متخصص رادار انجام شد بی‌ارزش یا کم ارزش تر شده است. برعکس، اینکه در خود قرارداد معین شده بود که پیش از شروع کار متخصص کامپیوتر، سه متخصص رادار به مدت سه ماه کار کرده باشند (بنگرید به: بند ۱۹۸ بالا)، مؤید این نتیجه گیری است که فواید حاصله از کار سه متخصص رادار منوط به کارکرد متخصص کامپیوتر نبوده است. از اینرو، دیوان ادعای نیروی هوایی را به علت عدم اثبات ورود و میزان خسارت رد می‌کند.

(۲) استرداد پرداختهای قراردادی

۲۴۱ - نیروی هوایی همچنین ادعای متقابلی بابت استرداد مبلغی که در ارتباط با صورتحساب شماره اچ بی ۱۰۸۱ وستینگهاوس پرداخت کرده، اقامه نموده و اظهار می‌دارد که وستینگهاوس هیچ کار مفیدی انجام نداده که پرداخت وجه مزبور را توجیه نماید و پرداخت صورتحساب یاد شده بخاطر خدمات انجام شده نبوده، بلکه به منظور نشان دادن حسن نیت نیروی هوایی و تشویق وستینگهاوس به اجرای کار بود. به عقیده نیروی هوایی، مؤید این اظهار آن است که وجه صورتحساب مزبور، نه از طریق اعتبار اسنادی مفتوحه در رابطه با قرارداد، بلکه از محل اعتبار در گردش نیروی هوایی پرداخت گردید.

۲۴۲ - دیوان با احراز این مطلب که خدمات موضوع صورتحساب شماره اچ بی ۱۰۸۱ در واقع توسط وستینگهاوس انجام شده و مورد قبول نیروی هوایی قرار گرفته (بنگرید به: بندهای ۲۲۸ و ۲۲۰ بالا)، ادعای متقابل نیروی هوایی بابت استرداد تنها پرداختی را که آن نیرو تحت قرارداد ۰۳۵ انجام داده، لزوماً رد کرده است.

ج - ادعاهای متقابل نیروی هوایی و ادعاهای متقابل وستینگهاوس

تحت قراردادهایی غیر از قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی

۱ - قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل

۲۴۳ - این بخش از حکم اختصاص دارد به بررسی مسایل ناشی از قراردادهای فیما بین که وستینگهاوس در هنگام ثبت دادخواست اولیه خود هیچگونه ادعایی درباره آنها اقامه نکرد، لیکن نیروی هوایی بعداً "ادعاهای متقابلی بر مبنای آنها طرح نمود. این قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل عبارتند از: آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۹، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۰، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۷، آی‌ئی‌دی-۰۰۲-۷۲ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲. بطوری که در بند ۱۵ بالا خاطر نشان شد، بعد از صدور قرار اعدادی شماره ۲-۳۸۹-۶۷ مورخ ۲۳ بهمن

ماه ۱۳۶۵ [۱۲ فوریه ۱۹۸۷] (چاپ شده در 14 Iran-U.S. C.T.R. 104) در پرونده حاضر، که طی آن نظر داده شد که ادعاهای متقابل نیروی هوایی مبتنی بر قراردادهای آی دبلیوپی سی-۰۱۸، آی دبلیوپی سی-۰۱۹ و آی دبلیوپی سی-۰۲۰ در حیطه صلاحیت دیوان قرار دارند، وستینگهاوس تصدیق نمود که به موجب قرار اعدادی صادره، دیوان صلاحیت رسیدگی به ادعاهای متقابل نیروی هوایی تحت قرارداد آی ئی دی-۰۰۱-۷۱، منجمله متمم های ۳ الی ۹ آن، و قرارداد آی دبلیوپی سی-۰۲۷ را نیز خواهد داشت. وستینگهاوس کماکان اظهار می‌دارد که دیوان فاقد صلاحیت رسیدگی به ادعاهای متقابل نیروی هوایی بر مبنای قراردادهای موشکی آی ئی دی-۰۰۲-۷۲ و آی دبلیوپی سی-۰۰۲ می‌باشد. دیوان هنگام پرداختن به قراردادهای مذکور که در زیر خواهد آمد، این موضوع صلاحیتی را بررسی خواهد کرد. وستینگهاوس همراه با دفاع خود درباره ادعاهای متقابل، نه فقره ادعای متقابل در متقابل در پاسخ به ادعاهای متقابل نیروی هوایی مطرح نمود. این ادعاهای متقابل وستینگهاوس، که وی آنها را "ادعاهای متقابل در متقابل" نامیده است، ناشی از قراردادهایی است که موضوع ادعاهای متقابل نیروی هوایی بوده است. نیروی هوایی صلاحیت دیوان را درباره ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس انکار می‌کند. دیوان ذیلاً در بررسی قرارداد آی ئی دی-۰۰۱-۷۱ به این موضوع خواهد پرداخت.

۲ - قرارداد آی ئی دی-۰۰۱-۷۱

الف - واقعیات و اظهارات

۲۴۴ - این قرارداد که در تاریخ ۲۶ خردادماه ۱۳۵۰ [۱۶ ژوئن ۱۹۷۱] منعقد شد، اولین و اساسی ترین قرارداد بود و منجر به تأسیس آمادگاه الکترونیک شد. بطوری که قبلاً در حکم حاضر خاطر نشان گردید، قرارداد مزبور کار را به سه فاز تقسیم کرد. در فاز یک، قرار بود وستینگهاوس نیازهای فوری نیروی هوایی را با برقراری قابلیت نگهداری یازده سیستم هوابرد الکترونیکی مربوط به هواپیماهای اف - ۴ و ۲۶ سیستم زمینی مربوطه تأمین نماید. در همین فاز، وستینگهاوس همچنین قرار بود ۶۵۹ نفر-ماه خدمات مهندسی و ۶۱ نفر-ماه خدمات آموزشی به نیروی هوایی ارائه دهد. اجرای قرارداد باید ظرف ۳۲ ماه از

تاریخ دهم مردادماه ۱۳۵۰ [اول اوت ۱۹۷۱] به پایان می‌رسید. نیروی هوایی موافقت کرد که برای فاز یک، مبلغ -/۸,۰۹۵,۶۴۵ دلار بپردازد و مبلغ مزبور را پرداخت کرد. در فاز دو، وستینگهاوس مکلف بود که تجهیزات الکترونیکی موجود در نیروی هوایی را بررسی و یک طرح تعمیر و نگهداری برای آنها تهیه نماید. قرار بود وستینگهاوس کار فاز دو را ظرف مدت ۱۸ ماه از تاریخ دهم مردادماه ۱۳۵۰ [اول اوت ۱۹۷۱] به پایان رساند. نیروی هوایی موافقت کرد بابت فاز دو، مبلغ -/۸۳۰,۵۹۸ دلار بپردازد و مبلغ مزبور را پرداخت کرد. منظور از فاز سه این بود که توصیه های وستینگهاوس در مطالعات فاز دو، به مرحله اجرا درآید.

۲۴۵ - وستینگهاوس در آوریل ۱۹۷۳ گزارش مطالعات فاز دو را به نیروی هوایی تسلیم و طی آن توصیه کرد که چندین محل کار جداگانه موسوم به "کارگاه" (Shop) در آمادگاه الکترونیک دایر و برای تعمیر وسایلی از قبیل بی‌سیم، رادار یا تجهیزات الکترومکانیکی تجهیز شود. نتایج مطالعات مزبور به صورت چند متمم به شماره های ۳ الی ۹ در قرارداد آی‌تی‌دی-۰۰۱-۷۱ گنجانده شد و متمم های مزبور در فاصله ۲۵ فروردین ماه و نهم تیرماه ۱۳۵۲ [۱۴ آوریل و ۳۰ ژوئن ۱۹۷۳] به امضا رسیدند.

۲۴۶ - به موجب متمم شماره ۳، که پیشنهادات فاز دو درباره کارگاه رادار را به مرحله اجرا درمی‌آورد، وستینگهاوس موافقت کرد که در ازای هزینه ای بالغ بر -/۵,۹۸۰,۷۳۹ دلار، برای ۲۵ سیستم رادار قابلیت تعمیرات رده آمادگاهی تأمین نماید. مشخصاً، متمم شماره ۳ وستینگهاوس را مکلف می‌کرد که ایستگاههای آزمایش، میزهای سیار، ادپترها و گردونه هایی (dollies) طراحی و تولید نماید و تحویل دهد و نشریات فنی مربوطه را به نیروی هوایی ارائه کند. نیروی هوایی هزینه متمم مزبور را پرداخت نمود.

۲۴۷ - متمم شماره ۴ که منظور از آن، اجرای پیشنهادات مربوط به کارگاه بی‌سیم بود، قابلیت تعمیرات رده آمادگاهی برای ۷۶ سیستم بی‌سیم تأمین می‌کرد. وستینگهاوس در ازای مبلغ -/۳,۶۸۹,۶۰۸ دلار تعهد نمود که ایستگاههای آزمایش، میزهای کار سیار و ادپترهای طراحی و تولید کند و تحویل دهد و نشریات فنی مربوطه را ارائه نماید. نیروی هوایی هزینه متمم

مزبور را پرداخت نمود.

۲۴۸ - متمم شماره ۶ برای اجرای پیشنهادات فاز دو راجع به کارگاه الکترومکانیک بود و به موجب آن وستینگهاوس متعهد شد که در ازای مبلغ -/۳,۷۳۳,۹۰۰ دلار قابلیت تعمیرات رده آمادگای برای انواع سیستمهای اصلی و فرعی الکترومکانیکی تأمین نماید. مشخصاً، وستینگهاوس به موجب این متمم تعهد نمود که ایستگاههای آزمایش، سخت افزارهای دیگر و نشریات فنی تحویل دهد. نیروی هوایی هزینه متمم مزبور را پرداخت نمود.

۲۴۹ - متمم شماره ۷ نیز برای اجرای پیشنهادات فاز دو راجع به کارگاه الکترومکانیک بود و وستینگهاوس در ازای مبلغ -/۴,۳۱۵,۹۰۰ دلار متعهد شد پاره ای سخت افزارهای مربوط به دستگاههای اصلی (major assemblies) و فرعی (subassemblies) را به همراه نشریات فنی مربوط تأمین نماید. نیروی هوایی هزینه متمم مزبور را پرداخت نمود.

۲۵۰ - متمم شماره ۵ برای تأمین خدمات و قطعات یدکی لازم جهت پشتیبانی تجهیزات جدید رادار و بیسیم موضوع متمم های ۳ و ۴ بود و مشخصاً "تأمین ۱۴۹ هفته (۲۷ کلاس) آموزش برای حداکثر ۱۰۲ نفر تکنیسین نیروی هوایی، ۱۰۰ نفر-ماه خدمات مهندسی، ۴۸ نفر-ماه خدمات پشتیبانی تدارکات، و مایحتاج تقریباً یک سال مصرف قطعات یدکی برای تعمیر آمادگای ۷۶ سیستم بیسیم و ۱۶ سیستم رادار را مقرر می‌داشت. نیروی هوایی موافقت کرد که در ازای خدمات فوق الذکر مبلغ -/۱,۹۴۹,۷۳۳ دلار بپردازد و مبلغ مزبور را پرداخت نمود و نیز موافقت کرد که مبلغ -/۳,۱۲۲,۸۱۶ دلار بابت قطعات یدکی پرداخت نماید. قرار بود پرداخت بابت قطعات یدکی از طریق یک اعتبار اسنادی غیرقابل فسخ به عمل آید که نیروی هوایی به مبلغ مزبور افتتاح می‌نمود و در مقابل ارائه صورتحساب و گواهی تحویل که هر چند وقت یکبار صورت می‌گرفت قابل برداشت بود. کل مبالغ پرداختی بابت قطعات یدکی و ادعاهای طرفین راجع به آن، در مورد هر سه متمم مربوط به قطعات یدکی، یعنی متمم های ۵ و ۸ و ۹، در بندهای ۳۰۹ تا ۳۲۴ زیر مورد بحث قرار می‌گیرد.

۲۵۱ - طبق متمم شماره ۸، قرار بود وستینگهاوس خدمات و قطعات یدکی لازم برای پشتیبانی تجهیزات الکترومکانیکی موضوع متمم های ۶ و ۷ را تأمین نماید و مشخصاً "۵۰ نفر-ماه خدمات مهندسی، ۱۰ نفر-ماه خدمات تخصصی مربوط به قطعات یدکی، ۷۵ هفته (۱۴ کلاس) آموزش برای حداکثر ۵۶ تکنیسین نیروی هوایی و مایحتاج تقریباً" یک سال مصرف قطعات یدکی را تدارک کند. قیمت بخش خدمات متمم شماره ۸ مبلغ -/۲,۴۰۰,۹۰۰ دلار بود که بخش اعظم و شاید همه آن پرداخت شد. راجع به -/۱۲۷,۸۹۵ دلار از این مبلغ اختلاف نظر وجود دارد که ذیلاً" بحث خواهد شد. قیمت بخش قطعات یدکی این متمم مبلغ -/۲,۴۹۵,۱۵۵ دلار بود که نیروی هوایی برای تأمین پرداخت آن، همانطور که در مورد متمم شماره ۵ عمل کرده بود، یک فقره اعتبار اسنادی افتتاح نمود.

۲۵۲ - طی متمم شماره ۹، وستینگهاوس و نیروی هوایی توافق کردند که کارگاههای تعمیراتی جدید سیار و تخصصی در آمادگاه الکترونیک دایر کنند. کارگاه سیار برای پشتیبانی وانت های سیار تعمیراتی بود که تکنیسین ها و دستگاههای تعمیراتی خاصی را به محل استقرار سیستمهای ثابت و بزرگ نیروی هوایی واقع در نقاط مختلف ایران منتقل می کرد. کارگاه تخصصی تعمیراتی سپس می توانست روی اجزای این سیستمها که از پایگاهها با وانت به آنجا حمل می شد تعمیرات خاصی را در محل آمادگاه الکترونیک انجام دهد. به موجب متمم مزبور، وستینگهاوس مکلف بود تجهیزات تعمیراتی خاصی را طراحی و تولید و خدمات مهندسی و آموزشی ارائه و مایحتاج تقریباً" یکسال مصرف قطعات یدکی را برای کارگاههای سیار تخصصی تأمین نماید. قیمت کارگاه سیار و کارهای کارگاه تعمیراتی که نیروی هوایی پرداخت کرد، مبلغ -/۱,۶۱۶,۰۰۰ دلار و قیمت قطعات یدکی -/۹۹۹,۴۰۰ دلار بود. نیروی هوایی همانطور که در مورد متمم های ۵ و ۸ عمل کرده بود، یک فقره اعتبار اسنادی برای تأمین پرداخت بابت قطعات یدکی افتتاح کرد.

۲۵۳ - چنانکه قبلاً" در حکم حاضر ملاحظه شد، کارهای مربوط به قرارداد آی تی دی-۷۱-۰۰۱ با تأخیرهای مکرر تا دسامبر ۱۹۷۸ پیش رفت. گهگاه طرفین راجع به تغییرات سیستم هایی که باید در قرارداد منظور می شد توافق می کردند. از سال ۱۹۷۶ طرفین برنامه ای به منظور تشکیل جلسات منظم و متعددی جهت بررسی پیشرفت کار قرارداد و مشکلاتی که

در تکمیل آن پیش می‌آمد، تنظیم کردند و این جریان در ژوئیه ۱۹۷۸ منجر به تنظیم توافقنامه ای موسوم به "توافقنامه ۱۹۷۸" گردید (بنگرید به: بندهای ۳۸-۴۰ بالا)، که هدف آن پایان دادن به قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ بود. توافقنامه مزبور همچنین کارهای اصلی باقیمانده را به قراردادهای گسترش کلی دوم منتقل نمود.

۲۵۴ - توافقنامه ۱۹۷۸ اشعار می‌دارد که "مبین تفاهم کامل و نهایی طرفین راجع به کارهای فنی مقرر و موصوف در قرارداد است" که یا "از قرارداد [آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱] حذف... و یا به سایر قراردادها منتقل" شده اند. منظور از توافق طرفین راجع به این موضوعات فنی این بود که مذاکرات مربوط به "تعدیلات قراردادی و مالی" لازم برای تسویه حساب نهایی قرارداد امکان پذیر گردد. بنگرید به: بند ۳۹ بالا. لیکن چنانکه ملاحظه شد، طرفین این مذاکرات نهایی را پیش از خروج وستینگهاوس از ایران در اوایل دسامبر ۱۹۷۸ آغاز نکردند. در نتیجه، قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ هیچگاه با توافق طرفین فسخ نگردید. بدین ترتیب، به استثنای قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۷ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۹ که هر دو پیش از خروج وستینگهاوس توسط نیروی هوایی فسخ شد، قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ مانند کلیه قراردادهای آمادگاه الکترونیک به علت عدم امکان اجرا منفسخ گردید. بنگرید به: بند ۶۱ بالا.

۲۵۵ - باید خاطرنشان نمود که در توافقنامه ۱۹۷۸ دو مورد از کلیه مسایل فنی از شمول توافقنامه مستثنی شده است. اولاً "کلیه کارهایی که در این توافقنامه مشخصاً ذکر نشده، یا انجام گردیده و یا طبق مفاد قرارداد انجام خواهد شد". در نتیجه، مواردی از اجرای قرارداد که در ژوئیه ۱۹۷۸ در جریان بود و طرفین انتظار داشتند در آینده نزدیکی به پایان برسد اصولاً [در توافقنامه] ذکر نشد. در نتیجه، دیوان باید بررسی کند که چه مقدار از این موارد پیش از فسخ قرارداد به پایان نرسیده بود. ثانیاً، در توافقنامه ۱۹۷۸ آمده است که "مسایل مربوط به قطعات یدکی فاز سه که تحویل شده یا باید بشود طی توافقنامه جداگانه ای حل و فصل خواهد شد". این توافقنامه نیز هیچگاه تنظیم نشد.

۲۵۶ - در مورد قطعات یدکی، که موضوع متمم های ۵ و ۸ و ۹ است، ادله موجود حاکی است که

از کل قطعات یدکی به قیمت -/۶,۶۱۷,۳۷۱ دلار، نیروی هوایی مبلغ -/۲,۶۳۲,۵۴۲ دلار بابت قطعات یدکی تحویل شده پرداخت کرده است. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که قطعات یدکی دیگری به ارزش -/۱,۴۴۴,۷۴۲ دلار تحویل گردیده ولی وجه آن پرداخت نشده و به عنوان بخشی از ادعاهای متقابل در متقابل خود، مبلغ مزبور را به علاوه مبلغ -/۵۸۶,۱۷۴ دلار بابت عدم النفع برای بقیه ترتیبات مربوط به قطعات یدکی موضوع سه متمم مذکور مطالبه می‌کند. نیروی هوایی ادعای متقابلی به مبلغ -/۲,۱۵۳,۹۷۶ دلار حسب ادعا بابت اجحافات وستینگهاوس در محاسبه قیمت‌ها و ناتمام بودن کار اقامه کرده است.

۲۵۷ - طبق مندرجات آخرین لوایح نیروی هوایی، و سواى موضوع قطعات یدکی، نیروی هوایی ادعاهای متقابلی کلاً "به مبلغ -/۳۵,۲۷۷,۵۸۲ دلار درمورد قرارداد آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ مطرح کرده که خلاصه آنها به قرار زیر است:

(۱) ادعاهای متقابل بابت خسارات تبعی مجموعاً "به مبلغ -/۱۰,۶۶۸,۲۹۱ دلار عمدتاً" بابت خسارات ناشی از موارد تأخیر در اجرا توسط وستینگهاوس (منبهد "ادعاهای مربوط به تأخیر").

(۲) ادعاهای متقابل مجموعاً "به مبلغ -/۱,۴۵۱,۴۲۱ دلار بابت استرداد وجوه پرداخت شده برای تجهیزاتی که حسب ادعا کارایی لازم را نداشته یا تحویل نشده (منبهد "ادعاهای مربوط به وسایل آزمایش").

(۳) ادعاهای متقابل مجموعاً "به مبلغ -/۱,۴۷۷,۸۰۳ دلار بابت استرداد وجه پرداختی برای مطالعات فاز دو و خساراتی که حسب ادعا از اشتباهات در مطالعات فاز دو ناشی شده است (منبهد "ادعاهای مربوط به فاز دو").

(۴) ادعاهای متقابل بابت ناتمام بودن کار، مجموعاً "به مبلغ -/۲۱,۶۸۰,۰۶۷ دلار. از این مبلغ، -/۵,۹۴۶,۶۷۲ دلار به کارهای مندرج در توافقنامه ۱۹۷۸ و -/۱۵,۷۳۳,۳۹۵ دلار به کارهای غیر مندرج در توافقنامه مذکور مربوط می‌شود.

۲۵۸ - وستینگهاوس ادعای متقابل در متقابلی در مورد متمم شماره ۸ اقامه و ادعا می‌کند که مبلغ ۱۲۷,۸۹۵/- دلار بابت خدماتی که انجام و صورت‌حساب آن ارسال گردیده به وی پرداخت نشده است. این ادعای متقابل در متقابل ذیلاً در بخش مربوط به بررسی کارهای غیرمندرج در توافقنامه مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت. مابقی ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس که مربوط به این قرارداد است صرفاً "ادعاهای مربوط به قطعات یدکی است. **بنگرید به: بندهای ۲۵۰-۵۲ بالا.**

ب - ماهیت

۲۵۹ - قرارداد آی‌تی‌دی-۷۱-۰۰۱، مانند سایر قراردادهای مابه‌الختلاف در پرونده حاضر که پیش از خروج پرسنل وستینگهاوس از ایران در دسامبر ۱۹۷۹ به علت وجود شرایط فورس ماژور در ایران منفسخ نشدند، در پایان دسامبر ۱۹۷۹ به علت عدم امکان اجرا منفسخ گردید. **بنگرید به: بند ۶۱ بالا.** با وجود این، دیوان پیش از اتخاذ تصمیم راجع به تخصیص غرامت بین طرفین براساس عدم امکان اجرا (**بنگرید به: بندهای ۶۴-۶۲ بالا**)، ادعاهای طرفین را که مبتنی بر نقض قرارداد است، بررسی خواهد کرد.

(۱) ادعاهای تأخیر در انجام کار

۲۶۰ - واضح است که تأخیرهای متعددی در اجرای قرارداد آی‌تی‌دی-۷۱-۰۰۱ وجود داشته است. نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس مسئول این تأخیرهاست و این تأخیرها به آن نیرو خسارت وارد آورده و در نتیجه، باید به نیروی هوایی غرامت بپردازد. وستینگهاوس هرگونه مسئولیت بابت تأخیرهای مزبور را انکار و در مقابل، اظهار می‌کند که بیشتر تأخیرها به علت رویدادهایی خارج از کنترل وی رخ داد و عمدتاً به این سبب بود که نیروی هوایی در تأمین تجهیزات اولیه که برای طراحی و ساخت تجهیزات تعمیر و نگهداری مورد نیاز وستینگهاوس بود تأخیر فراوان داشت. "تجهیزات اولیه" در اصطلاح طرفین، به معنای دستگاه‌های بی‌سیم، رادار و الکترومکانیک موجود در نیروی هوایی است که قرار بود پشتیبانی تعمیراتی آنها با تجهیزات تعمیر و نگهداری وستینگهاوس در آمادگاه الکترونیک

صورت گیرد. بنگرید به: پانوشت شماره ۴ در بالا.

۲۶۱ - تردیدی نیست که در تأمین تجهیزات اولیه تأخیرهای زیادی رخ داد و وستینگهاوس کرارا "از این بابت شکایت داشت. همچنین تردیدی نیست که نیروی هوایی مسئول بود که تجهیزات اولیه لازم را برای وستینگهاوس تأمین کند و بدون آنها، وستینگهاوس قادر به طراحی و ساخت و آزمایش تجهیزات تعمیر و نگهداری خود نمی‌بود. نیروی هوایی استدلال می‌کند که حداقل بخشی از تأخیرهای وی در نتیجه اشتباهاتی رخ داد که وستینگهاوس در مشخص کردن تجهیزات اولیه موجود در نیروی هوایی مرتکب شده بود. وستینگهاوس در پاسخ به این استدلال اظهار می‌دارد که فرماندهان پایگاههای نیروی هوایی اغلب اجازه دسترسی به هواپیماها و سایر تجهیزات آن نیرو را به پرسنل وی نمی‌دادند و این امر تشخیص دقیق تجهیزات اولیه را دشوار و غالباً با اشکال مواجه می‌کرد. وستینگهاوس همچنین استدلال می‌کند که در هر صورت، باید فرض براین باشد که نیروی هوایی وقتی که قرارداد را امضا می‌کرد، از موجودی تجهیزات خود مطلع بود و بدین لحاظ، مسئول هر اشتباهی است که در تشخیص تجهیزات مزبور رخ داده است.

۲۶۲ - ادله موجود حاکی است که طرفین از طریق تمديد مدت اجرای قرارداد یا اتخاذ تدابیر دیگری برای تحصیل تجهیزات اولیه لازم، خود را با تأخیرهای حاصله تطبیق دادند. هیچیک از طرفین تأخیرها را، چه در اجرای کار توسط وستینگهاوس و چه در تحویل تجهیزات اولیه توسط نیروی هوایی، به منزله موارد نقض قرارداد که توقف کار را توجیه کند محسوب نمی‌کردند. وستینگهاوس به اجرای قرارداد ادامه داد گرچه به نیروی هوایی شکایت کرد که ادامه تأخیر در تأمین تجهیزات مذکور اثر نامساعدی در برنامه زمانی قرارداد خواهد داشت. نیروی هوایی نیز به سهم خود هیچیک از پرداختهای قراردادی را قطع نکرد گرچه قرارداد به وی حق می‌داد که "در صورتی که فروشنده بیش از سی روز تأخیر در مدت تکمیل برنامه زمانی داشته باشد"، چنین کند.

۲۶۳ - بعد از بررسی ادله موجود، دیوان نتیجه می‌گیرد که نیروی هوایی نتوانسته است ثابت کند که تأخیرهای حاصله در اجرای قرارداد آی‌تی‌دی-۷۱-۰۰۱ منحصراً قابل انتساب به

وستینگهاوس بوده است، بلکه به نظر دیوان، ادله موجود حاکی است که هر دو طرف تاحدودی مسئول این تأخیرها بوده اند. در هر صورت، نظر به یافته های مندرج در ذیل، دیوان ضروری نمی بیند که میزان دقیق مسئولیت هر يك از طرفین را بابت تأخیرها مشخص نماید.

۲۶۴ - ماده ۵ قرارداد آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ چنین مقرر می‌دارد:

[وستینگهاوس]، و تهیه کنندگان و پیمانکاران فرعی او بابت هرگونه زیان یا خسارت وارده ناشی از تحویل اقلام و خدمات مربوط به این قرارداد، از جمله از بین رفتن قابلیت استفاده هر يك از تجهیزات الکترونیکی یا هرگونه زیان یا خسارت غیرمستقیم، فرعی، یا تبعی، در مقابل [نیروی هوایی] یا شخص ثالث، مسئولیتی قراردادی یا شبه جرم یا به نوع دیگری نخواهد داشت. در هر صورت، مسئولیت [وستینگهاوس]، چه قراردادی و چه غیر آن، تحت هر نوع ضمانت یا به هر صورت دیگر، جز در مواردی که صراحتاً در این قرارداد مقرر شده، محدود به جبران هایی خواهد بود که در تضمین های مذکور در زیر مشخص شده اند.

علاوه براین، ماده ۷ قرارداد مزبور چنین مقرر می‌دارد:

[وستینگهاوس] تضمین می‌نماید که اقلام و خدماتی که به موجب قرارداد حاضر تحویل یا ارائه می‌شود، در تاریخ تحویل یا ارائه، مطابق با الزامات این قرارداد و عاری از هرگونه عیب از لحاظ ساخت و مواد خواهد بود. [نیروی هوایی] باید ظرف شصت (۶۰) روز پس از تحویل قطعات یا ارائه خدمات مذکور، هرگونه عیب یا عدم انطباق ادعایی از اینگونه را کتبا به [وستینگهاوس] اطلاع دهد. در صورتی که [وستینگهاوس] تشخیص دهد که اقلام یا خدمات مورد بحث به واقع در هنگام تحویل یا ارائه از لحاظ مواد یا ساخت معیوب یا غیرمنطبق بوده و نیز اخطار لازم ظرف مهلت مقرر در فوق ارسال شده، [وستینگهاوس] در صورت درخواست [نیروی هوایی] به یکی از دو طریق زیر عمل خواهد کرد:

- (۱) چنین عیب یا عدم انطباق را، هنگامی که پرسنل فنی [وستینگهاوس] هنوز در محل تأسیسات [نیروی هوایی] مقرر در قرارداد حضور دارند، اصلاح خواهد کرد و یا
- (۲) اطلاعاتی را که بطور معقول برای رفع عیب یا عدم انطباق کافی باشد در اختیار [نیروی هوایی] خواهد گذارد.

ضمانت فوق الذکر محدود است به مفاد صریح مندرج در موافقتنامه حاضر

بدین ترتیب، دو ماده فوق الذکر قرارداد، مسئولیت وستینگهاوس بابت هرگونه خسارات تبعی را مستثنی نموده است.

۲۶۵ - دیوان مفاد قراردادی محدود کننده یا مستثنی کننده مسئولیت یکی از طرفین یا محدود کننده راههای قراردادی جبران نقض را عموماً "پذیرفته و اعمال کرده است. بند ۵۳ حکم شماره ۲-۴۷۶-۴۷۹ مورخ دوم خردادماه ۱۳۶۹ [۲۳ مه ۱۹۹۰] در پرونده آیتل اینترنشنال کورپوریشن و سازمان تأمین اجتماعی ایران و دیگران، چاپ شده در 24 Iran-U.S. C.T.R. 272-288؛ صفحه ۲۴ قرار اعدادی شماره ۳-۴۸-۴۱ مورخ ۲۱ خردادماه ۱۳۶۳ [۱۱ ژوئن ۱۹۸۴]، در پرونده امریکن بل اینترنشنال، اینکورپوریتد و جمهوری اسلامی ایران، چاپ شده در 6 Iran-U.S. C.T.R. 74, 90. در پرونده امریکن بل اینترنشنال اینکورپوریتد، مذکور در بالا، دیوان همچنین خاطرنشان کرد که "طبق اصول حقوقی مورد قبول در بسیاری از نظامهای حقوقی، شروط مربوط به محدودیت مسئولیت، عموماً" در مورد قصور ویژه ای، چنانچه آن قصور از خطای عمدی یا مسامحه فاحش طرفی که به محدودیت استناد می‌ورزد ناشی شده باشد، مجری نمی‌باشد". همان مأخذ. در پرونده حاضر، استدلالی ارائه نشده و دلیلی وجود ندارد که هیچ بخشی از خسارات تبعی که حسب اظهار نیروی هوایی متحمل گردیده، از جمله خسارتی که حسب ادعا در نتیجه تأخیر در اجرای قرارداد وارد آمده، به علت خطای عمدی یا مسامحه فاحش از جانب وستینگهاوس بوده باشد.

۲۶۶ - به نظر دیوان، هیچ مانعی وجود ندارد که دیوان موارد استثنای خسارات تبعی مقرر در مواد ۵ و ۷ قرارداد حاضر را اجرا نماید. به ویژه، هیچ چیزی در قرارداد یا در جای دیگری وجود ندارد که دلالت بر این داشته باشد که این استثنا غیرمنطقی و غیرمعقول است. همچنین باید خاطرنشان شود که نیروی هوایی نتوانسته است وجود یا میزان هرگونه زیانهای ادعایی ناشی از تأخیر وستینگهاوس در اجرای قرارداد و یا هیچگونه خسارات تبعی دیگری را به اثبات رساند. بنا به کلیه دلایل بالا، دیوان ادعاهای نیروی هوایی بابت

تاخیر را رد می‌کند.

(۲) ادعاهای مربوط به دستگاههای آزمایش

۲۶۷ - این دسته از ادعاهای متقابل از این جهت با آن دسته از ادعاهای متقابل مربوط به ناتمام بودن کار متفاوت است، که عمدتاً مربوط است به کاستی‌ها یا موارد عدم انطباق ادعایی در دستگاههای تحویل شده توسط وستینگهاوس و تا اندازه محدودی نیز شامل ادعاهایی است برای تجهیزات یا خدماتی که حسب ادعا اصولاً تحویل یا ارائه نشده اند.

۲۶۸ - به عنوان مثال، در یکی از مواد قرارداد، يك كنسول سه خانه ای ایستگاه آزمایشی [three-bay test station console] و تقریباً یکصد عدد ادپتر مقرر شده تا قابلیت آزمایش و تعمیر يك سیستم رادار فراهم گردد. چنانچه وستینگهاوس در عمل يك دستگاه كنسول دو خانه ای و چهل و شش عدد ادپتر تحویل داده باشد، نیروی هوایی این مورد را در عداد یکی از ادعاهای تجهیزات ناقص و معیوب یا ناکامل قرار می‌دهد. وستینگهاوس پاسخ می‌دهد که در موقع طراحی وسایل آزمایش، متوجه شد که کلیه قطعات لازم را می‌توان در يك كنسول دو خانه ای جا داد و در واقع تنها ۴۶ عدد ادپتر برای آزمایش و تعمیر آن سیستم رادار لازم بود.

۲۶۹ - وستینگهاوس استدلال می‌کند که ماده ۷ قرارداد، که در بند ۲۶۴ بالا نقل شد، مانع طرح بسیاری از ادعاهای نیروی هوایی بابت دستگاههای آزمایش ناقص می‌گردد، زیرا در اغلب موارد، نیروی هوایی کتباً ظرف مهلت ۶۰ روز مقرر در ماده ۷، عیب و نقصی را به وستینگهاوس اطلاع نداد. وستینگهاوس در ادامه استدلال خود می‌افزاید که در هر صورت، طبق ماده ۷، تعهد وستینگهاوس محدود بود به اینکه یا عیب را رفع کند و یا اطلاعات لازمه را در اختیار نیروی هوایی بگذارد تا نیروی هوایی رأساً اقدام به رفع عیب نماید. نیروی هوایی منکر آن است که ماده ۷ مانع طرح ادعاهای وی می‌باشد و اظهار می‌دارد که مهلت ۶۰ روزه مقرر در آن ماده از هنگامی شروع می‌شد که وستینگهاوس قابلیت نگهداری کامل سیستم هایی را که با وسایل مورد بحث باید نگهداری می‌شد تأمین کرده باشد و نه از

هنگام تحویل هر يك از قطعات آن تجهیزات - چنانکه وستینگهاوس استدلال می‌کند - و نیز نه از هنگام تحویل به صورت ناقص. از آنجا که ادعاهای نیروی هوایی مربوط به سیستمهایی است که برای آنها قابلیت نگهداری کامل هیچگاه تأمین نگردید، نیروی هوایی نتیجه می‌گیرد که مهلت اخطار ۶۰ روزه اصولاً "هیچگاه آغاز نشد".

۲۷۰ - دیوان نمی‌تواند استدلالات هیچیک از دو طرف را بطور کامل قبول کند. ادله موجود حاکی است که طرفین در عمل هیچگاه شکایاتی را که بعد از ۶۰ روز مهلت مقرر طرح می‌شد، مردود نکردند. این رویه از جلسات بررسی وضعیت پروژه که طرفین در سال ۱۹۷۶ بطور منظم برگزار کردند مشهود است. بنگرید به: بندهای ۴۰-۳۸ بالا. وستینگهاوس نتوانسته حتی يك مورد شکایت از نیروی هوایی ذکر کند که آن شرکت به علت اینکه شکایت ظرف ۶۰ روز تسلیم نشده، از رسیدگی به آن امتناع نموده باشد. از طرف دیگر، تفسیر ماده ۷، طبق نظر نیروی هوایی، بدین صورت که نیروی هوایی تنها بعد از تأمین قابلیت نگهداری کامل، و از جمله تحویل تجهیزات، نشریات فنی و آموزش، مکلف به دادن اخطار نقص یا عدم انطباق بوده، نه طبق معنی روشن متن ماده مزبور ("تحویل قطعات یا ارائه خدمات") قابل توجیه است و نه طبق منظور آن ماده (تأکید اضافه شده است). در واقع، تفسیر نیروی هوایی اعتبار ماده ۷ را زایل می‌کند، زیرا "قابلیت نگهداری کامل" تلویحاً به معنای نبود هرگونه نقصی است.

۲۷۱ - بر این اساس، دیوان نظر می‌دهد که باتوجه به رویه طرفین، اقامه ادعاهای متقابل مبتنی بر تحویل وسایل آزمایش معیوب یا ناقص، چنانچه ظرف مهلت ۶۰ روز بعد از تحویل آن وسایل توسط نیروی هوایی صورت نگرفته باشد، مانعی ندارد. لیکن، این واقعیت که نیروی هوایی ادعاهای مزبور و نیز ادعاهای مربوط به تجهیزات آزمایش و خدمات مربوط به آن را که حسب اظهار تحویل نشده بود، پیش از آغاز جریان رسیدگی حاضر مطرح ننموده از اعتبار ادعاهای نیروی هوایی می‌کاهد و بار سنگینی از نظر ادله اثبات دعوی بر عهده آن نیرو قرار می‌دهد. بنگرید به: بندهای ۳۱-۳۲ حکم شماره ۲-۲۹۵-۲۵۷ مورخ هشتم مهرماه ۱۳۶۵ [۳۰ سپتامبر ۱۹۸۶] در پرونده آستین کامپنی و ماشین سازی اراک و دیگران، چاپ شده در 95-294 Iran-U.S. C.T.R. 288، بند ۹۹

حکم شماره ۲-۹۷-۲۳۲ مورخ ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۳۶۵ [دوم مه ۱۹۸۶] در پرونده ریچارد دی. هارزا و دیگران و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 11 Iran-U.S. C.T.R. 76, 114؛ بند ۲۰ حکم شماره ۱-۱۰۵۱۷-۱۰۲۲ مورخ ۲۷ فروردین ماه ۱۳۶۵ [۱۶ آوریل ۱۹۸۶] در پرونده امنای دانشگاه کلمبیا در شهر نیویورک و جمهوری اسلامی ایران، چاپ شده در 10 Iran-U.S. C.T.R. 319, 325. همچنین بنگرید به: بند ۲۲ حکم شماره ۱-۱۵۸-۱۰۲۸ مورخ ۳۰ خردادماه ۱۳۶۵ [۲۰ ژوئن ۱۹۸۶] در پرونده ارونوترانیک اورسیز سرویسز و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 11 Iran-U.S. C.T.R. 223, 229؛ حکم شماره ۳-۱۲۴-۷۲ مورخ ۱۱ شهریورماه ۱۳۶۲ [دوم سپتامبر ۱۹۸۳] در پرونده جان کارل وارنکه اند اسوشی ایتس و بانک ملت، چاپ شده در 3 Iran-U.S. C.T.R. 256, 261؛ بندهای ۱۴۱ و ۲۷۱ بالا.

۲۷۲ - پس از بررسی کلیه ادله موجود، دیوان نتیجه می‌گیرد که نیروی هوایی از عهده اثبات هیچیک از ادعاهای مربوط به دستگاههای آزمایش، به استثنای بخشی از ادعای راجع به متمم شماره ۴ مربوط به کنسول SA-1 در کارگاه بی‌سیم برنیامده است. راجع به مورد اخیرالذکر، یک گواهی قبولی به تاریخ نهم مهرماه ۱۳۵۷ [اول اکتبر ۱۹۷۸] برای تأیید "دستورالعمل مقدماتی سرویس" (HOSI) برای کنسول اصلاح شده SA-1 در اختیار دیوان است. سند مزبور که توسط نیروی هوایی تسلیم شده حاکی است که حتی تا تاریخ نهم مهرماه ۱۳۵۷ [اول اکتبر ۱۹۷۸] یعنی حدود دو ماه پیش از اعزام پرسنل وستینگهاوس به خارج از ایران در تاریخ ۱۷ آذرماه ۱۳۵۷ [هشتم دسامبر ۱۹۷۸] نیروی هوایی فقط نسخه های تأیید شده دستورالعمل مقدماتی سرویس برای کنسول SA-1 را در اختیار داشته است و این بدان معنی است که وستینگهاوس هنوز دستورالعمل نهایی سرویس سیستم را تهیه نکرده و در اختیار نیروی هوایی قرار نداده بود. ادله ای در دست نیست که نشان دهد بعداً یعنی در فاصله ماههای اکتبر تا دسامبر ۱۹۷۸ وستینگهاوس موفق به انجام این کار شده باشد و به نظر دیوان انجام این کار در این فاصله کوتاه زمانی غیر محتمل بود. بنابراین، دیوان نتیجه می‌گیرد که نیروی هوایی بابت این کار ناتمام و جهی طلبکار می‌باشد. دیوان میزان بدهی وستینگهاوس بابت تهیه و تحویل دستورالعمل نهایی سرویس کنسول

SA-1 را ذیلاً در موقع بررسی ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت اقلامی که طرفین در موافقتنامه ۱۹۷۸ منظور نکرده اند، تعیین خواهد نمود.^{۱۵}

۲۷۳ - بطور خلاصه، دیوان کلیه ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت دستگاههای آزمایش، به استثنای بخشی از ادعای متقابل نیروی هوایی بابت متمم شماره ۴ مربوط به کنسول SA-1 را رد می‌کند. **بنگرید به:** بند ۲۷۲ بالا و بند ۳۰۸ زیر.

(۲) ادعاهای مربوط به فاز دو

۲۷۴ - بطوری که خاطر نشان شد، وستینگهاوس در آوریل ۱۹۷۳ مطالعات فاز دو را به پایان رساند و نتیجه کار را به نیروی هوایی تسلیم کرد. **بنگرید به:** بندهای ۲۷ و ۲۴۵ بالا. در ماه مه ۱۹۷۳ نیروی هوایی درخواست کرد که شش دستگاه بی‌سیم از شرح کار کارگاه بی‌سیم حذف و سیستمهای دیگری بدان افزوده شود و وستینگهاوس با این تغییرات موافقت کرد. در فاصله آوریل تا ژوئن ۱۹۷۳ طرفین متمم های شماره ۳ تا ۹ را امضا و بدانوسیله نتیجه گیری‌ها و توصیه های مطالعات فاز دو را در قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ منظور نمودند. نیروی هوایی تمام قیمت مطالعات را که ۸۳۰,۵۹۸/- دلار بود پرداخت کرد.

۲۷۵ - نیروی هوایی اکنون خواستار استرداد کلیه پرداختهای خود بابت این مطالعات است به این دلیل که مطالعات مزبور ناقص بوده و بخوبی انجام نشده بود. نیروی هوایی بویژه معتقد است که در مطالعات مورد بحث تعمیر و نگهداری پشتیبانی برای سیستمهای پیشنهاد شده که جزو موجودی تجهیزات آن نیرو نبوده است. نیروی هوایی همچنین خواستار غرامت بابت زیانهایی است که حسب اظهار از این مطالعات ناقص ناشی شده است.

۲۷۶ - بطوری که در بحث راجع به ادعاهای مربوط به تأخیر ملاحظه شد، مواد ۵ و ۷ قرارداد

^{۱۵} هیچیک از اقلامی که موضوع ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت دستگاههای آزمایش است، توسط طرفین در توافقنامه ۱۹۷۸ منظور نشده بود.

مانع طرح ادعای خسارات تبعی است. **بنگرید به:** بند ۲۶۶ بالا. بدین لحاظ، ادعای نیروی هوایی بابت خسارت در این مورد نیز محکوم به رد است. راجع به ادعای استرداد قیمت مطالعات فاز دو، دلیلی حاکی از اینکه نیروی هوایی پیش از جریان رسیدگی حاضر، هیچگاه شکایتی بابت نقص یا عدم کفایت مطالعات مورد بحث مطرح کرده باشد وجود ندارد. بنابراین، مسلماً باید چنین فرض شود که نیروی هوایی در آن زمان نتایج مطالعات را بررسی و قبول کرده بود. نظر به این پذیرش و منظور کردن مطالعات مورد بحث در قرارداد فاز سه و گذشت سالهای زیادی پیش از طرح دعوی حاضر، نیروی هوایی اینک بار سنگینی بابت اثبات ادعای حاضر بر دوش دارد، همچنانکه بابت ادعای قبل از این نیز داشت. **بنگرید به:** بند ۲۷۱ بالا. به نظر دیوان، نیروی هوایی از عهده ایفای این وظیفه برنیامده است. با آنکه نیروی هوایی اظهار می‌کند که تعدادی از سیستم های موضوع پیشنهادات مندرج در مطالعات اصولاً در نیروی هوایی وجود نداشته، اما ثابت نکرده است که سیستمهای مزبور در نیروی هوایی موجود نبوده و یا اینکه پس از پایان بررسی نیز انتظار وجود آنها نمی‌رفته و نیز ثابت نکرده است که وستینگهاوس در انجام بررسی تقصیر کرده است. در نتیجه، دیوان ادعاهای متقابل نیروی هوایی در مورد فاز دو را بعضاً به علت شرط استثنای خسارات تبعی مندرج در مواد ۵ و ۷ قرارداد و بعضاً به لحاظ فقد دلیل رد می‌کند.

(۴) ادعاهای ناتمام بودن کار

۲۷۷ - ادعاهای نیروی هوایی بابت ناتمام بودن کار، به منظور استرداد مبالغ پرداختی برای کارهایی است که وستینگهاوس حسب ادعا در هنگام عزیمت از ایران انجام نشده باقی گذارده بود. دیوان یکایک این ادعاهای متقابل را بررسی خواهد کرد. در موارد انتفای قرارداد، رویه دیوان در تعیین حقوق و تعهدات طرفین قرارداد این بوده است که هرگونه زیان را به تناسب میزان اجرای قرارداد تا تاریخ انفساخ آن منصفانه بین طرفین تقسیم نماید. بطوری که در بند ۶۳ بالا خاطر نشان گردید، در حکم شماره ۲-۴۹/۵۰-۱۳۶ مورخ هشتم تیرماه ۱۳۶۳ [۲۹ ژوئن ۱۹۸۴] صادره در پرونده گولد مارکتینگ، اینکورپوریتد و دیگران و وزارت دفاع ملی ایران، چاپ شده در

اصل کلی که برای توزیع منصفانه پی‌آمدهای انتفای قرارداد اعمال می‌شود اینست که مبلغ [لازم التادیه] طبق قرارداد به تناسب میزان اجرای قرارداد تقسیم می‌گردد. چنانچه هیچگونه پولی پرداخت نشده باشد، طرفی که به تعهدش عمل کرده، به میزان اجرای تعهد مستحق دریافت حق الزحمه است. چنانچه پرداخت صورت گرفته، طرفی که پول گرفته حق دارد آن مقدار از پول را که متناسب با اجرائش باشد نگهداشته و هر مبلغ مازاد بر آن را باید مسترد نماید.

همچنین بنگرید به: ص ۱۷ حکم شماره ۱-۱۱۱-۱۹۴ مورخ ۱۸ مهرماه ۱۳۶۴ [دهم اکتبر ۱۹۸۵] صادره در پرونده اینترنشنال اسکولز سرویسز، اینک و شرکت ملی صنایع مس ایران، چاپ شده در 97-196 Iran-U.S. C.T.R. 187، بندهای ۷۴-۷۵ حکم شماره ۳-۲۱۰-۵۲۰ مورخ هفتم شهریورماه ۱۳۷۰ [۲۹ اوت ۱۹۹۱] در پرونده ویلیام جی. لویت و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 68-167 Iran-U.S. C.T.R. 145، 27، و بند ۹۹ حکم شماره ۳-۳۶۸-۵۵۱ مورخ ۱۹ آبانماه ۱۳۷۲ [دهم نوامبر ۱۹۹۳] در پرونده یونیداین کورپوریشن و جمهوری اسلامی ایران و دیگران. در چهارچوب ضوابط مقرر در بند ۳۲۲ زیر، دیوان این اصل کلی را در پرونده حاضر اعمال خواهد کرد.

۲۷۸ - راجع به اجرای قرارداد توسط نیروی هوایی، طرفین قبول دارند که نیروی هوایی کلیه مبالغی را که در قرارداد قید گردیده پرداخت کرده است، به استثنای مبلغ -/۱۲۷,۸۹۵ دلار بابت خدماتی که حسب اظهار، وستینگهاوس طبق متمم شماره ۸ انجام داده و مبالغ مربوط به قطعات یدکی که حسب اظهار تحویل شده بود. در نتیجه، بجز این دو مورد، نیروی هوایی ارزش قراردادی کاری را که وستینگهاوس به صورت ناتمام انجام داده طلبکار است. دیوان باید این مبلغ را معین نماید.

۲۷۹ - بطوری که خاطر نشان شد، وستینگهاوس ادعاهای متقابل در متقابلی اقامه کرده که بر مبنای قراردادهایی است غیر از چهار قرارداد موضوع ادعاهای اصلی، که موضوع ادعاهای متقابل

نیروی هوایی بوده اند. **بنگرید به:** بند ۲۴۳ بالا. دیوان در بند ۳۲۲ زیر تصمیم خواهد گرفت که آیا وستینگهاوس استحقاق دریافت حکمی بابت قراردادهای فوق الذکر دارد یا خیر.

(الف) نرخ دستمزد خدمات مهندسی و آموزشی

۲۸۰ - در محاسبه ارزش مقدار کاری که وستینگهاوس به صورت ناتمام انجام داده، دیوان باید هم نوع و هم میزان کارهای انجام نشده باقیمانده، و در مورد آموزش و خدمات مهندسی، نرخ دلاری حق الزحمه قابل اعمال نسبت به خدمات مذکور را تعیین نماید. متأسفانه، جز در مورد قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۲۷ که در زیر مورد بحث قرار خواهد گرفت، حق الزحمه دقیقی برای هیچیک از قراردادهای موضوع ادعاهای متقابلی که در صلاحیت دیوان قرارداد نمی‌توان معین نمود. لیکن در مورد تعدادی از قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی، نرخ حق الزحمه قابل تعیین است. پس از ملاحظه کلیه ادله ذربط، نظر دیوان این است که حق الزحمه مناسب برای آموزش و خدمات مهندسی انجام نشده در ایران برای کلیه قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل، بجز قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۲۷، مبلغ -/۷,۸۰۰ دلار برای هر نفر ماه و نرخ حق الزحمه مناسب در مورد خدمات مهندسی انجام نشده در ایالات متحده برای همان قراردادها، مبلغ -/۴,۸۰۰ دلار برای هر نفر-ماه است. ۱۶

(ب) کارهای ناتمام مندرج در توافقنامه ۱۹۷۸

۲۸۱ - در توافقنامه ۱۹۷۸ کلیه موضوعات فنی که نیاز به تغییراتی در قرارداد داشت، منجمه حذف برخی از اقلام قراردادی، انتقال بقیه کارها به قراردادهای دیگر، یا شرح اقداماتی که وستینگهاوس برای تکمیل الزامات قراردادی باید به عمل می‌آورد ذکر شده بود. چنانکه در بند ۲۵۵ بالا خاطر نشان شد، مسایل مربوط به قطعات یدکی در توافقنامه ۱۹۷۸ ذکر نشد

---

۱۶ واضح است که هزینه های مهندسی در ایالات متحده به مراتب کمتر از هزینه استخدام و اعزام مهندسين به ايران می باشد.

و قرار شده بود که جداگانه مورد مذاکره قرار گیرد. تسویه حساب مالی قرارداد نیز همین وضع را داشت. در توافقنامه ۱۹۷۸ همچنین آمده بود که "کلیه کارهایی که در این توافقنامه مشخصاً ذکر نشده، یا انجام گردیده و یا طبق مفاد قرارداد انجام خواهد شد". از ادله موجود در پرونده روشن است که اجرای قرارداد در مورد برخی از وظایف باقیمانده در سراسر پاییز سال ۱۹۷۸ ادامه یافت. در نتیجه، ذکر شدن کاری در توافقنامه دلیل قاطعی بر این نیست که آن کار تا هنگام عزیمت وستینگهاوس از ایران در دسامبر ۱۹۷۸ انجام شده بود. بنابراین، دیوان در بخش بعدی حکم به بررسی ادعاهای نیروی هوایی راجع به کارهای ناتمام غیرمندرچ در توافقنامه ۱۹۷۸ می‌پردازد. بخش فعلی حکم محدود است به کارهای انجام شده مندرچ در توافقنامه.

(۱) کامپیوتر مرکزی داده‌های هوایی (A24G Central Air Data Computer)

۲۸۲ - در توافقنامه ۱۹۷۸ آمده است که "برای تکمیل نیازمندیهای قراردادی مربوط به A24G"، وستینگهاوس قابلیت آزمایش سیستم فرعی برای سه مجموعه (assembly) جعبه دنده که مشخص شده و نیز خدمات مهندسی و آموزشی معینی را به رایگان برای نیروی هوایی تأمین خواهد نمود. واضح به نظر می‌رسد که طرفین توافق داشتند که در مورد A24G کار دیگری باقی نمانده بود. تنها مدرک مرتبط به بهای کاری که وستینگهاوس برای تکمیل این کار موظف به انجام آن بود، در شهادتنامه یکی از مهندسین وستینگهاوس مندرچ است که ۲/۲۵ نفر-ماه خدمات مهندسی برای آن برآورد کرده است. با اعمال نرخ حق الزحمه ای که در بند ۲۸۰ بالا تعیین شد، مبلغ -/۱۷,۷۵۰ دلار باید به عنوان طلب نیروی هوایی بابت کامپیوتر A24G منظور گردد.

(۲) رادار GPX-9B

۲۸۳ - در توافقنامه ۱۹۷۸، کلیه نیازهای مربوط به قابلیت آزمایش جامع و پشتیبانی مربوط برای این سیستم رادار حذف شد. "صورتجلس" مورخ ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [۱۷ مه ۱۹۷۸] که مدرک رسمی توصیه‌های فنی است که در جلسات بررسی وضعیت بین طرفین به عمل

آمده، حاکی است که قابلیت نگهداری این نوع رادار در سال ۱۹۷۸ در حد رفع نیازمندیها عادی وجود داشت و مضافاً نیروی هوایی در نظر داشت سیستم دیگری را جایگزین آن نماید. قائم مقام مدیر وستینگهاوس در آمادگاه در شهادتنامه خود اذعان کرده است که وستینگهاوس نشریات فنی مقدماتی برای رادار GPX-9B را تحویل داده اما قبل از ترك ایران تأیید نهایی آنها را انجام نداده بود. وی برآورد کرد که تکمیل این کار ۲۶۵ نفر ساعت به طول می‌انجامد. در نتیجه، وستینگهاوس بابت رادار GPX-9B مبلغ ۱۲،۹۱۹/- دلار به نیروی هوایی بدهکار است. ۱۷

۲) رادارهای RSR-61 و TPS-43

۲۸۴ - در توافقنامه ۱۹۷۸ کلیه نیازمندیهای مربوط به قابلیت آزمایش جامع و پشتیبانی مربوط برای سیستم رادار TPS-43 و پشتیبانی تأسیسات که وستینگهاوس قرار بود برای ایستگاههای ثابت رادار TPS-43 و RSR-61 تأمین نماید حذف گردید. وستینگهاوس معتقد است که مسئولیتهای قراردادی وی محدود بود به ارائه توصیه های مشروح راجع به روش صحیح یکپارچه کردن دستگاههای آزمایش که قبلاً برای این دو سیستم رادار خریداری شده بود - و آن شرکت این کار را انجام داده بود - و بعد از آن، آمادگی برای ارائه نظر مشورتی درباره یکپارچه کردن دستگاهها. قائم مقام مدیر وستینگهاوس در آمادگاه برآورد کرد که حداکثر زمانی که باید صرف تهیه و ارائه نظرات مشورتی مزبور می‌شد ۳۰۰ نفر-ساعت می‌بود. دیوان با این نظر موافق است که تعهدات وستینگهاوس بابت این سیستمها کاملاً محدود بوده است و در نبود ادله دیگر، دیوان برآورد مزبور، یعنی ۳۰۰ نفر-ساعت را می‌پذیرد. در نتیجه، مبلغ ۱۴،۶۲۵/- دلار باید به حساب طلب نیروی هوایی منظور گردد.

۲۸۵ - سیستمهای بی‌سیم ARN-12 و ARN-18 در شمار تقریباً ۷۶ سیستم بی‌سیمی بودند که قرار بود وستینگهاوس به موجب متمم شماره ۴ قرارداد پشتیبانی آنها را عهده دار شود. در ماه مه ۱۹۷۳، طرفین توافق کردند که این دو سیستم را حذف و دستگاه ARN-84V را جایگزین آنها کنند. در توافقنامه ۱۹۷۸ کلیه الزامات "مربوط به ARN-84V, ARN-84V-9, ARN-12, و ARN-18 بدون تحمیل هزینه به [نیروی هوایی]" حذف گردید.

۲۸۶ - ادله موجود نشان می‌دهد که وستینگهاوس نتوانست قابلیت تعمیر ARN-84V را تأمین نماید زیرا سازنده آن سیستم، یعنی هافمن، اطلاعات فنی لازمه را در اختیار وی قرار نمی‌داد. طرفین در این مورد اختلاف نظر دارند که کدامیک طبق قرارداد مسئول بود که اطلاعات مذکور را از هافمن دریافت نماید. لیکن این موضوع حائز اهمیت نیست، زیرا که اجرای قرارداد غیرممکن گردید و در هر صورت، نیروی هوایی استحقاق دارد بابت کار انجام نشده مبلغی به حسابش منظور شود. براساس شهادتنامه قائم مقام مدیر وستینگهاوس در آمادگاه، شرکت مزبور قبول کرده است که کار مزبور ۱۶۰۰ نفر ساعت و هزینه ای معادل ۱,۰۰۰/- دلار بابت مواد و مصالح لازم می‌داشت. درنتیجه، دیوان حکمی به مبلغ ۷۹,۰۰۰/- دلار بابت دستگاههای بی‌سیم ARN-12, ARN-18 و ARN-84V به نفع نیروی هوایی صادر می‌نماید.^{۱۸}

(۵) دستگاه بی‌سیم VFSE-65

۲۸۷ - وستینگهاوس به موجب متمم شماره ۴ موافقت کرد برای سیستم بی‌سیم VFSE-65 قابلیت تعمیراتی تأمین نماید. در توافقنامه ۱۹۷۸ این سیستم بدون تحمیل هزینه اضافی

^{۱۸} با آنکه ادعای متقابل نیروی هوایی بابت این قلم فقط ۴۹,۷۸۵/- دلار است، اما ادعا به این مبلغ محدود نمی‌شود، زیرا دیوان ارزش کار ناتمام را در قراردادی که اجرایش غیرممکن گردیده تعیین می‌کند و نه میزان خسارات وارده در نتیجه نقض قرارداد را.

به نیروی هوایی به قرارداد شماره آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸ گسترش کلی دوم منتقل گردید. وستینگهاوس قبول دارد که هنگام خروج از ایران در دسامبر ۱۹۷۸ هنوز مقداری کارهای جزئی روی سیستم باقی مانده بود که باید انجام می‌شد. قائم مقام مدیر وستینگهاوس در آمادگاه در شهادتنامه خود برآورد کرده است که این کار نیاز به ۳۲۰ نفر-ساعت کار و ۵۰۰ دلار هزینه بابت مصالح می‌داشت. ادله اثباتی دیگری در پرونده وجود ندارد. در نتیجه، نیروی هوایی استحقاق دارد مبلغ -/۱۶.۱۰۰ دلار بابت دستگاه VFSE-65 به حسابش منظور شود.

(۶) ناوبری خودکار E-4 (Autopilot)

۲۸۸ - پشتیبانی برای ناوبری خودکار E-4، که يك سیستم کنترل پرواز مربوط به کارگاه الکترومکانیک است، در متمم شماره ۶ قرارداد منظور شده بود. در توافقنامه ۱۹۷۸ آمده است که "وستینگهاوس وظیفه قراردادی خود را در مورد ناوبری خودکار E-4 طبق مفاد معینی از شرح کار متمم شماره ۶ "به انجام خواهد رساند" و این قلم از کار "بدون تحمیل هزینه اضافی به نیروی هوایی" به قرارداد شماره آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸ منتقل خواهد شد. لیکن وستینگهاوس اظهار می‌دارد که کار روی سیستم مزبور قبل از خروج وی از ایران در دسامبر ۱۹۷۸ در حقیقت تمام شد. ادله موجود حاکی است که کار مزبور به تأخیر افتاده بود، زیرا نیروی هوایی نتوانسته بود دو قطعه لازم از تجهیزات اولیه را تأمین نماید. سرپرست منصوب وستینگهاوس در کارگاه الکترومکانیک در شهادتنامه خود اظهار نموده است که پس از آنکه وی شخصاً "با سروان شاهرخی (تیمسار شاهرخی کنونی) تماس گرفت، تجهیزات مورد نیاز تأمین و سپس کلیه کارهای لازم انجام شد. نیروی هوایی ادله معارض کافی در برابر شهادت فوق الذکر ارائه نکرده است. بنابراین دیوان نتیجه می‌گیرد که نیروی هوایی بابت سیستم ناوبری خودکار E-4 طلبی ندارد.

(۷) دستگاه ناوبری ASN-63 (ASN-63 Inertial Navigation Set)

۲۸۹ - پشتیبانی برای این سیستم در فاز يك و مجدداً در متمم شماره ۶ منظور شده بود. ادله

موجود حاکی است که وستینگهاوس يك دستگاه آزمایش خودکار برای این سیستم تهیه کرده بود لیکن نیازهای نیروی هوایی را بطور کامل تأمین نکرد. توافقنامه ۱۹۷۸ چنین مقرر می‌داشت:

.....

ب - وستینگهاوس قابلیت‌های اضافی لازم جهت آزمایش و تنظیم مرکز آزمایش ای ان / ای اس ان - ۶۳ را که به موجب قرارداد آی‌سی‌دی-۰۰۱-۷۱ ایجاد و ارائه گردیده است، تأمین خواهد ساخت. این قابلیت‌های اضافی عبارتند از:

- ۱ - تعادل حرکت دورانی
- ۲ - تعادل شتاب سنج
- ۳ - تنظیم قوس افقی، طرازهای اوج صدا و گردش داخلی/خارجی، روشن کننده علائم و سنکرونیزرها.
- ۴ - تنظیم میله دستگاه ادغام کننده.
- ۵ - توازن ثابت طرازها و آزمایش میزان انحراف.

ج - علاوه بر موارد فوق، وستینگهاوس آموزش کاربرد ابزار و اتصالات ویژه ای ان/ای اس ان - ۶۳ تحویلی [نیروی هوایی] را در ایستگاههای آزمایش ارائه خواهد کرد. این کار با عرضه روشهای سفارشات فنی به شرح زیر، تکمیل یافته تلقی خواهد شد:

- ۱ - مغناطیس زدایی.
- ۲ - تنظیم گردش داخلی/خارجی، قوس افقی و پس زدن تراز اوجدار.
- ۳ - تنظیم قوس افقی، طرازهای اوج صدا و دنده گردش

۲۹۰ - سرپرست منصوب وستینگهاوس در کارگاه الکترومکانیک در شهادتنامه خود اظهار داشته است که بخشی از کار پیش از عزیمت وستینگهاوس از ایران در دسامبر ۱۹۷۸ پایان یافته بود و برآورد کرده است که بقیه آن نیاز به ۶۰۰۰ دلار بابت کار و مصالح لازم، ۸۰ نفر-ساعت آموزش و نیز ۱۰ تا ۱۵ نفر-ساعت خدمات مهندسی داشت تا برخی قابلیت‌های دستگاههای آزمایش تأیید و عرضه شود. باتوجه به قیمت زیادی که مسئول امور مالی وستینگهاوس در شهادتنامه خود ذکر کرده، دیوان از شهادتنامه سرپرست وستینگهاوس چنین استنباط می‌کند که تأیید و عرضه قابلیت‌های فوق در واقع نیاز به ۱۰ الی ۱۵

نفر-ساعت کار ۹ نفر مهندس (و نه يك مهندس) و جمعا" به ۹۰ الی ۱۳۵ نفر-ساعت خدمات مهندسی داشته است. با آنکه نیروی هوایی شهادتنامه ای از يك تكنيسين آن نیرو و نیز گزارش ماه دسامبر ۱۹۷۸ مؤسسه تکنولوژیک خاور نزدیک درباره قابلیت نگهداری سیستم ناوبری خودکار موشک آمادگاه الکترونیک را تسلیم کرده، تنها ادله مؤید مقدار کار ناتمام همان است که وستینگهاوس عرضه کرده است. در نتیجه، وستینگهاوس مبلغ -/۱۶,۴۸۱ دلار به نیروی هوایی بدهکار است.

(۸) ۱۰۷ قلم ابزار دقیق

۲۹۱ - در متمم شماره ۷، پشتیبانی برای برخی از ابزار دقیق مورد استفاده در کارگاه الکترومکانیک مقرر شده بود. طرفین درباره میزان تعهدات وستینگهاوس راجع به موضوع اختلاف نظر داشتند، لیکن در توافقنامه ۱۹۷۸ اختلافات خود را حل و فصل کردند. در توافقنامه آمده است که:

۳ - ابزار کارگاه الکترومکانیک

در جداول اف-۱ و اف-۲ قرارداد، کلیه الزامات مربوط به قابلیت‌های جامع آزمایش و پشتیبانی مربوطه برای ۱۰۷ قلم ابزار دقیق حذف شود. ابزار حذف شده در دفتر پروژه آمادگاه الکترونیک ثبت و نسخه هایی از آن برای شرکت وستینگهاوس ارسال شده است. سی و دو قلم ابزار دقیق و از جمله، پشتیبانی و قطعات لازم برای خودکفایی [نیروی هوایی] اضافه شود و خدمات مهندسی برای ۱۵ قلم ابزار مکانیکی (pitot) تأمین گردد. این وظیفه بدون تحمیل هزینه اضافی به [نیروی هوایی] به قرارداد ای‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸، طرح گسترش کلی دوم منتقل شود.

۲۹۲ - دیوان از بررسی سابقه مذاکرات راجع به توافقنامه ۱۹۷۸ متقاعد شده است که مفاد فوق الذکر اختلاف نظرهای قبلی بین طرفین را فیصله داده، و وظایفی را که برای وستینگهاوس باقی مانده بود تشریح کرده است. سرپرست منصوب وستینگهاوس در کارگاه الکترونیک آمادگاه جامع، در شهادتنامه خود برآورد کرده است که کارهای انجام نشده روی هر دو نوع ابزار در ایران نیاز به ۶ نفر-ماه خدمات مهندسی می‌داشت. ناظر بخش طراحی مهندسی

وستینگهاوس در ایالات متحده و مسئول کارگاه الکترومکانیک آمادگاه جامع در شهادتنامه خود برآورد کرده است که طراحی، ساخت و تولید نشریات فنی مربوط به این وظیفه در ایالات متحده به میزان لازم برای تأمین پشتیبانی جهت ۲۲ قلم ابزار جایگزین شده نیاز به سه و نیم نفر-هفته خدمات مهندسی، نیم نفر-هفته کار ساخت و یک هفته کار تولید نشریات فنی برای هر یک از ۲۲ قلم ابزار می‌داشت و هزینه مستقیم مواد مبلغ -/۱۰,۰۰۰ دلار بابت هر قلم از ابزار می‌بود. مسئول امور مالی وستینگهاوس در شهادتنامه خود اظهار داشته است که "ارزش فروش" مواد به -/۴۷,۶۸۰ دلار بالغ می‌شد.

۲۹۳ - بطور خلاصه، طبق برآورد تنظیمی مهندسین وستینگهاوس، این شرکت برای تکمیل وظیفه مزبور نیاز به ۶ نفر-ماه خدمات مهندسی در ایران و ۴۰ نفر-ماه خدمات مهندسی در ایالات متحده می‌داشت. علاوه براین، مسئول امور مالی وستینگهاوس برآورد کرده است که ارزش فروش مواد لازم مبلغ -/۴۷,۶۸۰ بوده است. در نتیجه، در نبود هیچگونه ادله اثباتی دیگر، دیوان نظر می‌دهد که نیروی هوایی استحقاق دارد مبلغ -/۲۸۶,۴۸۰ دلار به حسابش منظور شود.

(۹) دوازده چک لیست برای بازدید ایستگاهها

۲۹۴ - طبق متمم شماره ۹، قرار بود وستینگهاوس چک لیستهایی برای بازدید از ایستگاهها تهیه کند و به نیروی هوایی تحویل دهد. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که قبل از انعقاد توافقنامه ۱۹۷۸ چک لیست های مزبور را تحویل داده بود اما دوازده فقره از آنها را نتوانست به مرحله تأیید برساند، زیرا نیروی هوایی اجازه بازدید از ایستگاهها را به مهندسین وستینگهاوس نداده بود. کلیه اختلاف نظرهای مربوط به چک لیستهای طی توافقنامه ۱۹۷۸ فیصله یافت و در آن ذکر شد که نیروی هوایی دوازده چک لیست مزبور را "قبول خواهد کرد". در نتیجه، از بابت چک لیستهای مزبور نیروی هوایی طلبی ندارد.

(۱۰) دوازده سیستم سیار

۲۹۵ - در متمم شماره ۹ این تعهد منظور شده بود که برای تعدادی از سیستمهای رادار، بی‌سیم و مخابراتی نیروی هوایی، قابلیت تعمیر و نگهداری سیار ایجاد شود. در توافقنامه ۱۹۷۸ حذف دوازده فقره از این سیستمها مقرر گردید. قائم مقام مدیر وستینگهاوس در آمادگاه الکترونیک در شهادتنامه خود اظهار داشته است که اغلب کارهای مربوط به این دوازده سیستم انجام شده و در هنگام حذف این سیستمها يك نفر-ماه کار ناتمام باقی مانده بود. این تنها مدرک مربوط به میزان کار انجام نشده روی دوازده سیستم مزبور است. در نتیجه، مبلغ -/۷,۸۰۰ دلار باید به حساب طلب نیروی هوایی منظور گردد.

(۱۱) آموزش کلاسیک و عملی

۲۹۶ - طبق متمم شماره ۹، وستینگهاوس مکلف بود سه هفته آموزش رسمی کلاسیک و شش ماه آموزش حین خدمت در کارگاه سیار برای کارمندان نیروی هوایی ترتیب دهد. توافقنامه ۱۹۷۸ این وظیفه را از قرارداد حذف کرد. وستینگهاوس اذعان دارد که آموزشهای مزبور انجام نشد و پیشنهاد کرد که مبلغ -/۴۰,۰۰۰ دلار برای تصفیه بدهی خود پرداخت نماید. در جلسه استماع، نیروی هوایی این پیشنهاد را پذیرفت. در نتیجه، مبلغ -/۴۰,۰۰۰ دلار بابت آموزشهای مزبور باید به حساب طلب نیروی هوایی منظور گردد.

(۱۲) سیزده سیستم بی‌سیم

۲۹۷ - در توافقنامه ۱۹۷۸، سیزده سیستم بی‌سیم که در متمم شماره ۴ مقرر شده بود از قرارداد حذف گردید. وستینگهاوس اذعان دارد که در مورد ده سیستم از سیستمهای بی‌سیم مزبور بعضاً "یا کلاً" کاری انجام نشده است و اظهار می‌دارد که در مورد یکی از سیستمها کار بطور کامل انجام شد و نیز اینکه طبق قرارداد وستینگهاوس مکلف نبود که در مورد دو سیستم از دوازده سیستم بقیه کاری انجام دهد. دیوان پس از بررسی کلیه ادله موجود بر

این نظر است که وستینگهاوس طبق متمم شماره ۴ مکلف به پشتیبانی کلیه سیزده سیستم مزبور بوده و کار خود را در مورد هیچیک از سیزده سیستم انجام نداده است. قائم مقام مدیر وستینگهاوس در آمادگاه الکترونیک در شهادتنامه خود برآورد کرده است که در مورد هشت سیستم از سیستم های مزبور، تکمیل کار نیاز به ۲۴۰ نفر-ساعت برای هر سیستم و در مورد چهار سیستم بقیه، تکمیل کار نیاز به ۸۰۰ نفر-ساعت کار برای هر سیستم داشته است. این تنها مدرک اثباتی موجود در سوابق پرونده می باشد. بر مبنای برآورد قائم مقام مدیر وستینگهاوس در مورد هشت سیستم اول، دیوان نظر می دهد که تکمیل یک سیستم باقیمانده ۲۴۰ نفر-ساعت نیاز داشته است. بر این اساس، ۱۵۶/۵ نفر-هفته برای تکمیل کار کلیه سیستمها مورد نیاز بوده است. بر مبنای شهادتنامه مسئول امور مالی وستینگهاوس، دیوان مضافاً نظر می دهد که وسایلی نیز به ارزش ۵,۹۶۰/- دلار برای تکمیل کار چهار سیستم مورد نیاز بوده است. در نتیجه، نیروی هوایی بابت سیزده سیستم بی سیم حذف شده از قرارداد استحقاق طلبی به مبلغ ۳۱۱,۱۳۵/- دلار دارد.

(ج) کارهای ناتمام غیرمندرچ در توافقنامه ۱۹۷۸

۲۹۸ - نیروی هوایی تعدادی ادعای متقابل بابت کارهای ناتمام مربوط به سیستمهایی که در توافقنامه ۱۹۷۸ ذکر نشده اقامه کرده است. وستینگهاوس استدلال می کند که کلیه موضوعات فنی قابل ذکر که در ژوئیه ۱۹۷۸ باقی مانده بود در توافقنامه ۱۹۷۸ فیصله یافت و باید چنین فرض شود که نیروی هوایی از هر گونه ادعایی در رابطه با این قرارداد که در توافقنامه مزبور طرح نشده اعراض کرده است.

۲۹۹ - نیروی هوایی منکر آن است که توافقنامه ۱۹۷۸ کلیه اختلافات مربوط به قرارداد را حل کرده باشد و در تأیید این استدلال، جمله مندرچ در توافقنامه را خاطرنشان می نماید که اشعار می دارد "کلیه کارهایی که در این توافقنامه مشخصاً ذکر نشده، یا انجام گردیده یا طبق مفاد قرارداد انجام خواهد شد". نیروی هوایی مضافاً یادآور می شود که در توافقنامه تنها آن دسته از اقلام قراردادی مطرح گردیده که وستینگهاوس راجع به آنها مشکلات اجرایی داشت و اقلامی که مشکلی راجع به آنها نبود در توافقنامه منظور نشد.

۳۰۰ - نظر دیوان این است که توافقنامه ۱۹۷۸ مانع از آن نیست که نیروی هوایی ادعایی بابت ناتمام بودن کارهای قراردادی که در توافقنامه ۱۹۷۸ ذکر نشده اقامه نماید، زیرا جمله منقول از توافقنامه صراحت دارد که بعد از انعقاد توافقنامه ۱۹۷۸ مقداری از کارهای مربوط به سیستم هایی که در آن توافقنامه ذکر نشده بود ادامه یافت. از طرف دیگر، باتوجه به قصد اعلام شده طرفین مبنی بر تعطیل قرارداد و باتوجه به اظهار نیروی هوایی مبنی بر اینکه کارهای اجرایی که در ژوئیه ۱۹۷۸ مشکلی راجع به آنها وجود نداشته در توافقنامه ۱۹۷۸ ذکر نشده اند، منطقی است نتیجه گیری شود که اینگونه کارهای اجرایی گسترده نبوده و طرفین انتظار داشتند که در آینده نزدیکی به پایان برسد. دیوان نتیجه می‌گیرد که هر ادعایی که در توافقنامه ۱۹۷۸ ذکر نشده و مبتنی بر این بوده که مقدار قابل ملاحظه ای از کار فنی اجرا نگردیده، با این مانع مواجه است که اینگونه موارد عدم اجرا مسلماً در توافقنامه ۱۹۷۸ ذکر می‌شود. در نتیجه، نیروی هوایی باید دلایل محکمی برای اینگونه ادعاها اقامه کند تا بتواند بر این اماره فائق گردد.

۳۰۱ - با آنکه نیروی هوایی بیست و یک فقره ادعا راجع به ناتمام بودن ادعایی کارهای قراردادی غیر مندرج در توافقنامه ۱۹۷۹ اقامه کرده، اما برای هیچیک از آنها دلیل کافی ارائه ننموده است. لیکن راجع به چندین فقره، وستینگهاوس اذعان دارد که مقداری کار باقی مانده بود که باید انجام می‌شد. ۱۹

(۱) سیستم رادار APQ-99

۳۰۲ - اولین مورد از این موارد اذعان مربوط است به سیستم رادار APQ-99. لیکن وستینگهاوس اظهار می‌دارد که بدهی وی به نیروی هوایی مربوط است به قرارداد شماره آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸ گسترش کلی دوم که کار به آن منتقل شده بود و نه به قرارداد آی‌ئی‌دی ۷۱-۰۰۱. اما از آنجا که کار مذکور، بدون تحمیل هزینه اضافی به نیروی هوایی، منتقل شده

۱۹ در این بخش از حکم، دیوان همچنین مبالغی را که وستینگهاوس بابت کارهای انجام نشده مربوط به کنسول SA-۱ در کارگاه بی‌سیم به نیروی هوایی بدهکار است تعیین خواهد کرد. بنگرید به: بندهای ۲۷۲ بالا و ۳۰۸ زیر.

بود، به نظر دیوان، این طلب باید درارتباط با قرارداد حاضر منظور شود. مدیر برنامه های عملیاتی وستینگهاوس در ایالات متحده، در شهادتنامه خود اظهار داشته است که کلیه کارهای سیستم مذکور تکمیل شده بود بجز اصلاح دستورالعمل های نهایی برای دو قطعه از دستگاههای آزمایش و نیز نصب و آزمایش و تأیید و اصلاح دستورالعمل نهایی برای دو قطعه دیگر از دستگاههای آزمایش. وی برآورد کرده است که کلیه این کارهای ناتمام نیاز به حداکثر سه نفر-ماه خدمات مهندسی می‌داشت. از آنجا که ادله دیگری وجود ندارد که برمبنای آن بتوان ارزش خدمات مهندسی انجام نشده را تعیین نمود، دیوان برآورد مزبور را می‌پذیرد و نظر می‌دهد که نیروی هوایی استحقاق دارد مبلغ $22,400/-$ دلار بابت خدمات مذکور دریافت نماید. مدیر عملیات وستینگهاوس در ایالات متحده هزینه های مربوط به چاپ و تحویل هشت مجلد دستورالعمل نهایی برای چهار قطعه وسایل آزمایش (یک دستورالعمل سرویس HOSI و یک دستورالعمل جامع HOVI برای هر قطعه) را برآورد نکرده است. لیکن از آنجا که این کار ناتمام عمدتاً از نوع نگارشی است، دیوان رأساً می‌تواند هزینه آن را بطور منطقی برآورد نماید. به نظر دیوان، نیروی هوایی استحقاق طلبی معادل $8,000/-$ دلار بابت چاپ و تحویل هشت دستورالعمل فنی دارد. در نتیجه، بابت رادار APQ 99 باید جمعاً مبلغ $31,400/-$ دلار به عنوان طلب نیروی هوایی منظور شود.

(۲) دستگاہ GPA-64

۳۰۲ - نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس هیچگونه قابلیت تعمیراتی برای رادار GPA-64 فراهم نیاورد. وستینگهاوس این ادعا را انکار و در عوض، اظهار می‌دارد که نیروی هوایی قابلیت کامل پشتیبانی آن سیستم را داشته زیرا نسخه تأیید شده پیش نویس نشریه فنی مقدماتی آن سیستم را در اختیار داشت. این بدان معنی است که باز لازم بود وستینگهاوس تغییرات حاصله در مرحله تأیید را در نسخه پاکنویس و نهایی دستورالعمل بگنجاند و آن را به نیروی هوایی تحویل دهد. وستینگهاوس هیچ برآوردی از میزان کار و هزینه های لازم برای تکمیل این کار به دست نداده است، لیکن باتوجه به اینکه کار مربوط بیشتر جنبه نگارشی داشته، دیوان می‌تواند هزینه آن را بطور منطقی برآورد نماید و نتیجه می‌گیرد که بابت دستگاہ GPA-64 نیروی هوایی مبلغ $1,000/-$ دلار طلبکار است.

(۳) نشریات فنی دستگاههای بی‌سیم

۳۰۴ - نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس ۱۷ نشریه فنی برای دستگاههای بی‌سیم را به مرحله تأیید نرسانده و تحویل نداده است. وستینگهاوس مدعی است که کلیه نشریات مزبور را تأیید کرده و دو مجلد از آنها را تحویل داده اما اعتراف می‌کند که نسخه های پیش نویس مقدماتی تأیید شده ۱۵ مجلد از این نشریات را به ایالات متحده ارسال نکرد تا بصورت نسخ چاپی یا ماشین شده درآید. پنج نسخه از هر یک از نشریات مزبور مورد نیاز بود. وستینگهاوس مقدار کار و هزینه مربوط به این کار ناتمام را برآورد نکرده، لیکن از آنجا که این کار ناتمام بیشتر جنبه نگارشی دارد، دیوان می‌تواند هزینه آن را بطور منطقی برآورد نماید و نظر می‌دهد که نیروی هوایی بابت ۱۵ جلد نشریه نهایی، مبلغ -/۱۵,۰۰۰ دلار طلبکار است.

(۴) آنتن رادار APQ-120

۳۰۵ - وستینگهاوس شهادتنامه ای از یکی از مهندسین خود ارائه کرده است که مأمور آرایش فنی دستگاه آزمایش آنتن هیدرولیک پشتیبان رادار APQ-120 در کارگاه الکترومکانیک بود. مهندس مزبور اظهار داشته است که وی آرایش های فنی لازم را در مورد یک دستگاه آنتن رادار دیگر، یعنی APQ-109 انجام داد، اما هنوز طراحی و آرایش های فنی مربوط به رادار APQ-120 را به پایان نرسانیده بود که وستینگهاوس در دسامبر ۱۹۷۸ از ایران خارج شد. وی برآورد کرده است که انجام آرایش های فنی مزبور حدود سه هفته وقت نیاز داشت. ادله دیگری که برمبنای آن بتوان تصمیمی در این مورد اتخاذ نمود وجود ندارد. در نتیجه، نیروی هوایی باید مبلغ -/۵,۸۵۰ دلار بابت آنتن رادار APQ-120 طلبکار شناخته شود.

(۵) آنتن تکن RTA-2

۳۰۶ - نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس آرایش فنی آنتن تکن RTA-2 را که در متمم

شماره ۹ قرارداد مقرر شده بود انجام نداده است. وستینگهاوس در پاسخ اظهار می‌دارد که چون نیروی هوایی تعهد خود را انجام نداد و وانت نگهداری و جعبه ابزار تغییرات و تعمیرات تکن را که مورد نیاز بوده در اختیار وستینگهاوس نگذارد، آن شرکت نتوانست قابلیت میزان کردن دینامیک آن آنتن را تأمین نماید. وستینگهاوس در اثبات اظهار خود به شهادتنامه های چند نفر از مدیران و مهندسین خود استناد می‌نماید. نیروی هوایی در مقام پاسخ، شهادتنامه هایی از یکی از تکنیسین های خود تسلیم کرده که طی آن تکنیسین مزبور اظهار داشته است که کلیه تجهیزات اولیه لازم برای کار فاز سه مربوط به کارگاه سیار را در اختیار پرسنل وستینگهاوس گذارده بود. وی همچنین اظهار داشته است که از زمان شروع کار فاز سه در کارگاه سیار، سه وسیله نقلیه در مقابل ساختمان آمادگاه الکترونیک متوقف شده و منتظر بود تا پرسنل وستینگهاوس آنها را تجهیز نمایند.

۲۰۷ - در هر صورت، وستینگهاوس اذعان دارد که بخشی از کارهای مقرر در متمم شماره ۹ روی آنتن RTA-2 انجام نشده بود. در نتیجه، چون قرارداد به علت انتفای آن منفسخ گردید، نیروی هوایی استحقاق طلبی از این بابت دارد. متأسفانه در سوابق پرونده مدرکی حاکی از میزان کاری که ناتمام مانده بود وجود ندارد. راجع به میزان کار انجام نشده یا ارزش آن، نه وستینگهاوس برآوردی تسلیم کرده و نه نیروی هوایی. لیکن نیروی هوایی در جایی از لوایح خود، مبلغ -/۶۸,۸۲۶ دلار به عنوان خواسته این ادعای متقابل درخواست و در جلسه استماع، مبلغ -/۴۲,۴۲۱ دلار مطالبه کرد و آن را "ارزش کامل این آرایش فنی" نامید. اما نیروی هوایی هیچ توضیح یا توجیهی راجع به هیچیک از مطالبه مورد درخواست ارائه نکرده است. با توجه به این وضعیت، دیوان منطقی می‌داند که مبلغ -/۱۵,۰۰۰ دلار به صورت مقطوع به نفع نیروی هوایی حکم دهد.

(۶) کنسول SA-1

۲۰۸ - دیوان در بند ۲۷۲ بالا نتیجه گیری کرده است که نیروی هوایی بابت تهیه و تحویل دستورالعمل نهایی سرویس برای کنسول SA-1 مبلغی طلبکار است. دیوان برآورد کرده است که ارزش کار لازم برای چاپ و تحویل يك جلد نشریه فنی نهایی که عمدتاً "کار نگارشی

است مبلغ -/۱,۰۰۰ دلار است، بنگرید به: بندهای ۳۰۲ و ۳۰۴ بالا. براین اساس، به نظر دیوان، نیروی هوایی استحقاق طلبی معادل این مبلغ بابت کنسول SA-۱ دارد.

(د) قطعات یدکی

۳۰۹ - متمم های شماره ۵ و ۸ و ۹ راجع است به تهیه قطعات یدکی برای آمادگاه الکترونیک توسط وستینگهاوس. طبق متمم شماره ۵، وستینگهاوس متعهد گردید که آموزش، خدمات مهندسی و قطعات یدکی تأمین نماید و در بخش ذیربط آن، موافقت کرد که ۴۸ نفر-ماه خدمات پشتیبانی تدارکاتی و تقریباً "مایحتاج یک سال مصرف قطعات یدکی برای دستگاههای بی سیم و رادار موصوف در متمم های ۳ و ۴ را تأمین نماید. برای تضمین پرداخت بابت قطعات یدکی موضوع متمم مزبور، نیروی هوایی موافقت کرد که یک اعتبار اسنادی به مبلغ /۲,۱۲۲,۸۱۶ دلار افتتاح نماید که با تسلیم مدارک تحویل توسط وستینگهاوس قابل برداشت بود.

۳۱۰ - طبق مفاد ذیربط متمم شماره ۸، وستینگهاوس تعهد کرد که ۱۰ نفر-ماه خدمات متخصص قطعات یدکی و مایحتاج تقریباً "یکسال مصرف قطعات یدکی برای کارگاه الکترومکانیک موصوف در متمم های ۶ و ۷ تأمین نماید. برای تضمین پرداخت بابت قطعات یدکی موصوف در متمم مزبور، نیروی هوایی موافقت کرد که یک اعتبار اسنادی به مبلغ /۲,۴۹۵,۱۵۵ دلار افتتاح نماید که وستینگهاوس بتواند از آن برداشت کند.

۳۱۱ - طبق مفاد ذیربط متمم شماره ۹، وستینگهاوس تعهد کرد که مایحتاج تقریباً "یک سال مصرف قطعات یدکی برای کارگاه سیار و کارگاه تعمیرات تخصصی را تأمین نماید. در مقابل، نیروی هوایی موافقت کرد که یک اعتبار اسنادی به مبلغ -/۹۹۹,۴۰۰ دلار افتتاح نماید که وستینگهاوس بتواند از آن برداشت کند.

۳۱۲ - راجع به مبلغ مقرر برای قطعات یدکی، در متمم های شماره ۸ و ۹ آمده است که "چنانچه در طول دوره پشتیبانی، طرفین تشخیص دهند که مبلغ برآورد شده کمتر یا زیادتر از حد

نیاز است، با توافق طرفین می‌توان مبلغ مذکور را افزایش یا کاهش داد."

۳۱۳ - برای دیوان روشن است که این مفاد قراردادی به وستینگهاوس اجازه می‌داد که نوع قطعات یدکی لازم، و مقدار لازم برای يك سال مصرف و قیمت هر يك از قطعات را مقدماتاً تعیین نماید. لیکن نیروی هوایی چند بار از قیمت‌های گزافی که بابت قطعات برایش حساب می‌شد اظهار نارضایتی کرد. در تاریخ ۳۰ فروردین ماه ۱۳۵۷ [۱۹ آوریل ۱۹۷۸] نیروی هوایی به وستینگهاوس اعلام کرد که راجع به قیمت گذاری قطعات یدکی رأیاً تحقیقاتی انجام خواهد داد و اظهار داشت که چنانچه قیمت‌های [وستینگهاوس] واقعاً گزاف باشد، درخواست کاهش قیمت خواهد کرد. متعاقب جلسه مورخ ۳۰ فروردین ماه ۱۳۵۷ [۱۹ آوریل ۱۹۷۸]، نیروی هوایی پرداخت صورتحساب‌های وستینگهاوس بابت قطعات یدکی را قطع کرد و وستینگهاوس نیز عملاً حمل قطعات یدکی موضوع سه متمم قرارداد را به حالت تعلیق درآورد.

۳۱۴ - ادله موجود نشان می‌دهد که در سال ۱۹۷۹ نیروی هوایی اجازه داد که صورتحساب‌های قطعات یدکی وستینگهاوس جمعاً به مبلغ ۴۵۴,۷۷۳/- دلار پرداخت گردد.

۳۱۵ - نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس در محاسبه قیمت قطعات یدکی نسبت به نیروی هوایی اجحاف کرده و همه قطعات یدکی و خدمات مربوط به آنها را که در متمم های قرارداد مقرر شده بود تأمین ننموده است. نیروی هوایی ادعای گزاف بودن قیمت‌ها را عمدتاً براساس اختلاف قیمت‌های مندرج در فهرست های میکروفیش همان زمان نیروی هوایی ایالات متحده و قیمت‌هایی که وستینگهاوس صورتحساب داده استوار می‌نماید و با نقل از يك نامه سال ۱۹۷۱ وستینگهاوس اظهار می‌دارد که وستینگهاوس به نیروی هوایی اظهار داشته بود که قیمت‌های آن شرکت مطابق قیمت‌های مورد قبول سازمان‌های نظامی ایالات متحده خواهد بود. نامه مورد استناد مؤید اظهار فوق نیست. اول اینکه تاریخ نامه دو سال تمام پیش از تاریخ امضای متمم های ۵ و ۸ و ۹ است. مضافاً اینکه اظهار مندرج در نامه در رابطه با پیشنهاد وستینگهاوس راجع به آمادگاه الکترونیک می‌باشد و نه مشخصاً در رابطه با قطعات یدکی و بالاخره اینکه، نه در قرارداد آی‌تی‌دی-۰۰۱-۷۱ و نه در متمم های آن

اشاره ای به نامه مزبور یا اظهاری مشابه آن نشده است.

۳۱۶ - وستینگهاوس انکار می‌کند که بابت قطعات یدکی اجحاف کرده و خاطرنشان می‌سازد که در مورد تهیه قطعات، به عنوان نماینده خرید نیروی هوایی عمل می‌کرد و اضافه می‌نماید که نیروی هوایی به این امر واقف بود که به علت هزینه های وستینگهاوس به عنوان واسطه خرید، قیمت‌های آن شرکت، هم بالاتر از قیمت‌های میکروفیش ایالات متحده و هم بالاتر از قیمت‌هایی بود که احیاناً "خود نیروی هوایی در صورت خرید مستقیم از منابع تجاری به دست می‌آورد. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که علاوه بر این، نیروی هوایی ایران، برخلاف نیروی هوایی ایالات متحده قطعات مزبور را به مقادیر کم می‌خرید و بدین لحاظ نمی‌توانست از تخفیف مربوط به خریدهای کلی استفاده کند.

۳۱۷ - بعد از بررسی کلیه ادله موجود، نظر دیوان این است که ادعای نیروی هوایی در مورد اجحاف راجع به قیمت‌ها متقاعد کننده نیست. بطوری که خاطرنشان شد، نیروی هوایی حتی در سال ۱۹۷۹، یعنی مدتها بعد از اینکه از قیمت‌های مورد محاسبه وستینگهاوس شکایت کرده و برنامه قطعات یدکی را عملاً" به حالت تعلیق درآورده بود، اجازه داد مبلغ ۴۵۴,۷۷۳/ دلار از صورتحساب‌های وستینگهاوس بابت قطعات یدکی پرداخت شود. به نظر دیوان، این نحوه عمل در آن زمان مغایر با وضعی است که نیروی هوایی در جریان رسیدگی حاضر اتخاذ کرده است. برعکس، نحوه عمل نیروی هوایی در آن زمان ظاهراً" حاکی از این است که، در سال ۱۹۷۹، نیروی هوایی بعد از آنکه تحقیقات داخلی خود را درباره قیمت گذاری قطعات یدکی انجام داد (بنگرید به: بند ۲۱۲ بالا)، به این نتیجه رسید که قیمت‌های وستینگهاوس بالاخره قابل قبول است. باتوجه به این موضوع و نیز با نگرش به مفاد متمم های ۵ و ۸ و ۹ که وظیفه تهیه قطعات یدکی را به وستینگهاوس محول کرده، بدون آنکه قیمت یا ضابطه ای برای آن تعیین نماید، دیوان نظر می‌دهد که نیروی هوایی نتوانسته است ثابت کند که وستینگهاوس قیمت‌های غیرمعقولی از نیروی هوایی مطالبه می‌کرد که طبق قرارداد مجاز نبود.

۳۱۸ - درباره ادعای نیروی هوایی مبنی بر اینکه همه قطعات یدکی را دریافت نکرده است، باید

خاطرنشان گردد که نیروی هوایی برنامه قطعات یدکی را در سال ۱۹۷۸ عملاً" به حالت تعلیق درآورد و نیز قرار بود که تنها در موقع دریافت محموله بهای آنها را پرداخت نماید. در نتیجه، نیروی هوایی بابت این مورد نقص اجرای قرارداد وجهی طلبکار نیست. نیروی هوایی همچنین ثابت نکرده است که خدمات مربوط به قطعات یدکی انجام نشده و وستینگهاوس ادله ای تسلیم کرده که نشان می‌دهد بسیاری از خدمات مزبور انجام شده است.

۳۱۹ - طرفین توافق دارند که نیروی هوایی بابت قطعات یدکی تحویل شده به موجب هر سه متمم، مبلغ -/۲,۶۳۲,۵۵۲ دلار پرداخته است. وستینگهاوس ادعا می‌کند که مقادیری قطعات یدکی به ارزش -/۱,۴۴۴,۵۵۶ دلار تحویل گردیده ولی وجه آن پرداخت نشده است و ادعای متقابل در متقابلی به همین مبلغ اقامه کرده است. وستینگهاوس همچنین مبلغ -/۵۸۶,۱۷۴ دلار بابت عدم النفع برای مابقی ارزش سه متمم مطالبه می‌نماید. از آنجا که دیوان نظر داده است که اجرای قرارداد غیرممکن گردید، ادعای اخیرالذکر محکوم به رد است. بنگرید به: بند ۶۴ بالا.

۳۲۰ - بدین ترتیب، دیوان اکنون با این سوال مواجه شده است که آیا باید به ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس درباره قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل [نیروی هوایی] رسیدگی کند یا خیر. ^{۲۰} به عنوان یک موضوع مقدماتی، دیوان یادآور می‌شود که ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس را به عنوان اصلاحیه های ادعاهای اصلی آن شرکت نمی‌پذیرد و اجازه نمی‌دهد که بابت ادعاهای مبتنی بر قراردادهایی غیر از قراردادهای مبنای ادعاهای اصلی وستینگهاوس وجوه اضافی دریافت نماید. درست است که ماده ۲۰ قواعد دیوان اجازه می‌دهد که یک طرف دعوی به شرط عدم تضييع حق طرف دیگر، ادعای خود را اصلاح نماید، معهذا دیوان نتیجه می‌گیرد که پذیرش اصلاحیه در این مورد مغایر با مهلت‌های مقرر برای ثبت دعاوی نزد دیوان است که در بند ۴ ماده سه بیانیه حل و فصل دعاوی مندرج است.

^{۲۰} قراردادهای مزبور به شرح زیر است: قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ با متمم های ۲ الی ۹ آن؛ قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۱۸، آی‌دبلیوپی‌سی-۱۹ و آی‌دبلیوپی‌سی-۲۰ مربوط به توسعه کلی دوم، قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۷؛ و قراردادهای پشتیبانی موشک آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۱ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲.

۳۲۱ - علاوه بر این، دیوان در اتخاذ تصمیم راجع به موضوع باید در نظر بگیرد که وستینگهاوس طی دوره پیش از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] که اختیار داشت براساس قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل نزد دیوان اقامه دعوا نماید، تصمیم گرفت هیچگونه ادعایی بر این اساس اقامه نکند. از طرف دیگر، در وضعیت غیرمتعارف پرونده حاضر، که ادعاهای متقابل نیروی هوایی علیه وستینگهاوس بر مبنای قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل در چهارچوب صلاحیت دیوان قرار دارد^{۲۱} زیرا دیوان در قرار اعدادی صادره در پرونده حاضر (به شماره ۲-۳۸۹-۶۷ مورخ ۲۳ بهمن ماه ۱۳۶۵ [۱۲ فوریه ۱۹۸۷]، چاپ شده در 104 Iran-U.S. C.T.R. 14) نظر داد که قراردادهای شماره آی دبلیوپی-سی-۰۱۸، آی دبلیوپی-سی-۰۱۹ و آی دبلیوپی-سی-۰۲۰ جز همان معامله موضوع قراردادهای مبنای ادعاهای اصلی هستند،^{۲۲} در تسهیم آثار عدم امکان اجرا نمی‌تواند میزان اجرای کار از طرف وستینگهاوس بابت قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل را نادیده انگارد، زیرا چنین کاری عادلانه نخواهد بود.

۳۲۲ - بنا به کلیه دلایل بالا، دیوان ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس را بررسی خواهد کرد، لیکن جبران خسارات احتمالی وستینگهاوس بابت آنها را محدود خواهد نمود. بدینسان، در تسهیم خسارات وارده به طرفین، دیوان مقدار کاری را که وستینگهاوس بابت قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل انجام داده به حساب خواهد آورد اما فقط تا حد معینی، یعنی فقط به منظور تقلیل یا تسویه ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت قراردادهای مذکور، بدون آنکه به وستینگهاوس اجازه دهد وجهی زائد بر وجوه دریافتی نیروی هوایی بابت ادعاهای متقابل دریافت کند.

۳۲۳ - بنابراین، در چهارچوب ضوابط تعیین شده در بند پیشین، وستینگهاوس استحقاق دارد بابت قطعات یدکی که تحویل داده اما پولی در ازای آنها نگرفته وجهی براساس متمم های ۵ و

۲۱ به استثنای قراردادهای موشک آی‌ئی‌دی-۰۰۲-۷۲ و آی دبلیوپی-سی-۰۰۲، بنگرید به: بندهای زیر.

۲۲ بطوری که خاطرنشان شد، باتوجه به اعلام این نظر از سوی دیوان، وستینگهاوس متعاقباً صلاحیت دیوان را نسبت به ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت قراردادهای آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ منجمه متمم های ۳ الی ۹ آن، و قرارداد آی دبلیوپی-سی-۰۲۷ تصدیق کرد.

۸ و ۹ دریافت نماید. بعد از بررسی ادله موجود، دیوان نظر می‌دهد که دلیل کافی در اثبات تحویل به یکی از صور زیر دیده می‌شود: یا تأیید رسید توسط نیروی هوایی، گواهی‌های قبولی به امضای بهرینگ (کارگزار حمل نیروی هوایی در ایالات متحده)، یا بارنامه‌ها یا فهرست محمولات حاکی از حمل کالا به نیروی هوایی یا کارگزار حمل آن. **بنگرید به:** بند ۳۱ قرار اعدادی شماره ب-۱-۶۰- هیئت عمومی مورخ ۱۵ فروردین ماه ۱۳۶۵ [چهارم آوریل ۱۹۸۶] صادره در پرونده **جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا، چاپ شده در** 10 Iran-U.S. C.T.R. 207, 216 (سند حملی که حاکی از آن باشد که حمل کننده، نماینده شرکت حمل و نقل یا نماینده مجاز یک خریدار یک قلم را دریافت کرده و نیز مشخص نماید که قلم دفاعی مورد بحث حمل شده، فی‌نفسه یک سند حمل قطعی محسوب خواهد شد".) همچنین **بنگرید به:** صفحه ۳۷ حکم شماره ۳ ۱۸۶-۳۰۲ مورخ ۲۸ مردادماه ۱۳۶۴ [۱۹ اوت ۱۹۸۵] صادره در پرونده اینترنشنال تکنیکال پرادکتس کورپوریشن و دیگران و **جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در** 9 Iran-U.S. C.T.R. 10, 28-29.

۳۲۴ - براساس ادله تسلیمی، دیوان نتیجه می‌گیرد که کل ارزش محمولات قطعات یدکی که وستینگهاوس برای آنها دلیل معتبر تحویل ارائه کرده لیکن بابت آنها وجهی دریافت ننموده، بیش از کل مبلغ استحقاقی نیروی هوایی بابت ادعاهای متقابل مربوط به قرارداد آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱، یعنی -/۸۲۸،۱۴۰ دلار است. بنابراین، ارزش محمولات قطعات یدکی وستینگهاوس برای تسویه ادعاهای متقابل نیروی هوایی بر مبنای قرارداد مزبور کفایت می‌کند. **بنگرید به:** بند ۲۲۲ بالا.

ه - ادعای متقابل در متقابل بابت خدمات متمم شماره ۸

۳۲۵ - وستینگهاوس ادعای متقابل در متقابل بر مبنای متمم شماره ۸ اقامه و ادعا می‌کند که خدماتی به ارزش -/۱۲۷،۸۹۵ دلار انجام داده و صورتحساب آنها را ارسال نموده، اما وجهی بابت آنها به وی پرداخت نشده است. نیروی هوایی اظهار می‌دارد که کلیه پرداختهای مربوط به خدمات مندرج در متمم شماره ۸ را از طریق اعتبار اسنادی مفتوح به موجب متمم مزبور

انجام داده است. از آنجا که کل ارزش محمولات قطعات یدکی وستینگهاوس برای تسویه ادعای متقابل نیروی هوایی بر مبنای قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ کفایت می‌کند (بنگرید به: بند ۳۲۴ بالا)، لزومی ندارد که دیوان به این ادعای متقابل در متقابل بپردازد.

ج - نتایج حاصله

۳۲۶ - نتیجه گیری های دیوان درباره ادعاهای متقابل نیروی هوایی و ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس در مورد قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- (۱) ادعاهای متقابل نیروی هوایی مبنی بر تأخیر در اجرای قرارداد محکوم به رد است، زیرا طرح ادعاهای مذکور طبق مواد ۵ و ۷ قرارداد ممنوع است.
- (۲) ادعاهای متقابل نیروی هوایی مربوط به مطالعات فاز دو بعضاً" به دلیل اینکه طرح آنها طبق مواد ۵ و ۷ قرارداد ممنوع است و بعضاً" به لحاظ فقد دلیل محکوم به رد است.
- (۳) قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ در پایان سال ۱۹۷۹ به علت انتفاً قرارداد یا عدم امکان اجرای آن منفسخ گردید.
- (۴) در نتیجه، کلیه ادعاهای هر دو طرف دایر بر اینکه قرارداد به علت نقض فسخ گردیده، محکوم به رد است.
- (۵) ادعاهای متقابل نیروی هوایی مبنی بر ناتمام بودن کار و ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس، مبنی بر عدم پرداخت وجه بابت کارهای انجام شده، در چهارچوب ضوابط معین شده (بنگرید به: بند ۳۲۲ بالا)، ضمن تعیین آثار مالی عدم امکان اجرای قرارداد مورد تحلیل قرار گرفت. دیوان نظر داد که کل ارزش محمولات قطعات یدکی وستینگهاوس به نیروی هوایی برای تسویه کل ارزش ادعاهای متقابل

نیروی هوایی بابت قرارداد آی‌تی‌دی-۰۰۱-۷۱ یعنی -/۸۷۱,۵۴۰ دلار کافی می‌باشد. بنابراین، دیوان نتیجه می‌گیرد که بابت قرارداد مزبور هیچ مبلغی به هیچیک از طرفین اعطا نخواهد شد. ۲۳

۳ - قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۹، و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۰ - گسترش کلی دوم

الف - واقعیات و اظهارات

۳۲۷ - در اواسط دهه ۱۹۷۰، تعداد هواپیماهای جدید نیروی هوایی و جنگ افزارها و سیستمهای الکترونیکی آنها که در جریان خرید بود ایجاب می‌کرد که آمادگاه الکترونیک گسترش یابد. بدین ترتیب، در تاریخ ۲۱ مردادماه ۱۳۵۴ [۱۲ اوت ۱۹۷۵] نیروی هوایی به منظور اجرای گسترش کلی دوم آمادگاه الکترونیک، قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸ ("قرارداد ۰۱۸")، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۹ ("قرارداد ۰۱۹") و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۰ ("قرارداد ۰۲۰") را امضا کرد. تاریخ رسمیت قراردادهای مزبور دهم شهریورماه ۱۳۵۴ [اول سپتامبر ۱۹۷۵] بود که طرفین موافقت دولت ایالات متحده را تحصیل کردند. منظور از قراردادهای مزبور، تأمین قابلیت تعمیراتی رده آمادگاهی جهت سیستم های رادار، الکترومکانیک و بی‌سیم مورد استفاده در هواپیماهایی بود که نیروی هوایی بعد از پایان مطالعات فاز دو خریداری کرده بود. قرارداد ۰۱۸ جهت توسعه ظرفیت کارگاه رادار مقطوعاً" به قیمت -/۸,۷۴۵,۴۳۴ دلار و -/۱۹۶,۷۷۲,۴۱۸ ریال؛ قرارداد ۰۱۹ جهت توسعه ظرفیت کارگاه الکترومکانیک مقطوعاً" به قیمت -/۷,۹۵۷,۵۶۵ دلار و -/۱۷۹,۰۴۵,۰۹۴ ریال و قرارداد ۰۲۰ جهت توسعه ظرفیت کارگاه بی‌سیم مقطوعاً" به قیمت -/۲,۳۵۵,۱۲۴ دلار و -/۱۵۰,۹۶۲,۴۹۴ ریال بود.

۳۲۸ - طبق برنامه های پرداخت قراردادهای نیروی هوایی ملزم بود در ماههای معینی بعد از تاریخ رسمیت قراردادهای، اقساط دلاری و ریالی را پرداخت نماید. مبالغ ریالی باید در ایران و

۲۳
باتوجه به این نظر، لزومی ندارد که دیوان ادعای متقابل در متقابل وستینگهاوس مربوط به خدمات موضوع متمم شماره ۸ را مورد رسیدگی قرار دهد.

"پس از تسلیم صورتحسابهای ریالی مربوط طبق برنامه پرداخت ریالی قرارداد" به وستینگهاوس پرداخت می‌شد. پرداختهای دلاری با برداشت از اعتبار اسنادی مفتوح به نفع وستینگهاوس، در مقابل ارائه صورتحسابهای آن شرکت انجام می‌شد. جهت برداشت از اعتبار اسنادی، وستینگهاوس ابتدا می‌بایست صورتحساب های خود را "از نظر درصد کار انجام شده و یا درصد کار در دست اقدام گواهی می‌کرد و سپس آنها را جهت تصویب به نماینده نیروی هوایی در ایالات متحده تسلیم می‌نمود.

۳۲۹ - در قراردادها آمده است که "چون اعتبار اسنادی برای پرداخت بابت پیشرفت کار [وستینگهاوس] است، نباید حاوی شرطی باشد که پرداخت را موکول به حمل کالاها نماید". مضافاً در هر يك از قراردادها مقرر بود که "پرداختهای موضوع این قرارداد بابت پیشرفت کار [وستینگهاوس] طی مدت اجرای قرارداد است". در قراردادها همچنین به وستینگهاوس حق داده شد که در صورتی که پرداختی را (در مورد قرارداد ۰۱۸) "سر موعد" و یا (در مورد قراردادهای ۰۱۹ و ۰۲۰) "ظرف ده (۱۰) روز پس از موعد مقرر" دریافت نمی‌نمود، همه کارهای مربوط به قرارداد را متوقف نماید.

۳۳۰ - مسنولیت‌های طرفین در پیشنهادات مربوط به کارگاهها که وستینگهاوس تهیه کرده بود تشریح و در هر يك از قراردادها گنجانده شده بود. به موجب این پیشنهادها یا "شرح کار"، وستینگهاوس مکلف بود وسایل آزمایش جدیدی برای سیستمهای مختلف الکترونیکی در تأسیسات خود در بالتیمور طراحی و تولید نماید و سپس آنها را تحویل داده، در محل آمادگاه الکترونیک نصب کند و درست کار کردن آنها را نشان دهد. وستینگهاوس همچنین قرار بود نشریات فنی، خدمات مهندسی، آموزش و پشتیبانی قطعات یدکی تأمین نماید. نیروی هوایی به سهم خود، ضمن سایر وظایف، مکلف بود يك مجموعه از هر يك از سیستمهای اولیه مندرج در جدول شماره ۲-۳ هر شرح کار "به منظور طراحی و آزمایش انطباق" با دستگاههای آزمایش موجود در کارگاههای جدید رادار و الکترومکانیک و به منظور "طراحی، تهیه اطلاعات فنی و تأیید و آموزش" برای دستگاههای آزمایش موجود در کارگاه بی‌سیم تأمین نماید.

۳۲۱ - طبق برنامه های اجرای کار مربوط به کارگاههای رادار و الکترومکانیک، تجهیزات اولیه باید چهار ماه بعد از تاریخ رسمیت قرارداد توسط نیروی هوایی تحویل می‌شد. موعد تحویل تجهیزات اولیه برای کارگاه بی‌سیم دو ماه بعد از تاریخ رسمیت قرارداد بود. وستینگهاوس مکلف بود گسترش کارگاه رادار را ظرف ۲۷ ماه بعد از تاریخ رسمیت قرارداد، گسترش کارگاه الکترومکانیک را ظرف ۲۸ ماه بعد از تاریخ رسمیت قرارداد و گسترش کارگاه بی‌سیم را ظرف ۱۹ ماه به پایان برساند. قرار بود اولین مورد تحویل دستگاههای آزمایش وستینگهاوس برای کارگاههای رادار و الکترومکانیک در ماه دوازدهم دوره اجرای کار و برای کارگاه بی‌سیم در ماه هفتم صورت گیرد. در شرح کار هر سه قرارداد خاطر نشان شده بود که برنامه اجرای کار

مبتنی بر این فرض است که اطلاعات کامل و دقیق درباره مشخصات فنی هواپیماها، مندرج در جدول ۱-۱، و مدارک کامل مربوط به تعمیر و نگهداری و مشخصات سیستمها و دستگاههای موضوع تعمیر و نگهداری، در موقع اعطای قرارداد در اختیار وستینگهاوس گذارده خواهد شد.

۳۲۲ - در هر يك از شرح کارها مقرر شده بود که مشخصات فنی تجهیزات اولیه "به شرح مندرج در تحویل اولیه طبق قرارداد اف. ام. اس. مربوط یا قرارداد مستقیم" (که "مشخصات فنی پایه" نامیده می‌شود)، "مبنای تنظیم نیازهای تعمیراتی و نگهداری و طراحی تجهیزات پشتیبانی آمادگاه محسوب می‌شود. طبق هر يك از شرح کارها، نیروی هوایی مکلف بود هرگونه تغییر در تجهیزات اولیه خود را پس از تعیین این مشخصات فنی پایه به وستینگهاوس اطلاع دهد. در شرح کارها قید شده بود که "هر نوع تغییری از اینگونه که در نیازهای تعمیراتی یا طراحی تجهیزات پشتیبانی آمادگاه مؤثر باشد، خارج از شرح کار محسوب شده و در صورت امکان باید مورد مذاکره قرار گیرد".

۳۲۳ - اجرای قراردادهای تقریباً از همان ابتدا با مشکلات و تأخیراتی مواجه شد به این علت که تجهیزات اولیه مورد نیاز وستینگهاوس برای تولید دستگاههای آزمایش در اختیار وی نبود. بنا به ادعای وستینگهاوس، عدم دسترسی به تجهیزات اولیه به این علت بود که نیروی هوایی قادر نبود تجهیزات مذکور را در موقع نیاز تأمین نماید. در تاریخ ۲۵ شهریورماه

۱۳۵۴ [۱۶ سپتامبر ۱۹۷۵] وستینگهاوس نامه ای به نیروی هوایی ارسال و طی آن مسئولیت آن نیرو را بابت تجهیزات مزبور یادآوری کرد. فهرستی از کلیه تجهیزات اولیه هر یک از کارگاهها که باید تحویل می‌شد ضمیمه نامه مزبور بود. لیکن تا بهار ۱۹۷۶ هیچک از تجهیزات اولیه تحویل نشده بود. نیروی هوایی از وستینگهاوس درخواست کرد که شماره دقیق قطعات را اعلام نماید تا آن نیرو بتواند قطعات هر سیستم را در موجودی انبار قطعات یدکی نیروی هوایی جستجو و یا قطعات مورد نیاز را خریداری کند. در پاسخ به این درخواست، وستینگهاوس موافقت کرد که فهرستهایی از قطعات هر سیستم موجود در چهار نوع مختلف هواپیما، شامل شماره قطعه سازنده و "شماره موجودی فدرال" (شماره فدرال) برای هر قطعه را تهیه و تنظیم نماید^{۲۴} و فهرستهای مزبور را در تاریخهای ۱۷ و ۲۶ اسفندماه ۱۳۵۴ و ۱۸ خردادماه و هفتم تیرماه ۱۳۵۵ [۸ و ۱۷ مارس و ۸ و ۲۸ ژوئن ۱۹۷۶] در اختیار نیروی هوایی قرار داد.

۲۳۴ - در تاریخ ۲۱ خردادماه ۱۳۵۵ [۲۱ ژوئن ۱۹۷۶] تیم بازرسی آمادگاه الکترونیک نیروی هوایی گزارش خود را درباره قابلیت آمادگاه [در جلسه ای] به نمایندگان وستینگهاوس و نیروی هوایی ارائه کرد. در این جلسه، تیم بازرسی آمادگاه در مورد قراردادهای گسترش کلی دوم خاطر نشان کرد که "مشخصات فنی سیستمهای ایویانیک (avionics) در گسترش کلی دوم در چندین مورد اشتباهاتی دارد. قراردادهای باید تصحیح و تجهیزات اولیه مربوطه خریداری شود". اقدام انجام شده توسط تیم مزبور به شرح زیر خلاصه شد: "آخرین مشخصات فنی سیستمهای هوایی (ایویانیک) . . . . . در اختیار وستینگهاوس گذارده شده و . . . . . وستینگهاوس اقدام به اصلاح قراردادهای خواهد کرد". وستینگهاوس به این اظهار نظر و اقدام نیروی هوایی به شرح زیر پاسخ داد:

۲۴ طبق اظهار نیروی هوایی، دانستن شماره فدرال قطعات ("FSN" Federal Stock Number) برای ردیابی تجهیزات بسیار حیاتی بود. در مورد قراردادهای گسترش کلی دوم، نیروی هوایی قطعات تجهیزات اولیه را از انبارهای قطعات یدکی خود تأمین کرد. از آنجا که سیستم کامپیوتری ردیابی نیروی هوایی بر حسب شماره فدرال قطعات تنظیم شده بود، شماره مزبور لازم بود تا نیروی هوایی بتواند قطعات مختلف را ردیابی نماید. قطعات مزبور، پس از مونتاژ، به صورت تجهیزات اولیه مورد نیاز درمی‌آمد.

آخرین مشخصات فنی پایه برای P3F از طریق بازدید مستقیم هواپیماها در بندرعباس توسط پرسنل وستینگهاوس تعیین گردیده است.

سایر مشخصات فنی پایه حتی المقدور تعیین خواهد شد.

اقدامات لازم به عمل خواهد آمد تا قراردادها در صورت لزوم از طریق مذاکره اصلاح شوند.

۳۳۵ - موضوع پیکربندی صحیح سیستمهای هواپیماها یکی از اقداماتی بود که در سراسر بقیه سال ۱۹۷۶ و سال ۱۹۷۷ در جلسات هفتگی بررسی وضعیت بین وستینگهاوس و نیروی هوایی مورد بحث قرار می گرفت. صورتجلسات مربوط حاکی است که وستینگهاوس عملاً اقدام به تهیه صورت موجودی هواپیماهای مختلف کرد تا پیکربندی پایه سیستمهای ایویاتیک را تعیین کند و نیز مشغول تدوین فهرستهای پیکربندی سیستمها بر حسب اجزا و شماره قطعه، از جمله شماره فدرال آنها گردید. در تهیه فهرستهای مزبور وستینگهاوس مشکلاتی داشت و در چندین مورد ناچار شد فهرستهایی را که تسلیم کرده بود تغییر دهد. در یک مرحله از کار، وستینگهاوس در تهیه صورت موجودی هواپیمای RF-4E با تأخیر مواجه شد، زیرا پرسنل آن شرکت نتوانستند از نیروی هوایی مجوز امنیتی تحصیل نمایند. تا نیمه ماه اکتبر ۱۹۷۷، وستینگهاوس سه فهرست تجهیزات اولیه را که مورد نیاز قراردادهای گسترش کلی دوم بود تهیه کرده بود. در هر فهرست به جای آنکه تنها نام و شماره تجهیزات اولیه ذکر شود، یکایک قطعات سیستمهای مختلف جزاً به جز مشخص و برای هر قطعه، شماره سازنده و شماره فدرال ذکر شده بود.

۳۳۶ - در این ضمن، در تاریخ ۱۲ مردادماه ۱۳۵۶ [سوم اوت ۱۹۷۷] اروین دبلیو. یودر، مدیر بازرگانی وستینگهاوس در ایران، به دنبال جلسه ای که طرفین برای بحث درباره مشکلات تجهیزات اولیه برگزار کردند، نامه ای به سرلشگر نادری در نیروی هوایی نوشت. در بخش زیربط نامه آمده است:

با آنکه ما طبق قرارداد چنین وظیفه ای نداشتیم، اما شماره های فدرال و شماره های سازنده مربوط به هر یک از اقلام تجهیزات اولیه را تا آنجا که در اختیار ما بود تسلیم کردیم. در اغلب موارد، اطلاعات مزبور به هزینه

وستینگهاوس و از طریق صورت برداری فیزیکی هواپیماهای [نیروی هوایی] تحصیل شده است. جز در مورد کارگاه بی‌سیم طرح گسترش کلی دوم، ما اطلاعات مزبور را چندین بار در گذشته به [نیروی هوایی] تسلیم کرده ایم که آخرین بار آن اوایل همین امسال بود. وستینگهاوس به هزینه خود کوشش فراوانی برای تحقیق و تهیه فهرستهای مزبور مبذول نموده و این کار را به منظور مساعدت به [نیروی هوایی] در انجام مسئولیتی که آن نیرو از جهت ارائه اینگونه اطلاعات به فرماندهی‌های مربوطه خود دارد بر عهده گرفت تا در تحویل تجهیزات اولیه که باید توسط [نیروی هوایی] تأمین شود، تسریع به عمل آید.

آقای یودر در ادامه نامه خود یک برنامه زمانی برای تحویل تجهیزات اولیه به وستینگهاوس تعیین نمود و نامه خود را با این مطلب پایان داد که: "چنانچه [تجهیزات اولیه] در تاریخهای فوق الذکر تحویل نشود. . . . ناچار خواهیم شد که ادامه کارهای قراردادی را متوقف کنیم که در آنصورت، به سبب تأخیرات حاصله در اجرای کار، هزینه های انبارداری و افزایش هزینه های دیگر، [نیروی هوایی] متحمل هزینه اضافی خواهد شد".

۳۳۷ - در تاریخ ۲۲ شهریورماه ۱۳۵۶ [۱۲ سپتامبر ۱۹۷۷] تیمسار نادری به درخواست آقای یودر و برنامه زمانی وی برای تحویل تجهیزات اولیه پاسخ داد، که بخشی از آن به شرح زیر است:

همانطور که بخوبی اطلاع دارید، [نیروی هوایی] نهایت کوشش خود را به عمل می‌آورد تا تجهیزات اولیه مورد نیاز برای پشتیبانی قراردادهای آمادگاه جامع الکترونیک را در اختیار وستینگهاوس قرار دهد . . . . . ما از الزامات [نیروی هوایی] جهت تأمین تجهیزات اولیه بخوبی آگاهیم، [باتوجه به اینکه در فاز دو وستینگهاوس تعهد کرد که تجهیزات موضوع نگهداری در آمادگاه الکترونیک و نیز مشخصات فنی تجهیزات مزبور را مشخص نماید و نیز باتوجه به اینکه مطالعات فاز دو مبنای اجرای فاز سه بوده]، [عقبیده [نیروی هوایی] این است که به دلیل اشارات مندرج در شرح کار به تأمین مدیریت و پشتیبانی توسط وستینگهاوس، مسئولیت تهیه فهرست تجهیزات اولیه مسلماً" بر عهده آن شرکت است.

علاوه براین، تیمسار نادری اظهار داشت که وستینگهاوس تعهد خود را مبنی بر تهیه فهرستهای دقیق تجهیزات اولیه انجام نداده است. در نامه وی مواردی از اشتباهات ادعایی فهرست شده است. وی همچنین در مورد برنامه زمانی تحویل تجهیزات اولیه اعتراض کرد

و به آقای یودر اطمینان داد که نیروی هوایی کلیه مساعی خود را جهت رفع مشکلات مربوط به تجهیزات اولیه به کار خواهد برد.

۲۳۸ - ادله تسلیمی نیروی هوایی نشان می‌دهد که حتی در سال ۱۹۷۷ نیز اشتباهاتی در فهرستهای تجهیزات اولیه که وستینگهاوس تنظیم کرده بود وجود داشت و بطور مشخص، بین مشخصات فنی تجهیزات اولیه مندرج در فهرستها و مشخصات تجهیزات اولیه ای که در اختیار وستینگهاوس بود و شرکت مزبور برای آنها وسایل آزمایش تولید می‌کرد، مغایرتهایی وجود داشت. نیروی هوایی همچنین سه یادداشت داخلی وستینگهاوس به تاریخهای ۱۵ و ۱۷ اسفندماه ۱۳۵۶ و ششم خردادماه ۱۳۵۷ [ششم و هشتم مارس و ۲۷ مه ۱۹۷۸] را تسلیم کرده که حاکی از آن است که در بسیاری موارد وستینگهاوس با تهیه دستگاههای آزمایشی که از نظر میزان پشتیبانی برخی از سیستمها مطابق با الزامات قرارداد نبود، از مفاد قراردادها عدول کرده بود. در یادداشتهای مزبور درخواست شده بود که متمم قراردادها بنحوی اصلاح شوند تا نشان دهنده میزان پشتیبانی کمتری که تأمین می‌شد، باشند. علاوه براین، نیروی هوایی صورتجلسه مذاکراتی را ارائه نموده که مهندسین وستینگهاوس در تاریخ ۱۴ فروردین ماه ۱۳۵۷ [سوم آوریل ۱۹۷۸] در محل آمادگاه الکترونیک به عمل آوردند تا پوشش سیستم در کارگاه بی‌سیم را مورد بحث قرار دهند. در صورتجلسه مزبور اقدامات زیر توصیه شده است:

در زمینه کل سیستمها، [مرکز برنامه های وستینگهاوس در ایران] باید با [مرکز وستینگهاوس در هانت ولی ایالات متحده] روشن کند که چرا در بعضی زمینه ها پوششی تأمین نمی‌شود و طرز برخورد [وستینگهاوس] با [نیروی هوایی] در موارد حذف برخی اقلام از قرارداد یا تقلیل میزان اعلام شده پوشش چگونه خواهد بود.

برنامه های زمانی قرارداد باید اصلاح شده و مقاطع زمانی واقع بینانه ای در آن منظور گردد. در مورد چگونگی این اصلاح بعداً "تصمیم اتخاذ خواهد شد.

ادله ای وجود ندارد که نشان دهد مشکلات مذکور اصولاً با نیروی هوایی حل و فصل شد یا خیر و اگر شد، به چه صورت بود.

۳۳۹ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که نیروی هوایی از مارس ۱۹۷۷ شروع به تحویل بخشهای مختلف تجهیزات اولیه به وستینگهاوس کرد. طبق صورتمجلس مربوط به جلسه بررسی وضعیت پروژه که در تاریخ ۱۸ مهرماه ۱۳۵۶ [دهم اکتبر ۱۹۷۷] برگزار شد، تا آن تاریخ، ۴۲ قلم از تجهیزات اولیه برای وستینگهاوس به بالتیمور حمل گردیده و اقدامات اولیه جهت حمل ۹ قلم دیگر آغاز شده بود. لیکن، در سال بعد، وستینگهاوس طی نامه مورخ هفتم شهریورماه ۱۳۵۷ [۲۹ اوت ۱۹۷۸] [بنگرید به: بند ۲۴۵ زیر]، خاطرنشان نمود که "اقلام زیادی از تجهیزات اولیه هنوز به وستینگهاوس تحویل نشده است".

۳۴۰ - خود نیروی هوایی نیز طی یادداشت ماه سپتامبر ۱۹۷۸ به شرح زیر، به وجود مشکلاتی در تحویل اذعان نمود:

موضوع: کمبود تجهیزات اولیه

۱ - طبق قرارداد فعلی آمادگاه الکترونیک، لازم است حدود ۲۸ قلم تجهیزات اولیه توسط [نیروی هوایی] به [وستینگهاوس] تحویل گردد. پایگاه [نیروی هوایی]، یاشی [صنایع هواپیماسازی ایران] و منابع آرمیش مگ [اداره کمکهای نظامی ایالات متحده در ایران] قادر به تهیه اقلام مزبور نیستند.

۲ - مستدعی است از شرکتهای سازنده استفسار و قیمت کلیه اقلام مورد نیاز که ذیلاً فهرست شده و مدت تقریبی تحویل به [وستینگهاوس] در بالتیمور] را مشخص فرمایید. اقلام به هزینه [نیروی هوایی] خریداری و توسط [وستینگهاوس] برای توسعه و تأیید در ایستگاه آزمایش آمادگاه الکترونیک مورد استفاده واقع خواهد شد.

۳ - فهرست اقلام مورد نیاز پیوست است.

وستینگهاوس اظهار می‌دارد که تا دسامبر ۱۹۷۸ که آن شرکت از ایران خارج شد، نیروی هوایی هرگز کلیه تجهیزات اولیه لازم را تأمین نکرد.

۳۴۱ - وستینگهاوس ادعا می‌کند که با وجود مشکلات تحویل تجهیزات اولیه، توانست پیشرفتهایی در اجرای قراردادهای حاصل کند و اظهار می‌دارد که موفق شد اطلاعات فنی مربوط به

تجهیزات اولیه ای را که در اختیار نداشت از منابع دیگری در ایالات متحده تحصیل و با استفاده از آن، بخشهایی از دستگاههای آزمایش را طراحی و تولید نماید. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که دستگاههای آزمایش نیمه تمام را تا وصول تجهیزات اولیه نگهداشته و هنگامی که تجهیزات اولیه به دستش می‌رسید دستگاههای آزمایش را تکمیل و جهت نصب در آمادگاه جامع به ایران می‌فرستاد. در مورد قراردادهای ۰۱۸ و ۰۱۹، وستینگهاوس تأییدیه های نیروی هوایی راجع به رسید دستگاهها و اطلاعیه های حمل دستگاهها و مدارك فنی را که در سال ۱۹۷۸ و اوایل ۱۹۷۹ به ایران حمل شد، ارائه نموده است. وستینگهاوس همچنین خلاصه های کامپیوتری کلیه هزینه های مستقیم خود بابت قراردادهای ۰۱۸ و ۰۱۹ و ۰۲۰ و ۲۵ و نیز خلاصه های کامپیوتری شرح خدمات مهندسی و آموزشی را که، حسب اظهار، بابت سه قرارداد مزبور انجام داده تسلیم کرده است. و بالاخره، وستینگهاوس صورتهایی از دستگاههای آزمایش و نشریات فنی مربوط به قراردادهای ۰۱۸ و ۰۱۹ را ارائه کرده و اظهار می‌دارد که وسایل مزبور در انبار شرکت در ایالات متحده موجود است.

۳۴۲ - در يك یادداشت داخلی ماه ژوئیه ۱۹۷۸ وستینگهاوس تحت عنوان "برنامه وصول مطالبات آی‌دبلیوپی‌سی برای آمادگاه الکترونیک" که نیروی هوایی تسلیم کرده، خلاصه کارها و پرداختهای انجام شده در مورد قراردادهای مختلف منعقد شده بین طرفین درج گردیده است. پیشرفت کار قراردادهای گسترش کلی دوم در جدولی ارائه شده که کارهای انجام شده در ایالات متحده و ایران در آن تشریح گردیده است. جدول مزبور حاکی است که در مورد قرارداد ۰۱۸، قرار بود ۷۸/۶ درصد کارها در هانت ولی در ایالات متحده و ۲۱/۴ درصد در ایران انجام شود. در مورد قرارداد ۰۱۹، قرار بود ۸۲/۳ درصد کارها در هانت ولی و ۱۷/۷ درصد آن در ایران انجام شود و در مورد قرارداد ۰۲۰، قرار بود ۴۱/۹ درصد کارها در هانت ولی و ۵۸/۱ درصد آن در ایران انجام شود. طبق جدول مزبور، در آن تاریخ، کل کارهای انجام شده در ایالات متحده و ایران به شرح زیر بود: ۵۹ درصد کل کار قرارداد ۰۱۸ انجام و در مقابل ۷۵ درصد مبالغ دلاری پرداخت شده بود؛ ۷۱ درصد کل کار قرارداد

۲۵ در این خلاصه هزینه ها -- که "گزارش شماره ۱ هزینه قرارداد" نامیده شده -- جمع فرعی هر گروه از هزینه های قرارداد (مانند دستمزد، مواد، مسافرتها، مهندسين، و غيره) و نیز جمع کل هزینه های مستقیم متحمل بابت هر قرارداد فهرست شده است. بنگرید به: بند ۱۴۶ بالا.

۰۱۹ انجام و در مقابل ۷۵ درصد مبالغ دلاری پرداخت شده بود و ۲۸ درصد کل کار قرارداد ۰۲۰ انجام و در مقابل ۵۱ درصد مبالغ دلاری پرداخت شده بود. در یادداشت مزبور، مقایسه جداگانه ای بین کار انجام شده در ایران در برابر پرداختهای ریالی به عمل آمده است. در يك یادداشت توضیحی منضم به خلاصه مزبور آمده است که: "خلاصه حاضر در واقع درصد وجوه مصرف شده در داخل کشور در مقایسه با وجوهی است که برای هزینه تخصص یافته و نشانگر درصد پیشرفت واقعی نیست".

۳۴۳ - یادداشت مزبور همچنین حاوی مطلبی به شرح زیر است که نشانگر مشکلات اجرایی در گسترش کلی دوم می‌باشد:

در قراردادهای مزبور برنامه زمانی پرداختها تعیین گردیده و در عین حال گفته شده است که پرداختها بابت پیشرفت کار فروشنده انجام می‌شود. منظور از قرارداد، در هنگام تنظیم، این بود که برنامه های زمانی پیشرفت کار و پرداخت باهم مطابقت داشته باشند. عبارت "پیشرفت کار فروشنده" ظاهراً به منظور حمایت از فروشنده ذکر شده لیکن در عمل به نفع خریدار تمام شده، زیرا برنامه کار تغییر کرده است.

۳۴۴ - وستینگهاوس موفق شد کل مبالغ اعتبارات اسنادی مفتوح بابت سه قرارداد گسترش کلی دوم را برداشت نماید. بنگرید به: بند ۲۲۸ بالا. صورتحسابهای دلاری که وستینگهاوس برای پرداخت ارائه کرد حاوی گواهی زیر بود:

بدینوسیله گواهی می‌نماییم که اقدام قراردادی درباره قرارداد مورد بحث انجام شده است. . . . کلیه اجناس، تجهیزات و یا خدماتی که تا این تاریخ تحت قرارداد خریداری شده با پرداخت این صورتحساب، به طور قطع متعلق به [نیروی هوایی] خواهد بود.

۳۴۵ - در تاریخ هفتم شهریورماه ۱۳۵۷ [۲۹ اوت ۱۹۷۸] آقای یودر (از وستینگهاوس) نامه ای به تیمسار شکیب (از نیروی هوایی) نوشت. آقای یودر نامه را با اشاره به مکاتبات طرفین درباره مشکلات مربوط به تجهیزات اولیه آغاز و سپس اضافه نمود که با وجود اقدامات مذکور در مکاتبات یاد شده، کلیه تجهیزات اولیه لازم ارائه نشده است. آقای یودر

در ادامه مطلب نوشت که به علت موجود نبودن تجهیزات اولیه "تولید ما بتدریج به مرحله ای می‌رسد که بدون تجهیزات اضافی ادامه پیشرفت کار نمی‌تواند میسر باشد". آقای یودر چنین ادامه داد:

اکنون لازم است راجع به تجهیزات پشتیبانی آمادگاه تصمیم سریعی اتخاذ شود. می‌توان از وستینگهاوس خواست که تجهیزات مزبور را در همان وضعیت کنونی خود ارسال نماید و بدانوسیله تعهدات قراردادی خود را به پایان رساند و یا می‌توان با اصلاح قرارداد اجازه پرداخت هزینه انبارداری تجهیزات را داد و پس از تحویل فهرست کامل تجهیزات اولیه مورد نیاز، کار را در زودترین تاریخ ممکن به انجام رساند. چنین اصلاحیه ای باید حاوی شروطی باشد دایر براینکه افزایش هزینه واقعی ناشی از موجود نبودن تجهیزات اولیه تا این تاریخ، هزینه انبارداری تجهیزات پشتیبانی آمادگاه و سایر هزینه های مرتبط با تعطیل و آنگاه شروع مجدد کار به وستینگهاوس بازپرداخت گردد.

آقای یودر شق اخیر را توصیه و تقاضا کرد که جلسه ای راجع به تعیین نحوه عمل تشکیل گردد.

۳۴۶ - پرونده، حاوی يك یادداشت داخلی وستینگهاوس به تاریخ ۲۲ شهریورماه ۱۳۵۷ [۱۳] سپتامبر ۱۹۷۸] از آقای اروین یودر به آقای شی. براون است. در یادداشت مزبور که اشاره به "جلسه آمادگاه جامع الکترونیک در لندن" دارد و عنوان آن "ملاحظات قراردادی" است، قراردادهای گسترش کلی دوم مورد تجزیه و تحلیل واقع شده و سه راه حلی که به نظر آقای یودر وستینگهاوس در اختیار داشت در آن تشریح گردیده است. اولین راه حل که به نظر آقای یودر بهترین بود:

این است که استدلال کنیم که اقلام مندرج در [شرح کار] در عمل جایجا شده اند، بدین معنی که ارزش کارهای خارج از شرح کار قرارداد که وستینگهاوس به دلیل [قصور نیروی هوایی در تأمین تجهیزات اولیه] اجباراً انجام داده با ارزش قراردادی بقیه کارهای مندرج در شرح کار قرارداد که باید انجام شود، برابر است. بنابراین، با این جایجایی عملی اقلام شرح کار، قراردادها کاملاً انجام شده محسوب می‌گردند.

در آنصورت، چنانچه [نیروی هوایی] بخواهد کارهای مندرج در شرح کار

قرارداد انجام شود، پیشنهادی حاوی قیمت و شرایط اجرای آن کارها تسلیم خواهد شد.

آقای یودر راه حل سوم را چنین توصیف نمود:

عدم تأمین تجهیزات اولیه، وستینگهاوس را وادار می‌کند کار را متوقف سازد بر این اساس که فسخ عملی قسمتی از بقیه کارهای قراردادی و تقلیل منصفانه ارزش قرارداد در مقام مقایسه با هزینه های تأخیر خارج از قرارداد که در نتیجه [قصور نیروی هوایی در تأمین تجهیزات اولیه] ایجاد شده، پایاپای است.

۳۴۷ - بدنبال مذاکرات طرفین راجع به مشکلات مربوط به توسعه کلی دوم، در تاریخ ۲۴ آبانماه ۱۳۵۷ [۱۵ نوامبر ۱۹۷۸] آقای یودر طی نامه ای به تیمسار نادری پیشنهاد کرد که تعدیلاتی در هزینه و برنامه اجرای قراردادهای گسترش کلی دوم صورت گیرد. نامه مزبور حاوی خلاصه ای از شرح تعدیلات پیشنهادی، تفاهم نامه ای راجع به تعدیلات مزبور، تجزیه و تحلیل پرداختهای ریالی معوق در مورد هر یک از قراردادهای گسترش کلی دوم و نیز ۶ صورتحساب ریالی و ۱۰ سند تحت عنوان "صورتحساب" بود که پرداختهای ریالی زمان بندی شده را مشخص می‌کرد و این عبارت روی آنها قید شده بود: "اصل و فتوکپی ها بعداً ارائه خواهد شد". در شرح خلاصه مزبور، گسترش کلی دوم به صورتی که بدواً تنظیم و عملاً اجرا شده بود تشریح گردیده و قصور نیروی هوایی در تأمین تجهیزات اولیه مقرر در قراردادها، عامل مغایرت بین طرح اولیه و واقعیت در اجرای قرارداد دانسته شده و در آن اعلام گردیده بود که تأخیر نیروی هوایی در تأمین تجهیزات اولیه به نوبه خود موجب تأخیر اجرای کار وستینگهاوس و افزایش هزینه ها گردید، زیرا وستینگهاوس مجبور شد برای ایفای تعهدات خود کارهایی خارج از قرارداد انجام دهد. شرح خلاصه مزبور همچنین اشعار می‌داشت که:

به سبب عواملی که در بالا گفته شد و موجب هزینه های اضافی و نامعقول در برنامه گردیده، وستینگهاوس اکنون به مرحله ای رسیده که کلیه وجوهی را که تاکنون از [نیروی هوایی] وصول کرده، هزینه نموده است. وضعیتی که برای وستینگهاوس ایجاد شده به سبب عواملی خارج از اختیار این شرکت

پیش آمده است. هم از نظر مالی و هم عملاً" برای وستینگهاوس تقریباً" غیرممکن است که کار این برنامه را به همان صورت گذشته ادامه دهد.

در شرح خلاصه آمده است که وستینگهاوس متحمل -/۵,۳۷۶,۰۰۰ دلار هزینه اضافی گردیده و پیشنهاد شده است که نیروی هوایی فوراً" يك فقره پرداخت تکمیلی بابت پیشرفت کار انجام دهد تا در این اثنا وستینگهاوس تجزیه و تحلیل مشروحي از هزینه های اضافی خود تهیه نماید. طبق تفاهم نامه پیشنهادی، نیروی هوایی ملزم می‌بود که مبلغ -/۲۹۷,۸۲۴,۴۸۱ ریال پرداخت نماید. طبق شرح خلاصه، مبلغ مزبور با احتساب پرداختهایی که قبلاً" صورت گرفته، گویای "پیشرفت واقعی کار قراردادهای [گسترش کلی دوم] تا هشتم مهرماه ۱۳۵۷ [۳۰ سپتامبر ۱۹۷۸] است". تفاهم نامه پیشنهادی، وستینگهاوس را ملزم می‌کرد که تا تاریخ ۱۲ دیماه ۱۳۵۷ [دوم ژانویه ۱۹۷۹] تجزیه و تحلیل هزینه های متحمل ناشی از تأخیر نیروی هوایی در تأمین تجهیزات اولیه را تسلیم نماید، و آنگاه مقرر می‌داشت که طرفین به مذاکره پردازند و به تدریج که تجهیزات اولیه توسط نیروی هوایی تأمین می‌شود، وستینگهاوس به اجرای قرارداد ادامه دهد.

۳۴۸ - آقای یودر در خاتمه نامه اش اظهار داشت: "به علت فوریت نیاز به فیصله این موضوع، وستینگهاوس احتراماً" تقاضا دارد که تفاهم نامه... تا تاریخ ۱۱ آذرماه ۱۳۵۷ [دوم دسامبر ۱۹۷۸] امضا و اقدامات اداری برای پرداخت صورتحسابهای [پیوست]... در همین تاریخ به عمل آید".

۳۴۹ - وستینگهاوس نامه ای به تاریخ هشتم آذرماه ۱۳۵۷ [۲۹ نوامبر ۱۹۷۸] از تیمسار نادری ارائه کرده که در پاسخ به نامه مورخ ۲۴ آبانماه ۱۳۵۷ [۱۵ نوامبر ۱۹۷۸] آقای یودر نوشته شده بود. نامه مورخ هشتم آذرماه ۱۳۵۷ [۲۹ نوامبر ۱۹۷۸] تیمسار نادری اشعار می‌دارد که "نیروی هوایی نامه مورد اشاره در مورد مطالبه بعضی مبالغ و يك تفاهم نامه پیشنهادی و نیز، کلیه قراردادهای وستینگهاوس را بررسی نموده و معتقد است که نیروی هوایی دعاوی تهاتری علیه وستینگهاوس دارد". در نامه مزبور پیشنهاد شده است که طرفین قبل از آنکه راه حلی از طریق مذاکره پیدا کنند، اجرای "کلیه قراردادها" را مشترکاً" مورد بررسی قرار دهند. نیروی هوایی ادعا می‌کند که صحت نامه مورخ هشتم آذرماه ۱۳۵۷ [۲۹

نوامبر ۱۹۷۸] تیمسار نادری مورد تردید است. بحثی نیست که تفاهم نامه پیشنهادی وستینگهاوس هیچگاه توسط طرفین امضا نشد.

۳۵۰ - چنانکه قبلاً در این حکم ملاحظه شد، در تاریخ ۱۵ آذرماه ۱۳۵۷ [ششم دسامبر ۱۹۷۸] وستینگهاوس طی نامه ای به نیروی هوایی اعلام کرد که کارکنان خود را برای تعطیلات عید میلاد مسیح از ایران فرا می‌خواند. **بنگرید به:** بند ۵۷ بالا. بدنبال نامه مزبور، نامه دومی به تاریخ ۲۰ دیماه ۱۳۵۷ [دهم ژانویه ۱۹۷۹] ارسال گردید که وستینگهاوس ضمن مطالبی در آن اعلام نمود که:

از لحاظ قراردادی، براساس مفاد ماده فورس ماژور قراردادهای فیما بین، ما از حق خود برای متوقف ساختن کار در ایران استفاده می‌کنیم و حق داریم تاریخ تحویل را به تناسب هر روز توقف در کار به تعویق اندازیم. مضافاً براساس شرط مربوط به پرداخت در قراردادهایمان، از حق خود استفاده کرده ادامه کار را هم در ایران و هم در تأسیسات شرکت در هانت ولی تا وصول مطالبات معوقه گذشته متوقف می‌نماییم.

بنگرید به: بند ۵۷ بالا.

۳۵۱ - در ماه اکتبر ۱۹۷۹، طرفین راجع به امکان از سر گرفتن کار قراردادهای آمادگاه الکترونیک، از جمله قراردادهای گسترش کلی دوم مذاکره کردند. چنانکه پیشتر ملاحظه شد، نامه مورخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] وستینگهاوس به نیروی هوایی که طی آن شرکت مزبور ابراز تمایل کرد که کار قراردادها را تحت شرایطی از سر گیرد، حاوی گزارشی درباره وضع قراردادهای آمادگاه الکترونیک بود. در گزارش مزبور اظهار شده بود که کار روی گسترش کلی دوم تا شروع مذاکره راجع به تأخیر در تحویل تجهیزات اولیه متوقف گردیده است. تجزیه و تحلیل قراردادهای گسترش کلی دوم حاوی برآورد مقدار کار انجام شده توسط وستینگهاوس، تجهیزات اولیه ارائه شده توسط نیروی هوایی و بقیه کارهایی بود که باید انجام می‌شد. در پاسخ به استفسار نیروی هوایی درباره از سر گرفتن کارهای گسترش کلی دوم، گزارش مزبور چنین اشعار می‌دارد:

يکايک قراردادهای گسترش کلی دوم در مراحل مختلف تکمیل است. کلیه تجهیزات کارگاه الکترومکانیک به استثنای يك دستگاه کنسول به ایران تحویل گردیده و قسمتی از تجهیزات کارگاه رادار نیز قبلاً به آن کشور تحویل داده شده است. کلیه تجهیزات کارگاه بی سیم هنوز در هانت ولی است. لذا جهت ارائه پیشنهادهای منطقی، لازم خواهد بود که وستینگهاوس بررسی مشروحي به عمل آورد.

.....

وستینگهاوس مایل است راجع به کلیه جوانب قراردادهای گسترش کلی دوم با نیروی هوایی ایران به توافق برسد. . . . . چنین اقدامی مستلزم صرف وقت و تلاش و هزینه فراوان است و وستینگهاوس کاملاً آماده است چنین کوششی را به عمل آورد، ولی اعتقاد دارد که قبل از دست زدن به چنین اقدامی، مسایل قبلی و مطالبات معوقه باید با تراضی طرفین حل و فصل گردد.

ب - استدلالات طرفین

۳۵۲ - هر دو طرف از دیوان می خواهند که طرف دیگر را متخلف از قراردادهای گسترش کلی دوم اعلام نماید. نیروی هوایی اظهار می دارد که برخلاف اظهارات وستینگهاوس، نیروی هوایی با عدم ارائه تجهیزات اولیه لازم قرارداد را نقض نکرده، زیرا وستینگهاوس مکلف بود مشخصات دقیق و صحیح دستگاههای مزبور - از جمله شماره قطعات و شماره فدرال را - قبل از آنکه نیروی هوایی ملزم به کاری باشد، ارائه نماید. بدین ترتیب، نیروی هوایی معتقد است که مشکلات تجهیزات اولیه ناشی از قصور وستینگهاوس در ایفای این تعهد قبلی است. در پاسخ به استدلال وستینگهاوس دایر براینکه مشکلات تجهیزات اولیه ناشی از تغییرات در موجودی وسایل نیروی هوایی بود که هیچگاه به وستینگهاوس اعلام نشده بود، نیروی هوایی ادعا می کند که تغییری در موجودی وسایل خود نداده بود. نیروی هوایی اظهار می دارد که مسئولیت هرگونه مغایرت بین شرح کار و موجودی وسایل نیروی هوایی در واقع متوجه وستینگهاوس است که، در مطالعات فاز دو، نیازهای تعمیراتی نیروی هوایی را بدرستی مشخص نکرد.

۳۵۳ - نیروی هوایی اظهار می دارد که وستینگهاوس مادام که به تعهد اولیه خود در مشخص کردن

تجهیزات اولیه عمل نمی‌کرد استحقاق دریافت وجهی نمی‌داشت. نیروی هوایی استدلال می‌کند که وستینگهاوس بدون آنکه پیشرفتی در انجام تعهداتش طبق قراردادها حاصل کرده باشد وجه پرداختهای زمان بندی شده را از محل اعتبارات اسنادی برداشت نمود و بدینوسیله مرتکب تقلب شد. نیروی هوایی ادعا می‌کند که نهایتاً "وستینگهاوس در اجرای تعهدات خود بابت تحویل دستگاههای آزمایش، ارائه نشریات فنی مربوط و آموزش پرسنل نیروی هوایی به هیچوجه عمل نکرد. در نتیجه، نیروی هوایی خواستار استرداد کلیه وجوهی است که بابت هر سه قرارداد پرداخت نموده است. نیروی هوایی در پاسخ به استدلال وستینگهاوس اظهار می‌دارد که شرکت مزبور استحقاق دریافت هیچ وجهی به ریال بابت قراردادهای مزبور نداشت و می‌افزاید که پرداختهای ریالی بابت ارائه خدمات در ایران بود، حال آنکه خدمات مزبور هیچگاه ارائه نشد، زیرا وستینگهاوس هرگز به آن مرحله از اجرای کار نرسید.

۳۵۴ - نیروی هوایی در ادعای متقابل خود، خواستار استرداد مبلغ -/۸,۷۴۵,۴۳۴ دلار بابت قرارداد ۰۱۸، مبلغ -/۷,۹۵۷,۵۶۵ دلار بابت قرارداد ۰۱۹ و مبلغ -/۲,۳۵۵,۱۲۴ دلار بابت قرارداد ۰۲۰ است. نیروی هوایی همچنین خواستار استرداد تجهیزات اولیه و دستگاههای آزمایشی است که در اختیار وستینگهاوس قرار دارد و یا خواستار خسارت به مبلغی معادل قیمت آنهاست که در میکروفیشهای نیروی هوایی ایالات متحده منعکس گردیده است. نیروی هوایی همچنین بابت خساراتی که حسب ادعا در نتیجه قصور ادعایی وستینگهاوس در تأمین قابلیت تعمیراتی متحمل شده است غرامت مطالبه می‌کند. نیروی هوایی بابت کلیه مبالغ مورد مطالبه خواستار بهره است.

۳۵۵ - وستینگهاوس، در مقابل، اظهار می‌دارد که نیروی هوایی با عدم انجام پرداختهای ریالی مقرر در قرارداد، قراردادهای را نقض کرده و استدلال می‌نماید که با این نقض قرارداد، اقدام وستینگهاوس در تعلیق اجرای کار در نوامبر ۱۹۷۸ موجه بوده است. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که علاوه بر این، نیروی هوایی با عدم تحویل به موقع تجهیزات اولیه، قراردادهای را نقض کرده است و در پاسخ به اظهار نیروی هوایی که این عدم تحویل، ناشی از قصور خود وستینگهاوس در اعلام صحیح تجهیزات بود، وستینگهاوس می‌گوید که خود نیروی هوایی

از پیکربندی هواپیماهای خود اطلاع داشت و مسئول صحت پیکربندی پایه در شرح کار بود و نه آن شرکت. به علاوه، وستینگهاوس ادعا می‌کند که نیروی هوایی طبق قراردادها صراحتاً ملزم بود هرگونه تغییرات در پیکربندی تجهیزات اولیه موضوع قراردادها را به وستینگهاوس اعلام نماید و نیروی هوایی به این تعهد خود عمل نکرد.

۳۵۶ - وستینگهاوس مضافاً اظهار می‌دارد که از نظر قراردادی مکلف نبود که اطلاعات مشروح درباره تجهیزات اولیه مورد نیاز ارائه نماید، بلکه به درخواست نیروی هوایی و برای کمک به آن نیرو جهت ایفای تعهداتش قبول کرده بود که اطلاعات مزبور را تأمین نماید. وستینگهاوس استدلال می‌کند که حق دارد این اقدامات را جزو اجرای کار قرارداد منظور کند، زیرا اقدامات مزبور به درخواست و با اجازه نیروی هوایی انجام شد. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که حتی وقتی که این اطلاعات مشروح را ارائه کرد، بازهم نیروی هوایی تجهیزات اولیه را یا به موقع و یا در مواردی اصولاً ارائه نکرد. وستینگهاوس همچنین ادعا می‌کند که با وجود مشکل فقدان تجهیزات اولیه، نهایت کوشش خود را به عمل آورد و موفق شد بسیاری از دستگاههای آزمایش مقرر در قرارداد را به نیروی هوایی ارائه دهد. وستینگهاوس انکار می‌کند که با برداشت از اعتبارات اسنادی قراردادها را نقض نموده، زیرا قراردادها صراحت دارند که برداشت از آن محل منوط به ارسال کالاها نبود، و نیز به این سبب که کار وستینگهاوس منطبق با گواهی‌هایی بود که روی یکایک صورتحسابها قید شده بود؛ و بالاخره، بدین علت که نیروی هوایی با تصویب صورتحسابها و پرداخت آنها از حق اعتراض اعراض نمود.

۳۵۷ - وستینگهاوس در ادعاهای متقابل در مقابل خود بابت سه قرارداد گسترش کلی دوم میالغی به شرح زیر مطالبه می‌کند: مبلغ -/۲,۵۵۱,۰۳۹ دلار بابت هزینه های متحمل برای سه قرارداد که حسب ادعا اضافه بر میبالغ وصولی از نیروی هوایی متحمل شده است، مبلغ -/۲,۸۱۰,۴۲۸ دلار بابت عدم النفع ادعایی قابل انتساب به کارهایی که قبلاً انجام شده، مبلغ -/۲۴۱,۰۶۰ دلار بابت عدم النفع پیش بینی شده، در صورتی که دیوان تخلف نیروی هوایی را احراز نماید، مبلغ -/۳۷,۳۳۰ دلار بابت هزینه انبارداری، و بالاخره بهره. راجع به تجهیزات اولیه گسترش کلی دوم و دستگاههای آزمایش که در اختیار وی می‌باشد،

وستینگهاوس آماده است در صورتی که دیوان دستور دهد، برای انتقال دستگاههای مزبور به انبار ویکتوری ون در ایالات متحده تقاضای صدور پروانه نماید و به مجرد تحصیل پروانه، آنها را انتقال دهد.

ج - تصمیم دیوان

(۱) وضعیت حقوقی قراردادهای توسعه کلی دوم

۳۵۸ - دعاوی هر دو طرف عمدتاً "براین استدلال استوار است که طرف دیگر، قراردادهای گسترش کلی دوم را نقض کرده است. نیروی هوایی استدلال می‌کند که وستینگهاوس قراردادهای را به طرق متعدد و قبل از شروع وضعیت فورس ماژور نقض نمود. برعکس، وستینگهاوس استدلال می‌کند که این نیروی هوایی بود که قراردادهای را نقض کرد و وستینگهاوس به عنوان واکنش در برابر نقض، اجرای قراردادهای را قبل از آنکه نهایتاً "اجرایشان در اثر فورس ماژور غیرممکن گردد، به حالت تعلیق درآورد. به دلایل مندرج در زیر، ادعای هیچیک از طرفین راجع به نقض قرارداد از نظر دیوان متقاعد کننده نیست.

۳۵۹ - راجع به استدلالات نیروی هوایی، این اظهار که وستینگهاوس متقلبانه از محل اعتبارات اسنادی برداشت نموده، دیوان را متقاعد نمی‌کند. قراردادهای صراحت دارند که وستینگهاوس مستحق دریافت وجه بابت پیشرفت است و این استحقاق منوط و مشروط به حمل کالاها نبود. این اظهار نیروی هوایی نیز که وستینگهاوس به تعهدات خود در اجرای قراردادهای گسترش کلی دوم به هیچوجه عمل نکرد نیز، از نظر دیوان متقاعد کننده نیست. سابقه پرونده به روشنی نشان می‌دهد که وستینگهاوس هم در مورد کارهای مقرر در شرح کار و هم در مورد وظایفی که خارج از حیطه شمول قراردادهای کتبی بود مقدار قابل ملاحظه ای وقت و تلاش صرف قراردادهای مزبور نمود. راجع به استدلالات وستینگهاوس نیز دیوان متقاعد نشده است که نیروی هوایی با عدم پرداخت اقساط ریالی مقرر، قرارداد را نقض کرده است. ادله ای وجود دارد که نشان می‌دهد نیروی هوایی بعضی از اقساط ریالی مقرر در قرارداد را نپرداخت. این نیز درست است که وستینگهاوس طبق قراردادهای حق داشت در صورت عدم پرداخت اقساط ریالی کلیه کارهای موضوع قرارداد را متوقف نماید. اما

وستینگهاوس این حق را اعمال ننمود. طرفین معمولاً ترتیب اثری به برنامه های قرارداد، چه از نظر کار و چه از نظر پرداخت نمی دادند، و عدول متقابل طرفین از این برنامه ها این نتیجه گیری را تأیید نمی کند که قراردادها نقض شده اند.

۳۶۰ - همانطور که در مورد سایر قراردادهای آمادگاه الکترونیک مصداق دارد، اظهارات طرفین دایر براینکه طرف دیگر قرارداد را نقض نموده، با مواضعی که هر یک از طرفین قبل از عزیمت وستینگهاوس از ایران در دسامبر ۱۹۷۸ اتخاذ نموده بود، مغایرت دارد. قدر مسلم اینکه، قراردادها چنانکه در ابتدا پیش بینی شده بود اجرا نشد و طرفین چه در اجرای قرارداد و چه از نظر پرداختها دچار مشکلات و تأخیرهای ناگواری شدند. با اینحال طرفین به همکاری ادامه دادند و کوشیدند برای مشکلات و دشواریهایی که ایجاد می شد راه حلهایی پیدا کنند. تا پاییز سال ۱۳۵۷ بر هر دو طرف آشکار شده بود که بعضی از جنبه های قراردادها نیاز به تجدید مذاکره دارد. اما حتی هنگامی که وستینگهاوس کتبا "به نیروی هوایی پیشنهاد کرد که لازم است تفاهم نامه ای امضا شود و درباره قراردادها تجدید مذاکره به عمل آید، این حق را اعمال ننمود که کلیه کارهای قراردادهای گسترش کلی دوم را بر مبنای نقض قرارداد توسط نیروی هوایی متوقف نماید. مکاتبات طرفین در پاییز سال ۱۹۷۸ و نامه مورخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] (بنگرید به: بندهای ۴۹-۴۷ و ۲۵۱) دیوان را متقاعد می کند که حتی در آن زمان طرفین مایل بودند مشکلات خود را حل کنند و کار قراردادها را ادامه دهند. به این دلایل، دیوان نتیجه می گیرد که قراردادهای گسترش کلی دوم، نظیر کلیه قراردادهای دیگر آمادگاه الکترونیک که قبلاً توسط نیروی هوایی فسخ نشده بود، به دلیل انتفاً یا عدم امکان اجرای قرارداد، فسخ گردید. بنگرید به: بند ۶۱ بالا. در نتیجه، کلیه ادعاهای طرفین دایر براینکه قراردادها به دلیل نقض فسخ شده اند، محکوم به رد می باشد.

(۲) مقدار کار انجام شده

۳۶۱ - باتوجه به انتفاً قراردادها، دیوان اکنون باید راجع به حقوق و مسئولیت طرفین تصمیم گیرد. عموماً، هنگام محاسبه مبلغ محکوم به در قراردادی که به دلیل انتفاً منفسخ گردیده،

وظیفه دیوان این است که مقدار کار انجام شده را در مقابل وجه پرداختی بسنجد. لیکن در وضعیت خاص پرونده حاضر، که وستینگهاوس بعد از صدور آرای صلاحیتی دیوان در قرار اعدادی پرونده حاضر (قرار اعدادی شماره ۲-۳۸۹-۶۷ مورخ ۲۳ بهمن ماه ۱۳۶۵/۱۲ فوریه ۱۹۸۷، چاپ شده در 104 Iran-U.S. C.T.R. 14) ادعاهای متقابلی در برابر ادعاهای متقابل نیروی هوایی مبتنی بر قراردادهایی غیر از چهار قرارداد موضوع دعاوی اصلی اقامه نموده، دیوان تصمیم گرفته است که در تسهیم منصفانه زیانهای طرفین، اجرای کار توسط وستینگهاوس طبق قراردادهای ادعاهای متقابل را^{۲۶} تنها به میزان محدودی - یعنی فقط برای تقلیل یا تسویه ادعاهای متقابل نیروی هوایی - مورد توجه قرار دهد. این بدان معنی است که وستینگهاوس نمی‌تواند مبلغی بیش از ادعاهای متقابل نیروی هوایی وصول کند. بنگرید به: بندهای ۲۲-۲۱ بالا.

۲۶۲ - نیروی هوایی خواستار پس گرفتن کلیه وجوهی است که بابت قراردادهای گسترش کلی دوم به وستینگهاوس پرداخت نموده است. نیروی هوایی تنها در صورتی استحقاق پس گرفتن چنین وجوهی را دارد که وستینگهاوس مطلقاً هیچ کاری بابت قراردادهای مزبور انجام نداده باشد. لیکن، چنانکه پیشتر ملاحظه شد، سابقه نشان می‌دهد که وستینگهاوس علیرغم دشواری‌ها و تأخیرها، قبل از آنکه ایران را در دسامبر ۱۹۷۸ ترک کند مقداری از کار قراردادهای مذکور را پیش برد. به ویژه، ادله حاکی است که وستینگهاوس موفق شد طراحی و ساخت دستگاههای آزمایش برای هر سه کارگاه موضوع قراردادها را انجام دهد. ادله همچنین حاکی است که وستینگهاوس تقریباً کلیه وسایل کارگاه الکترومکانیک و قسمتی از وسایل کارگاه رادار را به نیروی هوایی تحویل داد. بنگرید به: بندهای ۳۵۱-۳۴۱ بالا. به علاوه، وستینگهاوس در تعیین مشخصات تجهیزات اولیه مقرر در قراردادهای کمکهای فراوانی به نیروی هوایی کرد. بنگرید به: بندهای ۳۲۳ و ۳۶-۳۳۵ بالا. ولوآنکه تصدیق نمایم که وستینگهاوس حق ندارد اقدامات خود در تعیین مشخصات تجهیزات اولیه را جزو اجرای کار منظور نماید، بازهم نیروی هوایی ادله ای ارائه نکرده است که دیوان را قادر نماید مقدار کاری را که وستینگهاوس طبق شرح کار قراردادهای انجام داده در قبال پرداختهای نیروی هوایی بسنجد. در این اوضاع و احوال، ادعای نیروی هوایی بابت پس گرفتن وجوهی که طبق قراردادهای پرداخت نموده، به سبب فقد دلیل محکوم به رد است.

۳۶۳ - از آنجا که دیوان نظر داده است که وستینگهاوس نمی‌تواند وجهی بیش از ادعاهای متقابل نیروی هوایی وصول کند (بنگرید به: بندهای ۳۲۱ و ۳۲۲ بالا)، با رد ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت قراردادهای گسترش کلی دوم، دیوان کلیه ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس بابت قراردادهای مزبور را نیز الزاماً رد کرده است. در هر حال، به نظر می‌رسد موضع کنونی وستینگهاوس دایر بر اینکه کل هزینه های متحمل آن شرکت در اجرای قراردادهای مذکور بیش از ۳/۵ میلیون دلار از پرداختهای نیروی هوایی تجاوز کرده، با تمایل آشکار آن شرکت حتی در ماه سپتامبر ۱۹۷۸، به اینکه حساب خود را با نیروی هوایی پایاپای تلقی کند، متناقض است. این استنباط که در ماه سپتامبر ۱۹۷۸ وستینگهاوس پرداختها و کارهای انجام شده تا آن تاریخ بابت قراردادهای توسعه کلی دوم را اساساً برابر می‌دانسته، ظاهراً با یادداشت داخلی مورخ ۲۲ شهریورماه ۱۳۵۷ [۱۳ سپتامبر ۱۹۷۸] آقای یودر به آقای براون تأیید می‌شود. بنگرید به: بند ۳۴۶ بالا. چنانکه ملاحظه شد، در یادداشت مزبور قراردادهای توسعه کلی دوم بررسی و سه راه حل که وستینگهاوس در اختیار داشت مشخص شده است. اولین راه حل که به نظر آقای یودر بهترین بود:

این است که استدلال کنیم که اقلام مندرج در [شرح کار] در عمل جایجا شده اند، بدین معنی که ارزش کارهای خارج از قرارداد که وستینگهاوس به دلیل [قصور نیروی هوایی در تأمین تجهیزات اولیه] اجباراً انجام داده با ارزش قراردادی بقیه کارهای مندرج در شرح کار قرارداد که باید انجام شود برابر است. بنابراین، با این جایجایی عملی اقلام شرح کار، قراردادها کاملاً انجام شده محسوب می‌گردند. همان ماخذ.

۳۶۴ - با توجه به مراتب پیشگفته، کلیه ادعاهای طرفین بابت حکم نقدی بر مبنای قراردادهای مزبور، در ماهیت محکوم به رد است.

(۳) تجهیزات اولیه و دستگاههای آزمایش نیروی هوایی

۳۶۵ - نیروی هوایی خواستار بازپس گرفتن دو گروه وسایل است: نخست، تجهیزات اولیه که توسط نیروی هوایی در اختیار وستینگهاوس قرار گرفته؛ دوم، دستگاههای آزمایشی که توسط وستینگهاوس ساخته شده و یا در جریان ساخت بوده، ولی به نیروی هوایی تحویل داده نشده است.

۳۶۶ - وستینگهاوس معترف است که هنوز مقادیری تجهیزات اولیه متعلق به نیروی هوایی و نیز مقداری دستگاههای آزمایشی که به موجب قراردادهای گسترش کلی دوم ساخته شده بود، در اختیار دارد. خلاصه جزئیات وسایل مزبور در نامه مورخ دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] وستینگهاوس به نیروی هوایی آمده است. بنگرید به: بند ۳۵۱ بالا. چنانکه ملاحظه شد، وستینگهاوس در لوایح خود اظهار تمایل کرده است که کلیه تجهیزات اولیه و دستگاههای آزمایشی را که در اختیار دارد به انبار نیروی هوایی در ایالات متحده منتقل نماید.

۳۶۷ - راجع به تجهیزات اولیه که نیروی هوایی برای وستینگهاوس فرستاده، دیوان معتقد است که نیروی هوایی در کلیه اوقات ذیربط عنوان مالکیت تجهیزات مزبور را حفظ کرده است. دیوان مقرر می‌نماید که وستینگهاوس کلیه تجهیزات اولیه متعلق به نیروی هوایی را که طبق قراردادهای گسترش کلی دوم برای وستینگهاوس فرستاده شده و قطعات یدکی مربوط را که حسب اذعان در ید شرکت مزبور باقی است به انبار ویکتوری ون، جانشین کارگزار حمل نیروی هوایی در ایالات متحده ارسال نماید.

۳۶۸ - دیوان اکنون به دستگاههای آزمایشی که توسط وستینگهاوس ساخته شده و یا در جریان ساخت بوده می‌پردازد. گرچه عنوان مالکیت وسایل مزبور معمولاً در زمان تحویل منتقل می‌شود، ادله ای وجود دارد حاکی از اینکه عنوان مالکیت وسایل آزمایش ساخته شده توسط وستینگهاوس با پرداخت وجه آنها توسط نیروی هوایی، به نیروی هوایی منتقل گردید. دست کم بعضی از صورتحسابهای مربوط به قراردادهای گسترش کلی دوم حاوی عبارتی به این مضمون است که "کلیه مواد، دستگاهها و یا خدماتی که تا این تاریخ طبق قرارداد مورد بحث خریداری شده، با پرداخت این صورتحساب، بطور قطعی متعلق به [نیروی هوایی] خواهد بود". باتوجه به این واقعیت و نیز ابراز تمایل وستینگهاوس به اینکه کلیه دستگاههای آزمایشی را که در ید وی باقی است به انبار نیروی هوایی در ایالات متحده انتقال دهد، دیوان مقرر می‌نماید که وستینگهاوس کلیه دستگاههای آزمایشی را که در اجرای قراردادهای گسترش کلی دوم کلاً یا بعضاً تولید نموده و قطعات یدکی و نشریات مربوطه را که حسب اذعان در ید وی باقی است، به انبار ویکتوری ون، جانشین کارگزار

حمل نیروی هوایی در ایالات متحده، ارسال نماید.

(۴) نتایج حاصله

۳۶۹ - نتیجه گیری های دیوان راجع به ادعاهای متقابل نیروی هوایی و ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس بابت قراردادهای آی دبلیو پی سی-۰۱۸، آی دبلیو پی سی-۰۱۹ و آی دبلیو پی سی-۰۲۰ را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

(۱) قراردادهای آی دبلیو پی سی-۰۱۸، آی دبلیو پی سی-۰۱۹ و آی دبلیو پی سی-۰۲۰ به دلیل انتفا یا عدم امکان اجرا تا پایان سال ۱۹۷۹ فسخ گردیدند.

(۲) در نتیجه، کلیه ادعاهای هر دو طرف مبتنی بر نقض قراردادهای گسترش کلی دوم، محکم به رد است.

(۳) ادعاهای متقابل نیروی هوایی مبنی بر ناتمام بودن کار و ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس مبنی بر عدم پرداخت وجه بابت کارهای انجام شده، در چهارچوب ضوابط معین شده (بنگرید به: بند ۲۲۲ بالا) ضمن تعیین آثار مالی انتفا قراردادهای گسترش کلی دوم، مورد تحلیل قرار گرفت. دیوان نظر داد که ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت استرداد وجوهی که تحت قراردادها پرداخت نموده، به لحاظ فقد دلیل محکوم به رد است. از آنجا که دیوان نظر داده است که وستینگهاوس نمی تواند وجهی اضافه بر ادعاهای متقابل نیروی هوایی وصول نماید (بنگرید به: بندهای ۲۲۱ و ۲۲۲ بالا)، با رد ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت قراردادهای گسترش کلی دوم دیوان کلیه ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس بابت قراردادهای مزبور، از جمله ادعای متقابل در متقابل شرکت مزبور بابت هزینه های انبارداری را الزاماً رد کرده است.

(۴) وستینگهاوس مکلف است کلیه تجهیزات اولیه متعلق به نیروی هوایی را که طبق

قراردادهای گسترش کلی دوم برای وستینگهاوس ارسال گردیده و قطعات یدکی را که حسب اذعان در ید آن شرکت باقی است و نیز کلیه دستگاههای آزمایشی را که در اجرای قراردادهای گسترش کلی دوم کلا" یا بعضا" تولید نموده و قطعات یدکی و نشریات مربوطه را نیز که حسب اذعان در ید وی باقی است، به انبار ویکتوری ون، جانشین کارگزار حمل نیروی هوایی در ایالات متحده، ارسال نماید.

۴ - قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۲۷

الف - واقعیات و اظهارات

۳۷۰ - در تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۵ [۱۲ آوریل ۱۹۷۶] وستینگهاوس و نیروی هوایی قرارداد شماره آی دبلیو پی سی-۰۲۷ ("قرارداد ۰۲۷") را که مربوط به ارائه خدمات مهندسی و نگهداری جهت پشتیبانی آمادگاه الکترونیک بود، امضا کردند. طبق قرارداد، وستینگهاوس از جمله موافقت نمود که ۱۵۷ نفر-ماه خدمات مهندسی به آمادگاه الکترونیک ارائه نماید، برای شش میز کنترل مدار (RTC-3 (monitor circuit board) تکن (TACAN) [ناوبری هوایی تاکتیکی] ادپترهای رابط [interface] طراحی و ارائه نماید، و کاربرد ادپترها را به پرسنل نیروی هوایی آموزش دهد. نیروی هوایی موافقت کرد که بابت خدمات مزبور مبلغ ۶۸۷,۴۷۸/- دلار، به علاوه ۴۵,۸۳۱,۹۳۴/- ریال در چهار قسط بپردازد و مبالغ مزبور را پرداخت کرد.

۳۷۱ - راجع به ادپترها و آموزش، بخش زیربط ماده یک - الف قرارداد ۰۲۷ مقرر می‌دارد:

وستینگهاوس . . . . متعهد می‌گردد که نسبت به طراحی و تأمین قطعات متداخل، روشهای آزمایش و آموزش پرسنل آمادگاه منتخب [نیروی هوایی] در محیط کار در زمینه مجموعه مدارهای حساس کنترل کننده ناوبری هوایی تاکتیکی RTC-3 تکن اقدام نماید. قیمت: ۱۲۵,۴۲۱/- دلار به علاوه ۸,۸۶۱,۴۶۸/ ریال.

۳۷۲ - در نامه مورخ پنجم مردادماه ۱۳۵۴ [۲۷ ژوئیه ۱۹۷۵] آقای ج. جی لنگن والتر، مدیر برنامه های نیروی هوایی وستینگهاوس، به سرهنگ پلیسیان فرمانده آمادگاه جامع الکترونیک، پیشنهاد شده بود که ارائه خدمات مهندسی، آموزش و کمک فنی ادامه یابد. این پیشنهاد در قرارداد ۰۲۷ گنجانده شد و تعهدات وستینگهاوس مشروحا" در آن توصیف گردید. راجع به ادیترها، نامه مزبور اشعار می‌دارد که:

در مورد مانیتور RTC-3 تکن، تجربه نشان داده است که تعدادی از بوردهای مدار اغلب اوقات از کار می‌افتند. توصیه می‌شود که وسایل آزمایش مربوطه در کارگاه بی‌سیم مجهز به ادیترهای مناسب برای این بوردها گردند (الف ۴۷۰۰۰، الف ۲۸۰۰۰، الف ۲۲۰۰۰، الف ۲۱۰۰۰، الف ۲۶۰۰۰، الف ۲۷۰۰۰). وستینگهاوس خدمات مهندسی برای طراحی ادیترهای لازم را ارائه، تعداد دستگاه مورد نیاز را تولید و نشریات را ویرایش خواهد کرد و کاربرد صحیح دستگاهها و دستورالعملها را به پرسنل [نیروی هوایی] آموزش خواهد داد.

۳۷۳ - راجع به خدمات مهندسی، قسمت زیربط ماده يك - الف اشعار می‌دارد:

[وستینگهاوس] تعهد می‌نماید که نسبت به تأمین پشتیبانی مهندسی و تعمیر و نگهداری آمادگاه جامع الکترونیک برای [نیروی هوایی] اقدام نماید. تأمین پشتیبانی مذکور برای آمادگاه جامع برطبق پیشنهاد نامه های مورخ ۲۳ ژوئیه ۱۹۷۵ برابر با ۱۳۵۴/۵/۲ و ... مورخ ۲۵ اوت ۱۹۷۵ مطابق با ۱۳۵۴/۶/۴ و جدول شماره ۱ ضمیمه که حاکی از بکار گرفتن خدمات ۱۶ نفر می‌باشد صورت خواهد گرفت. قیمت فروش: -/۵۶۲,۰۵۷ دلار و -/۳۷,۴۷۰,۴۶۶ ریال.

۳۷۴ - راجع به هزینه سفر، ماده يك - ج قرارداد ۰۲۷ مقرر می‌دارد:

..... در صورتی که جهت اجرای این موافقتنامه لازم شود که پرسنل [وستینگهاوس] به خارج از تهران مسافرت نمایند، یا در محلی خارج از تهران کار کنند، صورتحسابهای مربوطه به طور جداگانه تسلیم خواهد شد.

۳۷۵ - در برنامه زمانی اجرای قرارداد تصریح شده بود که وستینگهاوس می‌بایست ظرف ۱۲ ماه

بعد از آنکه وزارت امور خارجه ایالات متحده قرارداد امضا شده را تصویب نمود، کار را به پایان رساند. وزارت امور خارجه قرارداد ۰۲۷ را در تاریخ دوم اردیبهشت ماه ۱۳۷۵ [۲۲ آوریل ۱۹۷۶] تصویب کرد.

۳۷۶ - بابت قرارداد ۰۲۷ سه ادعای جداگانه اقامه شده که دو ادعا توسط نیروی هوایی و یک ادعا توسط وستینگهاوس است. اولاً، نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس شش ادپتر RTC-3 مانیتور تکن را تحویل نداد و در نتیجه، به تعهد قراردادی خود جهت آموزش کاربرد ادپترهای مزبور به پرسنل نیروی هوایی عمل نکرد. نیروی هوایی به عنوان غرامت، استرداد وجوهی را مطالبه می‌کند که برای تأمین شش ادپتر و خدمات مربوط به وستینگهاوس پرداخته است. ثانیاً، نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس خدمات مهندسی مقرر در قرارداد را بطور کامل انجام نداد و بابت ارزش ۲۷/۵ نفر-ماه خدمات مهندسی که حسب ادعا ارائه نشده، تقاضای استرداد وجه دارد. ثالثاً، وستینگهاوس ادعای تقابلی اقامه و ادعا کرده است که نیروی هوایی بابت هزینه سفر مقرر در قرارداد، مبلغ ۱۷,۳۲۵/ دلار که کارمندان وستینگهاوس بابت مسافرت خارج از تهران متحمل شده اند، پرداخت نکرده است. دیوان این سه ادعا را به ترتیب بررسی خواهد کرد. نیروی هوایی همچنین یک مسأله مقدماتی مطرح و استدلال کرده است که راجع به قرارداد ۰۲۷ باید بر مبنای تئوری نقض قرارداد تصمیم اتخاذ شود.

ب - فسخ به سبب نقض یا انتفای قرارداد به علت عدم امکان اجرای آن

۳۷۷ - نیروی هوایی از دیوان می‌خواهد که نتیجه گیری نماید که قرارداد ۰۲۷ به علت نقض مفاد آن توسط وستینگهاوس فسخ گردید و نه به علت عدم امکان اجرا و انتفای آن در نتیجه فورس ماژور، زیرا اجرای قرارداد ۰۲۷، به موجب شرایط خود، باید مدتها قبل از آغاز وضعیت فورس ماژور در ایران به اتمام می‌رسید. نیروی هوایی اظهار می‌دارد که مکاتبات وستینگهاوس با نیروی هوایی در ماه ژوئن ۱۹۷۸ ثابت می‌کند که در آن زمان، وستینگهاوس تصدیق کرد که کار قرارداد را به پایان نرسانده بود. نیروی هوایی می‌گوید که این امر تخلف آشکار از برنامه زمانی اجرای قرارداد است که صراحت دارد کار وستینگهاوس

در مورد قرارداد باید ظرف دوازده ماه بعد از امضای قرارداد، یعنی تا تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۶ [۱۲ آوریل ۱۹۷۷] به پایان رسد. در اولین نامه که به تاریخ پنجم تیرماه ۱۳۵۷ [۲۶ ژوئن ۱۹۷۸] و از آقای نی. جی. براون، مدیر عملیات وستینگهاوس در آمادگاه الکترونیک است، ظاهراً "پیشنهاد شده بود که یک برد مانیتور RTC-3 تکن با یک برد دیگر عوض شود. نامه مزبور در پرونده موجود نیست. در دومین نامه، که تاریخ آن هفتم تیرماه ۱۳۵۷ [۲۸ ژوئن ۱۹۷۸] و پاسخ سرهنگ نصرتی نیا فرمانده آمادگاه الکترونیک نیروی هوایی است، پیشنهاد وستینگهاوس رد و یادآوری شده است که تعهدات آن شرکت "برای تعمیر شش برد مانیتور RTC-3 تکن به قوت خود باقی است". نیروی هوایی استدلال می‌کند که وستینگهاوس قرارداد را نقض نموده، زیرا حسب اقرار خود، کار قرارداد را طبق برنامه زمانی مقرر در قرارداد به پایان نرسانده بود.

۳۷۸ - وستینگهاوس تصدیق می‌کند که اجرای قرارداد را طبق برنامه به اتمام نرساند و دلیل آن را قصور نیروی هوایی در تأمین تجهیزات اولیه لازم عنوان می‌کند. نیروی هوایی در پاسخ می‌گوید که وستینگهاوس ثابت نکرده است که نیروی هوایی طبق قرارداد ۰۲۷ مکلف به تأمین تجهیزات اولیه بوده است. به علاوه، نیروی هوایی شهادتنامه ای از یک تکنیسین آمادگاه الکترونیک، به نام آقای حسین عرب علیدوستی ارائه نموده که طی آن نامبرده شهادت داده است که تعدادی مانیتور تکن در آمادگاه الکترونیک وجود داشت که اگر پرسنل وستینگهاوس تقاضا کرده بودند در اختیار آنان قرار داده می‌شد. وستینگهاوس در پاسخ می‌گوید که چندان تردیدی وجود ندارد که تفاهم طرفین بر این بود که نیروی هوایی متعهد به تأمین این تجهیزات اولیه بود. طبق اظهار وستینگهاوس، شرط مزبور، اگر نه در کلیه قراردادهای قبلی، دست کم در بیشتر آنها، شرطی صریح بود و نیاز به تجهیزات اولیه آنچنان عادی شده بود که در قرارداد مزبور شرط ضمنی محسوب می‌شد.

۳۷۹ - این استدلال نیروی هوایی که قرارداد ۰۲۷ نقض شده و نه اینکه با عدم امکان اجرای آن منتفی شده، از نظر دیوان متقاعد کننده نیست. دیوان نظر می‌دهد که وضعیت حاکم بر قرارداد مزبور مشابه وضعیتی است که در مورد سایر قراردادهای آمادگاه الکترونیک بین طرفین وجود داشت و نیز اینکه قرارداد ۰۲۷ به سبب فورس ماژور تا اواخر ماه دسامبر

۱۹۷۹ منفسخ گردید. **بنگرید به:** بندهای ۶۱-۵۲ بالا. نحوه عمل طرفین طی قرارداد مزبور، نظیر رفتار آنان در مورد سایر قراردادهای آمادگاه الكترونيك، این نتیجه گیری را الزامی می‌نماید که قرارداد نقض نشد، بلکه با عدم امکان اجرای آن منتفی شده است. چنانکه در مورد اغلب قراردادهای آمادگاه الكترونيك، اگر نه در مورد همه آنها، مصداق داشته، طرفین به دلایل گوناگونی طبق برنامه اجرای کار مصرح در قرارداد ۰۲۷ عمل نکردند. در قرارداد مزبور، نظیر سایر قراردادهای آمادگاه الكترونيك، طرفین کوشیدند برای مشکلات خود، از جمله موارد عدول از برنامه زمانی اجرای کار پیش بینی شده در قرارداد چاره اندیشی نمایند. هیچ دلیلی وجود ندارد که در زمانی که وستینگهاوس ایران را ترك می‌کرد، طرفین قصدی جز این داشتند که کار قرارداد را هرگاه وضعیت اجازه می‌داد به اتمام رسانند. به علاوه، دیوان نظر می‌دهد که نحوه عمل نیروی هوایی در آن زمان این نتیجه گیری را تأیید نمی‌کند که وستینگهاوس قرارداد را نقض کرده بود. در آن زمان، نیروی هوایی اظهار نمود که وستینگهاوس به علت تأخیر در اجرا، قرارداد را نقض کرده است. برعکس، نیروی هوایی آخرین اقساط مربوط به قرارداد را در اوایل سال ۱۹۷۸ پرداخت کرد. این نحوه عمل با موضعی که نیروی هوایی در داوری حاضر اتخاذ نموده، مغایرت دارد. بنا به کلیه دلایل مزبور، دیوان نتیجه می‌گیرد که علت فسخ قرارداد ۰۲۷ نقض آن نبوده، بلکه انتفاً از بابت عدم امکان اجرای آن بود. دیوان غرامت را بر همین اساس محاسبه خواهد کرد.

ج - ادعای نیروی هوایی در ارتباط با ادپترها و آموزش

(۱) استدلالات طرفین

۲۸۰ - نیروی هوایی ادعا می‌کند که وستینگهاوس شش ادپتر مانیتور RTC-3 تکن را که در قرارداد مقرر شده بود نساخت و تحویل نداد و در نتیجه، نتوانست آموزش کاربرد ادپترهای مزبور را نیز ارائه نماید. نیروی هوایی خواستار بازپرداخت -/۳۰۰,۰۰۰ دلار، به علاوه بهره است.

۲۸۱ - نیروی هوایی اظهار می‌دارد که نامه مورخ هفتم تیرماه ۱۳۵۷ [۲۸ ژوئن ۱۹۷۸] سرهنگ

نصرتی نیا (از نیروی هوایی) به آقای نی. جی. براون (از وستینگهاوس) (بنگرید به: بند ۲۷۷ بالا) ثابت می‌کند که "قابلیت نگهداری شش ادپتر فراهم نشده است". چنانکه ملاحظه شد، در نامه مورخ هفتم تیرماه ۱۳۵۷ [۲۸ ژوئن ۱۹۷۸] پیشنهاد وستینگهاوس مبنی بر اینکه قرارداد ۰۲۷ با تعویض یک ادپتر اصلاح گردد رد و یادآوری شد که وستینگهاوس متعهد است شش ادپتر مانیتور RTC-3 تکن را تحویل دهد. نیروی هوایی همچنین استدلال می‌کند که طبق رویه مورد توافق طرفین، چنانچه وستینگهاوس شش ادپتر را تحویل داده بود، گواهی قبولی به امضای نیروی هوایی دریافت می‌کرد، حال آنکه وستینگهاوس گواهی مزبور را ارائه نکرده و ادعای خود را اثبات ننموده است. نیروی هوایی همچنین به شهادتنامه آقای حسین عرب علیدوستی، تکنیسین آمادگاه الکترونیک، استناد می‌کند که طی آن نامبرده اظهار داشته است که ادپترها هیچگاه تحویل داده نشد.

۳۸۲ - راجع به آموزش، نیروی هوایی استدلال می‌کند که چون وستینگهاوس شش ادپتر را تحویل نداد الزاما" کاربرد آنها را نیز به پرسنل نیروی هوایی آموزش نداد. وستینگهاوس تصدیق می‌کند که قادر نبود الزامات آموزشی قرارداد را ایفا نماید و قبول کرده است که باید مابه ازای آموزش را بازپرداخت نماید.

۳۸۳ - راجع به شش ادپتر مانیتور RTC-3 تکن، وستینگهاوس اظهار می‌دارد که تقریبا" کلیه تعهدات خود را بابت طراحی، ساخت و تحویل ادپترها ایفا نموده، لیکن تصدیق می‌کند که به علت قصور نیروی هوایی در تحویل تجهیزات اولیه مورد نیاز، مقدار کمی از این کار را انجام نداد. وستینگهاوس تصدیق می‌کند که معادل ارزش کار انجام نشده در مورد ادپترها به نیروی هوایی بدهکار است.

۳۸۴ - وستینگهاوس برآوردی از مقدار کار انجام نشده بابت ادپترها و مدت زمانی که وستینگهاوس باید صرف آموزش کاربرد ادپترهای RTC-3 تکن به پرسنل نیروی هوایی می‌کرد، ارائه نموده است. آقای ادوارد ا. نوردستروم، مهندس وستینگهاوس و مسئول تکن در مورد قرارداد ۰۲۷ در شهادتنامه خود اظهار داشته است که در ماه سپتامبر ۱۹۷۷ وی "شش ادپتر برای شش بورد چاپی مانیتور تکن در ارتباط با قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۲۷"

طراحی کرد". آقای لورینگ اچ. براون، متخصص ساخت وستینگهاوس در آمادگاه الكترونيك در شهادتنامه خود اظهار می‌دارد که در ماههای سپتامبر و اکتبر ۱۹۷۸ "شش ادپتر برای شش بورد چاپی مانیتور تکن در آمادگاه الكترونيك ساخت و تحویل داد. این کار تا اواسط ماه اکتبر ۱۹۷۸ به اتمام رسید".

۳۸۵ - در جلسه استماع، آقای جان مك كيور، معاون مدير وستینگهاوس در آمادگاه در اوقات مرتبط با ادعای حاضر، اظهار داشت که يك مهندس طراح وستینگهاوس طرح این شش ادپتر را به اتمام رساند و دستورالعمل طرح را به تکنیسینی داد که شش جعبه ادپتر را ساخت. آقای مك كيور افزود که در این اثناً مهندس طراح مشغول تدوین دستورالعملهای فنی مقدماتی مربوط به ادپترها شد. آقای مك كيور اظهار کرد که هنگامی که وستینگهاوس ایران را ترك کرد، سخت افزار و مدارك مقدماتی تکمیل شده و شش ادپتر در قفسه های آمادگاه الكترونيك قرار داشت. نامبرده اظهار داشته است از آنجا که نیروی هوایی تجهیزات اولیه لازم را ارائه نکرده بود، وستینگهاوس نمی‌توانست آزمایش و تأیید کند که ادپترها بخوبی کار می‌کردند یا خیر. طبق برآورد آقای مك كيور، تأیید و آزمایش کار ادپترها دو نفر-ماه و تهیه دستورالعملهای نهایی، يك نفر-هفته کار می‌برد. آقای مك كيور در پاسخ به سئوالی در جلسه استماع اظهار داشت که شخصاً "هیچگاه سخت افزارها را به تیمسار شاهرخی نسب (از نیروی هوایی) تسلیم نکرد یا نشان نداد. آقای مك كيور توضیح داده است که سخت افزار در آزمایشگاه واقع در طبقه دوم آمادگاه الكترونيك ساخته شده و در اختیار وستینگهاوس بود تا پس از تحویل تجهیزات اولیه لازم توسط نیروی هوایی بتوان ادپترها را آزمایش و تأیید کرد.

۳۸۶ - وستینگهاوس همچنین چندین برآورد از مقدار کاری که باید صرف آموزش کاربرد ادپترهای RTC-3 به پرسنل نیروی هوایی می‌نمود ارائه کرده است. لایل دی. کارلسون، مهندس کارگاه وستینگهاوس در آمادگاه الكترونيك، در شهادتنامه اش اظهار می‌دارد که قادر نبود کاربرد شش ادپتر مانیتور تکن را به پرسنل نیروی هوایی آموزش دهد، زیرا نیروی هوایی تجهیزات اولیه لازم را ارائه نکرده بود. وی برآورد کرده است که آموزش کاربرد شش ادپتر تقریباً سه نفر-ماه وقت می‌گرفت. در جلسه استماع، آقای مك كيور برآورد متفاوتی

از کار باقیمانده ارائه کرد. چنانکه ملاحظه شد، آقای مك كيور برآورد نمود که تأیید و آزمایش شش ادپتر دو نفر-ماه و تدوین دستورالعملهای نهایی يك نفر-هفته کار می‌برد. به علاوه، طبق اظهار آقای مك كيور، آموزش کاربرد ادپترها در محل کار سه نفر-هفته دیگر کار می‌برد. بدین ترتیب، آقای مك كيور برآورد نمود که ارائه ادپترها و آموزش کاربرد آنها در مجموع کلاً "مستلزم سه نفر-ماه کار بود. آقای رابرت مك فارلند، مسئول امور مالی وستینگهاوس، ارزش این سه نفر-ماه کار باقیمانده را -/۲۱,۲۴۵ دلار، یعنی -/۷,۱۱۵ دلار بابت هر نفر-ماه برآورد کرده است.

(۲) تصمیم دیوان

۳۸۷ - دیوان نظر داده است که قرارداد ۰۲۷ به سبب عدم امکان اجرا فسخ گردید. بنابراین دیوان باید هر مقدار زیان حاصله را به نسبت میزانی که قرارداد تا تاریخ فسخ انجام شده بوده، به نحو منصفانه بین طرفین تسهیم نماید. **بنگرید به:** بند ۶۴ بالا. گرچه نیروی هوایی کلیه پرداختهای مقرر در قرارداد ۰۲۷ را انجام داد، ادله موجود حاکی است که وستینگهاوس هنگام ترك ایران در ماه دسامبر ۱۹۷۸ کارهای مربوط به ادپترهای تکن را به اتمام نرسانده بود. در چنین اوضاع و احوالی، وظیفه دیوان این است که مقدار و ارزش کار تمام نشده ای را که وستینگهاوس باید وجه آن را به نیروی هوایی بازپرداخت نماید تعیین کند. نیروی هوایی خواستار بازپرداخت -/۳۰۰,۰۰۰ دلار بابت این بخش از ادعای خود در قرارداد ۰۲۷ می‌باشد. لیکن بازپرداخت چنین مبلغی تنها در صورتی قابل توجیه است که وستینگهاوس مطلقاً "هیچ کاری در ارتباط با بوردهای RTC-3 تکن انجام نداده باشد. نیروی هوایی به عنوان خواهان در این مورد، باید میزان و ارزش کاری را که حسب ادعا وستینگهاوس انجام نداده است، به اثبات رسانند. به نظر دیوان، نیروی هوایی از عهده اثبات این امر برنیامده است.

۳۸۸ - تنها مدرك راجع به مقدار کار انجام نشده وستینگهاوس در مورد ادپترهای مانیتور RTC-3 تکن برآوردهایی است که کارمندان خود وستینگهاوس، یعنی آقایان لایل کارلسون و جان مك كيور ارائه کرده اند. آقای مك كيور درباره کار باقیمانده مربوط به شش ادپتر برآورد

کرده است که تأیید و آزمایش صحت آنها دو نفر-ماه و تهیه دستورالعملهای فنی نهایی یک نفر-هفته کار می‌برد. شهادتنامه آقای مک کیور تنها برآوردی است که دیوان درباره مقدار بقیه کار ادپترها در اختیار دارد و در نتیجه، دیوان آن را می‌پذیرد. راجع به آموزش، وستینگهاوس ادله متناقضی ارائه نموده است. آقای مک کیور برآورد کرد که آموزش در محل کار برای هر یک از شش ادپتر نصف هفته، یعنی کلاً "سه نفر-هفته کار می‌برد. آقای لایل کارلسون برآورد کرد که آموزش کاربرد شش ادپتر تقریباً "سه نفر-ماه کار می‌برد. از آنجا که آقای کارلسون مهندس ناظر در آمادگاه الکترونیک بود و مسئولیت ارائه آموزش را بر عهده می‌داشت، دیوان برآورد وی از مقدار کار لازم بابت خدمات مزبور را معتبر تلقی می‌کند. براین اساس، دیوان نتیجه می‌گیرد که تأیید، آزمایش، تهیه دستورالعملهای نهایی و ارائه آموزش در مجموع مستلزم بیست و یک نفر-هفته کار می‌بود.

۳۸۹ - در مواردی که بتوان نرخ دستمزد را از قرارداد مربوط استخراج کرد، ارزیابی کار وستینگهاوس باید با استفاده از آن نرخ صورت گیرد. **بنگرید به:** بند ۲۸۰ بالا. استخراج نرخ از قرارداد ۰۲۷ آسان است: آن قسمت از قیمت که مربوط به خدمات می‌شود در قرارداد مشخص گردیده و سایر ادله مربوط به زمان اجرا، تعداد نفر-ماه خدمت مقرر در قرارداد را نشان می‌دهد. براین اساس، در ارزیابی بخش انجام نشده کار وستینگهاوس، دیوان نرخ حق الزحمه ای را که آقای مک فارلند از ارقام مزبور استخراج نموده، یعنی -/۷,۸۵۵ دلار بابت هر نفر-ماه اعمال خواهد نمود. در نتیجه، ارزش قراردادی بیست و یک نفر-هفته کار انجام نشده مربوط به شش ادپتر و آموزش مربوط به آن ۲۷,۵۶۳/۷۵ دلار است و برآن اساس، دیوان مبلغ مزبور را به نفع نیروی هوایی حکم می‌دهد. بهره متعلقه به این مبلغ از دهم دیماه ۱۳۵۸ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۹]، یعنی تاریخی که به نظر دیوان قرارداد منفسخ گردید، محاسبه خواهد شد.

د - ادعای نیروی هوایی درارتباط با خدمات مهندسی

(۱) استدلالات طرفین

۳۹۰ - نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس تنها ۱۲۹/۵ نفر-ماه از ۱۵۷ نفر-ماه خدمات مهندسی مقرر در قرارداد ۰۲۷ را ارائه کرده است و براین اساس، خواستار بازپرداخت ۱۹۶,۰۰۰/ دلار می‌باشد.

۳۹۱ - نیروی هوایی در تأیید موضع خود به نامه مورخ اول مردادماه ۱۳۵۶ [۲۳ ژوئیه ۱۹۷۷] آقای اچ. جی. مک لافلین، مدیر قراردادهای وستینگهاوس، به سرلشکر ساسانی، مدیر امور اداری نیروی هوایی استناد می‌کند، بدین شرح:

موضوع: قرارداد شماره آی دبلیو پی سی-۲۷.

وستینگهاوس و آمادگاه جامع الکترونیک اخیراً مذاکرات خود را درباره این قرارداد در ارتباط با تعداد نفر-ماه خدماتی که تا این تاریخ تحویل گردیده به اتمام رساندند. توافق حاصل شده است که لغایت نهم تیرماه ۱۳۵۶ [۳۰ ژوئن ۱۹۹۷] کلاً ۱۲۹/۵ نفر-ماه کار تحت این موافقتنامه تحویل شده است. بنابراین از دهم تیرماه ۱۳۵۶ [اول ژوئیه ۱۹۷۷] ۲۷/۵ نفر-ماه دیگر برای اتمام ۱۵۷ نفر-ماه باید تحویل داده شود. نمودار پیوست چگونگی تحویل بقیه نفر-ماه کار باقیمانده را نشان می‌دهد.

نیروی هوایی بر مبنای نامه مزبور از دیوان می‌خواهد نتیجه گیری کند که وستینگهاوس بعد از تاریخ دهم تیرماه ۱۳۵۶ [اول ژوئیه ۱۹۷۷] هیچگونه خدمات مهندسی تحویل نداده است. نیروی هوایی علاوه بر نامه آقای مک لافلین، به شهادتنامه آقای حسین عرب علیدوستی، تکنیسین آمادگاه الکترونیک، استناد می‌کند که طی آن نامبرده اظهار داشته است که وستینگهاوس فقط ۱۲۹/۵ نفر-ماه خدمات مهندسی بابت قرارداد ارائه نمود.

۳۹۲ - وستینگهاوس در پاسخ می‌گوید که نامه مورخ اول مردادماه ۱۳۵۶ [۲۳ ژوئیه ۱۹۷۷] گزارش وضعیتی است تنها حاوی مقدار خدمات مهندسی که وستینگهاوس تا پایان روز نهم تیرماه ۱۳۵۶ [۳۰ ژوئن ۱۹۷۷] ارائه کرده بود و می‌افزاید که بین ماه ژوئیه ۱۹۷۷ و فوریه ۱۹۷۸، وستینگهاوس ۲۷/۵ نفر-ماه خدمات باقیمانده را ارائه نمود. وستینگهاوس با استناد به شهادتنامه آقای جان مک کیور اظهار می‌دارد که سه متخصص انگلیسی رادار که با

وستینگهاوس قرارداد داشتند، یعنی آقایان مك نمى، شاپلند و واربرتن ۲/۵ نفر-ماه خدمات مهندسی در ماه ژوئیه ۱۹۷۷ انجام دادند و کارمندان خود وستینگهاوس، یعنی کولمن، شی، سوبک، استندیش و ویتورث، در ماه ژوئیه ۱۹۷۷ پنج نفر-ماه دیگر خدمت ارائه کردند. وستینگهاوس در اثبات این اظهارات همچنین تعدادی برگ ساعات کار مربوط به شش نفر کارمند اخیرالذکر تسلیم کرده است.

۳۹۳ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که در فاصله ماه اوت ۱۹۷۷ و ماه فوریه ۱۹۷۸ کارکنان وی آخرین بیست نفر-ماه خدمات باقیمانده را انجام دادند و در تأیید این اظهار، وستینگهاوس علی‌الخصوص به آخرین صورتحسابی که در ماه فوریه ۱۹۷۸ به نیروی هوایی تسلیم نموده، استناد می‌کند. نامه مورخ اول اسفندماه ۱۳۵۶ [۲۰ فوریه ۱۹۷۸] منضم به صورتحساب مزبور اشعار می‌دارد:

وستینگهاوس بدینوسیله چهارمین صورتحساب ریالی قابل پرداخت طبق موافقتنامه حاضر را به پیوست تسلیم می‌نماید. این صورتحساب بابت آخرین ۲۰ نفر-ماه خدمت تحویل شده از تاریخ دهم مردادماه ۱۳۵۶ [اول اوت ۱۹۷۷] است. نسخه ای از گواهی‌های مربوط که به تصویب فرمانده آمادگاه الکترونیک رسیده به منظور اطلاع پیوست است. بدین ترتیب، کلیه ۱۵۷ نفر-ماه کار اکنون تحویل گردیده است.

بحثی نیست که نیروی هوایی صورتحساب مزبور را پرداخت کرده است.

(۲) تصمیم دیوان

۳۹۴ - ادله موجود حاکی است که در ماه فوریه ۱۹۷۸ وستینگهاوس صورتحسابی بابت "آخرین ۲۰ نفر-ماه" خدمات مهندسی که باید تحت قرارداد ۰۲۷ ارائه می‌شد، به نیروی هوایی تسلیم کرد. چنانکه ملاحظه شد، نامه مورخ اول اسفندماه ۱۳۵۶ [۲۰ فوریه ۱۹۷۸] منضم به صورتحساب اشعار می‌داشت که کلیه ۱۵۷ نفر-ماه کار تحویل گردیده است. در پرونده امر، دلیلی وجود ندارد که نیروی هوایی در آن زمان چه به صورتحساب و چه به نامه وستینگهاوس که اشعار می‌داشت شرکت مزبور تعهدات خود را بابت خدمات مهندسی تماماً

انجام داده، اعتراض کرده باشد. در واقع، نیروی هوایی صورتحساب را پرداخت نمود. دیوان کرارا "نظر داده است که چنانچه اعتراض یا ایرادی در زمان اجرای قرارداد به عمل نیامده باشد، صورتحسابها یا اسناد پرداختی که در جریان اجرای قرارداد تسلیم شده اند صحیح فرض می‌شوند. بنگرید به: بند ۵۷ حکم شماره ۲-۴۲۱-۵۲۶ مورخ ۳۰ دیماه ۱۳۷۰ [۲۰ ژانویه ۱۹۹۲] در پرونده کالینز سیستمز اینترنشنال، اینک و نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران، چاپ شده در 28 Iran-U.S. C.T.R. 21, 39؛ بند ۷۲ حکم شماره ۳-۱۷۲-۲۷۸ مورخ ۲۱ تیرماه ۱۳۶۷ [۲۲ ژوئیه ۱۹۸۸] در پرونده هیوستون کانترکتینگ کامپنی و شرکت ملی نفت ایران و دیگران، چاپ شده در 20 Iran-U.S. C.T.R. 3, 24-25؛ همچنین بنگرید به: بندهای ۹۷-۹۱ حکم شماره ۲-۸۲۹-۲۶۷ مورخ ۱۹ خردادماه ۱۳۶۷ [نهم ژوئن ۱۹۸۸] در پرونده لاکهید کورپوریشن و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 18 Iran-U.S. C.T.R. 292, 317-19 (صورتحساب بابت مطالبه وجه خدمات معینی که تصویب و بخشی از آن پرداخت شده بی‌آنکه در زمان اجرای قرارداد مورد اعتراض واقع شده باشد دلیل کافی است بر اینکه خدمات انجام شده است)؛ حکم شماره ۲-۱۶۶-۱۳۹ مورخ اول تیرماه ۱۳۶۳ [۲۲ ژوئن ۱۹۸۴] در پرونده تایم، اینکورپوریتد و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 7 Iran-U.S. C.T.R. 8, 11 (صورتحسابهای پرداخت نشده ای که به تصویب مسئولین مربوط رسیده به منزله ادعاهای علی‌الظاهر معتبر می‌باشند).

۳۹۵ - دیوان نتیجه می‌گیرد که باتوجه به اینکه نیروی هوایی در زمان اجرای قرارداد اعتراضی نکرده، نامه مورخ اول اسفندماه ۱۳۵۶ [۲۰ فوریه ۱۹۷۸] وستینگهاوس که به ضمیمه آن آخرین صورتحساب ریالی به موجب قرارداد تسلیم گردیده، علی‌الظاهر دلیل بر آن است که وستینگهاوس کلیه خدمات مهندسی مقرر در قرارداد ۰۲۷ را انجام داده است. اقدام بعدی نیروی هوایی در پرداخت صورتحساب این دلیل علی‌الظاهر را قوت می‌بخشد. نیروی هوایی هیچ دلیلی که کافی برای رد ادعای علی‌الظاهر وستینگهاوس باشد ارائه نکرده است. به علاوه، این واقعیت که نیروی هوایی آخرین صورتحساب وستینگهاوس بابت خدمات مهندسی را که به روشنی در آن قید شده بود که ۲۰ نفر-ماه کار خدمات مهندسی "باقیمانده" از دهم

مردادماه ۱۳۵۶ [اول اوت ۱۹۷۷] انجام شده، پرداخت نمود از نظر دیوان دلالت بر آن دارد که در آن زمان، نیروی هوایی پذیرفته بود که وستینگهاوس تعهدات خود را بابت خدمات مهندسی تماما" انجام داده است. در نتیجه، دیوان ادعای نیروی هوایی راجع به ارائه خدمات مهندسی موضوع قرارداد ۰۲۷ را به لحاظ فقد دلیل رد می‌کند.

(ه) ادعای متقابل در متقابل وستینگهاوس درارتباط با هزینه سفر

(۱) استدلالات طرفین

۳۹۶ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که نیروی هوایی بابت هزینه سفر مقرر در قرارداد مبلغ ۱۷,۳۲۵/ دلار که کارمندان وستینگهاوس برای مسافرت به خارج از تهران متحمل شدند، پرداخت نکرده است. قرارداد ۰۲۷ صراحت دارد که وستینگهاوس حق دارد هزینه مأموریت‌های خارج از تهران را که تصویب شده است باز پس بگیرد. ماده يك - ج قرارداد اشعار می‌دارد که در صورتی که لازم شود پرسنل وستینگهاوس به خارج از تهران مسافرت نمایند یا در محلی خارج از تهران کار کنند، وستینگهاوس "صورتحساب هزینه های اضافی متحمل بابت این قبیل مأموریتها را به طور جداگانه تسلیم خواهد نمود". بنگرید به: بند ۲۷۴ بالا.

۳۹۷ - وستینگهاوس برای اثبات ادعای خود دایر براینکه موافقت نیروی هوایی را بابت این قبیل مأموریتها درخواست و تحصیل کرد، يك برگ خلاصه مأموریت موقت، حاوی فهرست مسافرت‌های مربوط و نیز يك سلسله مکاتبات بین وستینگهاوس و نیروی هوایی ارائه نموده که طی آنها وستینگهاوس بدوا" مبلغ -/۱۷,۳۲۵ دلار بابت بازپرداخت هزینه سفر مطالبه و بعد از آن، به سئوالات مطروح توسط نیروی هوایی راجع به درخواست پاسخ داده است. در تاریخ ۱۸ شهریورماه ۱۳۵۷ [نهم سپتامبر ۱۹۷۸] آقای اف. اف. الکساندر، مدیر قراردادهای وستینگهاوس، نامه ای به تیمسار شکیب معاون فرمانده تدارکات و تولید نیروی هوایی ارسال نمود و طی آن، خواستار بازپرداخت مبلغ -/۱۷,۳۲۵ دلار بابت فوق العاده روزانه برای مأموریت خارج از تهران گردید. نیروی هوایی طی نامه مورخ ۲۶ شهریورماه ۱۳۵۷

[۱۷ سپتامبر ۱۹۷۸] سرهنگ الف. اسکندانیان به نامه مزبور پاسخ داده، اعلام نمود که وستینگهاوس "تنها مدارك تصویب مسافرت توسط [نیروی هوایی] و موضوع و محل و طول مدت مأموریت را ارائه نموده، لیکن جزئیات مبلغ درخواستی را اعلام نکرده" و از وستینگهاوس خواست که آن جزئیات را توضیح دهد. آقای نی. دبلیو. یودر، مدیر امور بازرگانی وستینگهاوس طی نامه مورخ سوم مهرماه ۱۳۵۷ [۲۵ سپتامبر ۱۹۷۸] پاسخ و توضیح داد که مبلغ -/۱۷,۳۲۵ دلار بابت ۱۷۵ روز مأموریت موقت ضربدر ۹۹ دلار فوق العاده مقطوع روزانه برای کار انجام شده بابت قرارداد در خارج از تهران بوده است. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که این مکاتبات ثابت می‌کند که نیروی هوایی مبلغ -/۱۷,۳۲۵ دلار به وستینگهاوس بدهکار است.

۳۹۸ - نیروی هوایی در پاسخ می‌گوید که مسافرت‌های مورد ادعای وستینگهاوس مسافرت‌هایی است که یا هیچگاه صورت نگرفت و یا مسافرت‌های شخصی پرسنل وستینگهاوس بود و بدین دلیل مشمول بازپرداخت مقرر در قرارداد نیست. نیروی هوایی ادعا می‌کند که دلیل و مدرکی وجود ندارد که وستینگهاوس بابت این مسافرت‌های ادعایی از آمادگاه الکترونیک درخواست و یا کسب اجازه کرده باشد. نیروی هوایی همچنین اظهار می‌دارد که وستینگهاوس دلیل و مدرکی راجع به مسافرت، از قبیل دلایل مسافرت، مدارك مثبت سفر و نتیجه مسافرت ارائه نکرده است و مضافاً اینکه برگ مأموریت موقت ارائه شده توسط وستینگهاوس ادعای آن شرکت را ثابت نمی‌کند زیرا يك فرم داخلی آن شرکت است که حاوی اجازه و امضای مقامات نیروی هوایی در تأیید مسافرت نمی‌باشد. طبق اظهار نیروی هوایی، نامه مورخ ۲۶ شهریورماه ۱۳۵۷ [۱۷ سپتامبر ۱۹۷۸] ثابت می‌کند که نیروی هوایی به مطالبه هزینه سفر توسط وستینگهاوس اعتراض کرد و از شرکت مزبور خواست که جزئیات مربوط به سفر را توضیح دهد. نیروی هوایی اظهار می‌دارد که نامه مورخ سوم مهرماه ۱۳۵۷ [۲۵ سپتامبر ۱۹۷۸] حاوی اطلاعات مورد درخواست نیست.

۳۹۹ - در جلسه استماع، وستینگهاوس اظهار داشت که به نامه اولیه آن شرکت به نیروی هوایی، دایر بر درخواست فوق العاده روزانه، يك صورتحساب، يك خلاصه مأموریت موقت و يك مجموعه فرم مجوز انجام کار ضمیمه شده بود، لیکن اکنون در بایگانی وستینگهاوس فقط

رونوشت نامه و صورت حساب همراه آن موجود است. به نظر وستینگهاوس، پاسخ نیروی هوایی به درخواست بازپرداخت هزینه سفر وستینگهاوس، بروشنی نشان می‌دهد که نیروی هوایی مجموعه فرمها را دریافت کرد و محتویات آن را پذیرفت. طبق اظهار وستینگهاوس، نامه مورخ ۲۶ شهریورماه ۱۳۵۷ [۱۷ سپتامبر ۱۹۷۸] سرهنگ اسکندانیان قرینه روشنی است براینکه نیروی هوایی مدارک وستینگهاوس راجع به خدمات انجام شده در خارج از کارگاه را دریافت کرده و از آن رضایت داشته است. وستینگهاوس خاطر نشان می‌سازد که تنها سؤال مطروح در نامه، به چگونگی محاسبه مربوط می‌شد، که وستینگهاوس در نامه مورخ سوم مهرماه ۱۳۵۷ [۲۵ سپتامبر ۱۹۷۸] خود بدان پاسخ داد.

(۲) تصمیم دیوان

۴۰۰ - به نظر دیوان، وستینگهاوس ثابت نکرده است که استحقاق دارد هزینه سفر خارج از تهران را دریافت نماید. دیوان گرچه می‌پذیرد که نامه مورخ ۲۶ شهریورماه ۱۳۵۷ [۱۷ سپتامبر ۱۹۷۸] سرهنگ اسکندانیان ثابت می‌کند که وستینگهاوس موفق شد مدارک مربوط به تصویب موضوع، محل و مدت سفر توسط نیروی هوایی را ارائه نماید، اما دیوان متقاعد نشده است که نامه مورخ سوم مهرماه ۱۳۵۷ [۲۵ سپتامبر ۱۹۷۸] آقای یودر در پاسخ به سرهنگ اسکندریان، موضوع مبلغ درخواستی بابت پرداخت هزینه سفر را حل کرده باشد. در نتیجه، کاملاً امکان دارد که مسئولیت قراردادی نیروی هوایی تحت قرارداد ۰۲۷ محدود به هزینه سفر واقعی متحمله توسط کارمندان وستینگهاوس بابت مأموریت‌های خارج از تهران بوده باشد. از نظر دیوان مسأله ای که مطرح است این است که آیا وستینگهاوس از عهده اثبات ادعای خود برآمده است یا خیر. ادله و مدارک موجود نزد دیوان چنین نتیجه گیری را ثابت نمی‌کند. گرچه مدارک مزبور حاکی است که وستینگهاوس ادعای معتبری بابت هزینه سفر داشته، اما طلب آن شرکت از این بابت اثبات نشده است. در نتیجه، ادعای وستینگهاوس به لحاظ فقد دلیل رد می‌شود.

(و) - نتایج حاصله

۴۰۱ - نتیجه گیری‌های دیوان درباره ادعاهای متقابل نیروی هوایی و دعاوی تقابل وستینگهاوس بر مبنای قرارداد شماره آی دبی‌وی‌پی‌سی-۰۲۷ را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

(۱) قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۲۷ در اواخر سال ۱۹۷۹ به دلیل انتفا یا عدم امکان اجرا منفسخ گردید.

(۲) دیوان مبلغ ۳۷,۵۶۳/۷۵ دلار بابت کارها و آموزش مربوط به شش ادپتر مانیتور RTC-3 تکن که در هنگام ترك ایران توسط وستینگهاوس در ماه دسامبر ۱۹۷۸ ناتمام باقی مانده بود، به نفع نیروی هوایی حکم می‌دهد. بهره متعلق به این مبلغ از دهم دیماه ۱۳۵۸ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۹]، یعنی تاریخی که به نظر دیوان قرارداد فسخ گردید، محاسبه خواهد شد. از آنجا که تاریخ مزبور، همچنین تاریخی است که بهره متعلق به کل اصل مبلغ مورد حکم به وستینگهاوس بابت ادعاهای آن شرکت بر مبنای قراردادهای ۰۱۰ و ۰۳۵، یعنی مبلغ -/۶۲۱,۷۲۶ دلار باید محاسبه شود (بنگرید به: بندهای ۱۹۴ و ۲۳۵ بالا)، دیوان مبلغ ۳۷,۵۶۳/۷۵ دلار مورد حکم به نفع نیروی هوایی بابت ادعای آن نیرو بر مبنای قرارداد ۰۲۷ را از مبلغ مزبور کسر می‌کند، که در نتیجه، خالص مبلغ مورد حکم به نفع وستینگهاوس ۵۸۴,۱۶۲/۲۵ دلار خواهد بود.

(۳) ادعای متقابل نیروی هوایی راجع به خدمات مهندسی به علت فقد دلیل محکوم به رد است.

(۴) ادعای متقابل در متقابل وستینگهاوس در ارتباط با هزینه سفر به سبب فقد دلیل محکوم به رد است.

(۵) قراردادهای آی ئی دی-۷۲-۰۰۲ و آی دبلیو پی سی-۰۰۲: قراردادهای موشك

الف - مقدمه

۴۰۲ - چنانکه پیشتر در این حکم ملاحظه شد، نیروی هوایی هیجده فقره ادعای متقابل بر مبنای قراردادهای گوناگون بین طرفین علیه وستینگهاوس اقامه کرده است. وستینگهاوس در

لوايح اولیه خود عليه آن دسته از ادعاهای متقابل نیروی هوایی که مبتنی بر قراردادهایی غیر از قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی بود ایرادات صلاحیتی مطرح و استدلال نمود که ادعاهای متقابل مزبور ناشی از همان قراردادها، معاملات و یا رویدادهایی نیستند که از نظر صلاحیتی در بند ۱ ماده دو بیانیه حل و فصل مقرر گردیده است. دیوان در قرار اعدادی شماره ۲-۳۸۹-۶۷ مورخ ۲۲ بهمن ماه ۱۳۶۵ [۱۲ فوریه ۱۹۸۷] خود (چاپ شده در 104 Iran-U.S. C.T.R. 14) نظر داد که ادعاهای متقابل نیروی هوایی که بر قراردادهای گسترش کلی دوم، یعنی آی دبلیو پی سی-۰۱۸، آی دبلیو پی سی ۰۱۹ و آی دبلیو پی سی-۰۲۰ مبتنی است، در حیطه صلاحیت دیوان قرار دارد. بنگرید به: بند ۱۴ بالا.

۴۰۳ - در حصول این نتیجه، دیوان خاطرنشان ساخت که قراردادهای مزبور "جزئی از سلسله بهم پیوسته ای بودند، به این معنی که هر يك بازتاب توسعه ای از میانی تکنولوژیکی بود که با قراردادهای پیش از آن... وجود آمده بود و در هر يك از آنها استفاده از وسایل تهیه شده طبق قراردادهای قبلی پیش بینی شده بود". بنگرید به: همان مأخذ، بند ۷، 108 Iran-U.S. C.T.R. at 14. دیوان همچنین اعلام نمود که قراردادهای آی دبلیو پی سی-۰۱۸، آی دبلیو پی سی-۰۱۹ و آی دبلیو پی سی-۰۲۰ به پروژه آمادگاه الکترونیک "مربوط" بودند و هر دو طرف نسبت به کل آن خود را متعهد کرده بودند. همان مأخذ، بند ۱۱، 109 Iran-U.S. C.T.R. at 14. و بدنبال آن، دیوان اعلام نمود که بدین ترتیب، حتی با اینکه طرفین توافق کرده بودند که قراردادهای جداگانه منعقد کنند، معهدا [نیروی هوایی] هیچ امکان منطقی برای دریافت خدمات مورد نیاز خود از یکی از رقبای [وستینگهاوس] نداشت. همان مأخذ. و بالاخره، دیوان خاطرنشان ساخت که وقتی طرفین توافق کردند قرارداد آی تی دی-۰۰۱-۷۱ را در ماه ژوئیه ۱۹۷۸ تعطیل نمایند، بعضی کارهای باقیمانده از آن قرارداد را به قراردادهای گسترش کلی دوم منتقل نمودند. بنگرید به: همان مأخذ، 110 Iran-U.S. C.T.R. at 14.

۴۰۴ - بدنبال صدور قرار اعدادی شماره ۲-۳۸۹-۶۷ وستینگهاوس اذعان کرد که دیوان نسبت به ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت قرارداد شماره آی تی دی-۰۰۱-۷۱ و قرارداد

آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۷ نیز صلاحیت دارد. معهدا وستینگهاوس کماکان مدعی است که دیوان فاقد صلاحیت نسبت به ادعاهای متقابل نیروی هوایی برمیبنای قراردادهای شماره آی‌ئی‌دی ۷۲-۰۰۲ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲ می‌باشد. دیوان این مسأله صلاحیتی را ذیلاً بررسی می‌نماید.

ب - سابقه موضوعی

(۱) قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲

۴۰۵ - در تاریخ ۲۳ اسفندماه ۱۳۵۰ [۱۴ مارس ۱۹۷۲] وستینگهاوس و نیروی هوایی قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲ را امضا کردند. طبق موافقتنامه مزبور، وستینگهاوس متعهد گردید که برای دو نوع موشک هوا به هوا به نیروی هوایی، یعنی موشکهای AIM-7E اسپارو و AIM-9E سایدوایندر قابلیت تعمیر و نگهداری فراهم نماید. در مقابل، نیروی هوایی موافقت نمود که مبلغ -/۴,۸۹۰,۰۰۰ دلار بپردازد. پیشنهاد ماه ژانویه ۱۹۷۲ وستینگهاوس تحت عنوان "برنامه تعمیر و نگهداری موشکهای AIM-7E و AIM-9E" ("طرح نگهداری") جزو قرارداد اعلام شد. طرفین قرارداد را دوبار اصلاح کردند. در تاریخ ۱۷ مهرماه ۱۳۵۲ [نهم اکتبر ۱۹۷۳]، طرفین قرارداد را گسترش داده، پشتیبانی تعمیراتی یک موشک جدید سایدوایندر، یعنی موشک AIM-9J را نیز مشمول آن قرار دادند و براین اساس، قیمت قرارداد را به -/۵,۱۷۳,۶۷۱ دلار افزایش دادند و به علاوه، یک طرح نگهداری جدید، به تاریخ اوت ۱۹۷۳ را جایگزین طرح نگهداری اولیه ماه ژانویه ۱۹۷۲ کردند. در تاریخ ۲۸ اسفندماه ۱۳۵۳ [۱۹ مارس ۱۹۷۵] طرفین اصلاحیه دومی جهت ارائه خدمات مهندسی گسترده تری امضا نمودند و کل قیمت قرارداد را به -/۵,۷۴۸,۷۶۹ دلار افزایش دادند.

۴۰۶ - در متن اصلاحی اوت ۱۹۷۳ طرح نگهداری قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲ تأکید شده بود که جهت رعایت حداکثر صرفه جویی برای نیروی هوایی، "تأمین قابلیت تعمیرات موشک باید بخشی از آمادگاه الکترونیک باشد". "هرگونه ترتیب جداگانه و مستقل" قطعاً متضمن تجهیزات

و تسهیلات و سرویس اضافی خواهد بود". شرح خلاصه طرح نگهداری منجمله اشعار می‌داشت:

وستینگهاوس آماده است قابلیت کامل تعمیراتی برای موشکهای AIM-7E و AIM-9J که جزو لاینفک آمادگاه جامع الکترونیک باشد ایجاد نماید. این اقدام اولین بخش فاز سه را تشکیل خواهد داد، و فلسفه نگهداری فاز سه در این بخش معمول خواهد شد.

..... فاز یک ای جی تی [تجهیزات زمینی سیستمهای هوا-فضایی] تا حد امکان مورد استفاده واقع خواهد شد و با این کار نیازهای جدید ای جی تی به حداقل خواهد رسید. کلیه لوازم جدید ای جی تی بنحوی طراحی خواهد شد که طی بخشهای بعدی فاز سه قابلیت حداکثر بهره گیری و گسترش را داشته باشد. از اینرو، طرح وستینگهاوس صرفه جویی‌های دو جانبه ای برای حال و آینده ایجاد خواهد کرد.

.....

امکانات پشتیبانی لجستیکی جامع که در حال حاضر برای آمادگاه جامع الکترونیک ایجاد شده توسعه خواهد یافت تا موشکهای AIM-7 و AIM-9 را نیز در بر گیرد.

.....

تیم کنونی مدیریت برنامه وستینگهاوس رهنمود و کنترل لازم را ارائه و اعمال خواهد کرد تا طرح نگهداری موشک در تأسیسات آمادگاه مرکزی منظور گردد. هدف تیم مدیریت این است که انطباق تأسیسات و تجهیزات برنامه ریزی شده کنونی و تجهیزات لازم برای ایجاد قابلیت نگهداری موشک، به آسانی صورت گیرد.....

.....

قطعات یدکی لازم طبق موافقتنامه اصلی سفارشات بین نیروی هوایی و وستینگهاوس جهت تأمین نیازهای آمادگاه جامع الکترونیک خریداری خواهد شد.

۴۰۷ - راجع به وسایل استاندارد تعمیر و نگهداری موشکی تأمین شده در فاز یک که قابل استفاده مشترک در داخل آمادگاه الکترونیک بود، مقدمه طرح نگهداری بویژه اشعار می‌داشت که:

وستینگهاوس ترتیبی خواهد داد که تا آنجا که از نظر اقتصادی امکان پذیر باشد، اقلام اجی‌ئی آمادگاه برای موشک‌های AIM-7E و AIM-9J با اقلامی که برای اجی‌ئی مرحله یک در آمادگاه جامع الکترونیک [نیروی هوایی] در دست طراحی است مشترک باشد. برای تقلیل هزینه نیروی هوایی، انتخاب وسایل مشترک و استاندارد حتی‌الامکان عیناً "نظیر فاز یک خواهد بود. . . .

. . . . برای تعمیر و نگهداری آمپلی‌فایر دوجانبه آی. اف (فرکانس متوسط) موشک AIM-7E از ایستگاه آزمایش آی. اف استفاده خواهد شد. برای پاک کردن و روغن زدایی قطعات موشک، بعد از خروج از آمادگاه، قبل از سوار کردن قطعات، قبل از اعاده به آمادگاه، قبل از تعمیر و در هر زمان دیگری که قطعه نیاز به پاک کردن داشته باشد، از مرکز تعمیر قطعات الکترونیک فاز یک استفاده خواهد شد. اینها تدابیری است جهت کاهش هزینه به سود [نیروی هوایی].

لیکن مهمتر از همه، امکانات بهره‌گیری آتی از ایستگاه مرکزی کنترل کامپیوتری (ام‌سی‌سی‌اس) طی فاز سه آمادگاه جامع الکترونیک [نیروی هوایی] است. . . .

۴۰۸ - راجع به محل استقرار کارگاه موشک، در طرح نگهداری توصیه شده است که از تأسیسات موجود آمادگاه جامع الکترونیک استفاده و کارگاه و تجهیزات موشک در آن جا داده شود:

به عنوان با صرفه‌ترین روش نیل به هدفهای مورد نظر در محدوده برنامه زمانی، توصیه می‌شود که از تأسیسات فاز یک توأم با الحاقات مورد نیاز برای امکانات تعمیر موشک حداکثر استفاده به عمل آید. با این روش، نیاز به مقدار قابل ملاحظه‌ای تأسیسات و تعمیرات اضافی که برای ایجاد یک تأسیسات جداگانه و مستقل از تأسیسات فاز یک لازم می‌آید، برطرف خواهد شد.

با این وصف، طرح تعمیر و نگهداری حاکی است که ضرورتی نداشت تأسیسات موشکی الزاماً "جزو تأسیسات آمادگاه الکترونیک بوده باشد، زیرا وستینگهاوس طبق شرح کار ملزم بود که "پیشنهادات جامعی جهت انطباق تسهیلات فاز یک و یا احداث تأسیسات جدید برای جا دادن وسایل مورد نیاز تعمیرات موشکها ارائه نماید".

۴۰۹ - در تاریخ ۲۱ اردیبهشت ماه ۱۳۵۳ [۱۱ مه ۱۹۷۴] وستینگهاوس و نیروی هوایی قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۰۲ را منعقد نمودند تا با توسعه تأسیسات موشکی، قابلیت تعمیرات در رده آمادگاه برای موشکهای هوا به زمین ماوریک AGM-65A نیروی هوایی فراهم نمایند. طبق قرارداد، وستینگهاوس متعهد گردید که دستگاههای آزمایش و تجهیزات دیگر، نشریات فنی، آموزش و خدمات مهندسی به نیروی هوایی ارائه نماید و در مقابل، قرار شد که نیروی هوایی کلاً مبلغ ۸,۴۳۷,۵۳۸/- دلار بپردازد. پیشنهاد ماه مارس ۱۹۷۴ وستینگهاوس تحت عنوان "طرح نگهداری موشک "ماوریک" AGM-65A" در قرارداد گنجانده و جزو آن اعلام شد ("طرح نگهداری قرارداد ۰۰۲").

۴۱۰ - در مقدمه طرح نگهداری قرارداد ۰۰۲، زمینه و نیاز به برنامه ماوریک توصیف و به علاوه، طرقی پیشنهاد شده است که برنامه با استفاده از تأسیسات موجود اجرا گردد:

گسترش آمادگاه الکترونیک طبق برنامه زمانی تعیین شده در فاز سه منجر به ایجاد تأسیسات اولیه موشکی شده است. . . .

تأسیسات موشکی AIM-9J/AIM-7E بخشی از آمادگاه جامع الکترونیک [نیروی هوایی] بوده و بنحوی طراحی شده که امکان گسترش آن در آینده وجود داشته باشد. . . .

پیشنهاد حاضر برنامه ای برای گسترش تأسیسات جامع موشکی ارائه می کند که بخشی از آمادگاه الکترونیک کنونی و هماهنگ با فلسفه تعمیر و نگهداری فاز سه خواهد بود. . . .

هرگاه عملاً امکان پذیر باشد حداکثر میزان اشتراك در تأسیسات، دستگاههای آزمایش و وظایف موجود ایجاد خواهد شد. برای آنکه نیاز به

تأسیسات و دستگاههای جدید به حداقل برسد، هر جا که امکان داشته باشد استفاده از وسایل ای جی تی فاز یک و فاز دو مورد بررسی واقع خواهد شد.

در طرح نگهداری صراحتاً آمده است که فلسفه نگهداری پیشنهاد شده برای موشک ماوریک "با فلسفه فاز سه آمادگاه الکترونیک و نیز با فلسفه تأسیسات موشکی AIM-7E/9J [نیروی هوایی] پیوست هماهنگ است و جزئیات آن در اینجا تکرار نخواهد شد".

ج - استدلالات طرفین

(۱) موضع وستینگهاوس

۴۱۱ - وستینگهاوس مقدماتاً خاطر نشان می‌سازد که ادعاهای متقابل نیروی هوایی از قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی ناشی نمی‌شوند و لذا صلاحیت نسبت به ادعاهای متقابل مزبور منوط به این استنتاج است که طبق بند ۱ ماده دو بیانیه حل و فصل، قراردادهای آی‌تی‌دی-۰۰۲-۷۲ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲ بخشی از "همان... معامله یا رویداد" موضوع قراردادهای دعاوی اصلی باشند. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که قراردادهای موشکی بخشی از چنان معامله یا رویداد نبوده، و در نتیجه، دیوان صلاحیت رسیدگی به ادعاهای متقابل مربوط به موشکها را ندارد.

۴۱۲ - وستینگهاوس اظهار می‌دارد که قرار اعدادی دیوان در پرونده حاضر (یعنی قرار اعدادی شماره ۲-۳۸۹-۶۷) مبنای صدور رأی صلاحیتی در این مورد است و ادعا می‌کند که قرار اعدادی مزبور با این نتیجه‌گیری که قراردادهای گسترش کلی دوم بخشی از همان معامله مربوط به قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی بوده‌اند، بر سه نکته تأکید کرده است: نخست، رابطه متقابل نزدیک بین موضوع قراردادهای ادعاهای اصلی و قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل؛ دوم، نبود امکان واقعی رقابت از ناحیه شرکتهای دیگر در مورد قراردادهای گسترش کلی دوم به علت همین رابطه متقابل در موضوع، و سوم، انتقال کار

بین قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی و ادعاهای متقابل. بنگرید به: بند ۴۰۳ بالا. وستینگهاوس قراردادهای موشکی را از لحاظ هر يك از این سه نکته، از سایر قراردادهای موضوع ادعاهای متقابل متمایز می‌داند.

۴۱۲ - نخست، وستینگهاوس اظهار می‌دارد که موضوع قراردادهای موشکی از موضوع سایر قراردادهای ادعاهای متقابل متفاوت است و استدلال می‌کند که موشکها علاوه بر قطعات الکترونیک، حاوی قطعات پیچیده رانشی و کلاهک جنگی، وسایل بصری و هیدرولیک بود. به علاوه، وستینگهاوس ادعا می‌کند که نیاز به حراست شدید ایجاب می‌کرد که سیستمهای موشکی در تأسیسات مجزا مستقر گردند و در اثبات موضع خود به شهادتنامه آقای جورج دموژیو، مدیر برنامه وستینگهاوس در آمادگاه الکترونیک، استناد می‌کند که طی آن، نامبرده اظهار داشته است:

طی سال بعد از تصویب قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ وستینگهاوس پیشنهادی نیز برای ایجاد قابلیت نگهداری موشکهای AIM-7E اسپارو و AIM-9E سایدوایندر نیروی هوایی تسلیم کرد. موشکهای مزبور در قرارداد آی‌ئی‌دی ۷۱-۰۰۱ منظور نشده بودند زیرا سیستمهای مزبور حاوی قطعات بصری و هیدرولیک (علاوه بر قطعات الکترونیک) بود و لذا از لحاظ تعمیر و نگهداری مشخصاً با سیستمهای رادار و الکترونیکی که وستینگهاوس از قبل پشتیبانی آن را بر عهده داشت، متفاوت بود.

آقای دموژیو همچنین شهادت داد که "باتوجه به نیازهای تعمیراتی متفاوت مربوط و همچنین نیاز به پیش گیریهای شدید حراستی، تأسیسات موشکی از کلیه تأسیسات دیگر آمادگاه الکترونیک مجزا شده بود".

۴۱۴ - ثانياً، وستینگهاوس اظهار می‌دارد که برعکس قراردادهای گسترش کلی دوم، قبل از واگذاری قراردادهای موشکی رقابت شدیدی با سایر فروشندگان احتمالی در مورد قراردادهای مزبور وجود داشت. وستینگهاوس بر مبنای شهادتنامه آقای دموژیو اظهار می‌دارد که ریتیان کامپنی و فیلکو-فورد کورپوریشن، که تولید کنندگان اصلی بعضی قطعات موشکهای اسپارو و سایدوایندر هستند، پیشنهادهایی برای قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲،

و هیوز ارکرافت که سازنده موشک ماوریک است، پیشنهادی برای قرارداد آی دبلیو پی سی-۰۰۲ تسلیم کرده بود. آقای دموژیو بویژه در مورد واگذاری قرارداد آی تی دی-۰۰۲-۷۲ اظهار داشته است که نیروی هوایی این پیشنهادات رقابت آمیز را قریب یک سال مطالعه و بررسی کرد تا پیشنهاد چند منظوره وستینگهاوس را برگزید. آقای دموژیو اظهار داشته است که ریتیان و فیلکو-فورد کورپوریشن قبل از این قضایا وسایل برای برخی از قطعات موشکی خود ساخته بودند و بنابراین می توانستند بعضی هزینه های شروع کار را که وستینگهاوس به ناچار با آن مواجه بود صرفه جویی کنند و به این دلایل، شرکتهای مزبور در رقابت با وستینگهاوس امتیازاتی نیز داشتند.

۴۱۵ - ثالثاً، وستینگهاوس اظهار می دارد که برخلاف قراردادهای گسترش کلی دوم، وستینگهاوس و نیروی هوایی هنگام اجرا یا تعطیل قراردادهای موشکی هیچگاه کاری را به هیچیک از قراردادهای دیگر آمادگاه الکترونیک منتقل نکردند و در ادامه مطلب می گوید که در واقع در سال ۱۹۷۸ که طرفین قرارداد آی تی دی-۰۰۱-۷۱ را تعطیل کردند، پشتیبانی موشکی را صراحتاً موضوع جداگانه ای تلقی نمودند. وستینگهاوس خاطرنشان می کند که توافقنامه سال ۱۹۷۸ کلیه جنبه های طرح نگهداری الکترونیک وستینگهاوس را در بر داشت، اما پشتیبانی موشکی از آن مستثنی شده بود.

۴۱۶ - و بالاخره، وستینگهاوس در پاسخ به استدلالات نیروی هوایی انکار می کند که در تأسیسات موشکی از تجهیزات و وسایلی استفاده می کرد که برای قراردادهای تجهیزات الکترونیکی طراحی شده بود و در تأیید این موضوع، به شهادتنامه آقای دموژیو استناد می کند. آقای دموژیو با اظهار این مطلب که تأسیسات موشکی از کلیه تأسیسات دیگر آمادگاه الکترونیک مجزا شده بود، گفته است که "هیچ موردی را به یاد نمی آورد که در تأسیسات موشکی از هیچیک از وسایل هیچیک از تأسیسات دیگر واقع در آمادگاه الکترونیک استفاده شده باشد".

۴۱۷ - وستینگهاوس می گوید در صورتی که فرضاً دیوان نسبت به ادعاهای متقابل موشکی نیروی هوایی احراز صلاحیت کند، وستینگهاوس دو ادعای متقابل در متقابل بابت مبالغی که حسب ادعا در مورد قراردادهای آی تی دی-۰۰۲-۷۲ و آی دبلیو پی سی-۰۰۲ پرداخت نشده است علیه نیروی هوایی مطرح خواهد نمود.

۴۱۸ - نیروی هوایی اظهار می‌دارد که قراردادهای موشکی بخشی از همان معامله مربوط به قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی بود و در نتیجه، از دیوان می‌خواهد که نسبت به ادعاهای متقابل موشکی احراز صلاحیت نماید. نیروی هوایی ادعا می‌کند که کلیه قراردادهای متنازع فیه در پرونده حاضر، از جمله قراردادهای موشکی، مربوط به تأسیسات واحد و جامعی است و اظهار می‌دارد که قراردادهای موشکی بسط و توسعه مطالعات فاز دو وستینگهاوس راجع به نیازهای نیروی هوایی بود که خود بخشی از قرارداد آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ بود. در این رابطه، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس راجع به تفاوت‌های موضوعی بین تعمیر و نگهداری موشک در تأسیسات موشکی و تعمیر و نگهداری قطعات الکترونیک در بقیه بخشهای آمادگاه الکترونیک اغراق می‌کند، زیرا کلاهی جنگی موشکها، طبق اظهار، جدا از قطعات الکترونیکی موشکها سرویس می‌شد. نیروی هوایی تأکید می‌کند که هسته اصلی آمادگاه جامع الکترونیک در ارتباط با موشکها و نیز بقیه تجهیزات اولیه نیروی هوایی، قطعات الکترونیک بود.

۴۱۹ - نیروی هوایی معتقد است که قرار اعدادی دیوان در پرونده حاضر بر دو واقعیت تأکید نموده است. نخست اینکه، روابط طرفین بر مبنای آمادگاه به عنوان یک مجموعه بود و نه بر پایه قراردادهای انفرادی؛ دوم اینکه، هر قرارداد متکی به ابزار و وسایلی بود که در قراردادهای قبل از آن مورد استفاده بود. نیروی هوایی قراردادهای موشکی را با توجه به این دو عنصر مورد بحث قرار داده، نخست ادعا می‌کند که در مورد تعمیر و نگهداری موشکها روابط قراردادی طرفین بر قراردادهای موشکی به صورت انفرادی مبتنی نبوده، بلکه بر پروژه آمادگاه جامع الکترونیک به صورت یک مجموعه استوار بود. نیروی هوایی اظهار می‌دارد که طرفین قراردادهای موشکی را به منظور توسعه فاز سه و نهایتاً "حصول قابلیت نگهداری در سطح تمامی آمادگاه منعقد نمودند. بدین لحاظ، نیروی هوایی نتیجه می‌گیرد که قراردادهای موشکی، نظیر قراردادهای گسترش کلی دوم، که در قرار اعدادی مورد بحث است از پروژه آمادگاه جامع الکترونیک به عنوان یک مجموعه قابل تفکیک نبود.

۴۲۰ - ثانیاً، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که وستینگهاوس در تأسیسات موشکی از همان وسایل تعمیراتی استفاده می‌کرد که پیش از آن برای قراردادهای مربوط به تجهیزات الکترونیکی،

از جمله قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ ساخته شده بود. نیروی هوایی به ویژه اظهار می‌دارد که تأسیسات موشکی متکی به دستگاه‌های آزمایشی بود که به عنوان بخشی از قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ ساخته شده بود و در تأیید اظهار خود، به مطالبی از جمله، عبارت مندرج در طرح نگهداری قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲ اشاره می‌کند که اشعار می‌دارد تجهیزات زمینی سیستم هوایی-فضایی مربوط به موشک‌های سایداویندر و اسپارو "تأانجا که از نظر اقتصادی امکان پذیر باشد" با تجهیزات زمینی هوا-فضایی فاز یک در آمادگاه الکترونیک "مشترک" خواهد بود و نیز اینکه از ایستگاه مرکزی کنترل کامپیوتری که باید تحت قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲ تحویل گردد، می‌توان "طی فاز سه . . . آمادگاه جامع الکترونیک استفاده کرد".

بنگرید به: بند ۴۰۷ بالا. به نظر نیروی هوایی، این واقعیت که در قراردادهای موشکی استفاده از وسایل و تجهیزات ساخته شده تحت قراردادهای قبلی، از جمله قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ پیش بینی شده بود، بدان معنی است که قراردادهای موشکی گسترش مبنای تکنولوژیکی ایجاد شده توسط آن قراردادها و بنابراین، بخشی از معامله واحدی بوده اند.

۴۲۱ - در ادامه مطلب، نیروی هوایی ادعا می‌کند که پیشنهاداتی که از رقیب وستینگهاوس برای واگذاری قراردادهای موشکی دریافت نمود، از نظر تکنولوژیکی چنان نبود که نیروی هوایی را قادر نماید که از نظر قابلیت تعمیر و نگهداری موشک به سطح مورد نظر دست یابد. به علاوه، نیروی هوایی اظهار می‌دارد که قبول آن پیشنهادها میلیونها دلار بر هزینه نیروی هوایی می‌افزود و آن نیرو را وادار می‌کرد که فکر تأسیس يك آمادگاه جامع الکترونیک را بکلی رها کند.

۴۲۲ - و بالاخره، نیروی هوایی تأکید می‌کند که مکان تأسیسات موشکی در داخل همان تأسیساتی قرار داشت که بقیه آمادگاه، و فلسفه نگهداری موشکها منطبق با فلسفه قراردادهای الکترونیک آمادگاه جامع بود. نیروی هوایی در تأیید این اظهارات به طور اخص به مدارکی از جمله طرح نگهداری قرارداد ۰۰۲ استناد می‌کند. در طرح مزبور اشعار شده است که تأسیسات موشکی "بخشی از آمادگاه جامع الکترونیک [نیروی هوایی] است؛ و نیز اینکه طرح وستینگهاوس برای گسترش تأسیسات موشکی "با فلسفه نگهداری فاز سه هماهنگ" خواهد بود. بنگرید به: بند ۴۱۰ بالا.

۴۲۳ - بند ۱ ماده دو بیانیه حل و فصل دعاوی، برای دیوان صلاحیت قایل شده است که به ادعاهای متقابل مطروح علیه اتباعی که نزد دیوان اقامه دعوی کرده اند رسیدگی نماید، مشروط بر اینکه چنین ادعای متقابلی "ناشی از همان قرارداد، معامله یا پیش آمد [موضوع] ادعای آن تبعه باشد". ادعاهای متقابل موشکی آشکارا مبتنی بر قراردادهایی متفاوت از قراردادهای موضوع ادعاهای اصلی است. بنابراین، تحت این وضعیت، ادعاهای متقابل مزبور برای اینکه در حیطه صلاحیت دیوان قرار گیرند، باید از همان "معامله" موضوع دعاوی ناشی شده باشند.

۴۲۴ - مقدمتا" باید گفت که مدارك مستند ارائه شده توسط نیروی هوایی دلالت بر آن دارند که طرفین در واقع قراردادهای الکترونیکی آمادگاه جامع و قراردادهای موشکی را با یکدیگر مرتبط نمودند. هم طرح های نگهداری دو قرارداد موشکی و هم خود قراردادها حاوی اشارات متعدد به سایر جنبه های پروژه آمادگاه الکترونیک است. به عنوان مثال، طرح نگهداری قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲ اشعار می‌داشت که "تأمین قابلیت تعمیرات موشک باید بخشی از آمادگاه جامع الکترونیک باشد" و این یکپارچگی "اولین بخش فاز سه" را تشکیل خواهد داد. بند ۴۰۶ بالا. به علاوه، در طرح نگهداری توصیه می‌شد که برای تقلیل هزینه نیروی هوایی، برخی از تجهیزات زمینی هوا-فضایی فازهای یک و دو برای پشتیبانی موشکی نیز مورد استفاده واقع شوند. بنگرید به: بندهای ۴۰۶-۴۰۷ بالا. همچنین به منظور تقلیل هزینه های نیروی هوایی، طرح نگهداری قرارداد آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲ اشعار می‌داشت که برای جا دادن تأسیسات موشکی تغییراتی در تأسیسات موجود آمادگاه الکترونیک صورت خواهد گرفت. بنگرید به: بند ۴۰۸ بالا.

۴۲۵ - به نظر دیوان، این ارتباط بین قراردادهای الکترونیکی آمادگاه جامع و قراردادهای موشکی تعجب آور نیست. واضح است که وستینگهاوس جهت تحصیل قراردادهای مربوط به تعمیر و نگهداری موشکها ناچار بود بر هر نوع مزیت رقابتی که سازندگان موشکها و قطعات موشک از لحاظ تحصیل قراردادهای مزبور احتمالاً نسبت به آن شرکت داشتند فائق آید. بدین لحاظ، مسلماً وستینگهاوس پیشنهاد تعمیر و نگهداری موشکها را به برنامه موجود آمادگاه جامع الکترونیک پیوند زد و با این کار قادر شد که راه حلی کم هزینه - و بنابراین،

جالب توجه - برای نیازهای تعمیر موشک های نیروی هوایی به آن نیرو ارائه کند.

۴۲۶ - مع الوصف، این واقعیت که طرفین قراردادهای موشکی و قراردادهای الکترونیکی آمادگاه جامع را تا حدودی بیکدیگر مرتبط ساختند، به خودی خود همه آن قراردادهای را جزو معامله واحدی نمی‌نماید. "اینکه در قرارداد ممکن است به قرارداد دیگر اشاره شود و یا حتی اجرای قرارداد دیگر عنوان گردد لزوماً ارتباط بین آنها را آنچنان مستحکم نمی‌سازد تا بتوان در مفهوم بیانیه حل و فصل دعاوی آنها را يك معامله واحد تلقی کرد". صفحه ۴۷ حکم شماره ۳-۱۲۷-۱۴۳ مورخ ۲۲ تیرماه ۱۳۶۳ [۱۳ ژوئیه ۱۹۸۴] در پرونده موریسون - کنودسون پسیفیک لیمیتد و وزارت راه و ترابری و دیگران، چاپ شده در 83, 54 Iran-U.S. C.T.R. 7. دیوان در تنها دو حکمی که نظر داد قراردادهای متعددی محصول معامله واحدی است، علاوه بر قصد طرفین به مرتبط ساختن قراردادها، بر عناصر زیر تأکید نمود: ارتباط متقابل نزدیک در موضوع بین قراردادها؛ اینکه خریدار کالاها و خدمات مورد بحث در عمل قادر نباشد با هیچکس دیگری غیر از فروشنده اولیه قرارداد منعقد کند. **بنگرید به:** صفحه ۱۵ قرار اعدادی شماره ۲-۴۸ ۴۱ مورخ ۲۱ خردادماه ۱۳۶۳ [۱۱ ژوئن ۱۹۸۴] در پرونده امریکن بل اینترنشنال، اینکورپوریتد و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 84, 74 Iran-U.S. C.T.R. 6 (که طی آن دیوان اظهار داشت که طرفین ظاهراً پیش بینی کرده بودند که کلیه قراردادهای بعدی به خواهان واگذار خواهد شد و نظر داد که موضوع قراردادها در چهارچوب پروژه مربوط از نزدیک به هم مرتبط بوده است)؛ بندهای ۷ و ۱۱ قرار اعدادی شماره ۲-۳۸۹-۶۷ مورخ ۲۳ بهمن ماه ۱۳۶۵ [۱۲ فوریه ۱۹۸۷] در پرونده وستینگهاوس الکتریک کورپوریشن و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 108-109 Iran-U.S. C.T.R. 14 (که طی آن، دیوان نظر داد که قراردادهای گسترش کلی دوم بازتابی بود از توسعه مبانی تکنولوژیکی که پیش از آن با قراردادهای الکترونیکی بوجود آمده بود و نیز اینکه نیروی هوایی هیچ امکان منطقی برای دریافت خدمات مورد نیاز خود از یکی از رقبای وستینگهاوس نداشت).

۴۲۷ - راجع به عنصر ارتباط متقابل نزدیک در موضوع قراردادها، لازم است خاطر نشان شود که گرچه از نظر موضوعی (نگهداری و تعمیر سیستمهای الکترونیکی جنگ افزارها) بین ادعاها

و ادعاهای متقابل مورد بحث در قرار اعدادی صادره در پرونده حاضر کاملاً تداخل وجود داشت، اما این واقعیت در مورد قراردادهای الکترونیکی آمادگاه و قراردادهای موشکی نمی‌تواند مصداق داشته باشد. درست است که حداقل طبق پیشنهادات وستینگهاوس راجع به نگهداری موشکها قرار بود بعضی وسایل استاندارد هم در تأسیسات موشکی و هم در بقیه قسمتهای آمادگاه مورد استفاده واقع شود. این نیز درست است که تأسیسات موشکی و بقیه آمادگاه از نظر فیزیکی زیر یک سقف قرار داشتند و نیز اینکه تأسیسات موشکی چنان تجهیز شده بود که سیستمهای الکترونیکی را پشتیبانی نماید.

۴۲۸ - لیکن از طرف دیگر، قراردادهای موشکی متضمن نگهداری و تعمیر تجهیزاتی از قبیل قطعات هیدرولیک و بصری بود که خاص خود موشکها بود و بس، و مانند قراردادهای الکترونیک، تأکید آنها بر رادار هواپیما یا رادارهای زمینی، بی‌سیم و یا سیستمهای الکترومکانیک نبود. به علاوه، تأسیسات موشکی از نظر فیزیکی از بقیه آمادگاه جدا بود، زیرا نیاز به حراست بیشتری داشت.

۴۲۹ - ادله موجود همچنین نشان می‌دهد که طرفین از نظر مذاکره و تعطیل قراردادهای موشکی و قراردادهای الکترونیک به طور متفاوت عمل می‌کردند. در ماه آوریل ۱۹۷۱ که طرفین قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ را منعقد کردند، طرح نگهداری موشک را پیش بینی نمی‌کردند. در پیشنهاد اصلی سال ۱۹۷۱ فاز یک وستینگهاوس پیش بینی نشده بود که تأسیساتی در داخل آمادگاه الکترونیک ایجاد شود تا در آتیه احتمالاً محل استقرار تأسیسات موشکی گردد. به علاوه، قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۷۲-۰۰۲ در تاریخ ۲۳ اسفندماه ۱۳۵۰ [۱۴ مارس ۱۹۷۲]، یعنی بیش از یک سال قبل از اتمام مطالعات فاز دو وستینگهاوس در آوریل ۱۹۷۳ امضا گردید. این واقعیات دلالت بر آن دارند که برنامه موشکی فرصتی بود پیش بینی نشده برای همکاری طرفین و نه بخشی پیش‌اندیشیده از معامله اولیه.

۴۳۰ - به علاوه، هنگامی که وستینگهاوس و نیروی هوایی قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۷۱-۰۰۱ را طی توافقنامه ۱۹۷۸ تعطیل کردند، مقداری از کارهای انجام نشده از آن قرارداد را به قراردادهای گسترش کلی دوم منتقل نمودند. این واقعیت نشان دهنده تداخل موضوعی مفاد قراردادهای مزبور بوده و دیوان هنگامی که در قرار اعدادی صادره در پرونده حاضر نتیجه گیری نمود که موافقتنامه های مزبور همگی بخشی از معامله واحدی را تشکیل می‌دهند این

تداخل موضوعی را در نظر گرفت. برعکس، در مورد قراردادهای موشکی باید خاطرنشان نمود که توافقنامه ۱۹۷۸ در عین حال که کلیه جنبه های نگهداری وسایل الکترونیکی وستینگهاوس را در بر می‌گرفت، اما به موضوع پشتیبانی موشکی نمی‌پرداخت. همچنین باید خاطرنشان شود که وستینگهاوس و نیروی هوایی هرگز هیچ کاری را از قراردادهای موشکی به هیچ قرارداد دیگری منتقل نکردند.

۴۳۱ - در مجموع، ادله تسلیمی دیوان را متقاعد نمی‌کند که رابطه متقابل بین قراردادهای الکترونیکی آمادگاه جامع و قراردادهای موشکی چنان نزدیک بوده که این نتیجه گیری را توجیه نماید که قراردادهای دسته دوم به منزله گسترش میانی تکنولوژیکی ای بود که پیش از آن توسط قراردادهای دسته اول ایجاد شده بود. باتوجه به این یافته، دیوان لازم نمی‌داند بیش از این به این مسأله بپردازد که آیا نیروی هوایی هیچ امکان منطقی داشت که خدمات تعمیراتی مورد نیاز برای موشکهای خود را از یکی از رقبای وستینگهاوس تحصیل نماید یا خیر.

۴۳۲ - براساس مراتب پیشگفته، دیوان نظر می‌دهد که ادعاهای متقابل نیروی هوایی بر مبنای قراردادهای شماره آی‌ئی‌دی-۰۰۲-۷۲ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۲ از حیثه صلاحیت دیوان خارج هستند و براین اساس، ادعاهای متقابل مزبور و نیز ادعاهای متقابل در متقابل وستینگهاوس براساس آن قراردادها، محکوم به رد می‌باشند.

د - ادعای متقابل نیروی هوایی بابت مالیات و حقوق تأمین اجتماعی

۴۳۳ - نیروی هوایی مبلغ -/۶۱۴,۰۴۹,۲۰۶ ریال بابت مالیات بر درآمد که حسب ادعا پرداخت نشده و مبلغ -/۷۱۴,۰۹۵,۷۷۴ ریال بابت حقوق تأمین اجتماعی که حسب ادعا لازم التأمیه بوده مطالبه می‌کند. نیروی هوایی تخییراً استدلال می‌کند که این مطالبات باید به عنوان درخواست تهاتر در قبال دعاوی وستینگهاوس پذیرفته شود. وستینگهاوس اظهار می‌دارد که این ادعاهای متقابل نیروی هوایی خارج از حیثه صلاحیت دیوان قرار دارند.

۴۳۴ - دیوان نظر می‌دهد که ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت مالیات و تأمین اجتماعی از همان قراردادهای موضوع دعاوی وستینگهاوس ناشی نشده، بلکه از اجرای قوانین ذیربط مالیاتی

و تأمین اجتماعی ایران ناشی می‌گردند. **بنگرید به:** بند ۱۱۸ حکم شماره ۲-۱۳۱-۵۱۸ مورخ ۲۳ مردادماه ۱۳۷۰ [۱۴ اوت ۱۹۹۱] در پرونده پترولین، اینک و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 27 Iran-U.S. C.T.R. 64, 104؛ بند ۹۲ حکم پرونده کالینز سیستمز اینترنشنال، اینک، مذکور در بالا، 28 Iran-U.S. C.T.R. at 48؛ صفحات ۳۹-۴۱ حکم شماره ۱-۵۹-۱۹۱ مورخ ۲۹ شهریورماه ۱۳۶۴ [۲۰ سپتامبر ۱۹۸۵] در پرونده کوئستک، اینکوپوریتد و وزارت دفاع ملی جمهوری اسلامی ایران، چاپ شده در 9 Iran-U.S. C.T.R. 107, 134-36. در نتیجه، ادعاهای متقابل مزبور خارج از صلاحیت دیوان قرار دارند. این نظر در مورد درخواستهای تهاتر نیروی هوایی نیز مصداق دارد. همانطور که دیوان پیش از این نظر داده است، تهاتر تنها در مواردی مجاز است که شرایط صلاحیتی ادعاهای متقابل را ایفا نماید. **بنگرید به:** بند ۸۶ حکم پرونده کالینز سیستمز اینترنشنال، اینک، مذکور در بالا و ص ۷۱ حکم شماره ۱-۶۵-۲۲۱ مورخ ۲۷ فروردین ماه ۱۳۶۵ [۱۶ آوریل ۱۹۸۶] در پرونده کامپیوتر ساینسز کورپوریشن و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 10 Iran-U.S. C.T.R. 269, 309-10.

۴۳۵ - بنا به دلایل پیشگفته، دیوان ادعاهای متقابل نیروی هوایی بابت مالیات بر درآمد و حقوق تأمین اجتماعی پرداخت نشده را به علت فقد صلاحیت رد می‌کند.

شش - بهره

۴۳۶ - برای جبران خساراتی که وستینگهاوس در اثر تأخیر در پرداختها متحمل شده، دیوان منصفانه می‌داند که حکم بهره ساده به نرخ ۸/۲۵ درصد در سال نسبت به مبالغ مختلفی که قابل پرداخت تشخیص داده است، صادر نماید. **بنگرید به:** بندهای ۸۹، ۱۵۳، ۱۹۴، ۲۳۵، ۲۸۹ و ۴۰۱ بالا.

۴۳۷ - هریک از طرفین باید هزینه های خود را بابت داوری حاضر تقبل نماید.

هشت - حکم

۴۳۸ - بنا به دلایل پیشگفته،

دیوان حکمی به شرح زیر صادر می‌کند:

(الف) خواننده، نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران، مکلف است مبلغ دو میلیون و پانصد و پنجاه و سه هزار و نهصد و سی دلار و بیست و پنج سنت (۲,۵۵۳,۹۳۰/۲۵) دلار آمریکا) به علاوه بهره ساده به نرخ ۸/۲۵ درصد در سال (برمبنای ۳۶۵ روز) که ذیلاً محاسبه می‌شود؛

- نسبت به مبلغ -/۱,۲۱۹,۰۳۱ دلار از دهم دیماه ۱۳۵۷ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۸]؛

- نسبت به مبلغ -/۷۵۰,۷۳۷ دلار از هفتم آبانماه ۱۳۵۷ [۲۹ اکتبر ۱۹۷۸]؛

- نسبت به مبلغ ۵۸۴,۱۶۲/۲۵ دلار از دهم دیماه ۱۳۵۸ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۹]

لغایت تاریخی که کارگزار امانی دستور پرداخت از حساب تضمینی به بانک امین می‌دهد، به خواهان، وستینگهاوس الکتریک کورپوریشن بپردازد.

(ب) تعهد مزبور با پرداخت از محل حساب تضمینی مفتوح به موجب بند ۷ بیانیه مورخ ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] دولت جمهوری دموکراتیک و مردمی الجزایر ایفا خواهد شد.

(ج) وستینگهاوس الکتریک کورپوریشن ملزم است کلیه تجهیزات اولیه متعلق به نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران را که طبق قراردادهای شماره آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸،

آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۹ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۰ برای وستینگهاوس الکتريك كورپوريشن ارسال گردیده و قطعات یدکی مربوط را که حسب اذعان در ید وستینگهاوس الکتريك كورپوريشن باقی بوده به انبار ویکتوری ون، جانشین کارگزار حمل نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران در ایالات متحده ارسال نماید. وستینگهاوس الکتريك كورپوريشن همچنین ملزم است کلیه دستگاههای آزمایشی را که در اجرای قراردادهای شماره آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۸، آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۹ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۲۰ "کلا" یا بعضاً" تولید نموده و قطعات یدکی و نشریات مربوطه را نیز که حسب اذعان در ید وستینگهاوس الکتريك كورپوريشن باقی بوده به انبار ویکتوری ون ارسال نماید.

(د) بابت ادعای متقابل و ادعاهای متقابل در متقابل طرفین مبتنی بر قرارداد آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ (و متمم های آن) برای عدم تکمیل کار یا عدم پرداخت بابت کار انجام شده هیچ مبلغی به نفع هیچیک از طرفین حکم داده نمی‌شود زیرا دیوان نظر داده است که کل ارزش محمولات قطعات یدکی ارسالی توسط وستینگهاوس برای نیروی هوایی جهت تسویه کل ارزش ادعاهای متقابل نیروی هوایی بر مبنای قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ کافی می‌باشد.

(ه) بقیه ادعاهای متقابل نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران به دلایل زیر رد می‌شوند:

ادعای متقابل مطروح بر مبنای قرارداد آی‌دبلیوپی‌سی-۰۰۷، در ماهیت؛

ادعاهای متقابل مطروح بر مبنای قراردادهای آی‌دبلیوپی‌سی-۰۱۰ و آی‌دبلیوپی‌سی-۰۳۵، بعضاً" در ماهیت و بعضاً" به علت عدم اثبات خسارت؛

ادعاهای متقابل بابت خسارت تبعی بر مبنای قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱ (و متمم های آن)، در ماهیت؛

ادعاهای متقابل مربوط به مطالعات فاز دو بر مبنای قرارداد شماره آی‌ئی‌دی-۰۰۱-۷۱،

بعضا" در ماهیت و بعضا" به لحاظ فقد دلیل؛

ادعاهای متقابل بابت خواسته نقدی براساس قراردادهای شماره آی دبلیوپی سی-۰۱۸، آی دبلیوپی سی-۰۱۹ و آی دبلیوپی سی-۰۲۰، به لحاظ فقد دلیل؛

ادعای متقابل مربوط به خدمات مهندسی بر مبنای قرارداد شماره آی دبلیوپی سی-۰۲۷، به لحاظ فقد دلیل؛

ادعاهای متقابل مطروح براساس قراردادهای شماره آی تی دی-۰۰۲-۷۲ و آی دبلیوپی سی-۰۰۲ و ادعاهای متقابل بابت مالیات و حقوق تأمین اجتماعی، به لحاظ عدم صلاحیت.

(و) بقیه دعاوی تقابل وستینگهاوس الکتريك كورپوريشن به دلایل زیر رد می شوند:

ادعاهای متقابل در متقابل بر مبنای قراردادهای شماره آی دبلیوپی سی-۰۱۸، آی دبلیوپی سی-۰۱۹ و آی دبلیوپی سی-۰۲۰ بدان سبب که وستینگهاوس نباید مبلغی بیش از ادعاهای متقابل نیروی هوایی که دیوان آنها را مردود شناخته است، وصول نماید؛

ادعاهای متقابل در متقابل مطروح بر مبنای قرارداد شماره آی دبلیوپی سی-۰۲۷، به لحاظ فقد دلیل؛

ادعاهای متقابل در متقابل مطروح بر مبنای قراردادهای آی تی دی-۰۰۲-۷۲ و آی دبلیوپی سی-۰۰۲، به لحاظ عدم صلاحیت.

(ز) هر يك از طرفین باید هزینه های داوری مربوط به خود را تقیل نماید.

(ح) بدینوسیله حکم حاضر به منظور ابلاغ به کارگزار امانی به ریاست دیوان تسلیم می شود.

لاہہ، بہ تاریخ . . . ۳۰ ا س ف ن د . ۱۳۷۵ برابر یا . ۲۰۰۰ م ا ر س ۱۹۹۷

Christof Aschhoff

کریستوف اسکوبیشفسکی

رئیس شعبہ دو

بہ نام خدا

George A. Aldred

جرج اچ. آلدریچ

نظر جداگانہ

کورش حسین عاملی

کورش حسین عاملی

موافق با بخشی؛

مخالف با بخشی دیگر.

بنگرید بہ نظر جداگانہ.